Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Catena aurea super quattuor evangelistas

Thomas <von Aquin, Heiliger>

[Esslingen], 1475?

[Super evangelio sancti Marci]

urn:nbn:de:bsz:31-310733

Visual Library

Reuerendo in xpo
pri dño Imbaldo.
basilice.xii. apostolo
rū venerabili pbi
tero cardinali. fr
thomas de aquino
ordinis frm pdica-
orum se totum.

Rex opifex deus solo sue bonitatis ictu cūcta ins
esse pducēs nātālē boni amorē oib ididit creatis
vt dū vnūq res bonū sibi queriens natālē amat
et appetit. quodā quersione mirabili i suū recurrere
demonstrēt ad orē. si in hoc pferē ceteris rōnalis na
tura. qp ipm vnissalem bonitatis fontem p sapiam
inuenit potest et p caritatis amorē suauē degustare
Dñi fit vt sapie bonū q ad ipm fontē bonitatis acce
dimus oibus humanis bonis scōm recte rōnis iudi
cium pferat. Hec ē enim que fastidiū ne scit. ita vt q
eam edit adhuc esuriat et qui eā bibit sitire nō cessat
Hec aūt est que intentus peccato repugnat. vt qui
scōm ipam operē nō peccēt. Hec ē que ideficientes
fructū suis mistis largiē. vt q eam elucidāt vitam
possideant sempiternā. Hec est ita qp voluptates
dulcedine. securitate sedes et regna. vbilitate diuis
cias vniuersas. Huius g° delectat munerib. euā
gelice sapie a seculis i misterio abscondite qp i luce
pduxit dei sapiencia incarnata. misterū expositōis
adhibui. sacrorū doctorū sniās compilando. ad qō me
induxit primie° fratris recordationis. Urbani pape
quarti mandatū. Vex q̄a eodem sūmo pontifice ex
hac vita subtracto. etia euangelia. Marci. Luce et
Iohis exponēda restabant. ne opus qd obedientia
incepit negligentia imperfectū relinqueret. cū multo
labore diligens adhibui studium. vt q̄tus euangeli
orum expositionē complerem eadem i omnib forma
seruata iponēdis sanctorū auctoritatib et eorū noib
pscribendis. Et vt magis integra et pmina p dicta
sanctorū expositio redderēt. quasdā expositiones do
ctorum grecorū i latinū fec transferri. ex quib pcipe
ex positōib latinorū doctorū interseruī auctorū noib
pnotatis. vt q̄ quia ogruit vt de laborū fructib ob
lationes sacerdotibus offerant. expositionis euan
gelice opus laboris mei fructum. apl̄orū presbitero
cuiusi offerendū. in quo ut a suscipiat auctoritas de
bitum scientes moustra iudicij censuram exerceat
et antiqua dilectio amoris affectum in offerētis mu
nere comprehendat. Colo.

Vocacōem genciū et cām salutis
earū ysaias pphā manifesto pnūciat
oraclo dicens.
Deus meus factus est fortitudo mea
et dixit. parū est vt sis mihi seruus ad
suscitandas tribus iacob et fecis israel cōuertendas
dedi te in lucem genciū vt sis salus mea vsq ad ex
tremū terre. Iero. sup ysaiam. In quib verbis
ostendit xpm appellari seruū inquantū ē formatus
ex vtero. Illam aūt vba ista premittit. Hec dicit do
minus formans me ex vtero seruū sibi. Fuerat siqdem
voluntas pris. vt pessimi vinitores missum suscipere
filium. vnde et ipe xpus ad discipulos loquit. in viā
gentium ne ieritis. si ite magis ad oues pditas domus
israel. Quia g° israel nō ē reductus ad deū ppter
dei filius loquit iudeis non credentib dicens. Deus
meus factus est fortitudo mea et qui consolatus est me
sup abiectione populi mei et dixit mihi. parū est si ser
uas mihi ad suscitandas tribus iacob que sue vicio
corruerūt. et ad feces sue reliquias israel quertēdas
pro filiis israel dedi te in lucem genciū oim vt illu
mines vniuersum mundū et salutem meā p quā oes
salui fiunt vsq ad extrema terre facias puenire.
Colo. Ex pmissis ergo verbis duo possumus col
ligere. quorū primū est dina veritas que fuit in xpo
ex qua efficax fuit ad genciū illuminationē q̄a dr.
Deus meus factus ē fortitudo mea. Deus g° erat i
xpo mundum reconcilians sibi vt apls ad corinth.
dicit. Vnde et euāgeliū p qd credentes saluantur vtus
dei est i salutē omi credenti. vt idem apls ad ro. di
cit. Secōm aūt est illuminatio genciū et salus mūdi ex di
spositione pris p xpm completa q̄a dr. Dedi te in
lucem genciū. ꝛc. Vnde post resurrectionem suam
dñs vt dispositionem pris impleret. ad pdicandū
discipulos misit dicens. Docete omnes gentes. quorū
quidā ad pdicādū iudeis q̄dā ad pdicādū gentib mi
sterū acceperūt. Qua vo euangeliū oportuit nō solū
pdicari ppter pscentes si etiā scribi ppter futuros. eadē
distinctio ē in scriptoribus euāgelij obseruata. Nam ma
theus iudeis hebraico sermone euāgeliū scripsit. Mar
cus aūt primus euāgelium scripsit in gentibus.
Eusebius in ecclesiastica hystoria. Cum. ii. romane
vrbi clarū vbi dei lumen fuisset exortum. sno veri
tatis et lucis qui p Petrū predicabat vniuersorum
mentes placido illustrauit auditu. ita vt cotidie au
dientibus eum nulla vnq̄ satietas fieret. vnū neq
auditio ex sola sufficiebat. si Marcū discipulū eius
oibus precibus exorāt vt ea que ille vbo pdicabat
ad perpetuam eorū ymonitionē habendam scripture
traderet. qp domi foris qp in huiusmodi vbi medita
tionibus pmanerent. Ille prius ab obsecrando de
sistunt. quā que euauerāt ipetrarēt. Et hoc fuit cā
scribendi euangelium secōm Marcū. Petrus vero
vt p spīsanctū religioso se compit furto spoliatū
delectatus ē fidem eorū p hec deuotionemq pseuerās
factumq confirmauit et in perpetuam legendā scrip
turam ecclesiis tradidit. Iero. sup marcum.
Principiū aūt quia a pfectōne etatis xpi pdicatōe
inchoat nec laborat in vanitate infantuli qui loquit
de pfectione filij dei. Crys. Compendiosam autem
ac breuē narrationē facit. In quo magistrū imitat
ē. s. Petrum breuitatis studentem. Aug°. Vnde
matheus qui regiam ysonam xpi narranda suscepat
habuit Marcum sibi tāq comitem et ab breuiatorē
adiunxit qui sua vestigia quodāmodo sequeretur
Regū. ii. est nō esse sine comitum obsequio. Sacer
dos aūt qui in sancta sanctorū solus intrabat. ppter
Lucas cui° circa sacerdotium xpi erat intentio. nō
habuit tamq̄ socium subsequentem qui suā narratio
nem quodā mō breuiaret. Beda. Notandum
est etiam qp euangeliste sancti diuersum narrationis

sue primordiuꝫ singuli diuersum statuerẽ terminũ
Matheus namq; a natiuitate dominica exordiuꝫ sus
mens ad tempus vsq; domice resurrectionis seriem
sue narrationis pduxit. Marcus ab micio euãgelice
predicationis mãpiens puenit vsq; ad tem p⁹ ascẽ
sionis dñi ⁊ predicationis discipulorꝫ eius cunctis
gentibus p orbem. Lucas a natiuitate precursoris i
choans euãgelium: terminauit in ascensione domica
Iohes ab eternitate verbi dei principiũ. sumẽs vsq;
ad temp⁹ dñice resurrectionis euãgelisando prigit
Ambro. sup lucam. Quia g⁹ marcus a potencie ce
pit expressione diuine: recte sub leonis pmagine fi
guratur. Remig. sup matth. Per leonem etiam
significat marc⁹. qa sicut leo terribilem vocem i de
serto emittit. sic marcus a voce in deserto icepit di
cens. Vox clamantis i deserto. Aug⁹. de consen
euãg. Quãuis etiã de figura aliter dici possit. mar
cus. n. qui neq; stirpem regiam vt matheus ob hoc
per leonem figuratus. neq; sacerdotalẽ vt lucas sis
gnificatus p vitulum vel cognationem. vel cõsecra
tionem narrare voluit. ⁊ tamẽ in eis versatus ostẽ
ditur que homo xp̃s opatus. p homis figuram in
illis quatuor animalibꝫ significatus videt. Thos
pb. Vel euangeliũ sedm marcum aquilam innuit. a
pphetis vero acute que a longe sunt speculatur vt
aquila. Hero. In prologo.

Initiũ sci euangelij ihesu xpi filij dei

Marcus euangelista sacerdotium in israel agẽs secundum carnẽ leuita ad dñm p̃usius euãgeliuꝫ i pralia scri psit ostendens in eo quod ⁊ genori suo deberet xp̃o. Nam initium euãgelij in voce prophetice exclamas tionis instituens ordinem leuitice electõis ostendit predicans iohãnem. zacharie filium in voce angeli emissum dicens. Initiũ euãg. ihesu xpi. Hero. Euangelium grece dr. latine bona annũdatio predi catur qd pprie ad regnũ dei ⁊ remissionẽ ptinet pe catorũ. Est. n. euãgelium p qd venit redemptio fi delium ⁊ beatitudo sanctorum. Quatuor aũt euãge lia vnũ sunt ⁊ vnũ quatuor in hebreo ihesus i greco soter. in latino saluator dr. xp̃s aũt grece. messias hebraice latine vnct⁹. ⁊ rex ⁊ sacerdos dr. Beda. Conferendum aũt est hoc euangelij principiũ. pri cipio mathei quo ait. Liber generationis ihu christi filij dauid filij abrahae. Hic autẽ dicit filij dei. Et verocq; enim vnus dñs ihesus xp̃s dei ⁊ homis filij⁹ est intelligendus. Et apte primus euãgelista filiuꝫ homis eum. Secundus filiũ dei nomiat. vt a mino ribus ad maiora paulatim sensus noster assurgerꝫ ac p fidem ⁊ sacrã humanitatis assumpte. ad agnitio nem diuine eternitatis ascenderet. Apte etiam q̃ hu manã erat generationem descripturus a filio hois cepit dauid. s. siue Abraham. Apte etiã is qui librũ suũ ab micio euangelice predicationis ichoabat fi liuꝫ dei magis appellare voluit ihm xp̃m. qa humãe erat nature de pgenie priarcharum veritatem car nis suscipe. ⁊ ome fuit potende euãgelium mũdo p dicare. Hilari⁹. ij. de trini. Non aũt solo nomine potestatis est xp̃m filiuꝫ dei. sed etiã pprietate. Hoc filij dei sumus. sꝫ nõ talis hic filius. Hic. n. verũ ⁊ pprius est filius origine non adoptione vicat non nũcupatione natiuitate. non creatione.

Sicut scriptum ẽ in ysaia pphetaEcce ego mitto angelum meum ante faciem tuam qui prepabit viam tuam ante te Vox clamãtis in deserto pate viã do mini rectas facite semi tas eius

Beda. Scriptur euangeliũ marcus ogrue pmo ponit testimõia pha rum vt ea cũctis sine scrupulo dubietatis in scipienda q̃ scribenti in maret q̃ hic aliquas ãtea pdicta ei mõstra ret sicq; ⁊ ns ebiq; euãgelij sui principio ⁊ ut ostẽdat q̃ legis ac pha suscepant ad suscipiendã euangelij grãm ac lãtã que ipsorꝫ pphetarum pdixerant misticiis ⁊ gentes qui p euãgelij pcoma ad dõm veniũt ad autoritatẽ legis ⁊ prophetarum suscipiendam venerandam q̃ puocat. vnde dicit. Sicut scriptũ ẽ in plaia pphete Ecce ego mitto angelũ meũ aũ faciẽ tuã. Pro de optimo grie inter ptandi. Hoc aũt nõ scribit in ysaia. sꝫ in malachia i nouissimo. xp̃. pheratio. Chris. Potest aũt dici q falsitas ẽ scripturis vt dicetur q duas pphetias in diuersis locis dicta a duobus prophetis in vnũ ogregans posuit. In ysaia. n. pphete post ezechie describit hystoriã. Vox clamantis in deserto. In malachia vero. Ecce ego mitto angelum meũ. Secans g⁹ euangelista duas pphe posuit vt ab ysaia dictas ad vnã sectionẽ hoc fieri tacens vero a quo dicat. Ecce ego mitto angelum meũ. Aug. de questionibꝫ euãg. Potest. n. dici ad adorem referenda dicta hic ad ysaiam trahant q̃ sensum istũ prior mutauerat. deinq; post verba malachie statim subiecit dicens. Vox clamantis in deserto vt iungeret verba veriusq; pphete in vnũ sensuꝫ ptinẽcia sub prioris pphete pson. Vel aliter intelligẽdũ est quia ⁊ si ibi hoc verbũ mutauit in ysaia sensus tamen eorꝫ iuxta ⁊ in multis alijs locis ⁊ manifestius i hoc q subiunxit. vox clamantis in deserto. ꝛc. Nam q dixit malachias mit tendum angelum ante faciem dñi qui preparet viã eius hoc ẽ q ysaias dixit. vocem clamantis in deserto que diceret pate viaꝫ dñi. In veritate sa se ntencia. sicut panda via dñi predicat. Potest ita fieri vt animo marci euangelium oscribentis ma laehia ysaias occurrerent vt fieri solet q̃ cum sine vlla dubitatione emendaret saltem ab alijs admo nitus qui ipso adhuc in carne viuente legere poterat nisi cogitantis recordationem sue que sanctorũ reg bat non frustra occurrisse aliud p alio nomi pho ⁊ singula esse oim ⁊ oia singulorꝫ. Ieron. Ma lachiaꝫ ergo patris vox sonat ad filium qui ante pris vnde agnitus est. Beda. Angelus aũt vocatur iohes. nõ nature sed gratie. iuxta hereticorũ gemia sꝫ officij dignitate. Angelus. n. grece latine nũcius dr. Quo nomine recte appellari potest hom ille qui fuit missus a deo. vt testimoniũ ptibere de lumine ⁊ veniẽtem i carnem oim mũdo mũiare et constet omnes q̃ sacerdotio fũgũt ob euangelij

ossiciū angelos posse vocari dicēte ꝓphēta malachia
labia sacerdotis custodiunt sciam ⁊ legem requirūt
de ore eius quia angelus ē dñi exēcituū ¶ Theo-
Precursor xpi ãgelus dr. ꝓter vitã angelicã ⁊ re
uerenciã excellam Qd aũt dicit ãte fa-ti? h̄ significat
q-d. Iuxta te est nūcius tuus. vnde ostendit ꝓpm
quitas pcursoris ad xpm Et eni iuxta reges ambu
lant: qui ꝓpinqui sunt magis. Qui prepabit viã t-
ã te. g bap? eni ppauit aias iudeoꝝ vt xpm suscip
perent. ¶ Iero. Vel via domini qua ad homies in
greditur: penitencia ē p quã deus ad nos descendit
⁊ nos ad illum ascendim? Hinc aũt initiũ predica
tionis iohis fuit penitencias agite. ¶ Beda. Sicut
aũt Johs angelus potuit vocari p eo q fidem dñi
euãgelizando pueit: ita recte appellari ⁊ vox potuit
quia verbum dei sonãdo psonat. Vnde sequit Vox
clamantis in deserto. Constat n. quia vnigenitus fi
lius verbũ pris vocatur. ⁊ ex ipa nra locutione
cognoscimus quia prius vox sonat: vt verbũ post
modum possit audiri. ¶ Iero. Dicit aũt vox clamã
tis: qua clamor ad surdos ⁊ longe positos. siue cum
indignatione fieri solet. que iudaico certum est po-
pulo euenisse: dum longe ē a peccatoribus salus. ⁊ au
res suas obduraueruit sicut aspides surde ⁊ indi-
gnationem ⁊ iram ⁊ tribulationē a xpo audire me
ruerunt. ¶ Cris. Per hoc aũt q dr in deserto: ma
nifeste ostendit ꝓphecia. non i urbe fieri diuina dog-
mata: seo in deserto. qd implebat ad lrã Iohanne
baptista in deserto iordanis verbum dei apparitionē
salutiferam predicante. Ostendit etiam sermo ꝓphe
ticus preter desertum qd a mopse ostensum fuit vbi
semitas faciebat: aliud esse desertum i quo presentē
esse salutem xpi significabat. ¶ Iero. Vel in deserto
fit vox ⁊ clamor: quia deserti erãt a spũ dei. sicut do
mus vacuas ⁊ scopata deserti etiam a ꝓpheta rege
atq sacerdote. ¶ Beda. Quid aũt clamaret apiẽ
cum subditur. Parate viam domini rectas facite se
mitas eius. Ois eni qui fidem rectam ⁊ opa bona p
dicat quid aliud qz veniẽti dño ad corda audiencium
viam pat: vt hic. s. corda nra gracie penetret ⁊ lum
ueritatis illustret. rectas aũt semitas facit: dum mũ
das in alio cogitationes p sermonẽ predicationis for
mat. ¶ Iero. Vel alr pate viam dñi. est penitenciam
agite ⁊ pdicate rectas facite semitas eius: vt via re
gia incedentes pxios nostros vt nos ⁊ nosmetipos
vt proximos diligamus. Qui eni semetipm diligit
⁊ nõ diligit primũ: ad deteriora declinat. Illã mẽti
bene agunt ⁊ nõ bene coniugũt. vt fuit beli. ⁊ qui
semetipm odiens ꝓximũ diligit: ad sinistrã uitte
Multi eni bene coniugunt sz nõ bene agũt. vt fuerẽt
scribe ⁊ phariseí. Semitas aũt post viam sequũtur
quia mãdata moralia post penitenciã explanantur.
¶ Theoph. Vel via ē nouũ testamentũ. semite vo
veteris. q. ad ritum. ad viã quidẽ necesse erat pre
parari sz ad nouũ testamentũ. veteris aũt testamẽti
semitas rectas fieri epostebat.

Fuit iohannes in de
serto baptizans ⁊ pre
dicans baptismũ pẽi-
tencie in remissionem
pecatoꝝ Et egredie-
batur ad eũ omnis iu-
dee regio ⁊ ierosolimi
te vniuersi ⁊ baptisa-
bantur ab illo in iordane
flumine confitẽtes pe
cata sua Et erat Johã
nes vestitus pilis ca-
meli ⁊ zõa pellicea cir
ca lumbos eius ⁊ locu
stas ⁊ mel siluestre e-
debat ⁊ predicabat di
cens Venit fortior me
post me cui non sum
dignus pcũbens sol-
uere corrigiam calcia
mentoꝝ eius Ego ba
ptisaui vos in aqua
Ille vero baptisabit
vos spiritusancto.

Secũm pmissa ysaie
ꝓphetã via domini
a iohanne patuit per
fidez ⁊ baptismũ ⁊ pe
nitendam recte semite
fiunt p austera iohis
vestis alicine ⁊ zone
pellicee ⁊ cibi locusti
ni ⁊ melis siluestrici ⁊
humilissime vocis. vñ
dicit. Fuit iohs in de
serto. Johs eñ ⁊ ibs
querunt qd in deserto
amissũ ē vbi uicit dia
bolus ibi vicit vbi ce
cidit homo: ibi exur-
git Johs aũt gracia
dei interptat agra aũt
narratio iapiẽ ⁊ seqẽ
baptisans. Per bap?
eñ gra datur qua pe
cata gratis dimittunt
qd aũt osumat p spon
sum: sicut p panipbũ
vnde catbecumi hoc
est instructi inipiunt
p sacerdotem ⁊ cris
mat p epm ⁊ ad h?
designandum subdit
⁊ predicans bap. pe
nitencie in remis. pecatoꝝ. ¶ Beda. Licet quia Io
hannes baptismũ penitencie nõ solum predicauit ve
rum etiam quibusdam dedit sz baptismũ in remissio
nem pecatoꝝ dare nõ potuit remissio enim pecato
rum in solo baptismo xpi nobis contulit. Dr g? pre
dicans baptismũ pnie in remissionẽ pecatoꝝ. qm ba
ptismũ q pecata solueret quia dare nõ poterat: pre
dicabat ut sicut incarnatum vbum pris pcurrebat
vbo pdicationis. ita baptismũ penitencie quo pecata
soluuntur pcurrẽt suo baptismate quo pecata soluti n
possunt ¶ Theoph. Vel aliter Baptismus iohis
⁊ si non hbat pecatoꝝ remissionẽ: eñ hoies ad peni
tendam inducebat. Suũ ergo baptismũ penitencie
predicabat. Deo hec predicatio penitencie ducebat
in remissionẽ pecatoꝝ. q. qui penitentes xpm suscipe
rent remissionẽ recipiẽt pecatoꝝ. ¶ Iero. Per io
hannem aũt sicut p amicum sponsi inducitur sponsa
ad xpm sicut p puerꝝ rebecca ad ysaac. Vnd sequit
Et egrediebatur ad illũ omnis re. iu. ⁊ iero. vnii.
⁊ ba. ab illo in ior flu. Confessio eñ ⁊ pulchritudo i
conspectu ei? i. sponsi. Desilit eñ sponsa de camelo:
cuz humiliat se nũc ecclia viso viro ysaac. i. ibu xpo
iordanis. aũt descẽsio alicã interptat: vbi pcta abluũt
Nos. n. olim alienati a deo p superbiam: p baptismi
simbolum humiliati cogimur i alta. ¶ Beda. Exẽ
plum autem hinc sumit ꝓfitendi pecata ac meliorez
uitam ꝓmittendi eis qui baptisma desiderant p hoc
q subditur. Cõfitentes pecata sua. ¶ Cris. Quia
vero iohannes penitenciam predicabat: pnie signa
gerebat in vestitu ⁊ cibo. vnde sequit Et erat iohs
uesticus pilis cameli ⁊ ¶ Beda. Pilis inquit uestis
non lana. aliud austere uestis iudicium. aliud luxurie
molliorie. zona aũt pellicea qua accinctus fuit ⁊ he
lyas mortificationis iudicium ē. Dicto q sequitur

Et locustas ⁊ mel silvestre ede. habitatori solitudis
congruū est vt non delicias ciborum sed necessitatē
humane carnis expleret. ¶ Iero. Vestis aūt iohis
⁊ cibus ⁊ potus: totam austeram vitam p̄dicandū
signat ⁊ futuras gentes ad gram dei que est iohes
intus ⁊ foris esse pungendas pilis eiusdem cameli: diui
tes gendum signamē ⁊ iona pellicea pauper mundo
mortui ⁊ locustis errantibus: sapientes huius mūdi
qui stipulas iudeis andas relinquētes: frumēta mi
stica eruribus trahūt ⁊ i calore fidei fali i aleū dāt. ⁊
melle silvestri. fideles inspirati de iculta silua signāt
¶ Theophi. Vel aliter vestis de pilis camelorū: dolo
ris erat ostēsiuū innuente iohanne q̄ penitentem do
lere oportet. dolorem eim saccus significat iona vero
pellicea mortificationem duraie populi signat. Esca
autem iohannis non solum abstinencia notat sz etiam
est indicatiuū intelligibilis esce qua tunc populi ue
scebatur non aliquid aleum intelligens: sed tamen in
alta saliens iterum q̄ se deprimens. talis eim est locu
sta in aleum saliens. ⁊ iterū cadens. Sic ergo ⁊ melle
quidem uescebatur populus qd erat ex apibus natuz
. s. ex ꝓphetis non tamē cultum. sed silvestre. Habe
bant eim scripturas hebrea sicut mel qddam sed non
bene intelligebant. ¶ Gregorius. xxxi. mo. Vel ipa ci
borum spē designatur dnm quē puerit quia infrudu
ose gentilitatis dulcedinem sumpsit mel silvestre edi
dit. quia vero iudeos plebem in suo corpe i ptoz cō
uertit. in cibo locustas accepit que subito saltus dā
tes ptinus ad terram cadunt. Saltus eim iudei das
bant cum pcepta dni se implere ꝓmittebant. Sed
ad terram cadebāt cū p prava opa hec se audisse de
negarent. habebant ergo saltum p vocem ⁊ casum
per actionem ¶ Beda. Potest etiā baptisma ⁊ iudus
iohannis qualitatem interne conuersationis eius ex
primere. Namq austeriozibus vtebatur indumen
tis: quia vitam peccandum non blandimentis fouit
sed vigore aspere muedōis increpuit: zona pellicea
habebat circa lumbos quia carnē suam crucifixit cū
vitiis ⁊ concupiscentiis. locustas ⁊ mel silvestre ede
bat. quia dulce quddam sapiebat turbis predicatio
eius existimante populo ne ipe esset xpus. sed od
finē sortita ē. intelligentibus eī audiozibus. qa ñ
ipe xpus sed pcursor ⁊ ꝓpheta esset xpi. In melle ⁊
eim dulcedo in locustis est alacer volatus. vnde sequē
Et predicabat dicens. Venit fortior me post me
¶ Glo. Hoc dicebat ad remouendum turbe opini
onē que eum xpm esse credebat. Fortiorem aūt xpm
esse pnūdat. qui remissurus erat peccata qd ipse fa
cere non valebat. ¶ Iero. quis etiam fortior ē grā
qua abluūtur peccata q̄ iohes signat: ille qui septies
⁊ septuagies septies dimittit peccata. grā qdem por
est sed semel dimittit peccata p baptisma. misericor
dia vero ad miseros ab ada vsq ad xpm p septua
ginta septem generationes ⁊ vsq ad centum. xl. qua
tuor milia puerit. ¶ Cris. Ne autem estimaretur
hoc secundum operationem sui ad christum dicere.
subiungit Cuius non sum dignus procumbens sol
uere corrigam calciamentorum eius. Non di autem
idem soluere corrigā calciamentorū eius q̄ hoc mar
cus dicit ⁊ calciamenta portare qd dicit matheus
Et quidem narrationis ordinem prosequentes euā
gelice nec in aliquo fallentes dicunt utrūq iohannē
dixisse secundum alterum sensum. Commēntes in
circa hoc differenter exposuerunt vnūquodq. Cor
rigam eim vocat ligamen calciamentorum. ad excel
lenciam ergo potestatis xpi ⁊ diuinitatis magnitu
dinem extollendam. Hoc dicit acsi diceret. nec in
mistri ordine deputari sufficiens sum. Magnum eim
est in hijs que sunt corporis xpi quasi procumbendo
inferius attendere ⁊ ymaginem superiorum infimis
videre ⁊ soluere vnumqd q̄ in explicabilibus que sūt
circa misterium incarnationis. ¶ Iero. Calciamen
tum enim extrema parte corporis est. Ita fere enim
ad iusticiam adest saluator incarnat. vnde per pa
phetam dr. In pdumeā extendam calciamentū meū.
¶ Greg. in omel. Calciamenta etiam ex mortuis
animantibus fiunt. Incarnatus ergo dominus vni
ens quasi calciatus apparuit q̄ in diuinitate sua
tuina nostre corruptionis assumpsit. vel aliter mos
apud veteres fuit vt si quis eam que sibi coperam
accipere vxorem nollet ille ei calciamentum solui
q̄ ad hanc sponsus iure ꝓpinquitatis venire. ridet
ergo se indignum esse ad soluendam corrigiam cal
ciamenti eius denūciat. Acsi apte dicat. Ego iam
proxis vestigia denudare non valeo: quia sponsus
men mihi imminet non vsurpo. ¶ Theophi. Intel
ligitē vo ⁊ sic omēs qui veniebant ⁊ a iohanne bap
tisabantur: p penitenciam soluebantur a bigmine p
catorum in xpm credendo. ergo eim aliquem iohan
nes sic soluebat corrigiam. i. vinculum peccatorum.
Ihesu vero non valuit corrigiam soluere quia non
inuenit in eo peccatum. ¶ Beda. Sic ergo iohannes
dominū non huc manifeste deum ad dei filium
sed tantum virum se fortiorem predicat. Namq
rudes adhuc audiotes tanti capiebāt arcana sacra
menti q̄ filius dei eternus homine assumpto ex vir
gine denuo natus esset immundum. sed paulatim
p agnitionem glorificate humanitatis introducti
erāt ad fidem dīne ēcinitatis qbo tūc quasi laterem
deum hunc esse verum declarās subdit. Ego bap
tiso vos in aqua: ille vero bap. vos in spiritusancto
Cui enim dubium est nullum posse alium gratiam
sancti spiritus nisi deum dare. ¶ Iero. Quid enim
interest inter aquam ⁊ spiritumsanctū qui ferebat
super aquas. Aqua misterium est iohannis. Spiritus
vero misterium est dei ¶ Beda. Baptizamur autem
a domino in spiritusancto non solum cum in ipo bap
tismatis fonte in remissionem peccatorum abluimur
verumetiam cotidie cum per graciam eiusdem spi
ritus ad agenda que deo placent accendimur.

¶ Et factus est in diebus illis venit ihesus a nazareth galilee. et baptizatus ē a iohāne in iordane. Et statim ascendens de aqua vidit apertos celos et spiritum tanq̄ columbam descendentem et manentem in ipso Et vox facta est de celis Tu es filius meus dilectus in te complacui

¶ Marcus. ¶ Ieronimus ewangelista sicut cervus ad fontes aquarum desiderans sitis in planis et arduis dat et velut apis mellifluam flores sumatim degustat. vnde a nazareo venientem ihesum enarrat dicens Et factū ē i diebus illis venit ihesus a nazareth galilee. et baptizatus est a io. in ior ¶ Crisost. Illerum siquidem baptisma ordinatis ad iordanem venit.

baptisma qd respectu sui baptismi incompletū erat a iudaico vero baptismate alienum tanq̄ i ambor medio existens vt p baptismi naturā ostēdat quia nō in penitentia remissionē baptizabat aut. q. indigens spūsancti acceptione. Ideo. n. ambor baptisma Iohannis carebat. Baptizatus ē aūt sicut nos omnibus fieret et i eum crederēt et ad impletandum oēm iustitiā que ē observatio mandatorum. Mandatum siquidem erat omnibus baptismū suscipere. ¶ Beda Baptizat est etiā vt baptismate suo iohannis baptisma comprobaret et vt iordanis aqs sanctificās p descensionem columbe spūsancti i lauacro credendum mōstraret adventū. vnde sequitur. Et statim ascendit de aqua vidit ap. celos et spm tanq̄ co. dei. et ma. i ipo. Aperuit autem celi nō reseratione elementorum. sed spūalibus oculis quibus ezechiel in principio voluminis sui eos apertos esse commemorat. Hoc autem q apertos celos post baptisma vidit. nri utq̄ gra factū ē quibus p lauacrum vnde regeneramur. tanqm pandit regni celestis. ¶ Crisost. Vel vt de celis omnibus sanctificatis tribuatur ac terrena celestibus coniungat. Spiritus aūt sanctus sup eū descendisse dr nō tanq̄ tūc primū ad eū accesserit. Non enim ab eo vnq̄ fuerat derelictus sed ut ostenderet xpm qui a iohanne predicabatur tanq̄ digitus quodam fidei omnibus demonstratum. ¶ Beda. Quod etiam i baptismū descendere visus est spūsanctus signum erat conferende nobis in baptismo gre spūalis. ¶ Ieronimus. Nec autem ē vacuū xpi secundū carnem. s. sanctus sanctus de qua dr vnxit te deus deus tuus oleo letitie p consortibus tuis. ¶ Beda. Nec autem in specie columbe descendit spūsanctus qd mitis simplex ē animal atq a malicia fellis alienum vt figurate nobis insinuaret. quia simplicia corda q ne nec habitare dignatur in mentibus impuris.

¶ Ieronimus. In specie etiā columbe spūsanctus descendit. quia i cantico de ecclesia canit. Sponsa mea amica mea dilecta mea columba mea. sponsa i pr̄iarcha mea amica i ꝓphetis mea i ioseph et maria dilecta i iohanne baptista columba in xpo et apostolis quibus dicit estote prudentes sicut serpentes et simplices sicut columbe. ¶ Beda. Sedit aūt columba sup caput illius ne quis putaret vocem pr̄is ad iohannem factam ñ ad dōm. Valere aūt addidit. Et manentem in ipso. Hoc enim est xpo spēciale vt implens eum semel spūsanctus nūq̄ recedat. Nam fidelibus eius ad signa virtutum et miracula facienda aliqū gra spūs conferitur aliqū tollitur. Quibus tamen ad oōm. pietatis et iustitie ad amorē dei et proximi conseruandum. nūq̄ gra spūs abest. Ipm autem qui baptizandus cū alijs ad iohānem venit vox esse dei filium et i spiritu sancto baptizare volentem vox pr̄is docuit. vnde sequitur. Et vox facta ē de celis tu es filius meus dilectus in te complacui. Non aūt p hoc ipse filius qd nesciebat docet. s. nobis quid credere debeamus ostēdit. Aug. de consen. euā. vnde Matthe ait dictum hic est. filius meus dilectus. quia ostēdere voluit ad id valere qd dictum ē. hic ē filius meus vt illis populis qui audiebant iudicarent q ipse filius dei esset. Si autem queris quid hoc in illa voce sonuerit. qd libet accipiendum modo intelligas eos qui nō eandē locutionē retulerunt eandem retulisse sententiam. Qd aūt deus in filio sibi placuisse videat. admonet ex eo q dictum ē. In te cōplacui. ¶ Beda. Illos quoq̄ vox eandem docuit p aquā ablutionis et sanctificationis dei posse filios effici. Misterium etiam trinitatis i baptismate demōstrat. filius baptizatur spūs descendit i specie columbe. pr̄is vox testimonium filio phibētis audiatur. ¶ Ieronimus. Aliter aūt et nos de volubilitate mūdi odore floris mūdicie tractis. cū adolescentulis post sponsum cuiusq̄ et baptismi sacro de duobus fontibus dilectionis dei et proximi gra remissionis abluimur et ascendentes spe celestia secreta mūdi. cordis oculis inuenimus. De hinc spūsanctus spū gentes et humiliato cum simplici corde descendentem ad mansuetos et cum caritate nūq̄ cadente manentem suscipimus et vox dni de celis ad nos a deo dilectos dirigitur. Beati pacifici qui filij dei vocabuntur et tūc i nobis complacet pr̄ cum filio et spū sancto quando efficimur vnus spūs cum deo. ¶ Crisost.

¶ Et statim expulit eum spiritus in desertū erat in deserto xl diebus et xl noctibus et tentabatur a satana Erat q̄ cum bestijs et angeli ministrabant ei

Quia xpus omnia ad doctrinā nostrā operabat et sustinebat. incepit post baptismum ab heremi habitatione et pugnauit contra diabolum vt vnusquisq̄ baptizatorum tentationes maiores patienter sustineat post baptismū nec turbetur tanq̄ preter spem hoc contingere. sed oia sustinēs maneat triūphator. etsi enim deus pmittat tentationes fieri multas alijs mōis ob hoc etiam pmittit vt cognoscas q homo tentatus in maiori honore constituit. Non. n. accedit diabolus nisi vbi aliquē in maiori honore viderit cōstitutum. Et ideo dr. Et statim spūs expulit eum in desertum. Propter hoc autem nō ostendit eum simpliciter euntem in desertum. s. expulsum. vt hoc intelligas fieri ex ea diuine dispositionis verbum per qd etiam innuit ne homo seipm in tentationem ingerat. s. aliunde in tentationē q. expulsus. victorem existere. Verum ne cui veniret in dubiū a quo eum spū expulsum diceret in deserto. consulet lucas pr̄io posuit q ihesus plen. spūsancto regressus est a iordane ac deinde intulit et agebatur a spū in desertum

ne quid contra eum valuisse spiritus putaretur im
mūdus qui plenus spūsancto quo valebat digredi
ens: quo volebat agebat. ¶ Chrys. Expulit aūt eum
spūs in desertum quia eū dyabolum ad temptandū
vocare ponebat non solum fame sed etiam loco
occasionem dedit. Tunc eū maxime dyabolus se in
gerit: cum videt aliquos solitarios permanentes. ¶
Beda. Secedit etiam in deserto: vt nos doceat re
lictis mundi illecebris ⁊ societate prauorū: oumis p
omnia seruire mandatis temptaē solitarius a dya
bolo: vt nobis insinuet quia omēs qui volunt pie vi
uere in xpo. persecutiones patiūē. vnde sequitur. Et
erat in deser. xl. di. ⁊ xl. noc. ⁊ temptabatur. a sath.
Temptatur aūt. xl. diebus ⁊ xl. noctibus: vt moniz
quia quādiu hic viuentes domino seruiamus: siue
prospera blandiāt qd ad dies pertinet seu nos aduersa
feriāt qd noctis figure cōgruit: toto tempe aduersa
rius assit qui iter nrm temptando ipedire nō cessat
xl. eū dies ⁊ noctes: totum huius seculi tempus insi
nuāt quia quadripartitus est mūdus in quo dno fami
lamur. Decem vero sūt precepta p quorū obseruan
dam contra hostem certamus. Decem aūt quater
ducta: xl. fiūt. Sequitē. Eratq cum bestijs. ¶ Chrys.
Hoc aūt dicit: vt ostendat qle erat desertū. Inuniz
eū erat hominibus ⁊ bestijs plenum. Sequitē. Et an
geli ministrauerunt ei. Post temptationem eū ⁊ victo
riam contra dyabolū: operatus est hoīm saluē ⁊ sicut
apls dicit. angeli in misteriū mittunt ppter eos qui
hereditatem capiunt salutis. Notandumq ē q vin
centi temptationem assistunt angeli ministrantes.
¶ Beda. Considerandum etiā q xps inter bestias cō
moratur vt homo. sed misterio vtitur angelico vt
deus. Et nos cum in heremo sancte conuersationis be
stiales hoīm mores in polluta mente toleramus: mis
sterium angelorū meremur a quibus corpe absoluti
ad eterna in celis gaudia transferremur. ¶ Hiero.
Vel tunc bestie pacate nobiscum sunt. sicut i archa
aīalia mūda cum immundis: cum caro nō concupiscit
aduersus spīm. post hoc angeli ministri mittūtē nobis
vt responsa ⁊ solacia cordibus vigilantibus dent.

Postq̄ autem tra/
ditus est iohānes ve
nit ihesus in galileam
predicans euangeliū
regni dei ⁊ dicēs. qm
impletum est tempus
⁊ appropinquauit re
gnum dei. penitemini
⁊ credite euangelio.

Chrys. Marcus euā
gelista i ordine seqtur
Et ideo postq̄ dixit
angelos ministrare sub
iunxit. Postq̄ aūt tra
ditus est iohannes: ue
nit ihs in galil. Post
temptationem ⁊ ange
los ministrātes. recedit
in galileam instruens
nos non resistere vio
lencijs malignorum.
Theoph. Et vt ondāt
nobis q in persecutōibus
decet recedere ⁊ non expectare. Cum vero inciderī
mus decet sustinere. ¶ Chrys. Recessit etiam: vt ad
doctrinas ⁊ sanationes seipsum preseruaret: prius q̄
pateretē. Ipse q omnibus ad impletus fieret obedīēs
vsq ad mortē. Beda iohe aūt tradito: rede ipse
dns predicare. vnde inquit. Predicans euāgelium
regni dei. Desinente eū lege. consequētur euē euan
gelium. ¶ Hiero. Cessante vmbra ad est veritas. io
hānes in carcere: lex in iudea. ihsus in galilea: pau
lus gentibus predicās euangelium regni. Regno
enim terreno succedit. pauptas. pauptati xpianorum
tribuitur regnum sempiternum. Nonne aūt terrē
spume aque glacialiue fumo seu somnio comparat
¶ Beda. Nemo aūt putet traditionē iohānis ic
cere statim post temptationē. xl. dies ⁊ inuenium
dni factā. quisq̄ euāgelium iohānis legerit. manifest
dnm ante traditionem iohis multa ⁊ docuisse ⁊ mi
racula fecisse. habes enim in euāgelio ipsi hoc fuit
initium signorum ihs. Et postea. Necdum eū erat
missus i carcere iohes. ferturaūt quia cum legisset
iohannes matheī ⁊ marci ⁊ luce voluīa gesta
quidem textum hystorie ⁊ vera eos dixisse fuis
uent: sed vnus eū ām in quo ⁊ passus est post ca
cerem iohannis hystoriam texisse. preuenisse iuq
anno cui acta a tribus exposita fuerāt. supiorib
poris anteqū clauderetur iohannes in carcere gesta
narrauit. Cum ergo audisset marcus quia vent ihs
in galileam predicans euangeliū regni. subintulit
cens. Quia impleti est tempus ⁊ appropinquauit regnum dei. ¶
Chrys. Si quide: o plenitudo tempe qm. s. venit plenitudo
temporis misitq deus filium suū. quemadmodum fuit hum
num genus vltimam consequi dei dispensationem.
Et ideo dicit q appropinquauit regnū dei. surgit
aūt dei idē est secdm substantiā cū regno celoq̄ quod
differre ratione videatur. Regnum eū dei intelligit
quo deus regnat. hoc vero est i regione viuentū
quando facie ad faciem deū videntes. in beatitudine
existent. Siue amorem quis velit suscipere dum re
gionem siue aliquā aliam peformationem eorū q̄ pre
ginem induūt sui gnoscq̄ que p celos intelligunt. tunc
eū apens est q regnum dei neq loco neq tempore
concluditur. ¶ Theoph. Vel completum dicitur
esse tempus leg. Qd vsq ad presens opabatur
amodo opabitur regnum dei qd est secdm euangelium
puersatio. Siue quemadmodum assimilatur regno celo
rum. Cum eū vides aliquem carne induū secdm euā
gelium viuere: nūqd non dices qm ille habet regnū
celorum: Qd nō est esca ⁊ potus: sed iustitia ⁊ pax
⁊ gaudium i spīritusancto. Sequitē. Penitemini. ¶
Hiero. pniaz eū agit: q̄ vult eterno bono. s. regno ad
adherere. Qui eū desiderat nucleum: frangat nu
cem. amaritudinem radicis: dulcedo pomi comprehendat
picula manus spes lucri ōledat. dolore medicine spe
salutis mitigat. precoma autem christi illi narrare di
gne possunt: qui ad palmam indulgentie meruerūt p
uenire. Et ideo postq̄ dixit. Penitemini subiunxit Et
credite euangelio. Nam nisi credideritis non intel
ligetis. Beda ergo ⁊ credite: renuntiate operibus
mortuis. Quid eū prodest credere sine bonis op
bus. Non tamen bonorum operum merita adiuuant
ad fidem. Sed fides incipit vt bona opa sequātur.

¶ Chrys. Discipuli
vero: pleni nō expedi
bantur. Vnde seq
¶ Beda. Ita eū
gauerunt illum p
vero curat egros
passiones ⁊ preci
nūq̄ que ipi mim
vel pie petentibus
in qd psalmista pos
dne. vnde ⁊ hic ro
de. ex appre-ma-
q̄ si aliqs infirmat
amouē ministrauerit
medicie doctrine q
lege esse ti supra le
tum: sed vex sabba
si salutis studentes
tineamus illicitos
⁊ ministra es. Sam
redit tamen robor
adiuuerāt ministra
nio liberatū mozali
gatum signare do
ad imitū dni cura
sue seruore p potiē
fedens eū i tempa
goge p manū disci
mur ⁊ hui qui sa
¶ Theoph. Febri
nimis effrenatus
mum eius surgit ⁊ c

Vespe autem
cum occidisset so
rebāt ad eum o
male habentes
nia habentes
omnis ciuitas co
gata ad ianuam
rauit multos q
abantur varijs l
⁊ demonia
ta eiciebat ⁊ nō si
ea loq̄ qm sciebā
Theoph. Vel mtros
mine curatis sunt
ergo ex oblata sana
Sequitē. Et dimo
eum. ¶ Aug. Scie
legem fuerat repe
to que dixerant pp
eius ignorabant. sic
gnouissent nūquam
que eū diep. pl. ieu
cognouerat. nec ve
erginis iam nūc p si

¶ Crys. Discipuli aūt tamq̄ exinde vulitatis aliq̄ vel pēl: nō expectāntes vel ge: socrū petri sanari pcabantur. Vnde sequit. Qui statim dicunt ei de illa. ¶ Beda. In euāgelio aūt luce scriptum est q̄ rogauerunt illum p ea. mō eīm saluator rogatus mō vltro curat egrotos: ostēdens se ptra vitiorū quoq̄ passiones ⁊ precibus semp annuere fidelium: ⁊ ea nō mūq̄ que ipi mīme intelligunt vel intelligēda dare vel pie petentibus etiā nō intellecta dimittere. iuxta io q̄ psalmista postulat ab occultis meis munda me dñe. vnde ⁊ hic rogatus sanat. Sequit eīm Et accedēs eam apprehēsa manu eius. ¶ Theophi. Per hoc signat q̄ si aliq̄s infirmat a deo curabit. si sanctis ob xpi amorē ministrauerit. ¶ Beda. Qx aūt sabbatis maxime medicinē doctrineq̄ siue dona frequētat doq̄ se nō sub lege esse sed supra legem nec iudaicum eligere sabbatum: sed verū sabbatum diletamq̄ dño esse requiem si salutis studentes aiarū ab opere seruili. i. a cūctis cōtineamus illicitis. Sequit Et cōtinuo dimisit eam febris ⁊ ministrabat eis. Sanitas que dñi ꝓferē ipso simul cōtacto redit tanto robore comitante: vt eis continuo qui se adiuuerāt ministrare sufficiat. Si aūt virum a demonio liberatū moralit aīm ab imūda cogitatione purgatam signare dixerim: ⁊ ꝓsequētur febris a febribus ad impiū dñi curata: carnē ostendit a concupiscentiis suis seruore p continēdie precepta frenatam. ¶ Hiero. Febris eīm intemperantiā signat de qua nos filij synagoge p manū disciplinē desiderium eleuatione saluamur ⁊ hui qui sanat nos ministramus voluntati. ¶ Theophi. Febricitat aūt ⁊ qui irascit vt ex iracundia effrenatus excedat. Sz si ratio retineat manum eius surgit ⁊ tunc rationi ministrat.

¶ Vespere autem facto cum occidisset sol afferebāt ad eum omnes male habentes ⁊ demonia habentes. ⁊ erat omnis ciuitas congregata ad ianuam ⁊ curauit multos qui vexabantur varijs lāguoribus ⁊ demonia multa eiciebat ⁊ nō sinebat ea loq̄ qm̄ sciebāt eū.

¶ Quia ¶ Theophi. Ebe ꝓsiderabant nemī licē die sabbati curare hui⁹ grā solis expectabant occasū vt curādos ad ipm adducerent vnde sequit. Vespere aūt facto cum occidisset sol ꝛc. Sequit Et curauit multos qui vexabantur. ¶ Crys. Per hoc autem q̄ dicit multos omnes oportet intelligere iuxta scripture consuetudinem. Theophi. Vel multos dicit erant eīm q̄dā infideles q̄ minime curati sunt ꝓpter incredulitatem eorū. multos ergo ex oblatis sanauit illos. s. qui fidem habebant. Sequit Et demonia multa eiciebat ⁊ nō sinebat ea loq̄ qm̄ sciebant. ¶ Aug. Sciebant demonia xpm esse qui per legem fuerat repromissus. ea eīm signa videbant in eo que dixerant ꝓphete. misterium aūt diuinitatis eius ignorabant. sicut ⁊ principes eorum. Si eīm cognouissent nūquam dñm maiestatis crucifixissent. quē eīm diex. xl. ieiunio fatigatum. diabolus hoīes cognouerat. nec tempeando valebat an dei filius esset exqirere: iam nūc p signorū potentiā vel intellexit vel potius suspicatus est esse filium dei. Non ergo ideo iudeis eum crucifigere persuasit. quia dei filium nō esse putauit: sz q̄a se morte illius nō puduit esse dānādū. ¶ Theophi. Deo aūt non sinebat loqui demonia: docens nos nō credere eis etiam si vera dicant. Si inuenerit aliq̄s sibi credentes vitatis mēdacia miscēt. ¶ Crys. Non est aūt peratiū ei q̄d hic dicit: hoc qō lucas dicit q̄ exibant demonia a multis clamāda ⁊ dicentia. quia tu es xpus filius dei. Subiūgit eīm Et increpans non sinebat ea loqui. Marcus eīm multa sub breuitate pstrāsiens circa finē pdictorū verborū loquit. ¶ Beda. Ostitice aūt solis occubitus passionē mortēq̄ signat illi⁹ qui dixit. quādiu i mūdo sum: lux sum mūdi ⁊ sole occidente plures q̄q̄ ante demoniaci ⁊ egroti sanantur: quia qui temporaliter i carne vnūs paucos iudeorū docuit: omnibus p orbē gētibus fidei salutisq̄ dona trāsmisit. ¶ Hero. Ianua aūt regni moraliter penitencia ē cum fide que operat salutem languoribus varijs. varia etēm sunt vitia quibus languescit ciuitas mundi.

¶ Et diluculo valde surgēs egressus abyt in desertū locum ibiq̄ orabat Et psecutus ē eum symon ⁊ qui cum illo erant Et cum vemissent ad eum dixerūt ei quia omnes querūt te Et ait illis Eamus in proximos vicos ⁊ ciuitates vt ⁊ ibi predicem Ad hoc eīm vēi Et erat predicans in synagogis eorum in omni galilea Et demonia eiciēs

Postq̄. ¶ Theophi. dominus infirmos curauit seorsum recedēs vnde dicit. Et diluculo valde surgēs egressus abyt i deser. locum. In quo docuit non facere aliquid ad apparendum sed ⁊ si boni aliq̄d operamur: non ꝓpalare Sequitur Ibiq̄ orabat ¶ Crys. Nō quia oratione indigerez: ipe enim erat qui hoīm orationes suscipiebat sed hoc q̄dem dispēsatiue agēs forma bone orationis nobis est factus. ¶ Theophi. Ostēdit eīm nobis q̄ deo debet attribuī si aliquid boni facimus ⁊ ei debemus dicere qm̄ omne datum optimū desup est descendens a te Sequit Et p se. eum symon ⁊ qui cum illo erant. ¶ Crys. Lucas aūt dicit turbas accessisse ad xpm ⁊ dixisse q̄d mare? hic dicit dixisse apōlos subdens Et cum ve. ad eum: dixerūt ei quia omnes querūt te Non aūt mutuicem contradicunt. Suscepit eīm xps ⁊ post apōlos ēbam piūgi xpi pedibus anelātem Gaudens aūt eos suscipiebat sz volebat eos dimittere: vt ⁊ reliqui doctrine eius ptiipes essent tamq̄ non multo tempore in mūdo moraturus. Et ideo sequitur Et ait illis eamus in proximos vicos ⁊ ciuitates vt ⁊ ibi predicem. ¶ Theo. Trāsit eīm ad alios magis indigentes doctrina: q̄a nō puenit i vno loco doctrina; concludere: sed vbi q̄q̄ radios eius extendere Sequit Ad hoc eīm veni. ¶ Crys. In quo mānifestat exinanitionis. i. incarnationis misteriū ⁊ diuinitatis sue dominiū. dum. s. asserit spōte se in mūdū vēisse Lucas vero dicit ad hoc in missus sum denūcians

dispensationem ⁊ dei patris bonam voluntatem de filij icarnatione. Sequē. et erat pdi. in synago. eorum in omni galy. ¶ Aug. de consen. euā. In hac autem predicatione quā dicit eum habuisse ī omni galilea intelligitur etiam sermo dñi habitus ī monte cuius cōmemorationem facit matheus quem marcus omino ñ omemorauit nec aliqd simile ei dixit nisi quasdam sententias non pexeim sed sparsim repetiuit quas dominus alijs locis dixit. ¶ Chrysos. Doctrine autem operationem īmiscuit. pdicans eis postmodum fugas fit demonia. Sequē eis. Et demonia eiciens. Nisi eis ostenderet xpus miracula: eius sermo non crederetur. Sic ⁊ tu post doctrinam opare. vt non sit ipse vacuus tuus sermo ¶ Beda mistice aūt si occasus solis mors exprimitur saluatoris. quare non diluculo re deunte: resurrectio eius indicetur gēdum ibiq ī suis fidelibus orabat: quia corda eorum per grāz sui spūs ad virtutem orationis excitabat.

¶ Et uenit ad eum leprosus depcans eum ⁊ genu flexo dixit Si vis potes me mundare Jhesus aūt misertus eius extendens manū suam ⁊ tangēs eum. ait illi. volo. mundare Et cū hoc dixisset statim discessit ab eo lepra ⁊ mundatus ē ⁊ dominatus ē ei. statimq eiecit illum ⁊ dicit illi vide nemini dixeris. sed vade ostende te principi sacerdotū ⁊ offer pro emundatione tua quod pcepit moyses in testimonū illius Et ille egressus cepit predicare et diffamare sermonem ita vt iam non posset manifeste introire in ciuitatem sed foris in desertis locis esse ⁊ cōueniebāt ad eum vndiq.

¶ Beda. Postqm lingua serpentina demonis occlusa est ⁊ femina q primo seducta est a febre curata. tertio vir qui male suadentis diabolo conuugis audiuit ab ēroris sui lepra mūdatur vt ipse essz ordo restaurationis in dño. qui erat ordo casus in protoplastis. Unde dr. Et venit ad eum lepro. depcans eum.

¶ Aug. de gen. euā. De hoc leproso mundato talia marcus connedit. vt ipse intelligat quā matheus omemorat tunc esse mūdatus qū post sermonem dominus de monte descēdit ¶ Beda. Et quia dominus ait. Non vēi soluere legem sz adimplere ille qui excludebatur a lege purgari se dñi potestate prestitmens non ex lege sed supra legem esse grāz iudicabat. que leprosi maculā posset abluere vez sicut in domino potestatis auctoritas. ita in illo fidei cōstancia declaratur. Sequē eis. Et genu flexo dixit. Si vis po. me. mū. In fidem procidit. qō humilitatis est ⁊ pudoris vt vnusqsq de sue vite maculis erubescat sed confessionem verecundia non repssit. vñ vulnus etiam remedium postulauit ⁊ ipa confessio religionis ⁊ fidei plena ē. In volūtate. n. dñi tribuit pātē ¶ Chrysos. Nō. n. dixit si deū dpcat? fuerio sz si uis quasi ipm credentes deū ¶ Beda. De voluntate aūt dñi ñ. q. pietatis credulus dubitauit: sed collaudāns cōscius nō pcempsit. Sequē. Iberius aūt mundi eius exte. ma. sua. ⁊ tan. eu: ait illi. volo. mūda. Non ut plq latinorum putāt iūgendū ē ⁊ legendū. Volo mūdare sz separatim vt pmo dicat. Volo dñi igit mūdat ¶ Chrys. Propē hoc aūt leprosum tangit ⁊ nō solo vbo petulit sanitatē. qa in lege a moyse dētū ē. qui leprosū tetigerit īmūdus erit vsq ad vespū. ne oūdat q p m naēz ē hoc īmūdicia ⁊ q lex non ut pter eum posita sed pter puros hoies ⁊ q ipe ī pte dñs legis. ⁊ qua nō sicut seruus iere sz sicut domi? sanitatem: leprosū tetigit ogruentur ī cam ecclie necessario tactu ad curationis opatorem.

¶ Beda. Ideo etiam tetigit vt pbaret qa puniri nō poterat q alios liberabat simulq illud mirabile q eo sanauit genere quo fuerat obseratus. Si mundare leprosus. potes me mūdare. Volo. mūda. tu habes voluntatem mūdare. Et iam habes pietatem effectum. ¶ Chrys. Per hoc aūt non solū opinionem leprosi nō destruxit. sz magis confirmauit. vbi enim morbū fugat qō leprosus vbo dixerat hic ex ipso pleuit. Unde sequē. et cum hoc dixisset statim dis. ab eo lepra ⁊ mūda. ē. ¶ Beda. Mirabile inter opus dei ac pceptum. quia in pcepto ipso dixit. n. ⁊ facta sunt. Sequē. Et pmi. fo. fuerunt. illū ⁊ di. illi. ui. ne. di. ¶ Chrys. Ego volo. ē mea opa pdicari. tua nō indigeo pdicatione. p hoc aūt docz nos ex ñis ornibus honorē apud hoies. p remuneratione nō ipsi. Sequē. Sed vade osten. te pri. sacer. Propter hoc mūc ad sacerdotē mittit saluator: ad pietatē mitis ⁊ ne extra templū heret. Sed ī ōrone cum populo oputē. mittit etiā que iuē legis ad ipsis ve. ut lingua magniloqq obduratz opus ipsum ipse ipsi pbatōez opis illis dimittens ¶ Beda. Et sacerdos gerit sacerdos eum nō legis ordinesz grā de ipsa legē esse curatū. Sequē. Et offer p emū. sicut pcepit mos. in testi. illis. ¶ Chrysos. Precepit quidem ut nimus offerre q habebant in consuetudine q mitebantur offerre tamq in hō testimonū qd nō erat legem sz magis legē ofirmauit. inem q ⁊ ipse legis opareē pcepta. Si quem vo mouet qūo dñs mosaicum videatur a pbare sacrificiū cum id nō mundat ecclesia: meminerit q nōdū obtulerat ipsis holocaustū suū. Nō aūt oportebat autem significacia sacrificia. prius qz illud qd significabat ofirmatū eēt pestatione apli. pdicatum ⁊ fide credentū pplo ¶ Chrys. Ne ipsius aūt qnus dñs plibuit sacrificiū patefacit. vñ sequē. Et ille egressus cepit pdicare. Opter. n. bñficiarū gratū eē ⁊ grās ipsē. et sacrificiū nō indigeat. ¶ Greg. xix. mo. Cum autem nē qdā sit q dñs q gessit abscōdi nisi ⁊ nō ad hoēs potere abscōdi sz notādū q miracla hoēs facere nisi ⁊ tū facē ñ potuit: vt vis eledia? et ēpla doctrine illius sequētes ī magnis q fuit illi quidē in voluntate habeant sed vt psint alis pbē imuti. Non ergo voluit quicqz fieri ⁊ mūc posset sz quo velle eius mēbra debent. qō ve deo ipsi uolentibus fiat: doctrine magistro exemplum dōe

Et preteriens secus mare galilee vidit symonem et andreā fratrem eius mittentes retia in mare. Erant enim piscatores. Et dixit eis ihesus. Venite post me faciam vos fieri piscatores hominū. Et protinus relictis retibus secuti sūt eū. Et progressus inde pusillum vidit iacobum zebedei et iohannem fratrem eius et ipsos in naui componentes retia et statim vocauit illos. Et relicto patre suo zebedeo in naui cū mercenarijs secuti sūt eū.

¶ Beda. Postquam dominus ad eurbas ⁊ agit euangelista de vocatione discipulorum quos fecit dīs sue predicationis ministros. vñ dr. ⁊ preteriens secus mare galilee vidit symonem ⁊ andream fratrem eius. ¶ Theophilus. Sicut iohannes euangelista refert peuersoris erant discipuli petrus ⁊ andreas. Hi dentes vero ꝗ iohannem de ihesu testimonium deferat. adiunxit sunt ei post hoc dolentes. quia iohannes traditus erat. ad artem primam sunt reuersi vnde sequitur. Mittentes retia in mare. erāt enim piscatores vide autem eos ex laboribus priis euentos ⁊ nō ex iniquitate tales enim digni erant xpi primi discipuli fieri. ⁊ ideo subditur. Et dixit eis ibo. venite post me. ¶ Nunc secundo illos vocat. Et hoc ē secda vocatio respectu illius de qua legitur in Johanne. Ad quid autem vocentur. ostendit cum subdit. Faciam vos fieri piscatores hominum. ¶ Remig. Quia per verbum sancte predicationis pisces id est homines de profundo pelagi. id est infidelitatis ad lucem fidei traxerunt. admirāda ē autem ista piscatio. pisces enim cum capiuntur. moriendo moriuntur. homines cū capti sūt verbo predicationis. potius viuificantur. ¶ Beda. Piscatores autem ⁊ illitterati mittuntur ad predicandum. ne fides credentium non in virtute dei sit. in eloquentia atque in doctrina esse putaretur. Sequitur. Et protinus relictis retibus secuti sunt eum. ¶ Theophilus. Non enim oportet interuallum facere sed statim sequi dominum. Post hos vero piscatur iacobum ⁊ iohannem quia ⁊ hij pauperes existentes tamen senectutem nutriebant paternam. vnde sequitur. Et progressus inde pusillum vidit iacobum zebedei. ac reliquerunt autem patrem. quia in sequela xpi eos erat impeditura. Sic ⁊ cum dominus a piscibus impedimur. relinquere eos ⁊ accedere ad deum. ostenditur autem quia zebedeus non credidit. mater vero apostolorum credidit. que secuta ē xpm mortuo zebedeo. ¶ Beda. Quem autem potest quo binos vocauerit de nauculis piscatores primo petrum ⁊ andream. Deinde progressus paululum alios duos filios zebedei. cum lucas dicat iacobum ⁊ iohannem vocatos fuisse adiuuandum petrum ⁊ andream ⁊ xpm petro cum dixisse. Noli timere ex hoc iam homines eris capiens. simul cū subductis ad terram nauibus eos fuisse secutos. Unde intelligendum est hoc primo esse factum quod lucas insinuat ⁊ postmodum ad capturam piscium eos ex more remeasse vt postea fieret quod marcus hic narrat. tunc enim secuti sunt dominum non subductis ad terram nauibus eamque cura redeundi. sed tamquam vocantem ac iubentem vt se

querent. ¶ Hero. Mistice autem hac quadriga piscatorum intelligimus ad eterna vel helpas hoc quatuor angulis sticiuē. prima ecclia. Hoc quatuor lītis hebraicis tetragramaton nomen dīi agnoscit nobis. quod simili exemplo percipitur vt audiamus vocem domini vocantis obliuiscamur populum iniquorum ⁊ domum paterne conuersationis que est stultitia dei ⁊ recte arma arcaē in q̄ nos velut culices. pene lapsos tenebat aer qui pendet in nihili. nauem pristine conuersationis abhominantes. Pellibus enim mortuis tegitur adam q̄ ē genitor nr secūm carnē ⁊ nūc deposito vetere homine cū actibus suis. nouū sequentes hominē pellibus tegimur salomonis quibus sponsa gratur se factam esse formosam. Symon autem obediens andreas viriliter. Iacobus supplantans. Iohannes gratia in latinū sonat quod quatuor noibus in imaginem dei pueruimur obedientia vt audiamus. virilitate. vt pugnemus supplantatione. vt pseueremus gratia vt seruiemus. Que quatuor virtutes cardinales dicunt. per prudentiam enim obedimus. per iustitiam viriliter agimus. per temperantiam frenem calcamus. per fortitudinem gratiam dei meremur. ¶ Theophi. Sciendum etiam est hoc quod primo vocatio. deinde contemplatio. qui quidem enim circa petrum actionem significant. Qui vero circa iohem contemplationem. petrus enim feruidissimus ⁊ magis sollicitus. iohes vero theologus fuit excellentissimus. Ideo.

¶ Et ingrediuntur capharnaum ⁊ statim sabbatis ingressus in synagogam docebat eos. Et stupebant super doctrina eius. Erat enim docens eos quasi potestatem habens ⁊ non sicut scribe.

¶ Marcus dicta euangelij in ipso disponens ordinem historie non secutus. misteriorum ordinem seruat. vnde sabbatis primam virtutem nazarat dicens. Et ingredi capharnaum. ¶ Theophi. Nazareth recedentes in die autem sabbati quando scribe congregabantur. tunc docens synagogam iterum. Et statim sabbatis ingressus in synagogam docebat eos. Et enim lex ad hoc sabbatis festare iubebat. vt lectioni studentes inuenirent in vnum. Docebat autem xpus arguendo non adulando sicut phisei. vnde sequitur. Et stupebant super doctrina eius. erat enim docens quasi potestatem habens ⁊ non sicut scribe. Docebat etiam in potestate enim mutans homines ad bonum. ⁊ penam non credentibus minabat. ¶ Beda. Scribe etiam docebant populos que scripta fuit in moyse ⁊ prophetis. Iste vero quasi deus ⁊ dominus ipsius moysi libertate voluntatis sue vel ea que minus vnde videbantur addebat in lege vel omittens predicabat in populo. vt in matheo legimus. Dictum ē antiquis. ego autem dico vobis. ¶ Beda.

¶ Et erat in synagoga eorum homo in spiritu immundo ⁊ exclamauit dicens. Quid nobis ⁊ tibi ihesu nazarene venisti perdere nos scio quis sis sanctus dei. Et comminatus est ei ihesus

¶ Cum inuidia diaboli mors intrauit in orbem terrarum cōtra ipsum mortis auctorem primo debuit medicina salutis operari. Et ideo dicit. Et erat in synagoga eorum homo in spiritu immundo. ¶ Cri. ¶ Spiritus quidem

dicens Obmutesce ⁊ exi de homine. Et discerpens eum spus immudus ⁊ exclamans voce magna exiuit ab eo Et mirati sunt oes ita vt quirerēt inter se dicentes Quidnam ē hoc quenā doctrina hic noua quia in potestate ⁊ spiritib⁹ immudis impat ⁊ obediunt ei Et processit rumor eius statim in omnem regionem galilee.

gelus ⁊ aer ⁊ anima nūcupatur ⁊ etiā spiritussanctus. ne ergo ꝓter cōicādam nois in errorem deducamur addidit immūdo. Im mundus autē dicitur ꝓter impietatem ac elongationem a deo ⁊ quia omnibus im mūdis in piis operāt̄ibus se immiscet. ¶ Aug. v. de ci. dei Contra superbiam potro demonum quātam virtutem hē ac dei humilitas que in forma serui apparuit ipi demones ita timent vt eidem domino infirmitate carnis mouto

hoc exprimerent seqē em Et clamauit dicēs. Quid nobis ⁊ ti. tbu na. venisti pdere nos. Clarum ē m hjs verb q̄ ī ds ⁊ scia erat. ⁊ caritas ñ erat. penā qui ꝓpe suam formidabāt ab illo: nō in illo: iusticiam diligebant. ¶ Beda Demōes em dōm in terris cerventes se continuo iudicādos cernebant. ¶ Crys. Vel hoc ita dicit. quasi diceret auferēs iniudicam damnq̄ imponēs cognitionē hoim animabus nobis locum in hominibus non dans. ¶ Theophi. Exire em ab homine peditionem suam dicebat demonium Inmisericordes enim existunt demōes malum aliq̄d pati se estimātes: cum homies non molestant Seqē. Scio q̄ sis sanctus dei. ¶ Crys. Q. d. Cōsidero adventum tuū. non em firmam ac certam adventus dei habebat notitiam. Sanctum autem dei dicit eum: nō vnum de pluribus: qua ⁊ sanctus erat vnusquisq̄ ꝓphetarum. sed vnum eum esse denūciat. Per articulum em qui in greco ponitur: vnum ostendit. per timorem uero oim dōm recognoscit. ¶ Aug. Cū em ds innotuit quātum voluit. tantum autem voluit. quātum operuit. s; innotuit non sicut angelis sanctis: qui eius fm id q̄d verbum est principata contemplatione pfruūtur. Sed sicut ds terrendis innotescēdus fuit. ex quorum tyrannica potestate fuerat liberaturus pdestinatos innotuit ergo demonib⁹ non p id quod est vita eterna: sed per quedā temporalia sue virtutis effecta que angelicis sensibus etiam malignorum spirituū potius q̄ infirmitati hoim possēt esse conspicua. ¶ Crys. Non autem volebat veritas testimonia spirituum immundorum. Unde sequitur Et commiratus est eis ihesus dicens. Obmutesce ⁊ exi de homine. Vbi dogma salutiferum nobis datur ne credamus demonibus quātumcūq̄ denunciēt veritatem. Sequitur. Et discerpēs eum spiritus imundus ⁊ exclamans voce magna exiuit ab eo Quia em homo ille tanquā sapiens loquebatē ac discreta verba proferebat. ne putarent q̄ non ex demone sed ex corde verba componeret virum discerpi permisit a demone vt ostenderet demonem

esse qui loquebatur ¶ Theophi. Et vt videntes cernerent a quo malo liberabatur homo ꝓter miraculum crederent. ¶ Beda. Potest autem videri contrarium quomodo discerpens vel sicut quidam codices habent quexans eum exiuerit: cum nihil ei nocuerit secundum lucam. Sed ipse lucas dicit Et cum proiecisset eum demonium in medium exiuit ab eo nihilq̄ ei nocuerit. vnde intelligit hic dixisse mar cum quexans eum siue discerpens q̄d lucas dicit cum proiecisset eum in medium. vt non q̄ secans eum nihilq̄ ei nocuit. hoc intelligatur q̄ illa vexatio uel bidorum atq̄ vexatio non eum debilitauit sed solū exire demonia etiam quādē mēbris amputatis atq̄ euulsis. visa autem virtute miraculi nouitate admirantur doctrine atq̄ ad inquisitionem eorum que audierant excitantur. vnde sequitur. Et mirati sunt omes ita vt conquirerent. i. Nam hoc enim fiebant signa vt per hoc euangelio regni de q̄d predicabatur: certius crederetur dum signis celestia terrigenis gaudia promittebant. telluris ac diuina opa monstrabant. Diuc autem ab euangelista erat docens eos quasi potestatem hi ⁊ nunc turba attestante in potestate imperat spiritib⁹ immundis ⁊ obediunt ei. Sequitur Et exiuit fama eius statim in omnem regionem galilee. Bene enim que homines multum mirantur: prouocabilia sunt. quia ex abundantia cordis os loquitur. Per Galilee autem capharnaum nulla contradictio intelligitur. Sabbatum autem requies. bonis hujus mundi: requie ⁊ consolatione signatur: in bonis piis congruant saluti. homo in spiritu immundo: qui bumanum est. In quo imundicia. regnare dicitur vsq̄ ad mopsen. Nam sine lege peccauerunt sine lege pierunt. Qui sciens sanctū dei omnes sanctificabitur. dum scientes quidem deum: nō sicut deum glorificauerunt. sed seruierunt pocio creature q̄ creatori. Spiritus discerpens hominem exit ab eo propinquāte salute appropiquat: triumpate pacem dimissus ab israel psequitur israel. Publicani temptus surgit in scandala.

Et protinus egredientes de synagoga venerunt in domū symonis ⁊ andree. cum iacobo ⁊ iohāne. Decumbebat autem socr̄ symonis febricitans. Qui statim dicit ei de illa. Et accedens eleuauit eam apprehēsa manum eius Et continuo dimisit eā febris ⁊ ministrabat eis.

¶ Beda. Primo huic linguā scripturarum ne vltra [illegible] gere concludat. [illegible] sola que prima libera ē a carnalibus [illegible] cie febre [illegible] dr̄ Et egressus [illegible] syna. venit in domū [illegible] am cum iacobo [illegible] ¶ Theophi. [illegible] em vt consuetudo fuerat infirmis [illegible] vesperam ab eorum [illegible] in discipulorum [illegible] Que autem ministrabat [illegible] debat febris [illegible] vii seqē. Sū. ab solp

Et egressus ē rursus ad mare omnis qz turba veniebat ad euz et docebat eos. Et cuz preteriret. vidit leui alphei sedentez ad theloneum. Et ait illi. Sequere me. Et surgens secutus est eum. Et factum est eū accūbere in domo illius. multi publicani et peccatores simul discumbebāt cuz iesu et discipulis eius. Erant enim multi qui sequebantur eum. Et scribe et pharisei videntes quia manducaret cum publicanis et peccatoribus. dicebant discipulis eius. Quare cum publicanis et peccatoribus māducat et bibit magister vester. hoc audito iesus ait illis. Non necesse habēt sani medico sed q̄ male habent. Non enim veni vocare iustos sed peccatores.

¶ Beda. Post q̄z dominus i capharnaū docuit egressus ē ad mare vt nō solum ciuilem vitam hoīm instrueret verūetiā habitatoribus maris euangelium regni predicaret eosq; fluctuagos rerum labentiū moeroribus mare fidei firmitate supare docens. vnde dicit. Et egressus est rursus ad mare. omne ē. ad eū. et docebat eos. ¶ Theophi. Vel p̄ miraculū ad mare egressus solitarie volens ēe sz ēba cōcurrit iterū ut ad discat q̄ q̄z euz fugis gratiam. tū ipsa te persequē. et siquidem ipsa tu persequens ipsa te fugiet. Vnde autē transiēs dūs vocauit matheum. Vnde sequē. Et cum pasteri. vidit leui. al. sedē. ad theloneum. ¶ Cris.

Idem aūt publicanus a cēbus euangelistis tripliciter nomiatus. s. matheus a matheo leui. aūt simpliciter a luca. leui aūt alphei marco. filius eius erat alphei iacobus autē secūdum scripturam. alios est videre. sicut socer moysi qdā iethro. qdā raguel vocabat. ¶ Beda. Sic. et idem ē leui q̄ et matheus sed lucas marcusq; ppter verecundiam. et honorem euāgeliste nomē ponere noluerunt vulgatum. Vpe aūt matheus iuxta illud qd scriptū ē. Iustus accusator ē sui. matheum se. et publicanū nomiat. vt ostendat legentibus nullum debere diffidere de salute. cū ipse de publicano in apl̄m sit repente mutatus. ad theloneū aūt. ad curam dispensationemq; vectigalium sedentem dicit. Theloneum. n. grece latine vectigal nomiatur.

¶ Theophi. Sedebat eū i theloneo vt cōsuetu dūs est aut aliquos mpetens aut uerba vendens aut aliquid huiusmodi faciens quibus i suis mansionibus theloniarij vtuntur qui de hoc statu sic subleuatus ē. vt relinquēs oia xpm sequerē. vnde sequitur. Et ait illi sequere me. et surgens secutus ē eum. ¶ Beda. Sed q̄ autē imitari ē. ideoq; ve pauperem xpm nō tam gressu q̄ affectu sectari posset. reliqs ppria qui rapere solebat aliena. Non solum aūt lucra reliquit vectigaliū sz et piculum ptempsit qd venire poterat a principibus seculi quia vectigalium rōnes impfectas atq; in compositas reliquit. ipse. n. dūs qui hunc exterior hūana allocutione vt sequerē vocauit mētis dna inspiratione vt mox vocantem sequerē accendit. ¶ Iero. Sic ergo leui qui appositus interpratē a theloniō negociorū seculariū loquē vbum qd dicit. Qui nō renūciauerit omnibus que possidet non potest meus esse discipulus. ¶ Theophi. Qui aūt prius alios impetebat sic factus ē benuolus. vt ad cōmestionem plurimos inuocaret. vnde sequitur. Et factū ē cum accū. s. iesus i domo illius. multa pau. et pec. simul discumcum iesu et dis. eius. ¶ Beda. Publicani autē appellantur hi qui vectigalia publica exigunt siue q̄ cōductores sunt vectigaliū fisci vel reip publicaē nec non et hi qui seculi huius lucra p negocia sectantur eodem vocabulo censentur. qui vidēt publicanum a peccatis ad meliora conuersum. locum inuenisse pnie et ob id etiam ipsi nō desperant salutem. Nec vero in pristinis vitiis pmanētes veniūt ad iesū vt pharisei et scribe murmurant sed penitentiā agentes vt sequētis euangeliste sermo signat dicens. Erāt. n. multi qui sequebantur eum. Hoc enim dūs ad suum a peccatoribus vt occasionē haberet docendi et spūales mutatoribus suis pbere cibos. Qd etiā misteriorum figuris congruit. Qui enim domicilio xpm recepit i eno maxis delectationibus exuberandū pascit voluptatum. Ideoq; dūs libenter ingredit et in eius q̄ credidit recumbit affectu et hoc ē bonorū opū spūale suauū quo diues populus eget pauper epulatur. ¶ Theophi. Pharisei aūt hoc arguūt. q. puros se facientes. vnde sequitur. Et scribe et pharisei vi. qa manducat pub. et pec. mam. et hi magister ur. ¶ Beda. Si p matheū electionē et vocationē publicanorū fides exprimit gentium que prius mūdi lucris inhabitabāt p facto surgentium scribarū et pharisaeorū iudeorū iudaica insinuat qui de gentiū salute torquentur. Sequitur. Hoc audito iesus ait illis. nō necesse habent sani medici. sz qui male habent. Significat scribas et pharisaeos qui iustos se putantes. peccatorū cōsortia declinabāt. seipsum medicum dicit. qui miro medicandi genere vulneratus est. inter iniquitates nostras et diuis liuore sanati sumus. Sanos aūt et iustos appellat eos qui suā iustitiam volentes statuere. iustitiae dei non sunt subiecti. porro male habētes et peccatores vocat eos qui sue fragilitatis ofscienda deiuti nec p legem se iustificari posse videntes xpi grē penitēdo colla submittunt. vnde sequitur. Non enim veni vocare iustos sed peccatores. ¶ Theophi. Non quidē vt maneāt peccatores. sz vt aliis euangelista dicit ad puiaz. vt puertantur.

¶ Et erant discipuli iohānis et pharisaeorū ieiunātes et veniunt et dicunt illi. Quare discipuli iohannis et pharisaeorū ieiunant tui aūt discipuli nō ieiunāt. Et ait illis ihs. Nunquid possunt filij nuptiarū quādiu spon

¶ Cris. Sicut superius apud discipulos magister arguebatur de consortio peccatorum in cōuiuio ita nunc conuersio apud magistrum discipuli incusantur de ieiuniorum omissione vt sic inter eos materia discidij oriretur. vnde dicit. Et erant disci. io. et pharisei. et pha-

fuis ē cū illis ieunare quāto tempore habēt secum sponsum. nō possunt ieunare. Venēt autem dies cuz auferetur ab eis sponsus ⁊ tunc ieunabunt in illis diebus. Nemo assumentum panni rudis assint vestimento veteri. Alioquin aufert supplemētum nouuz a veteri ⁊ maior scissura fit. Et nemo mittit vinum nouum in vtres veteres. Alioqn discūpet vinū utres ⁊ vinum effundetur ⁊ vtres peribunt. Sed vinum nouū in vtres nouos mitti debet.

ieu. ¶ Theophi. Johannis enim discipuli in imperfecto positi in cō fuerudimiō iudaicis p manebant. ¶ Aug. Potest autem putari ideo addidisse pharisei q̄ simul cum discipulis iohannis hoc q̄ sequitur dñō dixerint cum matheus tm̄ discipulos iohannis hoc dixisse perhibebat. Sed verba q̄ sequūtur magis indicant alios hoc dixisse de alijs. Sequitur em̄ Et vem. ⁊ dicūt illi. quare discipuli iohis. ⁊ phi. ie. tui aūt dis. nō ieu. Hec em̄ verba ī dicant quinas qui adeunt venisse ad ihm ⁊ hoc ea de discipulis dixisse ita vt q̄ ait. Venūt nō de ipis dicente de quibus interposuerat. Et eram discipuli io. ⁊ pha. ie. Sed cum ihs esset ieunātes. venūt illi q̄s ī mouit. vnde g̃ matheus dicit. Tūc accesserūt ad eū discipuli iohis dicēntes. mā quia ⁊ apostoli aderāt ⁊ omnes cēsuerāt vt quisq̄ poterat hoc obiecerunt. ¶ Cris. Discipli ergo iohannis ⁊ phariseorū circa xpm zelotypi se habentes. ipm interrogant vtrum solus cum discipulis suis absq̄ abstinencia ⁊ labore pugnas fugere passionum. ¶ Beda Sed iohes unū ⁊ siceram non bibit. quia illi abstinencia meritū auget cui potenda nulla merat natura. dñs aūt cui naturaliter suppetebat delicta p̄donare cur eos declinaret quos abstinētibus poterat reddere puriores. Sed ieunauit ⁊ xpus ne p̄ceptum declinaret manducauit cū peccatoribus. vt gratiā cerneres agnoscere potestatem. Sequē. Et ait illis ihs. Numquid pos. fi. nup. quā diu cum illis ē spon. ieu. ¶ Aug. de cōsen. euang. Marcus hic filios nupciarū appellat. matheus autē filios sponsi. filios em̄ nupciarū. non tm̄ sponsi sed etiā sponse intelligimus. ¶ Cris. Sponsum ergo seipsum vocat tm̄q̄ ecclam desponsaturus. Est enim desponsatio dono cure. s. grē spūsancti p quā credidit ex his terre. Theoph. Sponsum ecia seipm vocat non solum tm̄q̄ virginales aias desponantem. sed quia tempus primi aduentus eius non ē doloris nec tristitie hijs qui credunt in eum. neq̄ laboris continēs sed requiē. Et em̄ absq̄ opatione legali. dono requiē p bap̄m p facile sine labore salutem cōsequimur. filij autem nupciarū sive sponsi sunt apli quia ipi dei grā digni sunt facti homini bono celesti ac oī delectatione pacepes. ¶ Cris. Cōuersationem autē suā oīs angustie dicit esse alienam cū subdit. Quāto tempore hāc se. spōs. nō pos. ieu. Ille em̄ tristat. qui presentem bonum non habet. qui vo in p̄ntī acipit. gaudet ⁊ ī tristatur vt aūt illo q̄ elationē destrueret ⁊ ostenderet q̄ nō ad lasciuiā p̄ prior discipulos seruabat. subiungit. Venient aut dies cū au. ab eis spō. ⁊ tūc ie. in illis diebus. Q. di. Tempus erat in quo vinū tatem suam demonstrent. Quādo em̄ fuerat ab ab eis sponsus. ieunabunt eius affectantes adventū vt spūs illi piungant ⁊ p corporales angustias emundatos. Ostendit etiam q̄ nulla necessitas ē vt fin discipuli ieunent sicut ⁊ illi. quia sponsum hūānā natura qui vbiq̄ p̄sidet verbis dei ⁊ qui enbuit semē vite secum habebant presentem filij etiam sponsi q̄ infantes sunt. non possunt p totū conformari patri ⁊ sponso qui eorū infantiā considerās dignat eos tūc ī ieunare. recedente aūt spōso p̄ter desiderū ieunabunt q̄ cū p̄fecti fuerint ⁊ sponso piungent in regis regalem semp comedent cenam. ¶ Theoph. Intelligendum ē aūt ⁊ sic qm̄ oīs hō cum bene operatur ē sponsi filius ⁊ sponsū secum habet. s. xpm ⁊ nō ieunat. ropa penitencie nō ostendit q̄ non peccat. qui vo auferē spōsus hoīe ī peccatū labente eunc ieunat ⁊ penitet vt curet delictū. Beda Quisquis aūt sensu p̄ exponi q̄ discipuli iohis ⁊ phisei ieunant q̄ omnis qui de opibus legis sine fide gratiē ⁊ qui eradicones sequē hoīm vel p̄cepta xpi aure corporis ī fore cordis p̄cipit. spūalibus abstinēs bonis ieuno contradescit. qui vero xpi mēbrum fideli incorpatē amore non potest ieunare quia carne ipius epulatē ⁊ sanguine. Sequē. Neo assumēū pānī rudis. nom. ē ¶ Cris. q. d. quia hij noui testamenti p̄dicatores ex istum legibus eos seruire veteribus possibile non ē Nos aūt ogrue veteres sequētes gluttrudines. nō sicā ieunia obseruatis. Isti vero novas ac mirabiles obseruationes traditurī hominibus. veteres obseruare non est necesse sed esse mentis virtuosae. alij vero tempe ieuniā cum ceteris ventris obfuscat. sed hoc ieunium differt a ieunio legis. quia illi ex necessitate. hoc ex voluntate p̄ter seruos spiritus non sunt capaces. vnde sequē. Et nemo mittit. nouū. ꝛc. ¶ Beda discipulos em̄ veteribus agitantibus quos uino nouo. s. spūalibus p̄ceptis fatis disrumpi q̄ posse continere dicit. Erunt aūt vetera noui. cum post assensum dñi diuino p̄solationis innouamē. ⁊ tunc nouū nouis uentis adueniet hoc est spūsancti seruos spūalibus corda replenit. Doctoris cauendū est ne aliq̄ in vetustate malice perdurant nouos misterios secreta p̄mittat. ¶ Theoph. Dicit aliter. Discipuli veteribus vestimentis assimilati sic p̄ter eos mentis infirmitatē. quibus nō erat ogruū ī ponere statutū graue ieunij. ¶ Ded. Q. ē aliq̄ p̄ticula doctrine que ad noue vite temperantiam pertinet que generale docet ieunū ab omni letitia temporalī delectationis. quia si hoc fiat ⁊ doctrīa scindit. ⁊ non puenit vetustati. vestimento aūt nouo bona opa q̄ forīs agimus insinuamē. vino autem nouo. seruor spiritus dei spa ⁊ caritatis qua intus reformamur exponitur.

¶ Beda Prius a ... ergo barbas. vna ... mero. in dui. ¶ fo ... Ille prosus em̄ ubique ... ita vt ... currere ... ve. p̄ter hoc dñs ... ¶ inberemis ... ad eum undique ¶ ... primi bonis ē que ... desiderauit. ⁊ adhic ... gyeli auaritiā secure ... Extinctis vero ... thesaurum ... vanitate mūdāē ¶ ... lacerdos secūm ordinē ... mūdatur eo dicente ... mūda sunt nobis ... ī ciuitatem ieriere ... tus ē illis qui labia ... ⁊ gurgis voluptatibus ... ecouit ⁊ in deserto lo ... dum ⁊ refocillabū pop ... mūdi ⁊ omnia que pol ... dñi. Ecce vero dñi ma ... vadiq̄ p plura ⁊ ardu ... cantant xpi. ¶ Beda ... miraculum secedit dñs ... magis quietam ⁊ a sec ... vicam atq̄ ob huius ... abdere corporibus.

Et itq̄ ... te auit ... pharisei ... post die ... dicto. Et audiuit ē ... in domo esset. Et cū ... venerunt multi. ita ... non caperet eos domus ... neq̄ ad ianuam. ⁊ ... loquebatur eis verbum ... Et venerunt ferentes ... ad eum paralyticum q̄ ... eorum portabatur ... Et non non possent ... ferre eum illi p turba ... tulerunt tectū ub ... erat. ⁊ patefacientes ... demiserunt grabatū ... in qua paralitic̄ iacebat ... Cum vidisset aūt ihs ... fidem illorū ait. pa ... huic filij dimittuntur ... tibi peccata tua. Erāt ... autem illic quidam de

¶ Beda Prius ab pfecta salutatio · mulcas ad dñm
cogit turbas · vnde sequit ita vt ijs ñ posset mani-
mero · in dui · si foris in deserts locis esse · ¶ Cnf.
Leprosus enim ubiq predicabat mirabilem curatoēj
ita vt omis currerent ad visum ⁊ sicem curatis · ita
vt ꝓter hoc dñs in ciuitatib euāgelisare nō possij
si inberemis conuersaretur · vnde sequit Et conue-
ad eum undiq ¶ Hero. Mistice lepra nra peccatū
primi hominis ē que a capite cepit ! qui regna mundi
desiderauit · radix enim oim malorum est cupiditas · vnde
gyesi auaricia secutus lepra suffunditur ¶ Beda
Extenta vero manu saluatoris hoc ē incarnato dei
verbo · bu manāq pungenti naturā ! ab eaoris prisci
vanitate mūdat ¶ Hero. Que quidem lepra vero
sacerdoti sedm ordinē melchisedech ostensa ! oblacōe
mūdatur eo dicente nobis. Date elemosinam ⁊ oia
mūda sunt vobis Qx aut non poterat ibo manifesto
i ciuitatem ireroire ꝛc · signat ꝗ nō omnibo manifesta
tus ē ibo qui latis atq platanis seruitie laudibus
⁊ ꝓprijs voluptatibus ! sed hijs qui foris cum petro
ecunt ⁊ in deserts locis sunt que eligit dñs adorā
dum ⁊ reficiendū populum qui · s. defunt delectatōs
mūdi ⁊ omnia que possident · vt dicant poedio mea
dñs · Opa vero dñi manifestat hijs qui conueniunt
vndiq p plana ⁊ aroua quos nihil potest separe a
caritate xpi · ¶ Beda Post factum etiam i ciuitate
miraculum secedit dñs in desertum ! vt ostendat se
magis quietam ⁊ a seculi curis semotam diligere
vicam atq ob huius appetitum ! se sanandis curam
adhibere corpibus · ¶ Capo sedm · ¶ Beda

Et ita intrauit capharnaum post dies octo Et auditum ē ꝗ in domo esset. Et conuenerunt multi. ita ut non capet eos domus neq ad ianuam. ⁊ loquebatur eis verbum Et venerunt ferētes ad eum paliticum q a quatuor portabatur. Et cum non possent offere eum illi p turbam. nudauerunt tectū ubi erat. ⁊ patefacientes submiserunt grabatum in quo paliticus iacebat Cum vidisset aut ihesus fidem illorū ait. palitico fili dimittuntur tibi pecata tua. Erāt autem illic quidam de scribis sedentes ⁊ cogitantes in cordibus suis Quid hic sic loquitur blasphemat Quis potest dimittere pecata nisi solus deus. Quo statim cognito ihesus in spiritusancto. quia sic cogitarent intra se dicit illis Quid ista cogitatis in cordibus ueseris. Quid est facilij dicere palitico. dimittūt tibi pecata. an dicere surge ⁊ tolle grabatum tuū ⁊ ambula ! ut aut sciatis q̃a pte a te habet filius hominis in terra dimittēdi pecata ait palitico. tibi dico surge. Tolle grabatum tuū. ⁊ vade in domū tuam. Et statim ille surrexit ⁊ sublato grabato abyt coram omnibus. ita ut admirarentur omnes ⁊ honorificarent dñm dicentes. quia nūquā sic vidimus.

¶ Quia nec carnalis supna pietas deserit quin etiam hijs grām fue visitationis p quam ⁊ ipsi spūales effici valeant inducet ! post desertum dominus redit in ciuitatem · vnde dicit Et iterum intra capharnaum post dies octo · ¶ Aug. Matheus aut hoc miraculum qd sequit ita scribit ! tamq̃ i ciuitate domi factum sit. Marcus autem hic i capharnaum qd difficilius solueret · si matheus etiam nazareth notari · nunc uero cum poueriit ipa galilea di d ciuitas xpi quia in galilea erat nazareth qs dubitauerit in ciuitate sua hoc fecisse dñm · cum hoc fecerit in capharnaum ciuitate galilee pserti quia ipa capharnaum ita excellebat in galilea vt tāq̃ metropolis haberet · vel matheus preermisit que gesta sunt postq̃ venit in ciuitatem suā donec ueniret capharnaū ⁊ sic adiungit de sanato paliticō subiungens · Et ecce offerebant ei paliticū ꝛc. Postq̃ dixerat ꝗ venit in ciuitatem suam. ¶ Cnf. Vel capharnaū ciuitatem ait dixit marcus ! eo ꝗ sepius illuc ibat ac multa ibidē miracula ꝓpetrabat sequit · Et auditum e ꝗ in domo esset · ⁊ conuenerunt multi · ita ut non capet eos domus neq ad ianuā · Laborē enim accedendi ! desiderū audiendi supabat post paliticū introducūt de q̃ matheus ⁊ lucas dñt vnde sedē · Et ve. fert. ad eum pali · quia quatuor por. Inuenientes tesq multitudine ianuā obscuratam p eam nō ualuerunt aliquatenus ire rare. Sed pantes aut portatores cum q̃ portabat curationis grām ꝓmereri lectum cum onere subleuātes ! nudato tecto ire miserē cum lecto paliticū ad faciem saluatoris · Et hoc ē ꝗ subditur. Et cū ñ offerre eū pos. ꝛc

Sequit. Cū vidisset aut ihesus fidem illorū ait pa. fili dimit. ti. pe. t. ¶ Non quidem dixit fidem paliticī ! si portandum · Contingit enim aliquādo ꝗ alīq̃ fide alterius qualescit. ¶ Beda Intuendum sane quāti ꝓpria cuiusq fides apud deum valeat vbi enim valuit aliena vt totus homo repente interius exteriusq ita saluat exurgere aliorumq merito alijs relaxarentur errata. ¶ Chrysos. Ipsius etiam paliticī fidem vidit. Et enim ille portari non sineret nisi curationis fidem haberet. ¶ Beda · Curatur aut hoies a palisi dñs ! primo peccatis vincula dissoluit vt ostenderet eum obnexum culpa artuq dissolutōe fuisse damnatum nec nisi hijs relaxatis mēbroq posse recuperatione sanari · mira aut humilitas despectū ⁊ debilem totusq mēbroq dissolutū ꝓ pagbus filius vocat quē sacerdotes nō dignabāt attingere aut certe ideo filium ! quia dimittunt ei pecata sua · Sequit Erant aut illic quidam de scribis seden · ⁊ cogi · in cor · f · quid hic sic loquit blas. ¶ Cyrillus · Arguit aut eum blasphemie reatus ꝓpitantes sententiam erat enim lege mandatum ꝗ quicūq blasphemaret

in dñi morte punireē. hoc aūt ei imponebāt qa sibi
attribuebat diuinā potestatem remittendi pecata.
vnde subdunt. Quis potest dimitere pec. nisi solus deus.
¶ Chr. Solus enim iudex oim potestatem habet di
mittendi pecata. ¶ Beda. Qui p eos quoq dimit
tit: quibus dimittendi tribuit potestatem. ⁊ ideo xpus
vere deus esse probat. quia dimittere pecata. q. deus
potest. Erant itaq iudei qui cum xpm ⁊ deum esse
⁊ pecatū dimittere posse crederent ibm tm xpm esse ñ
credunt. Sed multo demētius errāt arriani qui cum
ibm ⁊ xpm esse ⁊ pecata posse dimittere euāgelij
verbis deuicti negare nō audeāt: nihilomi⁹ deum ne
gare non timēt. Ac ipse p fidez saluare desiderās: ⁊ oc
culeare cognitionē ⁊ virtute opum deū se esse mani
festat. Illā sequitē. Quō statim cognouit dñs i spiritu
sancto. quia sic cogi. mera se: dixit illis. Quid ista co
gitatis in cor. vestris. In quo ostendit se deum: qui pē
corda occulta cognoscere ⁊ qdāmodo tacēs loquē.
Eadē maiestate ⁊ potencia qua cogitationes vras
nouit: possum ⁊ hoibus delicta dimittere. ¶ Chr.
Sed quāuis fuerint eorū reuelate cogitationes: tm
p manent insensibiles: nō in hoc psentes q pecata
valet dimittere qui nouit eorū corda. vnde dominus
ēfficat de curatōe aie p curationē corpis demōstrans
p visibile inuisibile. ⁊ p id qd ē facile difficili⁹ qjuis
ipi nō ita crederēt. Quanto enī difficilius credebāt
sanare corpus tanqm manifestū. aiam vero curare fa
cilius: quia inuisibilis est medela. ita vt talia cogita
rent. Ecce corpus curare desinit ⁊ inuisibile curat
aiam. Magis aūt si valuisset ⁊ nō ad inuisibile refu
gisset. Saluator ergo ostendēs q veraq potest aie
Quid ē facere. ꝛc. R. di. Ego quidez p corpis medela
que secūm virtutem facilior ē. difficilior tamē vobis
videē: ostendā vobis aie sanitatē que difficilior est.
¶ Chr. Et quia dicē qm facere facilius ē adhuc ma
nifesta erat p dictō quia opus nondū erat manifestū
vnde subdit. Vt aūt sciatis q. po. hō. ꝛc. R. d. R. tm
de verbo difficilius operationem ducam qd erat inui
sibile confirmātē. Signāter aūt dicit i terra dimit
pecata: vt ostenderet q humāe naē pēatem dimita
tis unuit indiuisibili vnione qua ⁊ si factus est hō
tū vbū dei permansit ⁊ si p dispensatōē in terris cū ho
mibus conuersaret: nō tm prohibebat miracula ꝓpetrare
ac remissionē tribuere peccatorum. Non. n. humāi
tas diminuit aliquid de ꝓpetatibus dñitatis. nec di
uinitas impediuit dei verbum incōmutabiliter ⁊ ve
raciter i terris fm carnē fieri filii hois. ¶ Chrysost.
Dicit aūt: tolle grabatū. t. ad maiorē miraculi certi
tudinē. ostendens q nō ē fm fantasiā simulq vt ondat
re q nō solū curauit sed ⁊ fortitudinē dedit. sic aias
ñ solū a peccto puertit. sed eis virtutē tribuit ad ope
randum mādata. ¶ Beda fit ergo carnale signum
vt probetur spiuale. quāqm eiusdē veritas sit ⁊ corpis ⁊
aie vicia dimittē. vñ. Et stati ille sur. ⁊ sub gra
abijs coram ho. Dni⁹ aē id qd querē venerat. s. aias
remittendo pcta curauit vt cū nō credentes dubita
uerunt tūc opus adducat i medium vt vbū ope ꝓfir
meē ⁊ p manifestū: occulta aie. s. sanitas p medela
corpis ondat. ¶ Beda Dat enim nobis intelligēcia ꝓpē
pcta pta euenire corpum debilitates. ⁊ idcirco fort
itam prius dimittunē pecata. vt causis debilitatis
ablatis: sanitas restituat. quinq enim de causis affli
guntur homines. molestijs carnis aut propter mer
cta augenda vt Job ⁊ martires aut propter hu
militatē oseruandā vt Paulus ab āgelo sathānē aut
ob pcta intelligenda ⁊ coerigēda. vt maria soror ma
rthe. ⁊ hic paralitic⁹. aut ad gtam dei sicut cecus natus
⁊ lazar⁹ aut ad iudicū dānatōis. sicut herodes. mirādū
ē aūt dñm pocēdie vt⁹. vbi nlla tpis inuenitur mo
rula: iussu saluatoris salus festina comitat. vñ sequit
Ita vt admi. ꝛc. Relinquentes mai⁹ remissionē. s. pe
catorū: admiratē tm⁹ q appet corpis. s. sanitatē.
Chrys. Nō ē aūt hic paralitcus q a iesse curat⁹ ma
ratē. Ille enim hoiez nō bēbat. hic vo quatuor. Ille i
probatica piscina curatē. hic vo in domo. ē aūt vnus q
a matho ⁊ amico curat⁹ narratē. Dicitur aūt ē ⁊ nūc
xpus i capharnaū i domo. s. psolatōis. ⁊ secta q ē
dom⁹ paralitici. ¶ Beda. Predicante aūt dño i domo ñ
capiūē neq ad iannā: qa pdicāte in iudea xpo gres
les ad audiendū nōdū itrare valuerūt. ad qs ñ ⁊ i
foris positos doctrīe sue vba pdicatores direxit.
¶ Hero. Paralisis aē typ⁹ ē corpis q pigritie ⁊
mollicie carnis bnis desideriū salutis. ¶ Chrysost. Si
ergo ego dissolutus potencijs aie. q. paralitcus in vir
tuosus habear ad bonū ⁊ attollar a quatuor euāge
listis adducar ⁊ ad xpm audiā tūc filij ⁊ relinquūtur
mihi pecata filij⁹ enim dei fit aliqs ꝓpe mādatorū opa
tionē. ¶ Beda Seu qa quatuor sūt vtutes qbus ad p
merēdā sospitatē hō fiducia ñtis erigit. quas non
nlli prudenciā fortitudinē tēpantiā ⁊ iustitiā nūcu
pāt. Desiderāt aē paralitcū xpo offerre. s. ēba inerpo
rita ab oi ptr ēcludūē. qa sepe aia p⁹ mbrm corpis
desidia: sugne grē ꝓmedio cupiēs incuam: spse con
suetudis obstacto retardatē: sepe iter ipas aduersi
crete dulcedies ⁊ q. suaue cū dño colloquū: ēba co
gitationū interuenies acie mētis ne xpus vadat ip
dit: nō itaq ē i ifimis vbi ēbe tumultuāt remuncia
s. tectū dom⁹: sacresci pēe sublimitas ē appetenda:
lexq dñi meditanda. ¶ Chrysost. Sed quō ferat ab e⁹
nisi tectum apiatē: tectū enim ē mentis q supponitur
oibus bnis q i nob sūt. hic mtū by terre quātū ab lim
ves fictiles: terrenas dico res: s. si hec subdiuēē ⁊
intellect⁹ i nob exoneratē. p⁹ hec submittatē. t. būiliē
Nō ei decz extolli d hoc q intellect⁹ ē exoneratus sed
magis būiliari. ¶ Beda Vt patefacto tecto eg submit
tit quia refatis scripturarū misterijs ad notitiam
xpi puenit. Hoc ē ad ⁊ būilitatē fidei pietate de
scendit. qd cū grabato deponit ihrm⁹ signat ab ho
mine adhuc in ista carne psituto xpm debē ognosci.
De grabato aē surgē ē: aias se a cānalibus discrepa
vbi si egra iacebat abstrahē. grabatū tollē ē ipas
qq carnē pnie freno correptā spē celestiū pmiorū a
delicijs segregare creis. sublato aūt grabato domū
ire: ad paradisū redire ē. Vel sanat⁹ q languerat domū
reportat grabatū cū aia remissiōe accepta pcto
cū ipo suo corpe ad iānam sui custodiā se rdire.
¶ Chrysost. Oportet etiam grabatum. t. corpus mū
i opacōe boni tūc. n. ⁊ ad ꝓemplationē pungē vel
bimus ita vt q i nob sūt cogitaciones dicit qm nūq
sic vidimus. t. nūqm sic intellexim⁹ sicut nūc a paralitico
rari. Qui enim a peccatis mūdatus ē mūdus vide

Et factuz est iterꝫ
eium sabbatis ambula
ret ꝑ sata ⁊ discipuli
eius cepunt progredi
et vellere spicas. Pha
risei autez dicebant ei
ecce qd faciũt discipu
li tui sabbatis quod
non licet Et ait illis.
Nunquaz legis quid
fecerit dauid quando
necessitatez habuit et
esuryt ipse et qui cuz
eo erant quomodo in
troyt in domũ dei sub
abiachar principe sa
cerdotum et panes ꝑ
positionis mãducauit
quos non licebat man
ducare nisi sacerdotib
et dedit illis qui cũ eo
erant. Et dicebat eis
sabbatum propter ho
minem factum est et
nõ homo propter sab
batum. itaqꝫ dominus
est filius hominis etiã
sabbati.

¶ Crys. Liberati a figura ⁊ ũicati inimici xpi discipli: figurale sabbati festum non seruant. vnde dr Et factũ est iterum cũ sab. ambu. per sata ⁊ discipuli eius cepunt pgredi ⁊ vel spicas. ¶ Beda Legimus em in sequẽtibus qa erant q veniebãt ⁊ redibant in ꝯtu ⁊ nec manducandi quidem spacium habebant ⁊ ideo q homies esuriebant. ¶ Crys. Esurientes aũt escaz simplicem cõmedebant nõ ad voluntatem: sz ꝓter naẽ necessitatem. pharisei autem figure ⁊ ũbre fuerẽt: discipulos accusabant eãquaz iniuste agentes. vnde sequẽ. Pharisei autez dicebant ei. Ecce quid faciunt dis. t. sab. qꝫ nõ licet. ¶ Aug. de opib monachoꝝ. Populo siquidem israel ꝑ legẽ scriptam ꝑceptum est vt in agris suis furez nullus teneret: nisi qui secũ aliqd vellet auferre. Illã qui nihil aliud acuzgit Et qꝫ id qd cõmedisset: libeꝫ ipunitumqꝫ abire sinerent. vnde etiam spicas vellentibus discipuli dñi de sabbato pocus qꝫ de furto iudei calumniati sunt. ¶ Crys. Dñs aũt dauid in medũ introducit cui aliquando contigit nõ secõm legem cõmedere cũ sacerdotalem tangit cibum vt illius exemplo accusationem discipulozꝫ soluat. Sequẽ em Et ait illis nũqꝫ le. quid fe. dd. ãe. ¶ Theophi. Fugiens enim dauid a facie saul ad principem sacerdotum deuenit ⁊ panes propositionis commedit ⁊ gladium abstulit golyeque domino erant oblata. Fuerunt vero aliqui qualiter hic euangelista nunc abiachar principem sacerdotum noiauit cum liber regum hũc nomiet ab ymelech. ¶ Beda. Hoc aũt nihil habet dissonãtie ambo eem fuerunt illic cum veniens dauid panes petit ⁊ accepit ab ymelech videt princeps sacerdotum ⁊ abiachar filius eius. Occiso aũt ab ymelech a saul fugit abiachar ad dauid ⁊ comes factus tocius exilij eius: postea eo regnante summi sacerdocij ⁊ ipe gradũ accepit multoqꝫ maioris excellentie patet qꝫ filius effectus ẽ. Ideoqꝫ dignus fuit cui memoriã dñs etiam viuente pre. q. suum sacerdotium faceret. Sequẽ. Et dicebat eis sabbatum ꝓter ho. factum ẽ ⁊ nõ homo ꝓter sab. Maior em est cura sanitatis ⁊ vite hois: qꝫ custodie sabbati ad-

hibenda. sic ergo mandatum ẽ sabbatũ custodiri vt tamẽ si necessitas esset reus nõ esset qui sabbatuz violasset. Ideo sabbato circũcidi nõ ẽ ꝓhibitum: qa necesse erat fieri ⁊ machabei necessitate instante sabbato pugnabãt. vnde discipulis esurientibo qd licitũ nõ erat in lege: necessitate famis factum est licitum sicut hodie siquis eger ieuniũ corrupit nulla rõne reus teneẽ. Sequẽ Itaqꝫ domi? est filius ho. etiaz sabbati. Q. d. si dauid rex sacerdotali cibo pastus excusabilis est: quãtomagis filius hominis verus rex ⁊ sacerdos ⁊ domin? sabbati euullaꝫ sabbato spicarũ noxa non teneẽ. ¶ Crys. Dñm quidem sabbati ⁊ filium hominis seipm ꝓprie vocat qmiquidem dei exñs fili?: filius hois ꝓter hoies dignat? ẽ dici legis aũt latori ⁊ dño lex non dominaẽ. Plus em regi licet: qꝫ regibus statuaẽ. Infirmis quidem daẽ lex non perfecta ⁊ opantibo supra legẽ ¶ Beda. Dicitur autez discipuli ꝑ sata transeunt cũ doctores sancti quos ⁊ in fide instituerunt cura pie sollicitudinis ispiciunt quos esurire: nihil melius qꝫ salutem intelligim? hominũ. vellere aũt spicas ẽ homies a tarena intentione eruere. fricare aũt manibus ẽ exemplis virtutum a carne concupiscencia quasi a quibusdaz folliculis puritatem mẽtis exuere. grana manducare est em datum quẽqꝫ a sordibus vicioꝝ ꝑ ora predicantium ecclie mẽbris incorpan. Et bene hic discipuli pgredientes ante faciem dñi fecisse memorãtur quia doctoris necesse ẽ sermo precedat ⁊ sic cor audientis subsequẽs gra supne visitationis illustrat. Bene sabbatusqꝫ ⁊ ipi doctores i pdicãdo ꝑ spe future quietis laborant ⁊ audiores suos monẽt pro eterna requie bonis insudare laboribo. ¶ Theophi. Vel quia cum habent a passionibus requiem: tunc alij ad virtutem ductores fiunt euellentes tarena.

Beda. Iam ꝑ sata ambulãt cum dño qui eloquia sacra meditari delectanẽ. Esuriunt cum in eis panez vite inuenire desiderãt. Et hoc i sabbatis cura sopita mente a turbulentis cogitationibo: vacare gaudent vellunt spicas ⁊ contritas purgant donec ad escam puenianẽ: cuz testimonia scripturaz ad que legẽtes puenirẽ meditãdo assumũt ⁊ tamdiu discutiunt donec in eis medullam dilectionis inuenãt. verum hec mẽtium refectio stultis displicet sed a dño approbat.

Capitulum tertium.

Et intro/
yt iterum
in synago
gã ⁊ erat
ibi homo habẽs manũ
aridaz ⁊ obseruabãt
eũ si sabbatis curaret
vt accusarẽt eũ. ⁊ ait
homini habenti manũ
aridam Surge in me
dium ⁊ dicit eis. licet
sabbatis bñfacere an
male animã saluaz fa/

¶ Theophi. Postqꝫ dominꝰ iudeos qui discipulos accusauerant qꝫ spicas in sabbo euellebãt exemplo dauid confudit nũc amplꝰ ipos ad veritatem reducens miraculum in sabbato opatur ostendens qꝫ si opari sabbo mirculo in salutem hominũ piũ ẽ: nõ ẽ malũ i sabbo necessaria corpori opari dicit ergo Et introiuit iterum i synagogã. ⁊ erat ibi

ceré an perdere. at illi tacebant Et circuspiciens eos cum ira contristatus sup cecitate cordis eorum. dicit homini Extende manuz tuam. Et extendit ⁊ restituta ē mānz illi.

hō ha. ma. ar. ⁊ obser. eum si sab. curaret. vt ac. eum. ¶ Beda. Quia em destructiōes sabbati q̄z in discipul arguebant pbabili ex cusauerant exēplo nūc ipm obseruando calūniam volunt vt si sabbato curet: transgressionis si non curet: crudelitatis aut imbecillitatis arguant. Sequitur Et aie hō ha. ma. ari. sur. in medio ¶ Chris. Statuit quidez istū in medio: vt tearerent a spū ac viso eo compacientur ⁊ malidam deponāt. ¶ Beda. Et pueniēs calumniam iudeorū q̄z et pauerant arguit eos quia legis precepta praua interptatione violabant. vnde sequitur. Et dicit eis liz sabbatis bene facere an male. Hoc aūt querit. qa estimabant i sabbato etiā a bonis operibus feriandū. cum lex a malis abstinere iubeat dicens. omne opus seruile non facietis in eo. i. peccatū quia qui fecit peccatum: seruus ē peccati. Idem aūt ē qd pmiserat bōfacere an male. ⁊ qd postea subdit aiam saluam facere an pdere. Hoc ē hoīem curare an nō. Non q deus sūme bonus actor poitionis nolle esse possit: sz q eius non saluare scripture ꝓsuetudie pdere dr. Si quē vero mouet quare dnūs cū corpus esset curaturus de aīe saluatione interrogauerit intelligat vel aiam more scripturarū ab homīe positam. sicut dr hee sunt aīe que exierunt de femore iacob vel q illa miracula ꝓter aīe salutez faciebat vt q ipa mn̄ sanatio salutē aīe significabat ¶ Aug. de consen. euā. Sed potest mouere quō matheus dixerit q ipi interrogauerīt dnūm. Si licet sabbato curare cum marcus illos podi a dno interrogatos eē pbibeat. licet sabbato bene facere an male. Teacz intelligendum ē q illi prius interrogauerūt dnūm si licet sabbato curare. Deinde q intelligens cogitationes eorum aditum accusandi querēdū. ꝓstituerunt in medio illum quē fuerat sanaturus ⁊ interrogauerit q marcus ⁊ lucas eum interrogasse ꝓmemorāt ac tūc illis tacentibus ꝓposuisse similitudinē de oue ⁊ conclusisse q liceat sabbatis bene facere. Sequitur. Et illi tacebant. ¶ Chris. Sciebāt em q eum dnūs curaret. Sequitur. Et circūspi. eos cum ira. ꝛc. Vt eos cū ira circūspicit ac tristat sup cecitate cordis eorū humanitatis conuenit q̄z p nobis suscipe ē dignat verbo aūt miraculum iungit. vnde sola voce hō sanatur. vnde sequitur. Et exten. ⁊ resti. est mn̄ illi. Per hec oia p discipulis. rīdens simulq ostendens suā vitam existere supra legem. ¶ Beda. Quistice aūt homo qui manū habebat aridam: humanū gēs indicat. in fecunditate bōni opis arefactuz. Sed dni miseratione curatuz cuius dextera que i pmo pentedu vetite arboris poma decerpere aruerat: Per redemptoris gram dū in sontes mn̄ i crucis arbore tenderet bonorū opum fructus est restituta saluti. ⁊ bn̄ in synagoga manus erat arida. quia vbi scie donū manus est: ibi grauius ē inexcusabilis noxe piculum

¶ Vero. Vel significat auaros qui nolentes dare sed accipere pdam ⁊ non largiri quibus diuē. vt extendant manus suas. i. qui furabatur. iam non furet magis aūt laboret opans manu sua qd bonum est vt habeat vnde cōferat indigentibus. ¶ Theophi. Vel aridam dexteram habet manū: qui ēa non opatur q sunt dextere ptis. Ex quo em manus nra confirmat in opibus pbibitis: extunc arescit in opatione bonorum vero restaurabit: qn̄ in virtute stabit. vnde dicit xpus Surge. i. ⁊ sta. in medio. i. in virtute oīs em deus pstitit in medio. ⁊ neq ad diminutū neq ad superabundantiam se extendit.

Exeūtes autē pharisei statim cum herodianis consilium faciebant aduersus eum quomodo eum pderēt Et ihesus cum discipulis suis secessit ad mare ⁊ multa turba a galilea ⁊ iudea secuta est eum ⁊ ab ierosolimis. ⁊ ab ydumea ⁊ detrāsiordanem ⁊ qui circa tyrum ⁊ sydonez multitudo magna audientes que faciebat venerunt ad eum Et dixit discipulis suis vt nauicula sibi deseruiz ꝓpē turbam ne oprimerēt eum. multos enim sanabat ita vt irruerēt in eum vt illum tāgerent. quotquot autez habebāt plagas ⁊ spiritus immundi cum illum videbant procidebant ei ⁊ clamabāt dicentes Tu es filiz dei Et vehementer cōminabatur eis ne manifestarent eum.

¶ Beda. Pharisei putantes se crimen q ad verbum dñi solui q ligabat extendit hoc terrā de nece saluatoris fecerūt consilium vnā dr. Herodianos aūt statim cū hero. phā aduer. eū quō eum perderēt. Quasi nō ipsoq quisq maiora sabbato agerent cibos parando pongendo calicem. q que victui fuit necessaria exequēdo. Nec si ille qui dixit ⁊ fecit sabbato laborasse putat quanto ¶ Theophi. Herodiani aūt dicūt milites herodis regis. heresis nūq quādiu ua fuit exerat qui herodem xpm esse dicebat. ꝓpheta em iudeorū immuebat. q qd dicerent principes iudaeorum. tunc xpo venire Et qa herodis regni mul lus fuerat in iudea eorum principum solus ipse solus regnabat alienigena existens qui ipsum esse xpm putauerunt ⁊ heresis cōstituerunt. Illi ergo ex phisicis xpm interficere conabāt ⁊ ¶ Beda. Herodianos herodis milites trahebat miseros dicit q ꝓter inimicitias quas eorum dominus aduersus iohem exercebat: eos illa uatocem quē iohes predicabat insultabis ꝓsequebat ⁊ odijs. Sequitur Et ihs cū discip. suis secessit ad mare. Quasi homo fugiens ꝓsequentium insidias. qa nondum adhuc venerat hora passionis mn̄ nz extra certum locus passionis vbi ⁊ exemplum dedit suis si in una ciuitate ꝓsecutionem paterētur in alteram fugerent

¶ Theophi. Simul etiam secedit, vt plenis beneficiis dat ab ingratis recedens. Et eum multi secuti sunt eum et sanauit eos. Sequitur Et multa turba a galilea et tyri et sydonij aliengene existentes volitare a xpo audiuerunt. quanta vo eius iudei. s. ipm psequebant. et sic nulla est propinquitatis vilitas nisi similitudo bonitatis existat. ¶ Beda. Illi. n. videntes opa virtutum eius et vba doctrine audientes. eum psequebantur. Illi aute opinione eum ducti virtutum eius. congesto agmine p maximo. venunt ad audiendum eum operamq; salutis flagitandam. vnde sequitur Et dixit discipulis suis vt nauicula sibi deser. ¶ Theophi. Vide aute occultam gratiam. Et eum ne lederet eum turba. petit nauiculam vt intrans in ea conseruet illesum. Sequitur Quotquot aute ha. pla. et spus in mundi. cum illum videbant. a. plagas aute dicit infirmitates. Ipse nanq; de nos vulnerat vt filios pri. ¶ Beda. Procidebant ergo verique dno et qui habebant plagas infirmitatum corporalium et q a spiritib vexabant in mundis. sed infirmi simplici mentione obtinende salutis demoniaci aute vel potius habitantes in eis dmones. ut. diuinitus coacti no solum ad pcidendum. a. verum etiam ad confitendam ei maiestatem compulsi. vnde seqtur Et clamabant dicentes tu es filius dei. Vbi miranda est arianorum cecitas qui post resurrectionis gratiam filium dei negare que demones adhuc mortali carne indutum filium dei profitentur. Sequitur Et vehementi eis ne manifestarent. Peccatori enim dicit dno quare tu enarras iustitias meas. prohibet ergo dnm predicare peccatori. ne quis dum predicatem audit sequat errantem. Improbus enim magister est diabolus qui falsa veris sepe permiscet vt spus veritatis testimonij fraudis obtexat. ceterum no solum demones sed etiam a xpo sanati et apli ante passionem papiunt reticere de illo. ne dna maiestate predicata. passionis dispensatio differat. Iuxta allegoriam vero in hoc q dns egressus de synagoga secessit ad mare gentium saluatorem prefigurauit ad quas venire p fidem relicta ob phidiam iudea digna tus est. Nacte enim diuersis errorum anfractibus iactate nationes instabilitatem comprehendunt. Multa aute turba a diuersis prouincijs secuta est eum. quia predicantibus apis multas nationes ad se venientes benigne suscepit. Nauicula vero dno in mari deseruiens. ecclia est de gentibus egregata. propter turbas vero. ne se comprimat nauiculam ascendit qua turbidas carnalium mentes fugiens ad eos qui gratiam seculi spernunt venire et mansionem facere gaudet. Distat aute inter comprimere dnm et tangere. comprimunt eum qui carnalibus cogitationibus aut factis pacem turbant in qua vitas manet. Tangit vero qui p fidem et dilectionem susciplt corde. vnde qui cum tetigerunt. saluati esse probantur. ¶ Theophi. mozalr aute herodiani. i. carnales xpm mortificere volunt. Herodes enim pellicem inter ptatur. Qui vero de patria sua egrediuntur. i. a carnali habitudine. Hoc sequuntur xpm et eorum plagas curantur. i. peccata que p scientiam vulnerant. Ibi autem in nobis est ratio que pcipit vt nauicula nra. i. corpus a deseruiat ne rotes turbationes o primat rey.

¶ Et ascendens in montem vocauit ad se quos voluit ipse et venerunt ad eum. et fecit vt essent duodecim cum illo et ut mitteret eos pdicare Et dedit illis potestatem curandi infirmitates et eiciendi demonia et imposuit symoni nomen petrus. et iacobum zebedei et iohannem fratrem iacobi et imposuit eis nomina boanerges quod est filij tonitrui et andream et philippum et bartholomeum et mathaeum et thomam et iacobum alphei et thadeum symonem chananeum et iudam scarioth q tradidit illum.

¶ Beda. Postq; nephandos spus se predicare prohibuit elegit sanctos qui et in mundos spus iacerent et euangelium predicarent. vnde dr Et ascendens in mo vo. ad se quos vo. ipse ¶ Theophi. Lucas aute dicit q ascendit ad oratorium post miraculorum eum ostensionem orat docens q nos oportet gratias agere cum psequimur aliquid boni et diuine virtuti approbare ¶ Chrs. Relatos etiam eccle ministrui in oratoribus prodare antequam ordinationem faciant vt eorum officium non frustretur. Cum ergo secundum lucam dies factus esset. vocauit qs voluit. Erant enim plures qui eum sequebantur. ¶ Beda. Non enim illorum electionis ac studij sed diuine erat dignationis et gratie vt in apostolarum vocarentur. Mons etiam ille in quo apos dns elegit altitudinem designat iustitie in q erant instituendi et q; erant hominibus predicaturi. Vero. Vt xpus spualiter mons est ex q aque vite fluunt lac in puerorum salute preparatur pinguedo spiritualis agnoscitur et quicqd sume bonum credit in motus istius est gratia constituerunt. In montem ergo vocant excelsi meritis et verbo vt locus congruat meritis altis. Sequitur. Et venit ad eum et fecit vt essent duodecim cum illo et vt mitteret eos predicare. Speciem enim iacobi dilexit dns vt sint ipsi sui throni duodecim iudicantes duodecim tribus israel. Qui etiam terni et quaterni circa tabernaculum domini excubant et sancta dni vba humeris ogum portant. ¶ Beda. In hoc enim sacramento quondam filij israel circa tabernaculum castrametabant vt ex omni pte p quadruum terne tribus manerent. ter aute quatuor duodecies faciunt et ter quaterni ad pdicandum sunt missi apli vt p vniuersas quadrati orbis plagas baptisarent gentes in nomine patris et filij et spussancti. Sequitur Et dedit illis potestatem infirmitatum et eiciendi demonia vt. s. promissorum celestium magnitudini attestaret magnitudo factorum et noua facerent qui noua pdicarent. ¶ Theo. Numerat aute aptorum nomina vt propter filios apostolorum vitandos sint nota et veri. Et ideo sequitur Et imposuit symoni nomen petro. ¶ Aug. de ocen. euan. Multum aute puto nunc accepisse symonem nomen vt petrus vt vocaretur ne sit contrarium iohanni qui longe ante diuinitus illi esse commemorat. tu vocaberis cephas qd interpretatur petrus. Marcus aute hoc recapitulando

cōmemorauit. Cum enim vellet noīa. xij. apl̄orū enu
merare ⁊ necesse haberet petrum dicere breuiter i
sinuare voluit q̄ nō hoc antea vocarē. sed hoc ei
dn̄s nomē imposuit. ¶ Beda Ideo aūt dn̄s voluit
eum prius aliter uocari: vt ex ipa ꝑmutatione noīa
sacm ꝑmendarē. Idem ergo ē grece siue latine pe
trus q̄d syriace cephas ⁊ utraq̄ lingua nomen a
petra diuiatum ē. Nec dubiū qui illa de qua paul
lus ait. petra erat xp̄s Illā sicut lux vera erat xp̄s
donauit aplis vt lux mūdi vocarē: sic ⁊ symon q̄
credebat in petram xp̄m petri largiens est nomen.
¶ Iero. De obedientia aut q̄ symon signat ascēdi
tur ad agnitionē q̄ significat petrus. Sequē. Et
iaco. zebe. ⁊ io. fratrē iaco. ¶ Beda. Subauditur
a sup̄iorib vocauit ad se. ascendens i mōtē ¶ Iero
Iacobum. i. qui supplantata habet cota desideria car
nis ⁊ iobem qui grā accepit q̄d alij p laborē tenēt
Sequē. Et ipos eis no. boa vergens ¶ Cri. Filios
quidem zebedei sic noīat. ꝑter hoc q̄ magna ⁊ clara
ōnibus edita debebant orbi terre diffūdere ¶ Ieo.
Vel p hoc trū sup̄iorū sub lime ostendē meritum q̄
i monte merenē audire tonitruū p̄ris p nubem de fi
lio tonantis. Hic ē filius meus dilectus vt ⁊ ipi p
nubem carnis ⁊ ignem verbi. q. fulgura i pluuiā
i terris spargerent qm̄ dn̄s fulgura in pluuiā fecit.
vt extinguat misericordia q̄d iudicii iunxit Sequitur
Et Andream qui viriliter vim facit patiori ⁊ vt
responsum mortis in se semp̄ habeat ⁊ aia eius sit
semp̄ i manibus eius ¶ Beda Andreas ēm grecū no
men ē ⁊ interp̄tatur virilis ab amir q̄d ē vir qa viriliter
ē dn̄o adhesit. Sequē Et Philippū ¶ Iero. Qui ē os
lampadis qui illuminare potest ore q̄d corde cōcepit
cui dedit dn̄s aptionē oris illuminantis Sciamus hac
modū locutōis ꝑprium esse d̄ma scripturarū q̄ he
brea noīa ad aliq̄d misteriū significatōis sunt posita
Sequē Et Bartholomeū qm̄ ē filius suspendētis
aquas illius. i. qui dicit. Et mādabo militib meis ne
pluāt sup eū ymbrem. Nomē vo filij dei p pacē ⁊
dationē adquirē minimi. beati. n. pacifici. qm̄ filij dei
sunt. Et diligite inimicos vr̄os vt sitis filij dei. Sequē
Et Matheū. qui ē donatus q̄ donat a dn̄o vt nō solū
remissionē peccorū adipiscat̄ sed numero ascribat̄ apo
stolorū. Sequē Et Thomā q̄ ē abyssus. Multa enim
profunda scientie dei mirabiliter ferunt. Sequē Et Iacobum
alphei. i. doctī vel millesimi c° a latere cadente mille.
Dic alē Iacobo ē cui colluctando nō ē adimptus carnē
⁊ sanguinē: sed adimptus spiritales nequitias. Sequē Et
thadeū. i. cordatum. i. cordis custodē q̄ pruat cor suū oī
custodia. ¶ Beda Thadeus aūt ipe ē quē lucas in
euangelio ⁊ in actibus apl̄orū iudā iacobi noīat. Erat
enim frr̄ iacobi frīs dn̄i vt ipe i epla sua scribit. Se
quē Et symo. chana. ꝛc. Nec cū additamēto posuit
ad distinctōē symōis petri ⁊ iude ⁊ iacobi. Symon
aūt chananeus dr̄ achana uico galilee. Iudas autē
scariot auico i q̄ ortus ē: aut ex tribu ysachar dr̄.
Theophi. Quē inter apl̄os ꝑputat vt discamus q̄

deus non repellit aliquē ꝑter futuram malicī sed
ꝑter p̄ītem virtutē dignum facit habere. ¶ Iero.
Symon autem ponēs tristiciam interp̄tatur. Beati
namq̄ qui lugent nunc quoniam ipsi consolabuntur
Chananeus autem ⁊ zelotes dr̄: quem zelus domus
dei cōmedit. Iudas autem scariot est qui non delet
pecatum suum per penitenciam. Iudas ēm confitens
vel gloriosus interp̄tatur. Scariot autem memo
ria mortis. Sunt autem confessores multi in ecclia
superbi ⁊ gloriosi vt symō mag° ⁊ arrius ⁊ cetera
retia. quorum memoria mortalis. ideo in ecclia celē
bratur: vt euitetur.

¶ Et uenīt in domū
⁊ cōuenit iterum tur
ba ita vt non possent
neq̄ panem manduca
re. Et cum audissent
sui exierūt tenere eū
Dicebant enim quo
niam in furorem ver
sus est. Et scribē q̄ ab
ierosolimis descēderāt
dicebant quoniam be
elzebub habet. Et q̄a
in principe demoniorū
eicit demonia.

¶ Beda.
Electos monte apō
stolos: dn̄s ad domū re
ducit: quasi extra eos
admonēs vt post ascē
sum apostolorū gra
dum ad ꝑfectiōē suā
redeant. vnde dicitur.
Et veniunt in domum
⁊ conuenit iterum turba
ita vt nō possent neq̄
panem manducare.
¶ Cri. Ingrauat nubi
erant principum mala
tudines quos impōte
a cognitōē clamo. gra
ea vo poph̄ multitudo
uenie adhesit. Ipsa
Quā ita vo frequētia ꝑfluētis: cum ēm fuit curē
obtinēdam salutē vt auctori salutis cum his qui se
cum erant nec vescendi quidem horā libera mineret
Sed quē turba frequētat exēna. Nunc ꝑprium
estimatio ꝑpendit. Sequē Et cū audissent ex
nere eum. Quia ēm altitudinē sapiendē quā sobe
bant capere nō poterant quasi in alieno eum sonis lo
cutum esse credebant. vnde sequē. Dicebant enim
qm̄ in furo. versus ē. ¶ Theoph. i. demoniū habet ⁊
furit. ⁊ ideo eum tenere uolebant vt incarcerātē
tanq̄ demoniacum ⁊ quidē sui hoc volebāt. q̄ ꝑ
forte compatiōne eius vel fratres eius stulta aūt
fuit insania q̄ tantorū miraculorū diuine sapiēcie
dationem infuriam vera concipiunt. ¶ Beda Qui
aūt distat inter eos qui verbum dei p mentis cā
ditate non intelligunt quales fuerūt de quibus dicitur
est: ⁊ eos qui hoc q̄d intelligunt de industria blasphe
mant de quibus subdit. Et scribē qui ab iero. ꝛc. di
cebant qm̄ beel habet. Que ēm negare nequiuerūt
sinistra interp̄tatione puertere laborāt. q. non bona
tis opa essent sed imundissimi spūs. i. beelzebub qui
deus erat a chaon. Nam beel quidem ipse est bal
zebub aūt musca vocat̄ beelzebub ergo. i. ut mus
scarum interp̄tat̄ ob sordes immolatarū cruentis et
spurcissimo ritu principem demoniorū nominabāt
subdunt. Et quia in prin. demo. eicit demo. ¶ Iero.

Qui sic aut domus ad quam veniunt: primitiua est ecclesia. turbe que impediunt prime manducari: peccata et vitia sunt. quia qui manducat indigne iudicium manducat et bibit. ¶ Beda. Scribe etiam ab ierosolimis descendentes blasphemant. Turba vero ab ierosolimis veniens secuta est dnm et ab alijs religionibus iudeorum siue gentium: quia sic erat passionis tempe futuri: vt turba illum populi iudeorum cum palmis ac laudibus ierosolimam pouceret gentiles videre desiderarent. Sed scribe et seniores populi de eius nece eradarent.

¶ Et conuocatis eis in parabolis dicebat illis quomodo potest satha nas sathanam eicere. Et si regnum in se diuidatur. non potest stare regnum illud Et si domus supra semetipsam diuidatur non potest domus illa stare Et si sathanas insurrexerit in semetipsum diuisus est et non poterit stare sed finem habet. nemo potest vasa fortis in domum ingressus diripere nisi prius fortem alliget et tunc domum eius diripiet Amen dico vobis quia omnia dimittentur filijs hominum peccata et blasphemie quibus blasphemauerint Qui autem blasphemauerit in spiritum sanctum non habet remissionem in eternum sed reus erit eterni delicti quia dicebant spiritum immundum habet

¶ Ori. Posita blasphemia scribarum: dns ostendit impossibile fore quod dicebant suam passionem exemplo confirmans. vnde dicit. Et quomodo eis in parabolis dicit. Illud Quomodo potest sathanas sathanam eicere. quasi dicit regnum si se in testimonio bello diuisum necesse est desolari quia et in domo et in diuisitate videt. Quomodo circa et si sathanas regnum in seipsum diuisum est. ita quia sathanas ab hominibus repellat sathanam dissolutio regni demonum appropinquauit. regnum autem eorum est in hoc quod homines subditos tenent Si ergo ab hominibus pellitur: hoc non est aliud quam regnum eorum dissolui Si autem adhuc in hominibus tenent potestatem manifestum est quod regnum malignum adhuc stat et non est contra seipsum diuisum ¶ Et quia iam ostendit exemplo quod demon demonem non expellit. ostendit quomodo possit expelli dicens. Nemo potest vasa fortis ꝛc Chrysost. Exemplum autem tale est fortis et demon. vasa autem sunt homines in quibus residet. nisi ergo quis prius vincat demonem et alligetur: quomodo vasa eius. id est demoniacos ab eo eripiet. sic et ego qui diripio vasa eius. id est libero homines a demoniaca passione. prius alligo demonem et supero eum et inimicus eorum sum Quomodo ergo dicitis quod beelzebub habeo. id est demonum amicus existens demonia eicio. ¶ Beda. Alligauit etiam dns fortem. id est diabolum. hoc est ab electorum seductione compescuit et ingressus in domum. id est in mundum. domum eius et vasa. id est homines diripuit: quia ereptos a diaboli laqueo ecclesie adunauit. vel domum eius diripuit quia omnis mundi potestas quidem olim hostis dominabat atque quia apostolis eorumque successoribus distribuit vt populos ad viam vite conuerterent. Ostendit autem dns quod grande scelus commiserent qui hoc quod dei esset opus nouerant diaboli esse clamabant: eum subdit. Amen dico vobis quia omnia dimittentur filijs hominum peccata et blasphemie quibus blasphemauerint Omnia quidem peccata et blasphemie non passim dimittuntur omnibus hominibus: sed his qui dignas per rorum suis in hac vita penitentiam egerint et sic neque vllum habet locum vel nouatus vt penitentibus qui in martirio lapsi sunt veniam neget esse tribuendam: vel origenes qui asserit post iudicium deo vniuersale transactis licet seculorum volumina cunctos peccatores veniam peccatorum esse consecuturos cuius errorem sequencia verba dni redarguunt cum subditur. qui autem blasphemauerit in spiritum sanctum non habet remissionem in eternum ¶ Ori. Et quidem blasphemiam que circa eum erat excusationem habere dicit quia eum videbatur homo despectus et infimi generis. sed iniuria dei remissione habet. blasphemia autem in spiritum sanctum contra deum fit. Et cum spiritus sancti operatio regnum dei et propter hoc irremissibilem dicit esse spiritus sancti blasphemiam propter eo autem quod hic subditur sed erit reus eterni delicti. alius euangelista dicit neque in hoc seculo neque in futuro per quod manifestatur iudicium quod est secundum legem et futurum. cum enim lex maledicentem deum occidi iubeat in hoc legis sede excusationem non habet omnis cum autem qui baptizatur: extra hoc seculum fit. latebat autem iudeos remissio que fit per baptismum. qui ergo miracula et demonum eiectionem que solum sunt propria spiritus sancti de moni appropriat: nulla excusatio sibi de blasphemia relinquitur. sed neque blasphemia talis cum sit contra spiritum sanctum remitti videtur. unde exponens subdit quia dicebat spm immundum hb ¶ Theophil. Sit autem intelligendum quod uenia non consequuntur nisi penitentiam. Cum uero in carne xpi scandalisabantur: etiam si non penitentiam aliquid excusationis habebant et remissionis aliquid consequebantur. ¶ Hero. Vel hoc dicit quia non me rebitur penitentiam agere ut recipiatur qui xpm intelligens principem demonum esse dicebat. ¶ Beda. Neque tamen hi qui spiritum sanctum non esse deum credunt irremissibilis blasphemie crimine tenentur: quia uero inuidencia diabolica: sed humana ignorancia tudi hoc faciunt. Aug. de verbis dni. Vel ipsa in penitencia est blasphemia spiritus sancti que non remittetur. Contra enim spiritum sanctum quo peccata dimittuntur. verbum dicit siue cogitatione siue lingua: qui sibi cor in penitentia thesaurizat. Subiungit autem. Quia dicebant spm in mundum habet. Dum ostendere ex hinc fuisse exortam cum vt hoc diceret eo quod dixerant eum beelzebub demonem expellere non quia esset blasphemia que non remittitur: cum et hi remittantur si recta prius sequitur si hic enim extitit vt a dno illa sententia proferretur facta mentione spiritus in mundi quod aduersus seipsum diuisus est ostendit propter spiritum sanctum qui etiam quos colligit efficit in diuisos peccata que aduersus se diuisa sunt dimittendo. Cum dono remissionis non resistit qui nisi duritiam cordis in penitentia habuerit Illam alio loco dixerit iudei de domino quod demonium haberet: nec tamen ibi aliquid dixit de blasphemia spiritus sancti. quia non ita obiecerunt

spm̄ imundū: vt in se dimissus ex ore eorum posset
ostendi. sicut beelzebub a q̄ demones eici posse dixerē

¶ Theoph. Quia ꝓpī
qui dñi venerant ceuē
eum tamq̄ insuriū vsū
mater eius cōpassione
deuenta venit ad ipsum
vnde dr. Et ve. mater
eius ⁊ fratres ⁊ foris
stan. mis. ad eum vo-
cum. ¶ Cnr. Ex hoc
aūt manifestum fit q̄ n̄
semp cum eo erāt fra
tres eius ⁊ mater. q̄a
vero dilectus erat: ad
eum ꝓter reuerentiā
⁊ affectum veniunt de
foris expectāres. vnde
sequitē. Et sedebat circa
eum turba ⁊ dicunt ei
Ecce mater tua. ꝛc

¶ Beda. Fratres dñi
nō filij semp virginis
marie uera beluidum
nec filij ioseph ex alia vxore uera quos dam putādi
sunt sed eius potius intelligendi sunt esse cognati
Cnr. Aliē aūt euāgelista dicit. q̄ fratres eius nōdū
credebant in eū. cui connenit qd hic didē q̄ eū que
rebant de foris expectantes ⁊ sēm eandem mentis
onem dñs eorū non sicut ꝓpinquorū meminit. vnde
dr. Et respon. eis ait que ē mater mea ⁊ fra. mei.
Hoc aūt n̄ dixit matrē aut fratres oino r̄ probādo
sed ostendens q̄ sua oim cognationem tempalē optē
ꝓtam aiam p̄honorare. vnde quemēter hoc dr
hijs qui vocabant ad ꝓiūctū collocutionē. q. ad aliq̄
vnius q̄ sit doctrina salutis: ¶ Beda. Rogat⁹ g⁹
ab officio verbi dissimilat egredi nō mēne refutās
obsequiū pietatis: sed paternis se misterijs amplius
q̄ maternis debere mōstrat affectibus. Nec inuriose
fratres cōtemnit: sed opus spūale carnis p̄ gnatiōi
p̄ferens: religiosiorē cordium copulam docet esse q̄
corporū. vnde sequitē Et circ. eos qui in circ. eius se. ait
ecce ma. mea ⁊ fra. mei. ¶ Cnr. In quo dñs osten:
dit q̄ oportet eos qui fidei sunt ꝓpinquis p̄ omnibus
consanguineis honorare. Ihesu quidem aliquis mr̄
efficitur p̄dicando. Quasi em̄ parte dñm q̄ cordi
audientis infuderit. ¶ Vero. Sciamus aūt nos esse
fratres eius ⁊ sorores: si voluntatem patris ipsius
uenimus vt coheredes simus eius. quia nō in se. ut
sed in factis discernit. vnde sequitē Qui em̄ fecerit vo
luntatem dei hic fra. m. ⁊ soror. m. ⁊ mater ē ¶ Theo.
Non ergo negans matrē hoc dixit. sed ostēdens q̄
nō solum ē digna honore ꝓter hoc q̄ genuit xpm
sed ⁊ ꝓter oēm aliam virtutem. ¶ Beda. Oistice
aūt mater ⁊ fratres ihesu sunt: synagoga ex cuius
carne ē editus ⁊ populus iudeorū qui saluatore ite⁹
docente venientes intrare nequeūt cuius spūaliter
intelligere dicta nequeunt. Preoccupās autem ēba
ingreditur: quia differente iudea. gentilitas fluxe
ad xpm. foris em̄ stantes uoluit dñm videre pgnati
ipsius: cum iudei se ad custodiam lēx foris fabrūt.
⁊ xpm podius ad carnalia docēda cogūt exire. qui
se ad differēda spūalia ostendunt ingredi. Si ergo
foris stantes nec ipi agnoscunē gentes quēadmodū
nos agnoscemur si foris stemus. Iucus em̄ ē vbi
intus est lumen.

Capitulum quartum.

Et iterum
cepit ihe/
sus docere
ad mare ⁊
congregata est ad eū
turba multa. ita vt in
nauem ascendens sede
ret in mari. Et omnis
turba circa mare sup
terram erat ⁊ docebat
illos in parabolis multa
Et dicebat illis in do/
ctrina sua. audite Ec
ce exiit seminās ad se/
minandum. Et dum se
minat aliud cecidit cir
ca viā ⁊ venerunt vo
lucres ⁊ cōmederunt
illud. Aliud vero ceci
dit sup petrosa ubi nō
habet terram multā. ⁊
statim exortuz est q̄m
nō habebat altitudinē
terre. Et q̄n exortus
est sol. exestuauit ⁊ eo
q̄ non haberet radicē
exaruit. Et aliud
cecidit in spinas ⁊ asce
derunt spine ⁊ suffoca
uerunt illud ⁊ fructū
non dedit Et aliud ce/
cidit in terram bonam
⁊ dabat fructum asce/
dentem et crescentem
Et afferebat vnum
xxx. ⁊ vnū. lx. ⁊ vnū
centum. Et dicebat q̄
habet aures audiendi
audiat. Et cum esset
singularis. interroga
uerunt eū q̄ hy cuz co
erant. xii. parabolam ex

¶ Theoph. Licet ma-
trem eius dñs fugere
negligere videret. tā
reuerēs eam ꝓter cu
namq̄ egredi ex circa
mare. vnde dr Et iterū
cepit ihesus docere ad
mare ¶ Beda. Sic e-
uangelium matheus in
spicimus: pane hanc
doctrinam dñi ad mare
eadem die qua fugiuit
in domo celebrati est
sermonem. terminiū
enim primo sermonis
cōmuo subiungit ma
the⁹ dicēs. In illo die
exiens de domo sedebat
ad mare Nec cepit ad
docē ad mare vt loc
docendi intuitu ad
ren amaros fuisse si
stabiles. ¶ Beda. Fu
lida etiam bono cepit
docere ad mare: quia
fluida synagoga ad col
ligendum q̄ apostolos
populi gentilis multi
tuomen pertinet. vel in
quietur. Et agnōē ab
eum eur. multitudo ve
in ma. ascendere sedere
mari. ¶ Cnr. q̄ sine
sine causa fidem cepit
intelligi. sed vt pōt
nemīē dimittere ab
omnes audientes ma
facē haberent ¶ Ihes
Prefigurabat aūt
hec nauis ecclia in
dio nationū edificāda
in qua dñs diuina
consecrat mysteria
sequitur. Et dixit eis
multa multa. ¶ Vero.
Parabola ē res ratio
discrepāti sub aliqua
similitudine facta. nam
greco em̄ vocabulo
similitudo. q̄ illud q̄
intelligi. volum⁹ p̄ co
gationes aliquas inter
camus. Sic em̄ sermo

ponere et dicebat eis
Vobis datū est scire
misteriū regni dei. Il
lis aūt qui foris sunt.
in parabolis omnia fiūt
ut videntes videant
et nō videāt. et audien
tes audiāt. et nō intel
ligāt ne qn̄ ouertanē
et dimittāē eis peccā et
ait illis Nescitis pará
lam hāc. et quō omēs p
abolas cognoscetis.
Qui seminat verbum
seminat. hi aūt sūt q̄
circa viā vbi seminaē
verbum. et cum audie
rint. confestim venit
sathanas et aufert ver
bū quod seminatū est
de cordibus ipōrū. Et
hi sūt similiter q̄ su
per petrosa seminanē
qui cū audierint verbū.
statim cū gaudio acci
piūt illud et nō hnt ra
dicē in se. sz tpales sūt
deinde orta tribulacōe
et pseucōe ꝓter ver
bū. ofestim scādalizāē
Et alij sūt q̄ in spinis
seminanē. hi sūt q̄ ver
bū audiūt et erūne se
culi. et decepcō diuicia
rū et circa reliqua ocu
piscēcie introeuntes
suffocāt verbū et sine
fructu efficiē. Et hi
sūt qui sup terram bo
nam seminati sūt. qui
audiūt verbū et suscipi
ūt et fructificāt vnū
triginta vnum sexa
ginta Et vnū centū.

¶ Cris. Sicut autem seminās nō discernit terrā subiectam. sed simpliciter et absq̄ discrecione semen mittit. sic et ipse omnes alloquitur et ad hoc significandum subdit. et dum seminat aliud cecidit circa viam. ¶ Ciprianus. Vide quia non dixit q̄ ꝓiecit illud in via. sed quia cecidit. qui enī seminat quantū in se est in terram bonam proiicit. Sed illa si sit mala corrumpit verbum. Via autem xp̄us est. infideles autem sunt circa viam id est extra xp̄m. ¶ Beda. Vel via est mens seculo malax cogitacōnum motu trita. ne verbi semē in ea germinare sufficiat. Et ne ideo quicquid boni seminis vidma talis vie contigerit perit. et a demonib rapitur. Vnde sequitur. Et ve. vo. ce. et co. illud. ¶ Circe autem demones volucres celi dicunē. siue quia celestis spiritalisq̄ sint naturē siue quia in aere habitant. Vel qui sunt circa viam sunt negligentes et desides Sequiē Aliud vero cecidit supra petrosa. Petram dicit duriciam pro teruementis. terram leuitatem animi obedientis Solem feruorem pseucōnis seuētis. Altitudo ergo terre que semen dei debuerat accipere. p bitas ē animi disciplinis celestib exercitati. atq̄ ad obediendū diuinis eloquijs regulariū instituti. Petrosa autē loca que vim radicis figendē non habent. illa sunt p cordia que dulcedine enī auditi sermonis ac ꝓmissis celestibus ad horam delectantur sed in tempore tentacionis recedunt. quia parum est in eis saluciaris desiderij quod semen vite concipiat. ¶ Theo. Vt petrosi sunt qui modicum adherentes petre. i. xp̄o in quantum ad tempus verbum recipiunt postmod abpdunt recedentes. Sequiē. Et aliud ce. inter spi. Per quod significanē anime multa curantes. Spine enī cure sunt. ¶ Cris. Vlterius vero ponit terram bonam dicens. Et aliud ce in ter. bonam. Secūdum enī ꝓditionem terre est differencia fructuum. Multa est autē dilectio seminantis ad homines quoniam et primos cōmendat et secundos non reiicit. et tercijs tribuit locum. ¶ Theo. vide etiam quomodo mali sunt plurimi. et pauci qui saluanē. Quarta enī pars seminis inuenē saluata. ¶ Cris. Non tamen maior pars seminis occasione amittē seminantis. sz terre recipientis id est anime audientis. Et quidem maternalis agricola hoc modo seminando congrue īcusareē. Non enī ignorat lapidem aut viam aut terram spinosam terram pinguem nō fieri. In rationabilibus vero non est sic. Petram enī possibile ē fieri terram pinguem et viam nō conculcari et destrui spinas. Quod si fieri non posset. non ibi seminasset Per hoc ergo nobis tribuit penitentie spem Sequitur. Et dicebat qui habet aures audi. audiat.

¶ Beda. Quociens hec ammonicio in euāgelio aut in apocalypsi Johannis interponē misticum hoc quod dicitur atq̄ ad audiendum discendumq̄ insinuatur. Aures enī audiendi sunt cordis et sensus intentionis Et aures obediēdi et faciēdi q̄ nulla sitē Sequiē Et cum esset singul. inter. eum hi qui cum eo erant. xii. parabolam exponere et dicē eis. vobis datum est scire mij. reg. dei illis qui autem foris sunt in para. omnia sunt. ¶ Cris. Quasi diceret. vos qui estis digni omnia que ad ꝓdicacōnem sunt congrua edoceri. parabolax manifestacōnes addiscetis Ad istos autem parabolis vsus sum quia digni nō sunt addiscere ꝓter eorū maliciam Qui enī legis quam accepant. obedienciam nō tenebāt iustum fuit ut non in misteria propagacōis nō hērēt si ab utroq̄ sint alieni

Ostendit eim p discipulos obedienciā q̃ p oratiū
idigni facti sunt reliqui mistice doctrine. Postea vo
inuocōne vocis ꝓphetice eos cōfundit nequidaz tā
q̃ a longe ꝓfutaram. Vnde sequit. Et videntes vide
ant & non videāt & audientes audiant & non intelli.
Quasi d. ut ꝓphetia impleat que hoc pdix. ¶ Theo
Deus eim eos fecit videntes id est intelligentes bonā
ipi vo non vident voluntarie se fingentes nō vitē
ne puertant & coniungant se tamq̃ sue saluti inuides
rent. Sequit. Ne quando conuer. & dimit. eis peccata
¶ Crys. Sic g° vident & non vident audiūt & non
intelligunt. Quod eim vident & audiunt ꝓtingit eis
ex gra dei sed q̃ non vident & non intelligūt ꝓtingit
eis quia gratiaz recipere nolunt sed oculos claudunt &
fingūt se non videre nec ꝓ dicta acquiescūt & sic a
peccatis nō mutantur per hoc qd vident & audiūt
sed ꝓtranium patiunt. ¶ Theop. Vt pōt aliter in
telligi q̃ reliquis loquebat in parabolis ut videntes
non videant & audientes non intelligāt. Deus eim dat
visū & intellectū his qui petunt reliq̃s aut obcecat
ne m maiorez redargutionē sic ea qd cum intelligere
rent noluerunt facere. que oportet. Vnde sequit. Nequā
conuer. & dimit. pec. ¶ Aug. de con. euan. Vel hoc in
telligunt peccatis suis meruisse ut nō intelligerent
& tū ꝓcipsi misericordie eis factū est ut peccata sua ꝓ
gnoscerent & puersi veniā mererent. ¶ Hieronim°.
Illis g° qui foris sunt in parabolis omia fiunt & fa
cta sez & vba salutaria q̃ neq̃ in his que opabat
vtutibus. neq̃ in eis que pōicabat arcanis eum ꝓgno
scere deū valēt idoq̃ ad remissionē peccatorū attingere
non valent ¶ Crys. Quod aut nō loquebat eis nisi
in parabolis nec omino loqui desistebat dmōstrat q̃
his qui bono ꝓpniq̃ sunt & sibi ipis bonū non ha
bent oculū tamē eis oīdit. Cum aut aliq̃s cū re
uerentia ac recto corde accedit occultorū reuelationez
ꝓsequit abundanter. Cum aut non sana sentit nec his
que multis familia sunt dignos fiec nec ea ꝓ aus
diru. Sequit. Et ait illis nescitis parabolā & quō
omnia parabolas ꝓgnoscetis. ¶ Hiero°. Oportebat fidez
ut illi quibus in parabolis loquebat requirerēt qd
non intelligerent. & per apostolos quos ꝓtemptos
habebant. discerent mistria regni quod ipsi non ha
bebāt. ¶ Glos. Et ideo hec tacena ostendit opor
tere eos & hanc ꝓmam & omnes consequentes pa
rabolas intelligere ꝓter quod exponens subdit.
Qui seminat verbum seminat. ¶ Crso°. Et idem
ꝓbere doctrinam populi plantacionem vinee compa
rabant. hic vero seminacioni manifestans per hoc
q̃ breuior est nūc & facilior obediēcia & stati fructū
dabit. ¶ Beda. In hac aut domini expositione omis
eorum qui audire verba salutis potuerunt. sed ad
salutem puenire nequeunt. distancia comꝑhenditur
Sunt nam q̃ qui vbum quod audiūt. nulla fide nul
lo intellectu. nulla salutem tempandi volitatis occa
sione ꝓpiunt. de quibus dicit. Hi autem sunt qui
circa viam. Cordibus eim eorum mandatum vbum.
confestim immundi spiritus quasi vie erite volucres
semen erpiunt. Sunt qui auditu uerbi & voluptatē
ꝓbant & desiderium gustant. Sed ne ad id quod ꝓ
bant peruenīte. aliog hui° vite aduersa tenēdo alios
ꝓspera largiēdo retardant. De quor primis dicit
Et hi sunt similiter qui supra petrosa. De alis dicit
Et alij sunt qui in spinis. Spine aut dicuntur voca
quia cogitacōm suaz punctōnibus mēm lacerant
& cum usq̃ ad peccatū perabunt quasi ifixo volnē
cruentant. Dicit autem. Erumne seculi & decepcō
diuitiarum. Quemcumq̃ eim supuacue diuitiarum
decipit appetitus necesse est mox ut curarum erumna
ptinuaz affligat. Addit autez & circa reliqua ocupi
scencie. Quia qui mandatis dei contemptis circa re
liqua ocupiscens aberrat ad gaudium beatitudinis
non potest attingere. Suffocāt autem huiusmodi ocu
piscentie vbum. quia bonuz desiderium ad cor intra
re non sinūt. quasi aditum flatus vitalis necant.
Excipiunt autez ab his hoim differēcia gradus
nec audire verba vite merent. ¶ Theo. Ecce vo
semen suscipiunt. quemēt rursus tres sunt gradus
Vnde sequit. Et hi sunt qui sup terram bonaz. qui in
centum fructificant. sunt qui perfectam & obedien
tem habent vitam ut virgines & hominis. Qui au
m. lx. qui mediocriter se habent ut continentes & ꝓ
in cenobio sunt. qui autem in. xxx. qui parua quidem
sunt scōm ꝓpriam virtutem fructū ferentes. ut laici
& qui in cōiugio sunt. ¶ Beda. Vt. xxx. fructifi
cat cū aliquis fidez sancte trinitatis electorū cordibus
insinuat. xl. cum perfectionem docet bone operationis.
centum cum celestis regni premia demonstrat
Centum namq̃ computando in dexteram erigitur
tur. Vnde recte in significacione ponitur perpetue
beatitudinis. Terra autem bona est electorum con
scientia. que omnibus predictis rebus terra contra
ria facit quia & commendatum sibi semē vbi libenter
excipit. & exceptū intē adversa & ꝓspera ostentando
fructū usq̃ ad tempa seruat. Hiero°. Vel fructus
terre in. xxx. & centesimo ꝓtinet hoc est lege & ꝓ
phetia & euangelio.

Et dicebat illis Nū
quid venit lucerna ut
sub modio ponat aut
sub lecto nōne vt su
pra candelabrū ponat
Nō est eim aliquid ab
scōditū quod nō reue
let nec factū est occul
tum quod in palā ve
niat Si quis habet au
res audiendi audiat
& dicebat illis Videte
q̃d audiatis in qua m
sura mīsi fuitis remeti
et vobis & adycietur
vobis. Qui eim habet
dabit ei Et qui nō ha
bet et quod habet au
feretur ab eo.

¶ Crisostimus. Post
interrogationem dis
pulorū de parabola re
expanationez hanc sub
iungit Et dicebat illis
Nunquid venit lucer
na ut sub modio pon
atur aut sub lecto nōne
ut sup candelabrū po
nat. Quasi dicat q̃d
hoc parabola dicta est nō
vt i manifesto maneat
aut occulta eunquam
sub modio aut sub lecto
sed dignus manifestet.
Lucerna in nobis est
intellectualis natura
que sm ꝓpriam illumi
nacōm aut clare agit
aut obscure. Si eim me
dicacōes q̃ mētis lumi
ac recordacōem i ab la
cēna eius accidit negli
gāt mox extinguitur

¶ Hieronim⁹. Vel lucerna verbum est ribo semi
nibus. Modius autem lectus auditus est inobedien
cium Candelabrū apostoli. sup quos illuminauit ⁷
bum dei. Unde sequitur. Non est em̄ aliquid absco
di. Absconditum ⁊ occultum parabola seminis est
In palam vero venie dum a domino tractatur.
¶ Theoph. Vel hic dominus discipulos monet lu
ados esse fm̄ vitam ⁊ conuersacōem. Quasi dicēt.
Sicut lucerna ad lucendum ponitur sic ad vitam
nostram omnes respicient. Ideoq; studete bonam vi
tam habere ⁊ non in angulis sedeatis. sed lucernam
non sub lecto. sed supra candelabrum posita lucet.
Quam quidem lucernam necesse est ponere supra
candelabrum id est in altitudine conuersacōnis que
fm̄ deum est. vt ⁊ alios lucere valeat. non sub modio
id est circa gulā. neq; sub lecto. i. sub otio. Nō em̄
q̄ i escis studet ⁊ req̄ diligit pē eē lucna oiv lucēs
¶ Beda. vel quia tempus vite nostre sub certa di
uine prisionis mensura continet recte modio comp
atur lectus vero anime corpus est in quo tempaliē
habitans quiescit. Qui ergo amore vite tempalis ⁊
illecebrarum carnalium occultat verbum dei modio
ut lecto lucernam operit. Supra candelabrum autē
ponit lucernam qui corpus suum ministerio ⁷bi dei
subiicit. vnde hys verbis typice figurām docet p̄di
candi Sequit. Nodo em̄ aliquid est absconditum
quod non reuelet. neq; factum est occultum quod in
palam veniat. quasi diceret nolite erubescere euan
gelium. sed inter tenebras psecutorum lumen verbi
dei supra corporis vestri candelabrum leuate. fixa
mente retinentes illum diem quo illuminabit de⁹ ab
scondita tenebrarū. Tunc em̄ ⁊ vos laus ⁊ aduersa
nos pena manet eterna. ¶ Crisi. vel aliter Non ē
aliquid absconditum. quasi diceret Si nos cum dili
genda vitam duxeritis accusacōnes lucernam vrā
non poterunt obumbrare. ¶ Theoph. Vnusquis
q̄ em̄ nostrum seu bonum aliquod seu malum in pre
sentio fecerit manifestatur in p̄sencia ⁊ multomagis
in futuro. Quid em̄ est deo occultus. sed tū ⁊ ipse
manifestatus est in carne. Sequit. Siquis habet
aures audiendi audiat. ¶ Beda. Id est siquis ha
bet sensum intelligendi verbum dei. non se subtra
hat. non auditum ad fabulas cōuertat. sed hys que
veritas dixit. acomodet aurem serutandi. manū im
plendi. linguam p̄dicandi Sequit. Et dicebat illis
videte quid audiatis. ¶ Theophilus. Vt scilicet
nichil eorū que vobis a me dicunt subterfugiatis.
In qua mensura mensi fueritis remedet vobis id ē
quam tamlibet mensuram intencōnis introducetis.
tantam recipietis vtilitatem. ¶ Beda. vel aliter si
solliciti omnia que valetis. bona facere ac primis
mamare studeritis. aderit diuina pietas. que vos et
in presenti sensum altiora capiendi ac potiora geren
di effectum conferat. ⁊ in futuro eternam retributi
onem adiicet. Et subditur. Et adicet vobis.
¶ Hieronim⁹. vel aliter fm̄ mensuram fidei vnicui
q̄ diuiditur intelligenda misteriorū ⁊ sciencie. eaē
adiicientur virtutes. Sequitur. Qui em̄ habet. dabi
tur ei. i. qui habet fidem habebit virtutem. ⁊ qui ha
bet opus verbi. habebit ⁊ intelligendam mistery.
Et qui non habet econtra fidem. deficit virtute ⁊
qui non habet opus verbi eius intelligencia caret.
⁊ qui non intelligit. iam auditum p̄didit ¶ Crisi.
vel aliter. Qui habet scilicet affectum ⁊ voluntatē
audiendi ⁊ petendi. dabitur ei. Qui vero non habet
diuini auditus desiderium ⁊ qd̄ contingit habere scri
pte legis. auferet ab eo ¶ Beda. Nonnunq; enim
lector ingeniosus negligēdo se. priuat se sapiencia
quam tardus in genio studiosus elaborādo degustat
¶ Crisi⁹. Potest autem dici q̄ non habet quia veri
tatem non habet. dicit aūt q̄ habet, propter hoc q̄ men
dacū habet. Putat em̄ aliquid se habere qui men
dacis intellectus existit.

¶ Et dicebat. Sic est
regnum dei quemad
modum si homo iacet
semen in terram ⁊ dor
miat ⁊ exurgat nocte
ac die ⁊ semē germinet
⁊ increscat dum nescit
ille Vltro enim terra
fructificat primū her
bam deinde spicam de
inde plenum frumētū
in spica Et dum ex se
p̄duxerit fructus sta
tim mittit falcem quo
niam adest messis

¶ Crisi. posuit supra
parabolam de tribus sei
minibus diuersimode per
ditis ⁊ vno saluato ⁊
secōm proportionem fi
dei ⁊ operacionis diffe
rencias ostendit. hic
vero parabolam ponit so
lum de saluatis. Unde
dixit Et dicebat Sic
est regnum dei quēad
modum si homo iacet
semen in terram.
¶ Hiero⁹. Regnum
dei ecclesia est que re
gitur a deo. ⁊ ipsa re
git homines. ⁊ perari
as virtutes ⁊ vitia cal
cat. ¶ Crisi. Vel reg
num dei dicit fidem que est in ipsum ac dispensacōem
humanitatis. quod quidem regnum ē sicut si iaceat
homo. Ipse em̄ existens deus ⁊ dei filius homo ico
mutabiliter factus p nobis terram seminauit. i. to
tum mundum verbo diuine cognicōis illuminauit.
¶ Hiero⁹. Semen em̄ verbum vite est terra corda
humana ⁊ dormitio hominis. mors est saluatoris.
Exurgit semen nocte ac die. quia post somnum cri
sti numerus credencium per aduersa ⁊ p̄spera mag
magisq; germinabat in fide ⁊ creuit in opere.
¶ Crisi. Vel exurgit ipse xp̄us qui sedebat expect
ans p longanimitatem q̄ recipientes semen fructifi
carent. Surgit autem id est beniuolencie sue verbo
ad fructificacionem nos erigens p arma iustitie a
dextris quibus significat dies ⁊ a sinistris quibus signi
ficat nox psecucionum. Per hec em̄ semen germinat
nec arescit. ¶ Theop. Vel aliter xp̄us dormit id ē
ascendit in celum vbi licet dormire videat. surgit ta
men nocte cum per temptaciones nos erigit in suam
cognicionem. Die vero cum propter orationes no
stram disponit salutem. ¶ Hiero⁹. Quod autem dicit
Dum nescit ille. tropica est locutio id ē nescire nos
facit quis fructus vsq; in finem afferat. ¶ Crisost.
vel dicit Nescit ille ut ostēdat liberam voluntatem
eorum qui verbum suscipiunt. voluntati em̄ nostre
committit opus ⁊ non totum ipse solus operatur
ne bonum in voluntarium videat. vnde subdit. Vl
tro em̄ terra fructificat id est non necessitate coacta

contra ꝓpriam voluntatē ꝗz si voluntate adducē ad
fructificaō ꝑmū herbā. ¶ Iero⁹ Id ē timorē. Im
cū ei sapiēcie timor dñi. Deinde spicaz .i. pmtēdā
lacrimolaz. Deinde plenuz frumū spica id ē caritatē
pleitudo ei legis est caritas. ¶ Crisо⁹. Vt ꝑmo hē
bā fructificat i lege naēz paulati ad ꝓfectū crescēs
postmodum ꝓducat spicas i maipulū colligēdas. ⁊
in altari dño offerēdā i lege sez moysi. p⁹ea plenū
fructū i euāgelio. vel qz nō solū oportet nos frōdē ꝗ
obe diēcā si eē prudētes ⁊ quasi harūdinis spicas
erectos pristere de ventis agitantibz non curantes.
Oportet nos etiam aiam curare p assiduita ꝗz memo
rie. ut tamq̄z spica fructuz gestem⁹ idē opacōez vir
tutis completam demōstrem⁹. ¶ Theophi. Verbum
enim gēminam⁹. cū principiū bonī ostendim⁹. Deinde
de spicam. cuz resistē temptacōibz possum⁹. deinde
fructum cum ꝓfectū quis operaē. Sequitē. Et cum
ero se pduxerit fruct⁹. statim mit. fal. qñ. adest mes
sis. ¶ Ihero. Fale ē mors ut iudiciū qd secat omia
messis ē ꝯ summacō secti. ¶ Ore. sr ezech. Vt aliē
semen homo iactat in terram cū cordi suo bonaz mtē
cōem inserit. dormit autem quia iam in spe boni op
is quiescit. nocte vo exurgit ac die qua mē aduersa
⁊ ꝓspera proficit. dum ille nescit qui adhuc metui
incrementa sua non valet. ⁊ tamē ꝯcepta virt⁹ ad
pro fectum ducit. Cum igitē desideria bona ꝯcipim⁹
semen in era mutum⁹. Cum recte opari incipimus
herba sumus. Cum ad ꝓfectū boni opis crescimus
ad spicā puenim⁹. Cuꝗ in eiusdez opis ꝓfectōe solida
mur iam plenum frumentum in spica ꝓferimus.

Et dicebat eui assi
milabimꝗ regnum dei
aut cui parabole cōparabi
mꝗ illud Sicē granū si
napis quod cū semina
tū fuit interrā minꝗ ē
omnibz seminibz que
sunt in terra ⁊ cū semi
natū fuit ascēdit et fit
maius omnibz oleribz
⁊ facē ramos magnos
ita ut possint sub ūbra
eiꝗ aues celi habitare
Et talibus multis pa
rabolis loquebatur
eis verbum pro ut po
terant audire. Sine
parabola autem non lo
quebatē eis seorsū autē
discipulis suis dissere
bat omnia.

¶ Colosa. Postqꝗ po
suit parabolaz de fructi
ficacōe seminis euāge
lij. Nunc subiūgit aliaz
parabolam ad oñendaz
excellētiā doctrine euā
gelice ad omnes alias
doctrinas. Unde dr ⁊
dicebat. Cui assimila
bim⁹ re. de. ¶ Theo.
Parvissimum quidez
est fidei vbum. Crede
indeum ⁊ saluus eris
sed sparsa sup terram
ꝑdicacō dilatata est ⁊
augmentata ita ut celi
volatilia .i. ꝯtēplativi
hoies ⁊ alti intellectu
⁊ ꝯgmeōne sub eo ha
bitent. Quāti em sapi
entes gentiliū relinqn
tes sapiēdaz sb ꝑdica
tione euāgelij requie
uerūt oim igitē maior
ꝑdicacō facta ē. ¶ Chri
sostom⁹. et qz qd fuit
hoibus m breuib ser
monibus nunciatum sapiēcia que mē ꝓfectōe didē
dilatauit sr omēo frmōes. qz mhil maiꝰ ē hac vitate
¶ Che. Ramos ac magnos fr. dicā ei apto ꝓ i romā
⁊ dicā in india. ⁊ dicā i alias terre ptes fuē diuisi. sic
rami. ¶ Hiero⁹. Del semē istud minimū est i tmore
magnum autem i caritate qē maior oib dicit qa
deꝰ caritas ē ⁊ omis caro fenū. Sicut aūt ramos mi
sericordie ⁊ opassōis cui⁹ sb ūbra pauper xpi qui
sunt celi animalia delectanē habitare ¶ Dicta. Qui
autem qui seminat a plerisq̄ saluatur ipe tamē
ab alijs aūt ipe homo seminās in corde suo. ¶ Cri
sto. Postea vo mar⁹ breuitate gaudēs ēdere pa
bolarū naēam subiungit. Et talibz multis pabolis
loquebatē eis verbū put poterant audire. ¶ Theo.
Quoniaz em turbe erant indocte a comestibilibz ⁊
ꝯsuetis nominibz instruit eos ⁊ ꝓter hoc subdit.
Sine parabola aūt non loquebatē eis vt scilicet no
uerē ad accedendū ⁊ interrogandū. Sequitē Seor
sum aūt discipulis suis disserebat omia sez diqua
interrogabant ut ignorantes non simplicē omia cog
nosceret q̄z immanifesta. ¶ Iero⁹. Illi ei digni erāt
seorsū audiē mistēia i penetrali i timore spiritus qui
remoti a cogitacōm malarū tumultibz i solitudine
virtutū pmanebant. Sapiencia em intemperi cōp
percipitur.

Et ait illis in illa die
cū sero eēt fēm. Tran
seāz otra ⁊ dimitten
tes ēbā assumūt eum
ita ut erat in naui et
alie naues erāt ē illo
Et fta ē ꝓcella mag
na uēti ⁊ fluctꝗ mitte
bat in nauim ita ut im
plereē nauis. Et erat
ipe impupi sup cerui
cal dormiēs ⁊ excitāt
eū ⁊ dīt ei. Magē non
ad te ptinz qz pimus
Et exurgēs domina
tus ē uēto ⁊ dixit ma
ri. Tace. ommutesce.
et cessauit uētꝗ. ⁊ fta
ē trāqllitas magna.
Et ait illis. qd timidi
estis. Nedū hētis fi
dez. Et timūt timo
re magno Et dicebāt
ad alterutz quis pu
tas est iste. qz uenti ⁊
mare obediunt ei.

¶ Iero⁹. Post dicti
nā dehinc ad maiz vi
ue ⁊ fluctib turbant
Dñi dr. Et ait illis in
illa die cū sero esset fa
ctū transeamus ora.
¶ Ore. sr mt. Cum ri
legitē dīs babuisset
fugia sq̄ naus mīcos
⁊ deserto quodēs a tur
bis compmebatur ad
aliquod illez refugie
bat. Cū g⁹ vidē dīs
ēbas multas cura fa
ctū imponentem
quasi homo volens re
clinare insis discipulis
suos trāsfretare. Sequitē. Et dimittentes
bam assumūt eum ita
ut erat i naui. ¶ Chri
sostō⁹. Discipuli qdē
assūpsit dīs ut adiu
tores fuēt miracli sed
solū ipos assumē ne alij
agnoscerētipos ē ei
modice fidi. vñ adiū
dū qz separati alij cum
facerāt sbūgē ⁊ alie
naues erāt cū illo sed
aē supbuēt discipuli q
eos solos assūpsit qui
tari eos pmittit ⁊ ut eē pb discere tēptacōs vinli
sustinē. vñ seqtē. Et fta ē procella magna vt aē fuē
miracli maiorē eis impm̄at sēsu dat tēp⁹ tamen tur
mēdo. vñ seqtē. ⁊ erat ipe i pupi sup cēuical dormi
ēs si ei vigilassez aut ñ ammussēt nez rogassēt ipsū
⁊ erta aut eum aliquid tale facere non potuisset ⁊

¶ Theoph. Dimisit ergo eos iudere in timorem periculatōis vt eius veritez in seipsis sentirent qui alios ab eo beneficiatos videbant. Dormiebat autē sup ceruical nauis ligneum siquidem. ¶ Orig. ostēdens suam humilitatem ⁊ ex hoc mulcam sapienciam docens. Nondum autem discipuli qui circa eum existebant eius gloriam cognoscebant. Et quidem q surgens poterat venti imperare credebant. sed q quiescens seu dormiens nequaq̄ ⁊ ideo sequit. Et excitant eum ⁊ dicunt ei. Magister non ad te pertinet quia perimus. ¶ Theop. Ipse autez exurgēs comminat primo quidem vento qui maris tempestatē ⁊ fluctus faciebat. Et hoc est quod subdit. ⁊ exurgens comminat est vento. Deinde vero ꝓpiet mari. vnde sequit. Et dixit mari Tace. obmutesce. ¶ Glosa. Ex commocōne eiusmodi maris quidam sonitus consurgit q videt esse quedam maris locutio piculum comminantis ⁊ ideo conuenienter sub quadam metaphora trāquillitatem imparat taciturnitatis vocabulo. Sic ⁊ in cohibitione ventorum qui sua violencia mare q turbant. cōminationem nominauit. Solent eiusmodi potestatem habentes eos qui violencia pacem hominum conturbant. cōminatione penarum refrenare. Per hoc ergo datur intelligi q sicut rex aliquis potest cōminatione violentos comprimere ⁊ suis edictis murmur subiecti populi mitigare. ita xp̄s rex vniuerse creature existens sua comminacione ventorum cohibuit violenciam ⁊ mari taciturnitatem indixit. ⁊ statim est effectū secutus. Sequitur eiusmodi ⁊ cessauit ventus. cui scilicet fuerat cōminatus. Et facta ē tranquillitas magna sez in mari cui taciturnitatem indixerat. ¶ Theoph. Comminatus est etiam ⁊ discipulis tamq̄ fidem non habentibus. Sequit eiusmodi ⁊ ait illis. Quid timidi estis. nec dum habetis fidem. Si ei habuissent fidem credidissent q etiam dormiens seruare eos potuisset in columes. Sequit. ⁊ timuerūt timore magno ⁊ dicebant ad alterutrum. Quispiam est iste quia venti ⁊ mare obediunt ei? eiusmodi dubie habebant se erga eum. In quantum eiusmodi iussu mare placauit. non baculo vt moyses. non precibus vt helyseus iordanē. neq̄ archa vt iohsus naue. sm liberare deus eos videbat. Secundum vo q dormiebat homo. ¶ Hero. Mistice eiusmodi nero puppis ecclesie est in cium. in qua dñs corpaliter dormit quia nūq̄ dormit qui custodit israhel. Puppis eiusmodi mortuis pellibus uiuos ponet. ⁊ fluctus arcet. ⁊ ligno solidat. q cruce ⁊ morte domini ecclesia saluat. Ceruical corpus domini est cui diuinitas sicut caput inclinata est. Ventus autē ⁊ mare demones ⁊ persecutores sive. qbus dicit tace quādo compescis edicta regum iniquorum ut voluerit. Tranquillitas magna est pax ecclesie post pressuram. siue theorica post vitam actiuā. ¶ Beda. Vel nauicula quam ascendit passionis arbor intelligitur p quā fideles ad securitatem secum lignis pueniunt. Alie naues que fuisse dicunt cum domino illos significant qui fide dominice crucis imbuti sine non tamen turbine tribulacionum pulsati. Vel post tempestatem procellas serenitate pacis vtunt. Discipulis autem nauigantibus christus obdormiuit. q fidelibus futuri regni quietem meditantibus tempus dominice passionis abuerit. Vnde bñ hoc sero factū fuisse prohibetur. ut veri solis occubitum non sola domini dormitio. sed ipsa descendentis lucis hora significez. Ascendente autem illo puppim crucis. fluctus blasphemantium persecutorum assurgunt demoniacis excitatis procellis quibus tamen non ipsius patientia turbatur. sz discipulorum imbecillitas concutitur. Exclamant autem discipuli dominum quia cuius mortem viderant. maximis votis resurrectionem querebant. Vento exurgens commotus est. quia resurrectione celebrata diabboli superbiam strauit. Mare silere ꝓcepit. quia iudeorum rabiem resurgendo deiecit. Discipuli autem arguunt. quia post resurrectionem exprobrant eis incredulitatē eorum ⁊ nos q̄ cū signo dominice crucis imbuti seculum relinquere disponimus. nauem cum iesu conscendimus. mare trāsire conamur. Sed nobis nauigantibus inter equoris fremitus obdormit. quando inter medios virtutum visus vel immūdorum spirituum vel hominū prauorum vel ipso nostrarum cogitacionum impetus amoris flāma refrigescit. Verum inter huiusmodi procellas illum sedulo excitemus mox tempestatē compescet. refundet tranquillitatem. portum salutis indulgebit.

Capitulū Quintum.

Et venerūt transfretū maris in regionem gerazenorum ⁊ exeunte eo de nauicula statim occurrit ei de monumētis homo in spiritu immūdo qui domicilium habebat in monumentis. Et neq̄ cathenis iam quisquam eum poterat ligare qm̄ sepe compedibus et cathenis vinctus disrupisset cathenas et cōpedes comminuisset. ⁊ nemo poterat eum domare ⁊ semp nocte ac die in monumētis ⁊ in montibus erat clamans ⁊ concidens se lapidibus. Videns autē iesum alonge cucurrit ⁊ adorauit eū. Et clamans voce magna dixit ei. quid mihi et tibi iesu fili dei altissimi. ¶ Theop. Quia qui in nauicula erant conq̄rebant adinuicez quis putas est iste. inimicorum testimonio ostimatur quis esset. Accessit eiusmodi demoniacus confitens ipm esse filium dei. Ad quod narrandū euangelista accedens dicit. Et venerūt trāsfretum maris in regionem gerazenorum.

¶ Beda. Gerasa est vrbs in finibus arabie transiordanem iuxta montem Galaad. quā tenuit tribus manasse non longe a stagno tyberiadis in quod porci precipitati sunt.

¶ Orig. Sed tñ neq̄ Gezarenorū neq̄ gerasenorum exquisita scriptura ponet. sed gergesinorum. Gezara eiusmodi ciuitas est Judee ⁊ nequaquam ī ea mare. Gerasa vero arabie ciuitas est. neq̄ mare neq̄ stagnum proximum habens. Et ne tam euidens mendacium euangelista dixisse videatur vir tam

simi adiuro te pdeū ne me torqas dicebat. ⁊ illi exi spē immūde ab homine. ⁊ interrogabat eū. quod tibi nomē ē. et dic ei legio michi nomē ē qa multi sūt. et pcabāt eū multū ne se expelleret extra regionē. erat aūt ibi arca mōtē grex porcorū magnus pascēs. ⁊ depcabāt eū spē. dicētes. mitte nos in porcos vt in eos introeamus. et dcessit eis statim iesus ⁊ exeūtes spūs immūdi introierūt in porcos ⁊ magno impetu grex pcipitatus ē in mare ad duo mlia. ⁊ suffocati sūt in mari q aūt pascebāt eos fugierūt ⁊ nūciauerūt in ciuitatē ⁊ in agros egressi sūt videre qd esset fēi ⁊ venūt ad iesū ⁊ vident illū q a demonio vexabāt sedētē vestitū ⁊ sane mētis ⁊ timuerūt ⁊ narrauerūt illis qui viderāt qualiter fēm essez ei q demonium habuerat. ⁊ de porcis. Et rogare eū cepunt vt discederet a finibus eorū. cūq ascēderet nauim cepit illū deprecari qui a demonio vexatus fuerat vt eēt cū illo. Et ñ admisit eū sed ait illi. Vade in domū tuā ad tuos ⁊ nūcia illis quāta tibi dñs fecerit ⁊ misertus sit tui et abyt ⁊ cepit pdicare decapoli quāta sibi fecissz Ihesus. et omēs mirabāt.

diligēter scientes que arca iudeam erāt gēgēse quidem aqua geregesei antiqua auicas fuit nūc eyberias nun cupta arca q̄ pcipuū est arcū positū stagnū Sequē. Et exeūtes denuo statim occurrit ei de monumēto homo. Aug. de con. euan Cum matheus dicat duos fuisse marcos ⁊ Lucas vnū omemorāt ut intelligas vnū eorū fuisse pcione alicus clarioris quē regio illa maxime dolebat. Crisos. vel videt q marcus ⁊ Lucas illud qd erat miserabilius narrauerunt ⁊ pē hi diffusius qd illi contingebat enarrāt. Sequē ei. Et neq; catenis iam quisq; eū potēat ligare. Dixerunt quia simpliter demoniacum numerū nō querēdo ut ut virtutes maiores ostenderent operantur. Nam qui vnū eiecerat curauerat non erat ei impossibile multos alios curare nec ēn hic dissonātia demōstrat. Nō enī dixerē q vnus solus erat qd si dixissent Matheo contrera dicē viderenē. habitabāt aūt in monumētis demones erroneus dogma mētis volētes imitare q decedentiū aīe in demones pūtebātur. Core. missus Parauerat aūt se ceteris demonū ad resistēdū diuinis pcepti. cū aūt appmquarz q potestatem habēs sup omia exclamāt emmēorem eius virtutes Ñ sequē. Videns aūt iesū a longe cucurrit ⁊ adorauit eū ⁊ clamauit ⁊ dixit ei. Quid mihi ⁊ tibi iesu fili dei altissimi Cirillus. vide demonem duplici passione diuisum audacia ⁊ timore reluctare ⁊ orat quasi ḡstionem aliq; intercēdā

velle scire quid sibi ⁊ iesu omune. Quasi dicēt quis causa eius me ab homine cum sunt mei. Beda. Que aūt impietas ē iudeorū eum dicere in principe demoniorū esse demonia quez ⁊ ipsa demonia sacrē nihil secum habere commune. Cirillus. Deinde orans subiūgit. Adiuro te p deum ne me torquas. emissionem enī reputabat tormentum vel etiam multibile torquebatē. Crisos. Quanus enī multi sunt demones sciunt tñ q ipsos pē peccata expectat vltimo aliqua pena. quia vō nōdū eis temp vlime pne adtenerat firmissime ignoscebant maxie cū gratiam esset eis homine commiscere. Sed quia xpus comprehenderat eos tanta mala ppetrare putabant q ipse factor excessum. vltimū punitionis tēpus ante expectarent. pē hoc supplicāt ne torquatē. Beda. Magnus enī tormentum est demon alienare bona cessare ⁊ tanto diminutu gratius quanto possidet diutius. Sequē enī. Dicebat enī illi Exi spūs immūde ab homine. Cirillus. Attendas in expugnatione virtutem xpi. cum quassat satanam cum verba xpi sunt ignis ⁊ flāma. sicūt q psalmista dicit. Ignis ante eum ardet et in circuitu eius tempestas valida. id est sublimes ⁊ fortes virtutes. Sequē. Et interrogabat eū. Qd tibi nomē est. Theophil. Interrogat quidē dñs nō ut ipse sciat sed ut ceteri sciāt multitudinem habitantū dmonū. Crisos. Ne si ipse diceret q multi sunt. horribile heret. Vult g q ipi pficeantē q multi sūt. Vnde sequē. Et dat ei. Legio michi nomē est q multi sūt. Non dicit determinatū numerū sed indeterminātē. Nō enī pdest ad sciendam exquisitū numerū. Beda. Confessa aūt publice peste q furens vexabat vt curantis gratiam apet. Sed ⁊ nūc in templis sacerdotes qui p exorcismi gratiam demones eijcere norūt. solēt dicē patientes non aliter valere curari nisi quantū sapere possunt omne quod ab immundis spiritibus visu auditu gustu tactu vel alio quolibet corporis aut animi sensu vigilantes dormientes vel phrenetice patiendo patenē exponant. Sequē. Et precabatur eum multum ne se expellere extra regionem. Crisos. Aut vt lucas dicit in abyssum enī est spacio huius mūdi. Promerenē enī demones mitti ad tormenta exteriores dyabolo ⁊ suis angelis preparata. sed aūt xpus facere poterat permisit tamen eos in hac terra esse ne absentia temptationis hominis coronā victorie priuaret. Theophilus. Et vt nobiscum pugnantes nos peritiores constituant. Sequē enī Erat aūt ibi circa mōtes grex porcorū magnus pascens. Aug. de con. euan. Qd hic dicit multus circa mōtes fuisse gregē lucas aūt i mōte nihil pugnat. grex enī porcorū eī magis fuit ut aliqd circa eēt i mōte ⁊ aliqd circa mōtē sedē. Et deprecabāt eū spūs dicēt. mitte nos in porcos ut eos intro. Chrisos. Sed matheo id circo aūt intrauerē in porcos ñ spōte sed permisit ut eis accideret ut demōstrarē q nō possūt nocere homīb nisi permissione diuina idcō aūt ñ permisit nocere in porcis q illū eī vtute confūdēbāt bōnaq spēm gaudere videbāt nī petierūt ut in porcos mitterēt q vilem mōa aīal ia i tēplo dei offerebāt. petierūt ut i porcos mitterēt q nullū animal ē immūdis porcos dmōnes sēp in spurcicijs delectāt. Et concessit eis

¶ Beda. Deo quidem permisit vt p interfectionem porcorum hominibus salutis occasio prebere. ¶ Cris. Volens furiam quam contra homines habent demonstrare. et q multo peiora vellent hominibus infligere si possent virtute nō impediti dumta. Et quia in hominibus hanc demonstrationem fieri eius pietas non ferebat. ipsos in porcos intrare permisit vt in illis virtus et furor demonum videatur. Sequitur. Et exe. spiritus immundi. ¶ Tur. Fugam autem arripuerūt pastores. ne cum porcis perirent. et huiusmodi terrorem ciuibus intulerunt. Vnde sequitur. Qui autem pasce. eos. Illos autem ad saluatorem adduxit damni necessitas frequenter et cum deus homines damnat in rebus possessis. confert beneficium animabus. vnde sequitur. Et veniūt ad ihm et vident illū q a de. vexa. se. s. uāt pedes a quibus nactus erat salutem quem antea nec cathene compescere poterant. vestitū et sane mentis q cōtinuo nudus erat. Et obstupuerūt in facto. Vnde sequitur. et timuerūt. Hoc igitur miraculum partim visu. partim ab his comperiunt. vnde sequitur. et nar. illi qui vide. ¶ Iero. Stupentes autem pter miraculum quod audierant timuerunt. et pter hoc deprecā ipsum vt ab eorum recedat finibus et hoc est quod subditur. Et roga. eum cepe. vt disce. a finib eorum. Timebāt enim ne aliquando tale aliquid paterentur. Conuersatio enim de porcorum gdicōne plenam renuit salutaris. ¶ Beda. Vel conscij fragilitatis propie presentia dñi se iudicabant indignos. Sequitur. Cumq ascena. cepit illum deprcari quia demo. nec. fuerat ut esset cum illo. ¶ Theoph. Timebat enim ne aliquādo ī uenientes eū demones reintrarent in eum. Dominus vero remittit eum ī domū suam innuens ei q quamuis ipse pās non esset. tamen sua virtus eū custodiet simul etiam vt curatus alijs prosit. Vnde sequitur et non admisit eum. sed aiit illi. vade in domum tuam ad tuos. et nūcia illis quanta tibi dñs fecerit et misertus sit tui. vide saluatoris humilitatem. non dixit de nūcia omnia que fecit tibi. sed omnia que fecit tibi dñs. Si: et tu cum bonum aliquid oparis non tibi. sed deo attribuas. ¶ Cris. Licet autem alijs sanatis precepit nemini dicere quemadmodum tamen huic precepit q annūciet quoniam omnis illa regio demonibus detenta sine deo manebat. ¶ Theoph. Ipse igitur incepit predicare et omnes miratē. Et hoc ē qd sequitur. et cepit pdicare. ¶ Beda. Dilitice aut Decapolis siue gergeze vt quidam legunt. colonum eijciens. siue aduenae appropinquans interpretatur. Quia gentium pplus et hostem de corde repulit et qui erat longe factus est prope. ¶ Iero. Hic autem demoniacus desperatissimus gentium populus est nec lege nate. nec dei. nec hūane timore alligatus. ¶ Beda. Qui in monumentis habitabat. quia in mortuis opibus hoc est in peccatis delectabatur. semp nocte ac die fuzebat. quia in prosperis et aduersis a seruitio malignorum spiritū non cessabat. sed per operum sedicatem quasi in monumentis iacebat. q fastum superbie in mundo errabat. per verba durissime infidelitatis quasi lapidibus se condebat. Dicit autem Legio mihi nomen est. qa populus gentium diuersis ydolatrie cultibus erat man

dpat. Quod autem exeuntes spiritus immundi ab homine intrant porcos quos in mare precipitant. significat q liberato populo gentium a dominatione demonum qui xpo credere noluerūt. in abditis agunt sacrilegos ritus. ¶ Theoph. Vel p hoc significat q demones intrant in homines ad modum porcorum viuentes et volutabro voluptatū se inuoluentes. precipiāt eos porcōis precipitio ī mare vite isti. et suffocātur. ¶ Iero. Vel suffocant in iferno sine respectu misericordie p impetum mature mortis a quibus fugiūt multi. quia flagellato stulto sapiens prudentior fit. ¶ Beda. Quod autem dominus volentem esse cum illo non admisit. significat vt quisq intelligat post remissionem peccatorum ingrediendum sibi esse in conscientiam bonam et seruiendum euangelio pter aliorum salutem. vt deinde cū xpo requiescat. ¶ Greg. vii. moza. Cum enim quantum pax de diuina cognitione pcepimus. redire iam ad humana nolumus. qui eorum contemplationis querentes. Sed dñs precipit vt mens prius exudet in ope et postmodū refici debeat p contemplationem. ¶ Iero. Non autem sanatus pdicabat in decapoli. dum a Romano nūc regno Iudei conuertunt qui in litera tantum pendent decalogi.

¶ Et cum transisset ihesus in naui rursus transfretum. conuenit turba multa ad eum et erat circa mare. et venit quidā de Archisinagogis nomine Iaÿrus et videns eum p cidit ad pedes eius et deprcabatur eum multū dicēs. qm filia mea in extremis est veni impone manū sup eā vt salua sit et viuat. Et abÿt cum illo. et sequebatur eum turba multa et comprimebat eum. et mulier q erat in pfluuio sanguinis. xii. annis et fuerat multa perpessa. a compluribus medicis et erogauerat omnia sua nec quicquam profecerat. sed magis deterius habebat. Cū audisset de ihesu. venit in turba retro. et tetigit

¶ Theop. Post miraculū demoniaci. aliud miraculū dñs operatur filiam scz Archisinagogi resuscitans ad cuius miraculi narracōz euangelista accedens dicit. Et cum transisset ihesus in naui rursus transfretauit. ¶ Aug. de ciu. dei. Intelligē dū est autem hoc de archisinagogi filia factū esse cū transisset ihesus in naui rursus transfretum sed quantū post nō apparet. nisi eius fuisset mortuallū. non esset quando fieret. quod narrat Matheus de quinto dom. sue. post quod factū nihil aliud continuo sequitur. qs de Archisinagogi filia sic eū ipse contexit vt ipse transitus aptē indicet hoc ysequenter narrari quod consequenter est factum. Sequitur. Et venit quidā de archisinagogis nomine Iairus.

¶ Cris. Nomē posuit pter iudeos q tūc erant. vt nomen miraculi fieret ostensiuum.

vestimentū eius Dicebat
enim quia si uel vestimenta
eius tetigero. salua ero
et ꝓfestim siccatus est
fons sanguinis eius. ⁊
sensit corpe q̃ sanata
eet a plaga ⁊ statim ie
sus cognoscens in semet
ipo virtutē q̃ exierat de
eo conuersus ad ebā aiebat
q̃s tetigit uestimenta
mea. Et dicebāt ei di
scipuli sui. vides ebā ꝓ
mitte te ⁊ dicis q̃s me
tetigit Et circuspicie
bat uidere eā q̃ hoc fe
cerat Mulier aūt timēs
⁊ tremēs sciens quod
fcm eet in se uenit ⁊ p
cidit ante eū et dixit ei
oēz veritatē ille aūt dixit
ei filia fides tua te sal
uā fecit vade in pace ⁊
esto sana a plaga tua.

Sequē. ⁊ videns eū p cā
ad pedes eius ⁊ deprē eū
mltū dicens quōz filia
mea in extremis ē. et q̃dam
Mathe narrat archi
synagogū puellaz mor
tuā nūciasse. maxe vo
grauē mfirmātā. Sz p
mod archisiagogo cuz
q̃ dns ire debebat nūci
atū fuisse puellaz mor
tuā eē. mathe g eam
dem rē sitiē fcat q̃ sez
mortuā suscitauēit hae
uicatis cā eaz dicēs ob
isse q̃z q̃stat mortuam
suscitatam fuisse. Au
gustin. de con. euā. Re
tendit enim ñ vba pris
de filia sua sz qd est pos
tissimū volūtatē ita ei
despēauerat ut potius
eam vellet resuscitare
nō credens viuā posse
mueniri q̃z monētoz re
liqrat. Theo. Fuit
aūt hic vir expte fide
lis inquātū cecidit ad
pedes iesu inquantū vo
depcaē ut veiat ñ q̃tā
portebat habere fidem ostendit. Oportebat enim
dicē. Dic verbo ⁊ sanabitur filia mea. Sequitur. ⁊
abiit cū illo. ⁊ seq. eū eur. mltea ⁊ ꝓmebat eū. Et
mlier q̃ erat in pfluuio san. xii. ānos. Chrso. mu
lier ista famosa ⁊ nō ptiw erat q̃ ad saluatorē in
mānifesto accedē ñ audebat. nz aūt eū veire q̃ fim legē
immda erat q̃ hoc retro tetigit ⁊ nō aūt q̃ ꝓ
cere audebat. sz vestimēto q̃ fimbriā. ñ aūt fibria sz ex
cogitacōe eā saluā fecit. vñ seqē. Dicebat enim q̃ si ut
uestimēta ex tetigero salua ero. Theo. fidelissima
q̃dam ē hec mulier q̃ a fibrijs curacōez sp erantur q̃
qd pseqē saīcatē. vñ seqē. ⁊ pfestim sicc. ē fons san. ex
⁊ sēsit corpe q̃ sanata eēt a plaga Chrso. bis aūt
q̃ fide tangūt xpi vtutes eius cū sua volūtate donāt
vñ seqitur. Et statim iesus cog. in semetipso virtutē
q̃ ex. de eo pōsus ad ebaz dicebat. Quis tetigit vesti
men. meū. vtutes q̃dē saluatoris exeūt ab eo nō lo
calie aut corpalie ipz mō aliquo relinquētes in corp
ales enim cū sint ad alios exeūt alijq donāt. Neqz
enim extra eū fuit a q̃ exire dicūt. sic scientie q̃ a doctore
discēntib tribuitē. Dicit g ognoscēs in semetipso
virtu. que exierat de eo ut mlligens q̃ eo sciente
nō ignorante mulier salutē recepit. interrogabat
vero. Quis me tetigit licet sciret tangentez ut mu
lierem venientem manifestet ⁊ eius publicet fidem
ne virtus miraculosi operis oblivioni tradatur.
Sequitē. Et dicebant ei disci. sui. Vides ebam con
pri. te ⁊ dicis Quis me tetigit. Quesiuerat autem
dominus. Quis me tetigit. ꝛ cogitacōe ⁊ fide. Non
enim opprimentes turbe me tangūt q̃ nō cogitatu ⁊
fide accedunt. Sequitē. Et circumspiciebat videre
eam que hoc fecerat. Theo. Dicebat enim dominus
mlierē manifestare primo q̃dez ve fidē a ꝓpiz mlēis. de
inde vt arbisynagogū ad ꝓfidēdā p curacōē q̃ sic ex
filia curaēē sitq̃ve mlierē soluēt a tmōe omni time
bat mler q̃ furā fuat sanitatē. ꝓtē qd seqē mulier
aūt tremēs ⁊ timēs sciēs qd factu eēt in se venit ⁊ p
cidit ante eū ⁊ dixit ei omez veritatē. Beda. Ecce q̃
tēdebat ierogacō ut sez mlier ꝓfitēat veritatē dicēte
infidelitatis subdere credulitatis ⁊ sanacōis ⁊ ita ipsa
firmāt in fide ut alijs pbēt exēplū. Sequitē Ille aūt dixit
ei. Filia fides tua te saluā fecit. vade in pace ⁊ esto sa
na a plaga tua. Non dixit fides tua te saluam fe
cit sed te saluam fecit. Quasi diceret. Ipsa q̃
credidisti iam salua facta es. Chrs. Filiam vo vo
cat sanatz fidei rōe. fides enim xpi dn filiacōis pstat
Theo. Dicit aūt ei. vade in pace. ⁊ in requiem q̃
vade requiesce q̃ hucusq̃ fuisti in angustijs ⁊ tur
bacōibus. Chrs. Vt dicit. vade in pace mutēs eam
in finē bonorz in pace enim dei habitat. ut ognoscat
q̃ nō solū corpe curata ē sz et a causis corpalis pas
sionis. ⁊ peccatis mutata. Ieros. Possicet aūt
poicta venit Japrus archisinagogus q̃ cū intrat
ne plēitudo gentū tūc omis israel salus fiet. Japrus
siue illuians siue illuiat interptatur. vidauit pris
ūbra life deposita spū illustrat ⁊ illuians pedes
ad pedes vbi. ⁊ ad in carnacōem iesu se humiliat ⁊
gat p filia q̃ qui sibi viuit alios viuere facit. Abra
ham et moyses ⁊ samuel rogāt pplm noxia iesus
ꝓces eorz. Beda. Ad puellā aūt sanandam
ygens dns a ebam ꝓmitē q̃ gēn Judee salutem ꝓ
mica pbēs noxia carnalium ppiorz ē pstruendo gentis
mlier aūt sanguine fluēs sz a dno curata ē ex
gregata de gentib. Fluxus enim sanguis ⁊ sug idola
rie pollucōe ⁊ sr hijs q̃ carnis ac sanguis solidarie
gerūt pōt recte intelligi. Sed cū vbū di indē sanat
decēneret plebs gēciū pata ꝓmissaq̃ alijs ꝓpiti
spe cēta salutē. Theo. vt mterē q̃ emorrissa
intelligas hūanā nacz pfluebat ei pecz qd aiūt ex
dēs q̃si sāguiez fudt aiaz nfaz hoc a pdio multos
sapiēciū dico hōmdi ⁊ legis ⁊ ꝓphtaz curaui ⁊ ma
luit mox ut fibriā xpi tetigt. a carne ex sanata
q̃ ei credt filiū di incarnatū hē q̃ uestimēto fibriam
tāgt Beda. vñ vna credula mlier dim tangit fi
ba ꝓmit. qz q̃ diuisis hēsido sine pisis mondo gra
uat solo ecce catholice corde fideē vendat vite in
ecēa gēciū vero qz pstēē in carne dnz ñ vidēs gaudia
sā sacmtis icarnacōis ad fidē ex gratz pueri sig
dū ptipacōe sacmtorz ei saluari a pēis mundi
tactu uestimēto ei fōtem sui sāguis fecerunt ex
spiciebat aūt dns videē eā q̃ hē fecerat. q̃ dns q̃ salua
merenē suo dignos iratu ac miseracione mutat.

Adhuc eo loqente uenit
unt ad archisinagogū
dicentes qz filia tua mor
tua ē qd vltra vexas
magistrū iesu aūt vbo q̃ di
cebat audito ait archi
sinagogo. noli timere
Tantummodo crede.

Theo. Dicebat aūt ei archisinagogū erat xpi
vt exaltaret ē credē
bāt ⁊ q̃ hē ei ꝓpiti
putabāt ut ueiēs ipsa
ellā oraret q̃ vo ei ex
piraiat puella pūla
ñ eē pcāb ⁊ ideo dē ad
huc eo loqente ne ad
di. q̃ fi. ⁊ n q̃ ē ꝓ

Et non admisit quem
q̃ sequi se nisi petrum
& iacobum & iohānez
fratrem iacobi. Et ve
nūt in domum Archi
sinagogi. & vident tu
multum & flentes & e/
iulantes multum. Et
ingressus ait illis.
Quid ēbamini & plo/
ratis. puella nō ē mor
tua. sz dormit. Et irri
debant eum Ipe vero
eiectis ommibus. assu
mit patrem & matrez
puelle & qui secū erāt
& ingrediunē vbi pu/
ella erat iacens. & te/
nens manum puelle.
ait illi thabithacumi
quod est interp̄tatum
puella tibi dico surge
Et confestim surrexit
puella & ambulabat.
erat autem annorum
xii. et obscupuerunt
stupore maximo. Et
precepit illis vehem/
ter vt nemo id sciret.
Et iussit illi dare mā
ducare.

Sed ipse dominus ad
confitendum patrem
mouet. Sequitur em
Ihesus autez ver. qd
di. au. ait arch. Noli
timere cūmodo crede
¶ Aug. de cōsen. euā.
Non legnē q̃ suis nū
cantibus & prohibēnibus
ne iam magr̄ veniret
ille p̄sensent ac p hoc
q̃ dñs dixit ei Noli ti
mere. crede. nō diffiden
tē reprehendit. sz credē
tē robustius confirma
uit. Hi aūt euāgelista
archisinagogū cōmes
morasset dixisse q̃ sui
a domo venientes dixe
rūt q̃ iaz nō vexare
tur iba repugnarent
ei cogitacōi ēba que
posuit Math. eū dixis
se q̃. s. puella mortua
eēt. sequitē Et ñ admi
sit quemq̃z sequi se nisi
Petrū & iacobū & io
hānem fratrez iacobi
¶ Theoph. Non em
humilis xp̄us ad osten
tationem voluit aliq̃d
operari. Sequitur.
Et veniunt in domuz
Archisinagogi & vi
dent eum multum & flē.
& eiulantes multum.
Crisostimus. Ipse
autem iubet non vlu
are. tanq̃z puella non
sit mortua. sed dormi
ens vnde sequitē Et ingres. ait quid turb. & plora. pu
ella ñ ē mortua. sz dormit. Jesus archisinagogo ad
dr̄ Filia tua mortua ē. iba aūt dixit Non est mortua
sed dormit. vtrumq̃ verum est Quasi dicer et. mor
tua est vobis mihi dormit. ¶ Beda. Domi
nibus enim mortua erat. qui suscitare nequaue
rant. deo dormiebat. in cuius dispositōe & anima
viuebat & caro resuscitanda quiescebat. Unde mos
apū xp̄ianos obtinuit vt mortui qui resurrecturi
non dubitemē dormientes vocentē. Sequitē & iri. eū
¶ Theoph. Verisimile autem eum tanq̃z vlterius ñ
posse aliquid facere. sz ipsimet contra seipsos atte
stantes disputant tanq̃z vere mortuam suscitauerit
& ideo miraculosum esse si suscitauerit eam. ¶ Be
da. Qua ergo verbum resuscitantis irridere q̃z cre
dere malebant. merito foras excludunē vtpote indi
gni qui potentiam resuscitantis ac resurgētis miste
rium viderent. Unde sequitē Ipse vero eiectis ommib. ꝛc
¶ Cris. Vel ut ostentacionem auferret ꝓter hoc ñ
omnes secum esse sinit Vt vero testes postmodum
haberet diuine virtutis. trēs p̄dpuos ex discipulis e
legit & patrem & matrem puelle tanq̃z pre ommib
magis necessarios Manu vero & verbo puellam vi
uificat Unde sequitē & tenens ma. puel. ait illi thabi
thacumi. quod est interp̄tatum puella tibi dico sur
ge. Manus em Jesu viuificatiua existens. mortu
um corpus viuificat. vox autem iacentez excitat vīs
sequitē Et cōfestim surre. pu. & ambu. ¶ Ieronim
De optimo genere interp̄tādi Arguat aliquis euan
gelista mendacy quare exponendo addiderit tibi di
co. cum in hebraico Thabithacumi em significet. pu
ella surge. Sz ut sensū vocātis & ipantis exprimēt
addidit. tibi dico. Sequitē. erat autem annorū xii
¶ Colosa. Hoc euangelista addidit ad ostendendū
puellam huius etatis esse q̃ poterat ambulare. In
ambulatione eius non solum suscitata. sz etiam pfec
te sanata ostendit Sequitē Et obstu. stu. max. & pre.
illis vehemēter. vt ne id sciret Et iussit illi da. mā.
¶ Cris. Ad demonstrandum q̃ eam vere suscitauerit. & non fm phantasiam. ¶ Beda. Mistice
autez saluata a pfluuio sanguinis mulier mox filia
Archisina. mortua nunciat. quia dum ecclesia gentium a vitiorū labe mundata & ob fidei mentum filia
est cognominata continuo synagoga pfidie simul & inuidie zelo saluata est. Perfidie quidem. quia xp̄o
credere noluit. Inuidie vero quia ecclesiam credere
doluit. & quod aiebant nūcy Archisinagogo. Quid
vltra vexas magistrum p eos hodie dicitē qui a deo
destitutum Sinagoge statum vident. vt restaurari
posse non credant ideoq̃z pro resuscitacōe illius sup
plicandum non esse estimant Sed si Archisinagogi
et cetus doctorum legis credere voluerit & subiecta
ei sinagoga salua erit. Qua vero sinagoga letiaz
dominice in habitationis merito infidelitatis amisit
quasi inter flentes & eiulantes mortua iacet. Tenēs
autem puelle manum dominus. eam suscitauit. quia
nisi prius mundare fuerint manus iudeorum que san
guine plene sunt. sinagoga mortua non resurget.
In sanatione autez emorroisse mulieris & suscitatōe
puelle. salus ostenditē generis humani que a domino
ita dispensata est. vt primo aliqui ex israhel ad fidez
venirent. deide plenitudo gentium itraret ac sic omis
israhel saluus fieret. annorum autem xii. erat puel
la & annis xij. mulier erat passa quia peccata nō cre
dentium apparuerunt in initio fidei credentium. vñ
dicitē. Credidit abraham deo & reputatum est ei ad
iusticiam. ¶ Ozeg iiii. mor. Otialiter vero redem
ptor noster puellam in domo. Iuuenem vero extra
portam. In sepulcro autem Lazarum suscitat. Ad
huc quidem in domo mortuus iacet qui iacet in pec
cato. Jam extra portam educitē cui? iniquitas usq̃
ad vecordiam publice ꝓpetrationis aperitē. Sepul
ture vero aggere premitē qui in ꝓpetratione nequi
tie etiam vsu consuetudinis pressus grauatur.
¶ Beda Et notandum q̃ lemorez & conditam era
tus lemoris penitentie possunt remedio curari. vñ
iacentem in conclaui dñs facilima voce puellam re
suscitat dicens. Puella surge vt vero quadriduan
mortuus sepulcri claustra euadere posset. fremuit
spiritu. turbauit seipsum lacrimas fudit Quanto g̃

grauior animae morbo existit aeriori necesse est ut poenitentiae feruor insistat. Sed et hic notandum quia publica noxia publico egent remedio. vnde Nazar demonumento vocatus propris innotuit. Nemia autem peccata secreta queunt poenitentia deleri. vnde puella in domo iacens paucis arbitris exurgit eisdemque ut nemini manifestent praecipit. Turba ergo foris ejicit ut puella suscitetur quia sine nos pus a secretioribus cordis expellit sectarum multitudo curaque anima quae interiorem iacet mortua non resurgit. Non autem surrexit et ambulabat quia anima a peccatis resuscitata non solum a sordibus scelerum exurgere sed et in bonis opibus et mox necte et ut celestis pane sacietur domini sed vbi et altaris praeceptis efficatur

Capitulum sextum.

Et egressus inde abyt in priam suam et sequebantur illum discipuli sui et cum sabbato cepit in sinagoga docere et multi audientes admirabantur in doctrina eius dicentes unde huic haec omnia et quae haec sapientia quae data est illi et virtutes tales quae per manus eius efficiuntur. nonne iste est faber filius mariae frater iacobi et ioseph et iudae et simonis nonne et sorores eius hic nobiscum sunt et scandalizabantur in illo et dicebat illis iesus quia non est propheta sine honore nisi in priam sua et in cognatione sua et in domo sua. et non poterat ibi virtutem ullam facere nisi paucos infirmos impositis manibus curauit et mirabatur propter incredulitatem illorum.

Theo. Post permissa miracula dominus in priam suam ruitur non ignorans quoniam spernetur eum sed ut occasionem non haberet vlterius dicendi quia si venisses credidisset vtique dicit. Et egressus inde abyt in patriam suam et sequebantur eum discipuli sui. Beda. Patriam eius nazaret dicit in qua erat nutritus. Sed quia nazareorum ciuitas quae eum quem in verbis factisque illius christum agnoscere potuerunt ob solam genesis notitiam contemnunt sequitur et facto sabbato cepit in sinagoga docere et multi audientes admirabantur in doctrina eius dicentes vnde huic haec omnia et quae sapientia quae data est illi et virtutes quae per manus eius efficiuntur. Sapientiam ad doctrinam virtutes referre ad salutares et miracula quae faciebat sequitur nonne iste faber filius marie. Aug. De consensu euangelistarum quae matthaeus quae filium eum dictum esse dicit nec mirandum esse eum utrumque dici potuisse. eo enim fabum credebant quia et fabri filium. Hieron. Filius quidem fabri ipse vocatur sicut fabri quia fabricatus est auctoritas et solet ecclesiastes primus et sequentes in quibus figura mutatur et puella sanatur. Beda. nam et si humana non sunt operanda diuinis exemplis tamen integer est quia per christum ignem operatur et spiritum sequitur fratres iacobi et ioseph et iudae et simonis. Nonne et sorores eius sunt hic nobiscum sunt. Fratres et sorores eius secum esse testatur quia non non filios ioseph aut marie uxor habentes fuit puerari sicut poterat uxorem morem sacere semper operatur natus fuit intelligendi quo abrahae et loth fratres appellantur eum esse loeb filius fratris abrahae sequitur et scandalizabantur in illo. scandalum et error iudeorum salus nostra est et beneficium condemnationem in eum esse cernebant dominum iesum christum ve

eum fabum et fabri vocari filium. sequitur et dicebat eis iesus quia non est propheta sine honore nisi in priam suam et in signa eorum suam et in domo sua. potuerunt dicit in scripturis dicit ibi et moyses testis est qui fuerat eius incarnationis processus filius israel ait prophetam vobis suscitabit dominus deus vestris. Non solum ait ipse quia dominus est prophetam sicut me audietis omnia quae ipse minores in priam suam quia in omnibus ciuitatibus habitat fuit quia per modum naturae et diuinae semper ciuibus iudere nisi enim considerant priuata vini operatis fragilem recordantur in fancia. Hiero. Comitatur ecclesiae vitae originem ut et illorum qui et filius israel quia bulla dicit sapientiae et altra a longe agnoscit. Theophil. Quae mam pelagos sanguineos propria habeat cuius odium et. Et propter honorant propriam. sequitur et non potuit ibi vir alia facere nisi paucis infirmis impositis manibus curauit quod ait et non potuit intelligere oportet non acceptabat quia non ipse impotens sed infideles erant quia ibi non operatur virtutes propter eis nemo ioni repraehensione digni esse et factis miraculis credite et ut alibi in miraculis facendis necessaria est virtus operantis et sapientiae fides quae ibi habebat. vnde non accepta ibi ibi signa facere sequitur et mira propter incredulitatem illorum. Ne non quasi inopinata et in parua mutatione nouit ita quia nouit occulta cordis quod vnus dei intimate vt hominum mirari se corpus hominis quia deo per eum miranda non cecitas quia nisi per hominis fuerit credere quia christum ipsi in se nato voluerit credere christum mirari ibi dispiciat in domo et in priam suam et in propheta et ibi ibi pauca signa fecit ne prius exculpabilem fierent maiora ait signa quidem ingenii propter fecit in sanitate corporum quia in animarum salute.

Et circuibat castella in circuitu docens. et conuocauit. xii. et cepit eos mittere binos et dabat illis potestatem spirituum immundorum et praecepit eis ne quid tollerent in via nisi virgam tantum non panem neque in zona aes sed calciatos sandalis et ne induerent duas tunicas et dicebat eis. quocumque introieritis in domum illic manete donec exeatis inde et quicumque non receperint vos nec audierint vos exeuntes in de excutite puluerem de pedibus vestris in testimonium illis et exeuntes praedicabant ut poenitentiam agerent et demonia multa eiciebant et ungebant oleo multos egrotos et sanabant

Theo. Non solum in ciuitatibus praedicabat dominus sed et in castellis ut ecclesiae quia non spernere magis sed operantur in verbum dei in vnum diuinum et vilius sciatur. Et circuibat castella circuitu docens. Beda. Ut magis et dominus ac magister non solum ipse sed et discipulos suos et fit ipse cum illis et omnes liguorem et oleum fricatione apostolica quae dedit peccatis. vnde et. xii. et eos binos mittebat et dabat illis potestatem demonia et sanitates. sed quodcumque agit praedicationis agit illis si quid facit imbecillitatem suam et virtutem dominus ostendit dicentes. In nomine iesu surge et ambula. Theo. Binos ait apostolos mittit ut fiant praecones quia et eccanet melius et fit vnum et unum si ait petra et duos misisset non esset sufficiens nisi ut ipsa castella

duos misisset non esset sufficiens nisi ut ipsa castella

Greg. in omel. Mitos etiam in pdicationem di scipulos mittit. qm duo sunt pcepta caritatis dei vi delicet amor ⁊ proximi. ⁊ minus qm inter duos cari tas haberi non potest. Per hoc ergo nobis innuit quia qui caritatem erga alterum nō habet. pdicatoris officium suscipe nullatenus debet. Sequitur. Et pce pit eis ne quid tollerent in via nisi virgam tm. non pe. non pa. nō in zona es. sed calci. san. ⁊ ne idue. du. cuniis. Beda. Tanta enim pdicatori in deo debet esse fiducia vt pnitus vite sumptus qbus nō pnide at. etiam hos sibi non deesse certissime sciat. ne dū mēs eius occupat ad tempalia. minus alios pnideat eter na. Crys. Hoc etiam eis dns pcepit vt p habitū onderent quantum a diuitiarum desiderio distabant. Theoph. Instruens etiam eos p hoc non esse a mercedes munera ⁊ vt videntes eos pdicare paupta tem ac quiescant. cum apostoli nihil habeant.

Aug. de cō. euā. vt qr cū sm matheū dns ptinus subiecerit. Dignus e enim operarius cibo suo. satis ondit eur eos possidere hec aut ferre noluerit. nō quo nes cessaria non sint necessitati hui vite. sz quia sic eos miccebat. vt eis hoc deberi demonstraret ab illis qui bus euangelium credentibo nunciarēt. Unde apparet hoc non ita pcepisse dominū tamqm euāgelistē vuis re aliunde non debeant qm eis pbentibo quibo annūci ant euangelium. alioquin ytra hoc pceptum fecit a postolus. qui victum de manuū suarum labore erāsige bat. sed potestatem dedisse. in qua scirent sibi ista de beri. Solet item queri quomodo Matheus ⁊ lucas cōmemorauerint dixisse dominum discipulis vt nec virgam ferrent. cum dicat Marcus. Et pcepit eis ne quid tol. in via. nisi virgam tantum. Quod ita soluitur vt intelligamus sub alia significacōne dicta am virgam que sm Marcum ferenda e. ⁊ sub alia illam que sm Matheum ⁊ Lucam non e ferenda. Potuit. n. sic breuiter dici. Nihil necessarios vobis scū feratis nr vgā. nisi vgam em vt illud qd dictū e nec virgam intelligat nec minimas quidem res. Quod vero adiundum est. nisi virgam tm intelliga tur qr p potestatem a dno receptam que vge noie significata est. etiam que nō portanē. non deerunt. Verumqm ergo dns dixit. Sed quia non verumqm vnus euangelista cōmemorauit. putat ille qui vgas sub alia significacōne positam tollendam dixit et q virgam rursus aliud significantem non tollendam dixit esse contrarius. Sed iam rōne reddita nō pu tat. Sic ⁊ calciamenta cū dicit Matheus. in via ñ esse portanda curam phibet qr ideo cogitanē portā da. ne desint. Hoc ⁊ de duabo tunicis intelligendū est ne quisqm eorū pter eam qua esset induitus aliam por tandam putaret sollicitus. ne op esset. cum ex illa po tuisse posset accipere. Proinde marcus dicēdo calcia ri eos sandalis ut solus aliquid hoc calciamentum misice significacōis habere admonet vt pes neqm te cias sic desup nec nudus ad terrā. r. nec occultetur euangelium nec tertiam cōmodis inuitat. ⁊ qm non haben ut portari duas tunicas. sz expssius mdui p hibet. Quid eos monet nisi nō duplicē sz simplicē ambulare. Quisquis aūt putat nō potuisse dominū in vno sermone quedam figurate. quedam pprie ponē

eloquia cetera eius inspicat. ⁊ videbit qm hoc temē ac inerudite arbitrē. Beda. In duabo aūt tuni cis videt mihi duplex ostendere vestimentū. nō quo in locis scythie glaciali niue rigentibo vna quis tuni ca debeat esse pontus. Sed q in tunica vestimentū intelligamus ne aliud vestitu. aliud vobis fuctorum tmore seruē. Crys. vel aliter matheus ⁊ lucas nō calciamēta neqm baculum portare pmittit. quod ostendit pfectissimū esse. Marcus vo baculum iubet assumere ⁊ sandalys calciari qd dictum est pmissius. Beda. Allegorice aūt p peram onera seculi. per paniem delicie tempales. p es in zona occultato sapi entie designat. qr quisqs officiū doctoris accipit. neqm oneribo secularium negociorum deprimi. neqm desiderijs carnalibo resolui. neqm cōmissum sibi talentum vbi sub oto debet lenti corporis abscondere. Sequitur. Et dice. eis quocumqm intro in do. ma. illic do. ete i de. Ubi dat constantie grīale mandatum ut. hospita lis necessitudinis. iura custodiant alienū a pdicato re regni celestis astruens cursitare per domos.

Theoph. Ne sc de gula stingere eos repbēdi ab alios m alios transeuntes. Sequitur. Et quecumqm non re. vos nec au. vos exe. inde ex. pul. de pe. vstis m testi. illis. Hoc autem dns papie vt ostenderet qm longam pter eos viam ambulauerūt. ⁊ nihil eis pfuit. Vel quia nihil ab eis acceperunt etiam ne qm puluerem. Sed ⁊ hunc executūt ut hoc sit in testi monium illis. r. in redargucōem illis. Crys. Vt ut sit in testimoniū laboris vie quem sustinebāt pro eis. aut tamqm pulvis peccatorum alis pdicatorum pdicam tum quertē. in ipsos. Sequitur. Et exe. poi. ut peni tentiam agerent ⁊ demonia multa eiciebant ⁊ vnge bant oleo multos egrotos ⁊ sanabantur. Ex oleo vngerent solus marcus enarrat Iacobus autem in epistola sua canonica similia dicit. Oleum em ⁊ labo res curat ⁊ lumis ⁊ hylaritatis causa existit. Sigi ficat autem oleum vnctionis dei misericordiam mise ricordiatis medelam. ⁊ cordis illuminacōem. quod to oratio operatē. Theoph. Significat etiam gracis am spūsancti p quaz a laboribo transmutamur ⁊ lu men ⁊ leticiam spiritalem suscipimus. Beda. Dū patet ab ipsis apostolis hūc sancte ecclesie morē esse traditum vt energumini vel alij quilibz egroti vn gantur oleo pontificali benedictione consecrato.

Et audiuit Herodes rex. manifestum em factum est nomen eius ⁊ dicebat quia Iohānes baptista re surrexit a mortuis ⁊ pterea operantur virtutes in illo. Alij aūt di cebant quia Helias e. Alij vo dicebant qa pheta est quasi vnus ex prophetis. Quo

Glosa. Post pre dicacōnem discipulorum xpi ⁊ miraculorum ope racōem quemenē euā gelista subiungit d fa ma que psurgebat in populo. Unde dicit ⁊ au di. Herodes rex. Crys. Herodes iste filius erat primi herodis sb quo ioseph ihm duxerat in egiptum. Tetrarch am autem matheus nominat hunc aūqz lu cas tamqm principantem sup quartam partem

audito herodes ait qz ego decollaui iohānes hic a mortuis ꝛsurrexit

regni pris sui romam ei p mortē pris regnū i pces quos diuisere maxe vo regē eū uocat aut pris gsuetudie aut qz loco aliar uoto ei gruū existebat. ¶ Iero. Sequitur manifestū em factū est nom ei. Lucernā em sub modio abscōdi fas nō est ⁊ dicebāt scz aliq de ēba qz iohes bap. surrexit a mor. Et ppēea opame vtu. in illo. ¶ Beda. Quātaē fuit in deoz iudia docemur. ecce em iohem de quo dictū est qz signū fecit nullū a mortuis potuisse ꝛsurgere nisi attestāte credebāt. Jesū aūt a ppbatū adeo vtutib ⁊ signis cui resurrectōem āgeli aplī viri ac fere pdicabant nō resurrexisse sz furtim eē ablatū credere maluerē. Qui cū dicerēt iohem resurrexisse a mortuis ⁊ ppēea vtutes opatas esse in illo bene de vtute ꝛsurrectōis senserūt qd maiorīs potentie fuēt sive sancti cū a mortuis ꝛsurrexerint qz fuerūt cū carnis adhuc ifirmitate grauarēt. Sequē alij aūt dicē. qz he. ē. ¶ Theo. Confutabat ei mlto homies iohes quando dicebat. Genimina viperarū Sequit. Alij aūt dicebant qz ppheta est quasi vnus ex ppbis. ¶ Cryso. Nihil qdē videt hūc ppbaz dicere d quo moyses dixt. ppbam suscitabit vob deus de frib vris. Rede qdez sz qz maiestate dicere trepidabāt. Hest xpus. moysi vtebāt voce ppriaz suspicōez velantes ppoitoz suoz timoē. seqē. quo audito hēo ait quez ego de col. io. hic a mor. resur. p ironiam hī herodes expsse pnūciat. ¶ Theo. ut fatz scies hēodes q iohem iustū existētez sine cā occidēat credebat eū a mortuis surrexisse ⁊ q ex ꝛsurrectōe suscepisset miraclozz opacōz. ¶ Aug. d 9 euan. In his aē vbis Lucas marco attestat ad hī dūcatat q alij dixerie si hēodes iohez surrexisse sz qz hesitātē lucas cōmemorauit herodez vbaq ci ita posuit dicētis. Johez ego decollaui. Quis aē ē iste d quo audio ta lia. intelligēdū ē aē p hāc hesitacōez ofirmasse in aio suo q ab alijs dicebat cū aie pueris suis sic mat. narrat hic ē iohes baptista. ipse surrexit a mortuis. aut ita pnūciāda sint hec vba ut hesitātez adhuc indicēt. pstim qz ⁊ marcus q supi dixerat ab alijs dez fuisse q iohes a mortuis ꝛsurrexisset. i ex tremo tm ipz hēodem dixisse. nō tacet quē ego d col. Jo. h a mor. resur. que item vba duobz mōis pnūciari pīt ut aut ofirmātis aut dubitantis intelligantur.

Ipse em herodes misit ac tenuit iohānē ⁊ vinxit eū in carcere. ꝓpter herodiadē uxorē philippi frīs sui qz duxerat eam. dicebat .n. iohānes herodi ñ licet tibi habere vxorez fratris tui. herodias aūt insidiabatur illi. ⁊ volebat eū occidere.

¶ Theo. Ex pmissis mrac euāgelista occasionem sumens hic de morte ipsi memorat pcuz sons dicens. Ipse em herodes misit ac tenuit iohez ⁊ vinxit eū i carcere. ꝓpter he. ve. fratris sui quia duxit eam.

¶ Beda. vere narrat historia philippū herodis maioris filiū sb q dōs fugt i egiptū ffez hī hēodis sb q passī ē xpus duxisse hēodiadē

nec poterat herodes aūt metuebat iohānē qa sciebat eū virū iustū ⁊ sanctū ⁊ custodiebat eū. ⁊ audito eo multa faciebat ⁊ libēter eū audiebat. Et cū dies opportunus accidisset herodes natalis sui cenā fecit principib ⁊ tribunis ⁊ primis galilee cūz introisset filia ipsius herodiadis saltasset ⁊ placuisset hero. simulq discūbētibz rex ait puelle. pete a me quod vis ⁊ dabo tibi. et iurauit illi qz q cqd petieris dabo tibi licz dimidiū regni mei. q cum exisset dixit matri sue. quid petam At illa dixit. caput iohānis baptiste. cūz introisset statim cū festinacōe ad regem petiuit dicēs. volo vt ptinus des mihi in disco caput iohānis baptiste. Et contristatus ē rex ꝓpter iusturādū aūt ⁊ ꝓpter simul discumbētes noluit eaz ꝓtristari. sz misso spiculatore pcepit afferri caput iohānis in disco ⁊ decollauit eū in carcere. ⁊ attulit caput eius in disco ⁊ dedit illud puelle ⁊ puella dedit mri sue quo audito discipuli eius venerūt ⁊ tulerūt corpus eius ⁊ posuerūt illud in monumento

uxorez filiū regis ad the pōea vo fecerz q exortus quibusdā pers generū fitzanto cultū filias suā ⁊ in dolorem manu pnonis mouit q impepe copulasset g iohes baptista arguit herodem ⁊ herodiadē q illicitū nup fecerint ⁊ non licet fratre vuīre germano illius vxorem ducere. ¶ Theo. Hec eū pnebat q frater vxorē fratris acceptē cum de fundā glem non habet. Ipse aūt esse filii ꝓter qd erat nuptie sceleratē. Seqē herodias autez insidiabatur illi volebat eū occidē cum ⁊ non poterat. ¶ Beda. timebat em herodes aliquē dispsce ere vel philippo mitcuis fratri suo fuerz atque illicite nupse repudio solueretur Sequitur. herodes aūt metuebat io. q sce eū virum iu. ⁊ sn. ¶ Theo. Timebat ne eū reuerēdo. sinebat eū cē iustū. q ad hēo ⁊ sēm q ad deum ⁊ custodiebat eū ne sz ab herodiade nēficētē audito eo multa faciebat qz putat eū spiritū loq ⁊ habēē eū adhuc qz ꝓpuzabat vbi q ab eo dicebāt. ¶ Ber. Ide autem quietum operatur concupiscentie rabies quia cū herodes tantam dira iniquitatem habere reprehendam ⁊ tantorem horum fit immoratio ⁊ sue fornicationem prouideret. ¶ Sem gaudio super multum. Iucundosa enim voluntas eum coegit in illum manum mittere quem sciebat iustum ⁊ sanctum At per hoc datur intelligi. quia minus peccatum iudicium est ei causa maioris peccati secundum illud quod in sordibz ē sordescat adhuc. seqē. Et cū dies opportunus accidisset herodes na. su. co. fc. pn. ⁊ tribunis ⁊ pīs gali

¶ Beda. Solim natalū Herodes ⁊ Pharao legun
tur diem natalis sui gaudyis festiuis celebrasse. sz
vsq; rex i fausto hospicio natiuitatē ꝓ festiuat ē suā
sanguine fedauit. Vex Herodes tāto maiore impie
tate quanto sanctū ⁊ innocentē doctorē veritatis oc
cidit. Et hoc ꝑ voto ac petitōe saltatricis Sequitur
ei Cūq; intro. filia ip. he. ⁊ sal. ⁊ placu. He. simul
q; recū. rex ait pu. Pete a me qd vis. ⁊ dabo tibi
¶ Theop. Dum ei cōuiuiū fit. saltatrix ꝑ puella
saltat ⁊ iusiurandū pfitē sceleratum. Sequitur enim
Et iura. illi. q; quicquid pete. dabo tibi licet dimi
dium regni mei. ¶ Beda. Non excusat ab homicidio ꝑ
iuramentum. Deo enim forte iurauit vt occasionem
inuenire occidendi ⁊ si patris aut mtris interitū po
stulasset non utiq; concessisset herodes. Sequitur
Que cum exi. di. ma. sue quid petam. At illa dixit
Caput iohanis baptiste. Digno operi saltatōis dig
num postulat sanguinis premium Sequitur Cum q
intro. statim cum festina. ad re. pe. di. Volo vt ꝑ
nuntiis des mihi in disco caput iohānis baptiste.
¶ Theoph. Maligna mulier ꝑtem sibi caput iohā
nis dari petit. i. stari in illa hora. Diebat enim ne hero
des resipisceret Sequitur. Et contristat est rex.
¶ Beda. Consuetudinis est scripturarum vt opinio
nem intuitu sic narrent historie quō eo tpe ab omni
bus credebat sic ⁊ ioseph ab ipsa quoq; maria appel
lat pater ibu. Ita ⁊ nūc herodes dr contristat. qa
hoc discubentes putabant. dissimulatoz enim mētis sue
tristitiam pferebat in facie cum letitiā haberet in mē
te sceluq; excusat iuramēto. vt sub occasione pie
tatis impi fieret. Unde sequit. ꝑter iusiurandum
autem ⁊ ꝑter simul discubentes noluit eā contrista
ri Theoph. Herodes quidem nō sui compos. sed
voluptuosus iusiurandū impleuit ⁊ iustū interimit
Debebat autem magis in hoc piurare ⁊ nō ei sce
lus operari. Beda. Quod autem subdit. Et ꝑter
simul recubentes volt omnes sceleris sui esse conso
rtes. vt in luxuriosis impuroq; puinio. cruente epule
deferrent. Unde sequit. Sed misso spi. ꝑcs. affer. ca
iohā. in disco. Theop. Speculatoz carnifex dicit
qui constituit ad homines interficiendū. ¶ Beda.
Nō autem herodem puduit caput occisi hominis ante
quinias inferre Pharao vero nil talis vesanie com
misisse legit. Ex vtroq; tñ exemplo ꝑbat vtilē esse
nobis diem mortis fuge timendo ⁊ caste agendo sepi
us in memoriam reuocare q̄m diem natiuitatis lux
uriando celebrare. Homo enim ad laborem nascitur in
mundo ⁊ electi ad requiem ꝑ mortem trasiunt d mū
do Sequit. Et de col. eum in carce. ⁊ attu. caput eius
in disco ⁊ de. illud puelle. ⁊ puella dedit matri sue.
¶ Greg. ui. mor. Non sine grauissima admiratōe
pnendo q; ille ꝑphete spū intra matris vtex imple
tus quo inter natos mulierum nemo maior surrexit.
ab iniquis in carceres mittit. ⁊ ꝑ puelle saltatu ca
pite truncat. ⁊ vir tāte sanctitatis ꝑ vsu ꝓ risu ꝑpetui
mortis. Nūquid credimus aliquid fuisse quod in ma
ria illa sic despecta mors tergere. Sed quando ille
vt in cibo peccauit. qui locustas solūmodo ⁊ mel sil
uestre edit. Quando quersatōe sua offendere potu
it. qui d heremo nō recessit. Quid ei est q; oīpotēs

de⁹ velemēte sic i hō seculo despicit qa sic sublimiē aīa
secula elegit. nisi hoc q; pietati fidelium patet. qm id
circo sic eos premit in infimis quia videt quō remu
nerat in summis. ⁊ forsan vsq; ad despecta deiicit q; it⁹
vsq; ad incomprehensibilia ꝑducat. Hinc ergo vnus
quisq; collegat. quid illic passuri sine quos repbat
si hic sic cruciat quos amat Sequit. Quo audito di
scipuli eius venerunt ⁊ tulerunt corpus eius ⁊ po
suerunt illud in monumento. Marcat ioseph⁹ vin
dū iohannem in castellum. Macheronta ad ducatum
ibiq; eruncatū. Mazrat vero ecclesiastica historia
sepultū eum in Sebaste palestine vrbe que quon
dam samaria dicta est decollatio aūt iohannis mino
rationem fame illi⁹ qua xpc a populo credebat in
sinuat sicut exaltatio saluatoris in cruce profectum
designabat fidei q; ⁊ ipse qui prius a turbis ꝓpheta
esse credebat dei filio a cunctis fidelibus est agnitus.
Unde iohannes quem oportebat minui cū diuturnū
lumen decrescere incipit. natus est. dominus aūt eo
tempore anni quo dies crescere incipit. ¶ Theoph.
Mistice autem herodes qui interpretatur pollicens po
pulus est iudeorum qui habebat vxorem. sz mentem
gloriam cui⁹ filia saltat ⁊ mouet eā nunc circa Ju
deos sz falsus intellectus scripturarum decapitaue
runt siquidem iohannem id est verbū ꝓphetiū ⁊
sine capite xpō habent eum. ¶ Iero⁹. Del aliter.
Caput legis quod ē xpus de corpore abscinditur
ꝑno id est iudaico populo ⁊ datur gentili puelle
id est Romane ecclesie. ⁊ puella dat matri sue adul
tere id est Synagoge crediture in fine. Corpus io
hannis sepelitur. Caput in disco collocat. Litera hu
mana tegit spirit⁹ in altari honoratur ⁊ sumitur.

Et conuenientes Apostoli ad ihesū re
nuciauerūt illi omnia q̄ egerāt. Cocuerāt
Et ait illis Venite se
orsū in desertū locū. et
requiescite pusillum.
Erant em q̄ veniebāt
⁊ redibāt multi ⁊ nec
spatiū māducādi habe
bāt Et ascendētes in
nauim abierūt in deser
tū locū seorsū. Et vi
derunt eos abeuntes
⁊ cognouerūt multi ⁊
pedestres de omnibus ci
uitatibus cōcurrerūt il
luc ⁊ puenerūt eos. et
exiēs uidit ēbā multā
Ihesu ⁊ misertus ē sū
eos qz erāt sicut oues nō

¶ Glosa. Postq; euā
gelista narrauit mor
tem. Iohannis. enar
rat ea que xpus cum
suis discipulis p⁹ mor
tem Iohannis egerit
dicens. Et cōuenerunt apo
ad ihesum renū. ei om
ma que egerāt ⁊ docuerā
rant. ¶ Ierom⁹. Ad
locum ei vii excut flu
mina reuertūē. deo sē
ꝑ referūt grās missi
sup his que accepāt.
¶ Theoph. Discam⁹
autem ⁊ nos cū in mi
sterium aliquid mitti
mur. non elongari ⁊
ultra commissum offi
cū ꝓ negocū ñ efferri
sz mittentes visitare ⁊
renūciare ei omia que
egim⁹ ⁊ docuimus.
Non em solum opo
tet docere. sz facere.
¶ Beda. Nō solū au
tem que ipsi egerāt ⁊
docuerant. Apli dño

habētes pastorē ⁊ ce
pit eos docere multa

renuntiant sed edā que
iohes as in docēdo oc
cupatus sit pass⁹ ⁊ sui
⁊ iohis discipli dño renūdant sic matheo ⁊ scribit.
Sequitur. Et ait illis. Venite seorsū in ⁊ deserto locū.
⁊ requi. pu. ¶ Aug. de con. euā. Hoc ptinuo post
iohis passionē factū ee ꝛmemorat. Vñ p⁹ hec facta
sūt illa q̄ ꝓmo narrat sūt q̄bo mor⁹ herodes dixit. B
ē iohes bap. quē ego decollaui. ¶ Thro. In deserto
at recedit locū ꝓpe basilicatorū. Quiescē at fat xp̄us
suos discipulos ut addiscāt ꝓposita q̄ q̄ laborāt i ope
⁊ ꝓmone veraꝝ ꝓmerēt ⁊ q̄ nō debēt ptinue labora
re. ¶ Beda. Que at necessitas fuit ꝓcedēte rogā
discipulis ondit cū subdit erāt enī q̄ ve. ⁊ redi. mlta.
⁊ nec spatium. man. habe. vbi magna tpis illi⁹ felici
tas ⁊ laboze docētū sit ⁊ discētū studio demōstrat.
Sequit. ⁊ asc. in na. abierūt in deserto locū seorsū. non di
scipli soli sz assūpto dño ascēdētes in naui locū pti
ere ⁊ deserto ut matheo ⁊ mōstrat. Tēptat aūt fidē eba
rū petēdo enī solitudīez. an seq̄ curēt explorat. ille
sequēdo ⁊ ñ in ūmētis aut vehicūlis diuisis sz ꝓpio
labore pedū q̄ꝛtam salutis sue curā gerāt ondūt. sequit.
Et videre eos abeūt. ⁊ cog. mlta. ⁊ pede. ⁊ om. ciui
tatū. pcur illuc ⁊ pue. eos. Dū pedestres eos pueisse
dicūt ondit q̄ nō in aliā maris siue iordanis ripaꝝ
naugio p uenerūt discipli cū dño. sz ꝓxia eusdē re
giōis loca adierūt q̄ eā i digene pedestres potēant
puenire. ¶ Theo. Ita tu xp̄m ñ expectās q̄ ipe re
uocet sz pcurrēs eū pueiat. Sequit. Et exiēs vi. tur
mul. ibs ⁊ mi. ē sup eos. q̄ erāt sic oues nō haben
pastorē. Pharisei lupi existētes rapaces non pasce
bāt ꝓpl̄m sz deuorabāt ꝓpē hoc ad xp̄z vex ꝛgregā
tur pastorē q̄ tradidit illi cibū spiritalē scz vbi dei.
Dñi sequit. Et cepit eos docē mlta videns eī eos qui
miraculoꝝ occasione eū sequebāt p longitudie vie fessos
eoꝝ misere⁹ voluit eoꝝ satisfacē volūtati docēdo eos
¶ Beda. Matheo dicit q̄ curauit languidos eoꝝ.
hoc ē enī vēacē panem miseri eis vitatis viā docē
do agere. ⁊ molestias corporales auferre. ¶ Ieroni⁹
Pistice at seorsū duc dñs quos elegit ut mē malos
vuitētes mala nō intendāt. ve Noth i Sodois ⁊ Job
in ⁊ra bvs ⁊ abdias i domo Acha ¶ Beda. Dere
licta eā iudea i deserto ecēe ꝓdicatores sancti q̄ apue
iudeos tribulacōm sarcina ꝓmebāt. de grā fidei gen
tibus collata requē nacti sūt. ¶ Iero⁹. Pusilla tñ ē B
sanctis reqes lōg⁹ labor. Sz postea dr illis ut req̄e
scāt a laboribus suis sic aūtem archa noe aialia q̄ ime⁹
erāt foris mittebāt. ⁊ que foris erant intro erūpe
bant sic agit in ecca iudas recessit. latro accessit. sz
q̄z diu recedit a fide in ecca nō ē reqes sine mezore
Rachel enī plozans filios suos noluit ꝛsolari. Sic
est ecā b̄ ꝛquiuū in q̄ bibit vinū nouū. cū cātabit
canticū nouū ab homīb nouus. cū mortale hoc inou
ere immortalitatē. ¶ Beda. xp̄m at precēte⁹ deserta
gentū multe fideliū caterue fluctus mundi prisce
conuersationis sequuntur.

¶ Et cū iaz hora mul
ta fieret accesserūt di
scipuli eiꝰ dicentes.

¶ Thro. Preponēs
dñs q̄d vtil⁹ est sz a
bum ꝓmotis dei. deinde
eā corporalem abū pre

Desertus ē locus hic
⁊ iaz hora ꝓteriuit di
mitte illos vt euntes
in ꝓxymas villas ⁊
vicos emāt sibi cibos
quos mādūcent ⁊ re
spōdens ait illis date
eis mādūcare. ⁊ dixe
rūt ei eūtes emamus
ducētis denariis pa
nes ⁊ dabiꝯ illis mādu
care ⁊ dicit eis Quot
panes habetis ite ⁊
videte. ⁊ cū ꝛgnouis
sent dicūt q̄nq̄z ⁊ duos
pisces ⁊ pecepit illis
vt accumbere facerēt
omnes secūdum contu
bernia sup vinde fenū
Et discubuerūt in p
tes p cētenos ⁊ ꝓqn
quagenos. ⁊ acceptis
q̄nq̄z panibus ⁊ duobus
piscibus intuēs in celū
bēdixit ⁊ fregit panē
⁊ dedit discipulis suis
vt ponerēt ante eos ⁊
duos pisces diuisit om
nibus. ⁊ mādūcauerūt
oīes ⁊ sāti sūt. Et
sustulerūt reliquias frag
mētoꝝ. xii. cophinos
plenos ⁊ de piscibus
erāt at q̄ mādūcauerūt
q̄nq̄z milia virorum.

buit turbe ad eu⁹ ma
racōēz euāgelista aute
die dicēs Et cum iam
hora mlta esset accesse
dis⁹ di. Deser. lo
ē hic. ¶ Beda. Nouū
mlta vesptīū ꝓmp⁹
dicit vñ lucas dicit. di
es aūt cepit declinare
¶ Thro. Vide at qua
modo discipli xp̄i or
ca noīm amorē ꝓxīm
ebriaꝝ ei mlta accedū
ad xp̄m ⁊ p eis rogā
dūt. Dñs aūt ꝓpōnit
eos si ei⁹ vtilē esset
ē ꝛgnoūre. q̄ nūc
pascē possz. vñ sequit ⁊
videns at illi dicunt
mā. ¶ Beda. Deuo
cat eā apl̄os ⁊ dicit
ad fractōēz panis ut il
se ñ tīre mlta ꝓuidēdo ma
ndo sigm ꝛnoscēdi.
¶ Theo. Discipli ar
guebant eū q̄ ꝛgnor
rāt ad illis esse ne
cessariū ad tāta mul
titudinem turbarū pa
scendam. Vnde ebur
responderūt. Sequit
enī. Et dicit eis. Quos
emam⁹ ducētis denarios
⁊ dabimus illis manducare.
¶ Aug. de con. euā.
Hoc philip⁹ apud io
hannē respōdet sz ma
cus a discipulis rogā
tus esse ꝛmemorat ne
lens intelligi hoc ceteris
ceterorum philippum
rīndisse quāq̄ ⁊ plus
lem numerū p singulis
vicibus esse ponere
potuerit. Sequit. Et
dicit eis. Quot panes habetis ite ⁊ videte. hoc
domino fadumesse ceteri euangeliste prouide
Sequitur. ⁊ cum cong. dicunt quinque ⁊ duos pi
sces. Quod andreas apud iohannem de quinque
panibus ⁊ duobus piscibus suggesserit. hoc ceteri
euangeliste pluralem numerum pro singulari po
nentes ex discipulorum persona retulerunt. Sequi
tur. Et pcepit illis ut accumbere facerēt. omnes
super vin fe. ⁊ discu. in partes pcen. ⁊ per quinq̄
Quod autem Lucas dicit quinquagenos iussos ei
discumbere. Marcus vero quinquagenos ⁊ cen
nos ideo non hic tenet quia vnus partem dicit ali
ter totum. Qui enim de centenis retulit hoc ne
lit quod ille pretermisit

Crys. Per hoc autē datur intelligi q̃ sequestra
bant discubuerunt p ptes ⁊ ptes in greco enim quod
hic dicit secundū contubernia duplicatur · acsi di
cerēt p cōtubernia ⁊ contubernia · Sequit. Et ac
cepos quinq; pa. ⁊ duo. i. eu. i. ce. ⁊ fre. pa. ⁊ de. disci
suis ve po. ante eos ⁊ duos pisces diui. oiho Crys
Decēter aut i celū aspexit. qz in deserto māna accipi
entes iudei de deo dicere attemptauerunt nunquid
poterit dare panem. Ne vero hoc cōtingat anteq̃
faceret ad patrem retulit qd erat factur⁹ Theo
Intuet etiam in celum ut nos instrueret a deo petē
escam ⁊ non a diabolo sicut fecit illi qui alienis i
iuste laboribus nutriunt. Ex hoc etiam turbis tunc
innuit q̃ non esset deo gratius si dum inuocaret
Dat autem panem discipulis apponendum turbis
ut tradendo panem non dubium uel miraculū vide
atur Sequit. Et mā. omnes ⁊ sa. sunt ⁊ fustu. reliq.
frag. xii. cophi. Duodecim cophini suphabundant
fragmentorū vt quilibet apostolorū vnum cophinū
sup humeros apportante. ineffabile miraculum videa
tur. Supabundantis enim ventris erat non solum tot
homines pascere. sz ⁊ tantam supabundantiam reli
quere fragmentorū Doysi enim ⁊ si manna dabat.
sui vniuscuiusq; necessitatem illud largiebatur
superfluum vero vermibus scaturiebat. Helias etiam
viduam pascens quantum ei erat sufficiens tribue
bat Iesus vero tanq̃ dñs supabundanter opaba
tur. Beda Oistice autem die declinata turbas
Saluator refert quia vt fine seculorū propinquante
vt cum sol iustitie pro nobis occubuit a spiritalis
inedie sumus tabe saluati. Vocat apostolos ad fra
ctionem panis insinuans q̃ quotidie p eos ieuna
fine corda nostra pascenda. eorū scz lectionis ⁊ exem:
plis. Per quinq; panes. quinq; mosaice legis libri
p duos pisces. psalmi sunt ⁊ prophete figurati.
Theop. Vel duos pisces sunt piscatorū sermones
scz epistole ⁊ euangelium. Beda Quia vo quin
q̃ sunt exteriores homis sensus quinq; milia vir do
minū secuti designat eos. q̃ in secularibus adhuc habitu
positi exteriorib bene vti nouerūt. Greg. xx.
mo. Diuersi cōuiuantium discubitus distinctiones
ecclesiarū que vnam catholicam facīt designant. ui
bili autem requies quinquagenarij numeri miste
rio gaudet. ⁊ quinquagenarius bis ducit ve ad cē:
tenarium pueniat. Quia ergo prius a malo quiesci
tur ope. vt post ania plenus quiescat in cogitatione
aly quinquagenary aly centum discumbunt.
Beda. Sup fenum autem discumbentes domi
nos pascunt alimentis qui p penitentiam calcatis o
cupiscentiis audiendis implendisq; dei verbis op
am impendūt. Saluator autem nō noua creat oba
ria. quia veniens in carne non alia q̃ p̃dicata sue
p̃dicat. sz legis ⁊ prophetarū scripta. q̃ grauida sine
misterio gratie demonstrat. Intuet i celum vt ibi
lucem doceat esse querendam. Frangit ⁊ ante ebas
ponenda distribuit discipulis. quia sacramenta p
phetarum sanctis doctoribus qui hoc toto orbe p̃dicent pa
tefecit. Quod turbis superest a discipulis collit quia
sacratiora mysteria que a rudibus capi nequeunt. nō
negligenter omittenda. sz sunt inquirenda Ethicis.
Nam q̃ cophinos. xii. apostoli ⁊ sequentes doctores
figurant. foris quidem hominib despecti. sed intus
salutaris abi reliquias cumulati. Constat enim cophi
nis opa seruilia geri solere. Hiero⁹. Vel duodecim
cophini plenis fragmentis colligunt cum sint super
thronos iudicantes. xii. trib⁹ israhel qui sunt fra
gmenta Abraham ysaac ⁊ iacob quādo ex israhel
reliquie salue fiunt.

Et statim coegit
discipulos suos ascen
dere nauim vt p̃cede
rent eum transfretū
ad Bethsaidam dum
ipse dimitteret popu
lum. Et cū dimisisset
eos abyt in montem o
rare Et cum sero esz
erat nauis in medio
mari ⁊ ipse solz in ter
ra ⁊ videns eos labo
rantes in remigando
erat enim ventus con
trarius eis. Et circa
quartam vigiliam no
ctis venit ad eos am
bulans sup mare Et vo
lebat p̃terire eos. At
illi vt viderūt eum ā
bulantem sup mare
putauerunt phantas
ma esse ⁊ exclamaue
runt Omnes enim eum
viderunt ⁊ contrista
ti sunt. ⁊ statim locu
tus est cum eis ⁊ dixit
eis. Confidite ego
sum nolite timere Et
ascēdit ad illos in na
uim ⁊ cessauit ventz
⁊ plus intra se stupe
bat. non enim intellexe
rant de pambo. Erat
enim coz eorū obcecatū
notat Sedet. et cū di. eos abyt in mō orare Crys
Quod decet intelligere de xpo fim q̃ est homo. hoc
etiam fecit instruens nos assiduos esse in oratione.
Hiero⁹ Dimissa autem turba ascendit orare.
Requiem enim ⁊ silentium oratio exigit. Beda.
Non omnis autem qui orat ascēdit in montem. sed
qui bene orat. qui deum orando querit Qui vero

Greg. Dñs quidem
in miraculo panū q̃
esset conditor rerum
ostendit. nunc autem
ambulando sup vndas
q̃ haberet corpus ab
omnū peccatorū gra
uedine liberū edocuit
in placando ventos
vndarumq; rabiez se
dando q̃ elementis do
minare et monstrauit.
Vnde di Et sta. coe.
di. su. as. na. vt p. eā
trās. ad Bethsaidā dū ip
di. po. Crys. Di
mittit quidem populū
in benedictione ⁊ aliq̃
bus curationib. Coe
git autem discipulos
quia nō de facili ab eo
poterāt separari. ⁊ hoc
quidem cū pter nimi
um affectū quē ad eum
habebant. tum q̃ solli
citabant. qualiter ad
eos veniret. Beda
Oerito autem monet
quomodo marcus di
cat pacto miraculo pa
num discipulos venis
se trans. ad beth. cum
videat Lucas dicere
q̃ in loco Bethsaida
factum fuerit miracu
lum illud. nisi forte in
telligam⁹ q̃ lucas ait
in desertum locum qui
est bethsaida non ipsi⁹
intima ciuitatis. sz lo
ca deserti ad eam pertī
nentia esse designata. mar
cus autem dicit vt p̃
cederent eum ad beth
saidā vbi ipsa ciuitas
Hiero⁹ Dimissa autem turba ascendit orare.
Requiem enim ⁊ silentium oratio exigit. Beda.
Non omnis autem qui orat ascēdit in montem. sed
qui bene orat. qui deum orando querit Qui vero

d u:;;s iuz hōrōē seculi aut de ūmid morte obsecrāt
ipse i mīma racōe viles ad dñm pces mittit · quae ab
dñs dimisso pplo in mōte; oratūus abiens iobce declarat di · Jhc g° cū g iouisset qz vēturi erant ut rapere eū vellent eū rgē · fugit iēm i mōtē ipse sol° · sequē
et cū se · est · erat na · i me · ma · et ip · so · i mo · ¶ Theo
pmisit ad dñs pcipiens discipulos ut pacientes fierēt · Nā nō statim ds astitit sēp totam nocte pcipiens pē
misit ut et ñ apn° docēt eos pacēē expectāē spāē i ē
bulacōibus sūstinū · se · ei · Et videns eos labo · i rmi · ēat
ei vēn° ger in° ds et dīcit quarta vigi · noc · vēit ad
eos ambo · sup mare · ¶ Cris · Quatuor vigilias noc
tis dicit sacra scīpta vnāquāq diuidēs i ētes horas
Nā quarta vigilia dr que ē p° horam nonaz sez m
hora x · vl posteriori hora sequē · Et vo · pte · ¶ Aug
de · con · eua · Quō aut ho mtelligē potuēūt mīi qz m
dnisi ibāt eos volēs pēire emq; alienos a ḡbo ita ñ
agnoscebāt ut phāta ma putarēt sequē · Et illi ve
vi · eū am · sup mare · pu · tan · esse et eccla · omnes em
eum vide · et pturbati sūt · ¶ Theo · Vide aut q̄maz cū
xpus debebat eorp pcula pspicere tūc maiorē ds i
cutit timorē · sed statim p vocē pfortauit eos · sequē
eū · Et statim locut° ē cū eis et dix° eis pfidite e° sū
no · tunē · ¶ Cris · Gtati aut i voce cōgnouerūt eū et
timor solut° ē · ¶ Aug · de cō · eua · Quō g° eos vole
bat pterire quos pauētes ita pfirmat mīi qz illa uo
lūtas pēdūi ad eliēdū illū clamorē valebat cui
subuenire optebat · ¶ Beda · Sempliē aut theodor°
saracen° quōdā ēpus corpale pondus nō habuisse
dñm sīn carnem sed absq; pondē sup mare ābulasse
sed fides catholica pond° sīn carnem habere eum
pdicat · Nec em Dionisi° ignoram° q tale nō ifusit
pdiū corporale pond° habētiū et manentale onus
dēābulat m humidā et mstabilē substantiā · ¶ Theo
Deinde p ieroitum in nauiculam dñs compescuit tē
pestatem · Sequē em · Et ascen · ad ill · in na · et cess
ventus · Magnum quidem miraculū est q ambulat
dominus sup mare · sed tempestas et vēti geranetas
apposita fuerunt · ppter maius miraculū Apostoli ei
ex miraculo quinq; panū non intelligentes xpi potē
tiam · nunc ex maris miraculo plenius cognouerūt ·
Unde sequē Et plus mera se stupebant Non em
intelle · de panibo · ¶ Beda · Stupebant quidem car
nales adhuc discipuli virtutum magnitudinem ·
Nec dum em in eo ventorum diuine maiestatis cog
nosce valebant · Unde sequē · Erat em cor eorū
obcecatum Ministice aut labor discipulorū i remigādo
et ventus geranus labores sancte ecclesie designat ·
que inter vndas seculi aduersantes et immūdorū fla
tus spiritū · ad q̄etem patrie celestis puenire conat
Pene aut dicit qz nauis erat in medio mari ec ipse
solus in terra · qua nōnunq; ecclesia tantis gentiū
pressuris afflida est · vt redemptor ipsius eam pro
suis deseruisse videret · Sed videt dominus suos la
borantes in mari quia eos ne in tribulationibo deficī
ant sue respectu pietatis corroborat · et aliquando ma
nifesto adiutorio liberat Quarta aut vigilia venit
ad eos diluculo appropinquante · qz homo mentes cū
ad surgi lumen pfidē erexerit aderit dominus et
tempestatū pcula sapienter mitigat · ¶ Cris · Sol°

Del pma vigilia est vsq; ad diluuium · Secūda vsq; ad moysen · Tercia vsq; ad aduentum domini · In quarta venit dñs · et discipulis locutus est ·
¶ Beda · Sepe autem fidelis in tribulatione pos
tos supna pietas deseruisse visa est · vt quasi labo
tes in mari discipulos pterire ibesus voluisse pa
ret · Adhuc aut heretici putant phantasma fuisse
dominum nec veram assumpsisse carnem de virgine ·
¶ Hero° · Dicit aut eis Confidite ego sum · qua
videbim° eum sicuti est · Cessante autem ventis et
procella ibu sidente et regnante in pace que est vnī
sa ecclesia ¶ Beda · In quocumq; enim corde p gra
tiam sui adest amoris · mox vniuersa vitia et mun
dani mūdi siue spiritualium malignitates pcul
sa quiescunt ·

Et cū trāsfretassēt puenerūt in terram genazareth et applicuerūt. Cūz egressi essent de naui ōtinuo ognouerūt eū. Et pcurrentes vniūsam regiōem illam cepunt in grabatis illos q̄ se male habēt circūferre vbi audiebāt eū esse. Et quocūq; introibat in vicos aut in ciuitates · in plateis ponebant infirmos et deprecabant eum vt vel fimbriam vestimēti eius tāgerēt · Et quotquot tangebant eum salui fiebant.

¶ Glosa · qz euangelista ex posuerat pcula quod discipuli in tempestate sustinuerūt · et quo fuerāt liberati nūc ondit · quo euangelio puenerit dicēs Et cū transfretasset · in terram genazareth · et applicuerunt ·
¶ Theoph · Post euangelium aut spatium temporis ad pdicandum locis ad quos transfretauerat · Et ideo euangelista dicit Quōq; egressi sunt de naui cōtinuo cognouerūt eum scz mox · ¶ Beda · Cognouerūt autem eum rumore non facie vt g signorum magnitudine velut pla nius notus erat · Dicit aut quōiam fides sue minū ere grauiores · vt non pānum tantum sed ipsum fimbriam vestimēti tāgere ad aliis p circuitū ciuitates · quo omnes currant ad medicum · vnde dicitur Et pcur · vniuer · regi · illam cepunt in gra · bis los qui se male habe · arcū · vbi audi · eum esse ·
¶ Theoph · Non em ad domos ministrabat eum ut curaret · sed magis ipi male habentes afferebant ad eum · vnde etiam sequē · Et quocumq; introi · vi · aut in vil · aut in ci · m platis pone · infirmos · deprec · eum vt vel fim · vest · eius tange · Miraculū em quod circa mulierem hemoroissam contigerat ad aures multorum peuenerat · et multam fiducia habebat ex qua sanabant Sequē em Et quotquot tāgebant eum · sal · fiebant ¶ Beda · Ministice autem habebant eum · sal · fiebant · ¶ Beda · Ministice autem mandatum mandatorum seminis eius · minimū mandatum mandatorum quod quicumq; transgressi° fuerit minimus vocabit i regno celorum vt assumptōis carnis p qui venit ad vbū dei et illi° postea frumur ma estate ¶ Theo
Quod autem dr Quotquot tangebāt eū salui fiebant implebitur quando fugiet dolor et gemitus

Capitulum Septimum.

Et conuenimunt ad eum pharisei & quidam de scribis venientes ab Jherosolimis & cum vidissent quosdam de discipulis eius communibus manibus id est non lotis manducare panes vituperauerunt. Pharisei enim & omnes Judei nisi crebro lauent manus non manducant tenentes traditiones seniorum. & a foro nisi baptizentur non comedunt. & talia multa sunt quae tradita sunt illis: seruare baptismata calicum & vrceorum & eramentorum & lectorum. Et interrogabant eum pharisei & scribe dicentes Quare discipuli tui non ambulant iuxta traditionem seniorum sed communibus manibus manducant panem? At ille ait bene prophetauit de uobis hypocritis. Esaias sicut scriptum est. Populus hic labis me honorat cor autem eorum longe est a me. In uano autem me colunt docentes doctrinas & precepta hominum derelinquentes mandata dei tenentes traditiones hominum baptisma vrceorum & calicum. & alia similia his facitis multa. & dicebat illis bene irritum facitis preceptum dei vt traditionem vestram seruetis. Moyses enim dixit Honora patrem tuum et matrem tuam Et qui maledixerit patri uel matri morte moriatur. Vos autem dicitis. Si dixerit homo patri & matri. Corban hoc est donum quod cumque ex me tibi prouenerit & vltra non dimittitis eum quicquam facere patri suo aut matri rescindentes verbum dei per traditionem vestram quam tradistis & multa similia huiusmodi facitis.

¶ Beda. Dominus terre Nazareth qui minus docti videbantur non solum ipsi veniunt sed & suos infirmos adducunt ad dominum vt vel fimbriam eius mereantur tangere. At vero pharisei & scribe qui doctores esse populi debuerant non ad querendum medelam sed ad mouendas questionum pugnas ad dominum concurrunt. Unde dicit. Et conuenunt ad eum pharisei & quidam de scribis de hierosolimis. Et cum vidissent quosdam de discipulis eius communibus manibus id est non lotis manibus vituperauerunt.

¶ Theoph. Discipuli namque domini instructi ea que virtutis erant fuerant opari non lotis manibus simplicite comedebant. Pharisei autem volentes occasionem inuenire hoc acceperunt & non vtique vituperabant eos vt legis transgressores sed quia traditiones seniorum transgrediebantur. Dicit sicut. Pharisei & omnes Judei nisi crebro lauent manus manducant tenentes traditiones seniorum.

¶ Beda. Spiritalia enim prophetarum verba carnaliter accipientes quae illi de cordis & operum castigatione principiebant dicentes Lauamini & mundi estote. Et mundamini qui ferunt vasa domini. isti vero corpore solo lauando fuabant. Superstitiosa ergo et hominum traditio semel lotos ob manducandum panem crebrius lauare & a foro nisi baptizentur non comedere. Sed necessarium est eos qui panem de celo descendentem preparare desiderant cum zeloso elemosinis lacrimis & alys iustitie tractibus per fructibus sua opa purgare. Nec tamen ec est iniquum quod ex equalibus ne

¶ Iseda. Dominus terre Nazareth qui minus docti videbantur non solum ipsi veniunt sed & suos infirmos adducunt ad dominum vt vel fimbriam eius mereantur tangere. At vero pharisei & scribe qui doctores esse populi debuerant non ad querendum medelam sed ad mouendas questionum pugnas ad dominum concurrunt. Unde dicit. Et conuenunt ad eum pharisei & quidam de scribis de hierosolimis. Et cum vidissent quosdam de discipulis eius communibus manibus id est non lotis manibus vituperauerunt.

¶ Theoph. Discipuli namque domini instructi ea que virtutis erant opari non lotis manibus simplicite comedebant. Pharisei autem volentes occasionem inuenire hoc acceperunt & non vtique vituperabant eos vt legis transgressores sed quia traditiones seniorum transgrediebantur. Dicit sicut. Pharisei & omnes Judei nisi crebro lauent manus manducant tenentes traditiones seniorum.

¶ Beda. Spiritalia enim prophetarum verba carnaliter accipientes quae illi de cordis & operum castigatione principiebant dicentes Lauamini & mundi estote. Et mundamini qui ferunt vasa domini. isti vero corpore solo lauando fuabant. Superstitiosa ergo et hominum traditio semel lotos ob manducandum panem crebrius lauare & a foro nisi baptizentur non comedere. Sed necessarium est eos qui panem de celo descendentem preparare desiderant cum zeloso elemosinis lacrimis & alys iustitie tractibus per fructibus sua opa purgare. Nec tamen ec est iniquum quod ex equalibus ne

gotiorum curis quisque contraxerunt subsequentia de naturam cogitationum & actuum per mundiciam instantia frustra autem tuti lauantur manus & a foro baptizantur quidam contentum fonte ablui Saluatoris in uanum baptisma fuant vasorum quorum corporum suorum & cordium negligentes abluere sordes sequentes. Et me eum pharisei & scribi dicere discipuli tui non ambulant iuxta seniorum commandata patrum. ¶ Chrisostomus. Tradit autem pharisaica in mensis abscindenda est & radenda ¶ Sepe enim traditionibus hominum mandata dei cedunt. Unde sequitur. Derelinquentes mandata hominum baptisma vrceorum. ¶ Chrisostomus. Vt autem eos arguat tamquam dei reuerentiam non seruantes propter traditionem a seniorum factam diuina scriptura ipsorum opponeam subiungit. Moyses enim dixit Honora patrem & matrem tuum & qui maledixerit patrem aut matrem morte moriatur. ¶ Beda Honora in scripturis tantum in salutacione & officijs deferendis quantum in elemosina ac munerum collatione sentire honora iniquitate apostolus viduas que vere vidue sunt. ¶ Chrisostomus. Tali autem existente diuina lege ac talibus minis erasgredientibus illatis. vos de lege diuinum transgredimini preceptum obseruantes seniorum traditiones. vnde sequitur Vos autem dicitis. Si dixerit homo patri & matri Corban. quod est donum quodcumque ex me tibi proderit suple. liber erit ab obseruatione premissi mandati. Unde sequitur Et vltra non dimittitis eum quicquam facere patri suo aut matri ¶ Theo. Volentes enim Pharisei quod offerebant comedere instruebant filios quorum peculia

aliqua habbat & petens hec petiet. rnderet illis Cotes
bam. hoc e donu qd a me petis iaz obtuli dno. & ita
hec n exqreret. q. dno oblata. i. ad salute paretu p
ficua & sic decipiebat filios vt parentes n honorarent
& ipi oblata deuozarent. Doc ergo dns exprbrat eis
qz ppe lucru legem dma trasgrediebat. Vn seqt. Sic
scindentes v. ze scz trasgredientes pcepta dei vt ob
fuetis hoim tradicones. Crisi. Vt pt dia q pha
risei uuerent docebat. q. siqs p iuuna pri aut matri
illata munq offerat deo. erat imunis. q. deo dans mus
nera que pri debent. & hoc dicentes. parentes honora
ri nn pmittebant. Beda. Potest aut & huc hre
uiter hre sensum. Qd unq quod ex me est. tibi pdeste
Compellitis inquit filios. vt dicant pntibus suis. Qd
cumq donu oblatus eram deo. in tnos osumo. abos
tibiqz pdest o pater & mater. quasi dicant nn pdest
vt sic illi tamentes atque qd deo videbant manifestu
mopem magis vellent vita ducere. qua edere de con
secratis. Ieroq. Qdistice aut discipulos nn locis
mambo manducare. fuetam gentiu comunionem sig
nificat. Qandium & baptisma phariaicu sterile est.
Comunicatio nn lotra apostolica extendit palmites
suos vsqz ad mare.

Et aduocans iterq
ebam dicebat illis. audi
te me omes intelligite.
Nichil e extra hominem
introiens in eum q possit
eum coinqnare. Sz q de
homine pcedunt illa st
q coinqnant hominem. Si
qs bt aures audiendi
audiat. & cum introisset
in domu a eba interro
gabant eum discipuli eiq
parabolam. & ait illis. Sic
& uos in prudentes estis
Nn intelligitis q omne
extrinsecus introiens in
hominem. n pot eum coinq
nare. qz nn introyt in
cor eius sz in uentrem. & in
secessum exit purgans
omnes escas. Dicebat aut
qm q de homine exeunt
illa coinqnant hominem
abintq enim de corde ho
minum cogitaciones male
pcedunt. adulteria for
nicaciones homicidia fu
ta auaricie. neqcie. dol
q. impudicicia. oculq
malus. blasphemie. Su

Crisi. Iudeis ofide
rantibus corpalem mu
ditiam legis & de hac
murmurantibus dns in
peranium vult introdu
cere. Unde dr. Et ad
uocans iterq tur. dice
illis. Audite me omes. &
intelligite. Nihil e ex
tra ho. intro. in eum qd
pos. eum coinquinare. sz
que de ho. pcedunt illa
sunt que coinqui. ho. id
est immundu faciunt. Ea
enim que xpi sunt mera
hominem ofideranem. ea
vo que legis sunt. magis
cernunt extra hoiem
quibus quasi corpalibus
erux xpi finem in bre
uiter dare debebat.

Theoph. Doc aute
dns dicit. volens istru
ere hoies q obsuatio
nes escarum quas lex con
memorat nn oportet cor
paliter intelligere. & ex hi
tencoz legis eis manifes
tare incipit. Crisi.
Subiungit aut. Si q. bte
aures au. au. Nn enim
manifeste apuerat q
ea nt illa que de hoie p
cedebant & homine com
quinant & pter hoc ve
bum apli crediderunt
q aliqd aliud pfundu

pbia stultitia omnia hec
mala abintq pcedent &
coinqnant hominem.

pdiaq spiritu immundi
uu se. Et ei intro in
do. a cur. for. eu de
eiq pa. Parabola aut
immanifestum sermonem vocabat. Chro. Dns aut
pius increpat. Unde seqtur. Et ait illis. Sic & uos in
es. Beda. Dignosus enim e audiri q obscura mani
festa aut manifeste dicta obscure vult intelligi. Chro.
Deinde dns manifestat id q erat occultum dicens. Non
intelligitis qz omne. ex. intro. in ho. nn pt eum coinqui
Beda. Iudei enim se gtem dei iudicantes comunia
bos vocant quibus omnes homines vtunt. vt oleris
lepores & huiusmodi alia. nec etiam Idolatricu inquin
tum cibo & dei creata est. sed demonu inuocatio hoc
facit immundu. & cum subdit di. Quia nn introyt in
cor eius. Anie locus principat iuxta plurimos intro
bro. sed iuxta xpm i corde est. Eliss. Dicit q
i cor eius. i. in mentez que est principalis pt aie in
qua tota homis vita depandet. Vn sm tam nostra
e hoiez mdm vt imdm estian. Sic ex qd tunam
nn quemiuit nn pnit homi imdinum afferre. Intelligit
qz ad mente nn pueniuit sm suam natam hoim mi
nare nn pnt sed iozdiatus cibozq vsus dicit iocdia
one pueniit mentis ad hoie imdinum pnet. Qd
cibi ad mente nn pueniat. ostdit p id qd subdit.
Sed i ven. scz itro. & in se expur. omes. Doc
dicit ne intelligat q nil ex cibis i corpe manet nisi
enim qd e necessariu ad corpis nutrimentu & augmen
eu. Egredient at qd e superfluu q purgato cibo iam
us remanentis nutrimenti. Aug. i li. hexa. quest.
Quida enim sic accedunt ve ea mutent & mutent
& ipe cibo amittens spem sua i corpus eius inde
nos resedi i robur muramur. Cor. Sz q emissi
mq buor cu iuei i & arcubo cocta fuerint cibi
sta p occulos meatq quo egredi potest vel ite
bit & i secessu vadit. Sic gq cibi nn facit homi
mdm sz malicia q opat passiones ab interioribus pcedunt
tes vn se. Dicit at qm at. Crisi. Nn sigtur ci
bus dicit Abinq. n. at. Et sic pt q male cogitationes ad
mitte pertinet q ib cor notat sm qui bo de bo t mal
mdm t imdm. Cor. Dic at arguit q cogitationes
a diabolo immitti putat nn ex pna nasci volunta
diabolq iceitoz & adiutoz nikq cogitationes esse ab
oz ei n pt. Ios. Ex malis aut cogitationibus vlen
us mali adq pcedunt. de qbus subdit. Adulteria qz mu
lieres alienu coz qbus fit. Fornicationes qz fiunt ante
tq plonatq a mrimonio solutatq hoiodia qbus i pleni
pxiorq nocumentu inferunt. furta qbus res alienas fiunt
rnde. iqntu iuste retinent. neqcie qz cor fiunt i prio
calunnias. dolq. i eorq decepcone. impudicicie qz ad qbus
corrupcoz mentis t corpis. Ios. Oculq mali. & ob
ui & adulaco. nn qz odie oculm malu & iudicia ad
que odie & adul. coz n reo oculo iudes qz fiunt pri
malus ipz deducit. blasphemie. i. iuria i dei. sicut
i dei scriptq duz scz qs bonus qd cogitat i ho
sue veruti ascribit. stulicia. i. iuria i pxim. Ut
ut stulicia e cu n rce d deo sentit. Cornel. Ut
qz e dinatq rerq cognitio. sicut Qia ib ait. Ho insipiens
hoiiputat q i sua pate existit. Ita ait. Ho q
de ab iciozi uolutate. p q. ho e sicq abundo

Et inde surgens abyt in fines . Tyri et sydonis. Et in gressus in domũ neminẽ voluit scire et non potuit latere. Mulier em̃ statim vt audiuit dei eoꝝ filia habebat spiritum im mundum intrauit et procidit ad pedes eius . Erat em̃ mulier gentilis syrophenissa genere et rogabat eum vt demonium eyceret de filia eius . Qui dixit illi. sine prius saturari filios . Non est bonum sumere panem filiorꝫ et mittere canib . At illa respondit et dixit ei. vtiqz domine . nam et catelli comedũt sub mensa de micis puerorum. Et ait illi ꝑter hunc sermonem vade exyt demonũ de filia tua. Et cum abyssz domum suam inuenit puellam iacentem supra lectum et demonium exyisse.

¶ Theoph . Postqz de eiscis dñs Docuerat videns in credulos esse Judeos . fines ingredie gentium . Judeis em̃ infidelib existentibus salus ad gentes quertit. Vnde dr . Et inde surgens abyt i fi. Tyri . et Sy . ¶ Crisf Tyr et sidon loca chananeorꝫ erant . Venit igit ad eos dñs nõ tã qz ad ꝓpinquos . sz tam qz ad eos quib nihil est cõmune ad patres quib ꝓmissio facta est

Et ideo sic veit ut aduentus suus tyrys et sidonys nõ apparet . Vnde sequitur . Et i gres . domũ neminem vo. scire . Nondũ em̃ tempus aduenerat ut cum gẽtib habitaret et eos ad fidem adduceret . huꝰ em̃ tempus debitum erat post crucem et resurrectionez ¶ Theoph . Vel ideo clam ingredit . ne occasionem Judei sumerẽt contra eum . tamqz ad immũdas gentes transisset . Sequit . Et nõ potuit latere . ¶ Aug . d q . no . et ve . te . Si autem voluit et ñ potuit infirmata volũtas eꝰ esse videt . Impossibile est autem ut Saluatoris voluntas non impleat . Nec potest velle quod fieri nõ deberet . Marco quod factum est . hoc vos fuisse dicendꝰ est . Aduertendum est autem ꝙ istud in finib gestum est gentilium . quib adhuc tempus ꝑdicandi non erat . vtero tamẽ venientes ad fidem non suscipe inuidie erat Sic ergo factum est vt saluator a discipulis ꝓditus non esset ab alys tamen qui ingredientem domũ viderant proditus est . et incepit sti ñ ꝙ esset in domo . A suis ergo noluit predicari . requirit autem se voluit . et ita factum est .

¶ Beda . Ingressus etiaz domum . ꝑcepit discipulis . ne se cuqz in regione ignota quis esset . aperirent . vt exemplo eius discerent quib sanandi infirmos grãm conferret in exhibicõe miraculorꝫ humanam fauoris gloriam quantum possent declinare . nec tamen a pio vtutis ope cessare quando hoc fieri vel fides bonorꝫ iuste meret . vel infidelitas prauorum necessario cogeret . Ipse em̃ suum illo meritum gentili femine et quibuscumqz voluit publicauit . ¶ Aug . de questi . no . et ve . test . Denqz mulier Chananea audiens de illo intrauit ad eum . que nisi prius subiecisset se deo . Judeorꝫ beneficium consecuta non esset De qua sequit . Mulier em̃ statim vt audiuit de eo . cuius fi . ha . spi . immun . et pci . ad pedes eius ¶ Crisf Per hoc autem voluit dñs discipulos eũ dere . ꝙ etiam gentib aperuit hostium salutis . vnde et mulieris genus describitur cum subdit . Erat ei mulier gen . Syro . ge . i . de Syria phenicis . Sequit Et rogauit eum vt demonium eyceret de filia eius ¶ Aug . de ꝓsen . eum . Videt autem afferre aliquã repugnancie questionem . qz dicat in domo fuisse dominum cum ad illum venit mulier ꝑ filia sua rogãs Sed quoniam matheus dicit discipulos domino ita suggessisse Dimitte illam quoniaz clamat post nos nihil aliud videt significare qz post ambulantem dominum mulierem illam deꝑcatorias voces emisisse . quomodo ergo in domo . nisi qua intelligedũ est dixisse quidem marcum ꝙ intrauerit vbi erat ihs cũ eum ꝑdixisset fuisse in domo . Sed quia matheus ait Non respondit et verbum . Vedit agnoscere in eo silentio egressum fuisse ihm de domo illa atqz ita ceteria contexunt que iam in nullo discordant . Sequitur Qui dixit illi Sine prius saturari filios .

¶ Crisf . Quasi diceret . fuem est . vt etiam vos qui de gentib estis salutem consequamini . sz prius oportet iudeos qui merito antique electionis filiorꝫ dei solẽt nomine censeri . Panc celesti refici et sic tandem gentib vite pabula ministrari Sequit . Non est enim bonum sumere pa . fi . et mit . ca . ¶ Crisf . Hoc autez verbum dixit . non ꝙ in eo sit defectus vtutis ad benefaciendum . omnib . sed quia beneficiũ eius distributum Judeis et gentib cõmunionem inter se non habentib ꝓuocationẽ magis operaret . ¶ Theop . Canes vocat gentiles tamqz a iudeis sceleratos reputatos . Panem vero dicit beneficium qd filys . i . Judeis dñs ꝓmisit Est ergo sensus ꝙ nõ decet gentiles beneficij ꝓmo esse ꝓcipes . quod iudeis principaliter ꝓmissum est . Ideo autem dominus non statim exaudit . sed graciam differt . vt etiam ostendat mulieris fidem constantem . Et ut discamus nõ statim deficere cum oramus sed ut insistamus donec reapiamus . ¶ Crisoꝰ . Sit etiam ut iudeis ostenderet ꝙ non equaliter eis dabat et aliengenis sanitatem et vt patefacta mulieris fide magis patefieret infidelitas iudeorum . Mulier enim non grauiter tulit sz vocem domini cum multa reuerencia confirmauit . Vnde sequitur . At illa respondit et dixit ei . Vtiqz domine . Nam et catuli con . sub men . de micis puerorꝫ ¶ Theoph . Quasi di . Judei panem totum habent sz descendentem de celo et tua etiam beneficia . ego micas postulo sz modicam beneficij ꝑtem .

¶ Crisf . Qz ergo in ordine canum se reputat reuerencie est qi dicat . ꝑ grã habeo etiam in numero canum esse . et nõ ab aliena . sed a ꝓpria mensa comedẽ dominantis . ¶ Theoph . Quia ergo mulier sapientissime rñdebat . obtinuit qd optabat . vnde sequitur . Et ait illi Non dixit . vtus mea te saluum fecit . sed ꝑter hunc sermonem . i . ꝑter fidem tuam que hoc sermone demonstrat . Vade . exyt demonium a fi . tua .

Sequitur. Et cum abisset de fu·inde·puel·ia·su·le·
t de no·exisse· ¶ Beda·Propter humilitatem ma
tris fidelemq; sermonem filiam deseruit demonium · vbi
datur exemplum catechizandi · baptizandi infantes
qui videlicet p fidem · confessionem parentum in baptis
mo liberantur a diabolo quibus nec de se sapere · vel a
gere aliquid boni possunt vel mali· ¶ Hero· Cristice aut mulier gentilis que p filia rogat · est mr nra
Romana ecclesia · nata eius demoniaca barbarica
est occidentalis natio cui filia fides fedat de cane ouem·
Dicas aut spiritalis intellectus · non panem infractum
licere sumere cupit· ¶ Theoph Omnis quisq; etiam
nostrum cum peccat mulier est anima eius Infirmam ve
ro filiam habet hec anima actus pravos · quia filia demo
nium habet · nam adhuc pravi demonium sunt· Peccatores aut existentes nuncupantur catuli impleti immundicie
Propter quod non sumus digni panem dei recipere aut
propter fidem immaculatorum misteriorum dei · Si vero
cognoscentes nos meritis p humilitatem esse catulos
efficiamur peccatis nris · cito sanabitur filia · sed oportet pua

¶ Theoph· In gentilium locis morari dominus facere non volebat · ne occasionem mundis daret vt transgressorem legis eum estimarent quasi se gentibus amiscebat · ita contra fidem reuertitur · vnde·

¶ Et iterum exiens de finibus tyri uenit per sydonem ad mare galylee inter medios fines decapoleos Et adducunt ei surdum et mutum et deprecantur eum ut imponat illi manum. et apprehendens eum de turba seorsum misit digitos suos in auriculas eius. et expuens tetigit linguam eius. et suspiciens in celum ingemuit et ait Effeta. quod est adapire. Et statim aperte sunt aures eius. et soluta est vinculum linguae eius et loquebatur recte. et precepit eis ne cui dicerent. Quanto autem eis precipiebat tanto magis plus predicabant. Et eo amplius admirabantur dicentes. bene omnia fecit et surdos fecit audire. et mutos loqui.

Et addu·ei sur·et mu·
et deprecantur eum ipso · illi ma·
¶ Theo· Ad recte pro de nomine liberationem pertinet · ex demonio enim tale passio erat· Sequitur
Et apprehendens eum de tur·se
or·misit digi·su·in au
ri·cula· ¶ Cris· Seor
sum a turba oblatum surdum et mutum apprehendit · vt di
uina miracula non faceret manifeste· Instruens nos
vanam gloriam euitare et cumorem · nihil enim est ex quo ali
quis miracula operetur sicut si humilitatem colat et mo
destiam sequatur. Quisque vero digitos in auriculam po

tens verbo sanare · vt ostenderet quia diuina virtute tum
tum erat corporis diuinitatis virtutem et operationem quia ei qui
transgressionem de natura humana in tam incurrere
passionem ac membrorum et sensuum lesionem · venit ipse
in seipso predicationem demonstrauit humane naturae · et quia
hoc digitus aures aperuit et spiritus loquelam dedit
Non se · Et expu · te · lin · eius · ¶ Theop De sicut ostendere quia oia membra sacri corporis eius dima existit et si
ta sicut et spuitum quod vinculum lingue dissoluit · Et
omne sputum superfluitas est · si in dno oia dima fuerit · se
quitur Et suspi · in celum ingemuit · et ait Effeta quod est adapire· ¶ Beda· Suspexit quoniam in celum vt nos mu
tos loquela · nos audituri surdis · nos cuncta infirmitatibus medela docet eum querendam · Ingemuit autem ad
ipsi opus esset cum gemitu aliquid petere a patre cuius
petentibus donat cum pre · sed vt nobis gemitus dedit
exemplum · cum vel p nostri vel p nostrorum errantium
proximorum supplicantes precantes pacificis inuocamus · ¶ Cris
Simul etiam ingemuit nostram etiam suspicientes in cel
so et naturae miserit humanae · videns miseriam magnam
humanum genus inciderat · ¶ Beda· Quod autem
ait Effeta id est adapire · ad aures quae prius
res enim ad audiendum apiendo · lingua vero ligata
fuit a retinaculis erat sue tarditatis soluerat · Dum
sequitur Et statim aperte sunt aures eius et soluta vinculum · eius et loquebatur recte · Ubi verax esset vox et
usdem xpi manifeste distincta est · Suspicientes quidem
in celum quasi hominem deum deprecatur ingemuit · nos ve
mone quasi potestas dima maiestatis coram sequitur
Et precepit eis ne cui dicerent · ¶ Hero· Dei quod
non in virtutibus gloriandum esse docuit sed in cruce
et humiliatione · ¶ Cris· Precepit eis ne ante tempus accendere
cultare vt ante tempus accendere ad bene
ficium p mundum puerandum · ¶ Hero· Cuius
aut in monte posita · vndique circumspecta abscondi
potest et humilitas semper precedit gloriam · vnde sequitur
Quanto autem eis precipiebat tanto magis predicabant · ¶ Theop · Docemur aut ex hoc cum dim be
ficia elargimur minime applausus et laudes petere
Cum vero accipimus beneficia non audeamus petere
et laudare quibus nolunt · ¶ Aug· de con·tum·
tem si ibat eos sicut ille qui notas habebat et pias
et fucas hominum volunt ars tanto magis predicabat
eos · quanto magis ne predicarent eos precipiebat vt
quid hoc precipiebat · nisi pigris volebat audire qui
to gaudio suis quanto feruentius eum predicare debent
quibus tubere vt predicent quando illi qui prohibebantur
tacere non poterant · ¶ Colosi· Ex predicatione autem
uatorum a xpo · crescebat admiratio turbarum et gloria
beneficiorum xpi · vnde sequitur Et eo amplius admira
di · Bene omnia fecit · hoc est surdos fecit audire et
mutos loqui · ¶ Hero· Cristice aut Cyrus inter
tam angustia et significat tudeam Cum domus dei
Coangustatum est stratum aqua transire se adgi
ere alias Sidon venatio interpretatur · Sera aut
indomita nra natio est et mare quod fluctuosi volubilis
eas est · Inter medios aut fines et decapoleos quia inter
tam decalogi mandata saluatoris ab saluandas gentes
venit Dominus autem humanum p nra media · q ma
bo vana peste absumptus enumeratur in p

Et habebāt piscicu/
los paucos & ipsos be
nedixit & iussit appo
ni & manducauerunt
& saturati sūt Et sustu/
lerunt quod superat
de fragmentis septem
sportas. Erant au tē
qui manducauerant
quasi quatuor milia &
dimisit eos.

Cecatur dum male vidit. Surdus fit cum audit. Obmutescit cum loquitur. Deprecatur autem eū vt imponat illi manum. quia in camatum fore dūm mit ti iusti & priarche sapiebant & optabāt. Beda vel surdus & mutus est qui nec aures audiendi verbi dei habet. nec os aperit p loquendis. quales ne cesse est. vt hij qui loqui iam & audire diuina eloqa didicerunt. dño sanandos offerant. Hero. Deor sum autem semp a turbulentis cogitacōib. & actib mundiuitis. sermonibusq; in compositis educit qui sanari merent. Digiti autem qui in aures mittunt verba vel dona spūs sunt. De quo dr. Digitus dei est hic. Sputum autem diuina sapiencia est que soluit vinculum labiorū humani generis. vt dicat. Credo in deum patrem omnipotentem & reliqua. Suspiciens autem in celum ingemuit. i. genere nos docuit & in celum thesauros cordis nostri erigere. qt p gemitum compunctionis intime friuola leuia carnis purgat. apte sunt autem aures. ad hymnos & cantica & psalmos. Soluit linguam vt eructet verbum bonum quod non pnt mme nec verbera cohibere.

Capitulum octauum.

In illis diebus iterum cum ēba multa esset cum ihesu nec haberent quod māducarent. conuocatis discipulis ait illis. Misereor sup turbam qm ecce iam triduo sustinent me nec habent quod māducent. etsi dimisero eos ieiunos in domū suam deficiēt in via. Quidam autē ex eis de longe venerūt. Et riderūt ei discipuli sui. Vnde istos poterit quis hic saturare panibus in solitudine. et interrogabat eos. Quot panes habetis. Qui dixerunt. septem. Et pcepit turbe discubere sup terrā. Et accipiens septem panes grās agēs fregit & dabat discipulis suis vt apponerēt & apposuerūt turbe.

Theoph. Postquā dñs superius miraculū de multiplicacōe panū pterasset. nunc iterū occasione habita pgzu ēu adiūgit. simile miraculum operari. vnde dr. In illis diebus iterū cū turba multa esset cum ihesu. nec haberent qd manducarent. vocatis discipulis ait illis. Misereor sup turbam quoniam ecce iam triduo sustinēt me. nec habent quod man. Nō ei semp dreca alimēta miracula faciebat. ne p ter cibum ipm sequerent. Et nunc igitē hō miraculum nō fecisset nisi quia videbat turbis periculum imminē vnde sequitur. Et si di. eos ie. m. de. su. dñs in via. Quidam enim ex eis de lon. ve.

Beda. Quare triduo sustinent de longe venientes. Matheus plenius dicit sic. Et ascendens in montem sedebat & accesserunt ad eum turbe mlte hēntes multos infirmos. & pieceruīt eos ad pedes eius. & curauit eos. Theop. Discipuli adhuc nō intelligebant neq; veteri op pter priora miracula credebant. vnde sequitur. Et responderunt ei discipuli sui. Vnde istos pote. quis hic satu. pa. in soli. Ipse ē dñs non eos vitupat ex hoc instruens nos qt non debemus ignorantibus & nō intelligentibus graiter irasci. Vnde sequitur. Et inter vii. Remigius. sup Matheum. Non ideo interrogauit quia ignoraret quid haberent. sed vt dum illi respondent vii quo pauciores essent eo magis miraculum diffamareē & notius fieret. Sequitur. Et precepit. sup terram. In superiori refectione supra fenum discubuisse dicuntur. Hic vero super terram. Sequitur. Et acc. vii. pa. gratias agens fregit. In eo qt gratias egit. nobis reliquit exemplum. vt d omnibus donis nobis celitus collatis illi gratias referamus. Et notandum quia dñs panes nō dedit turbe. sed discipulis. discipuli autem dederunt turbis. Sequitur eim. Et dabat disci. su. vt appo. & appo. turbe. Non solū aūt panes. sz & piscicos benedicēs iussit apponi. Sequitur eim. Et ha. pisci. pau. & ipsos benedixit & iussit apponi. Et man. & satu. sunt.

Beda. In hac ergo lectione considerandum est in vno eodē qd redēptore nostro distincta opatio. diuinitatis & humanitatis. Atq; euicetis error. q vnā eim i xpo opacōes dogmatisare presumsit. pcul a xpanis finibus expellendus. Quis eim nō videat hoc qd sup turbam miseretē dñs. affectum esse & compassionem humane fragilitatis. quod autem de septem panib & piscicul paucis quatuor milia hominum satiauit diuine op est virtutis. Sequitur & sustu. quod supe de frag. septem sportas. Theoph. Turbe comedentes & saturate non secum tollunt panum reliquias. sed ipsas discipuli sustulerūt. sicut & superius comprehensum. In quo fm historiam discimus qm oportet nos hys que sufficiunt esse contentos & non querere vltra. Deinde numerus manducantium describitur cum dr. Erant autem qui man. quasi quatuor milia & dimi. eos. Ibi considerandum est qd xpus neminem ieiunum dimittit. omnes eim vult sua gracia cumtriri. Beda. Hoc vero typice inter hanc refectionem & illam quinq; panum ac duorū piscium distat qd ibi litera veteris instrumēti spiritali grā plena esse significata est. hic aūt vitas & gracia noui testamenti fidelibus ministranda monstrata est. Turba aūt triduo dūm sustinet. pter sanationē infirmorū vt matheus narrat. cum electi in fide sancte trinitatis p peccatis pseuerant instancia supplicāt. Vel qz ad dominū se ope locutōe atq; cogitacōe puertunt. Theo. Vel p eos qui p triduum expedāt. significat baptisatos. Baptism. n. illuminatio dr. & trina submersione pficit. Greg. x mor. Nō vult aūt eos ieiunos

dimittere ne deficiant in via. Opportet enim q̃ in p̃dicatione verbum solacioris accipiant. ne veritatis pabulo ieuni remanentes in huius vite laborē succumbant. ¶ Ambro. sup lucā. Bonus quidem dñs studia exigit. vires ministrat. nō vult ieunos dimittere ne deficiant in via. hoc est vt in istius cursu vite. vt anteq̃ ad caput vie puenant sed p̃rem et intelligāt q̃ ex patre xp̃us est. ne forte cū accepint q̃ natus ex vgine est. incipiant nō dei vtutem sed hominis estimare. dixit ergo escas dñs ihesus. et ille quidem vult dare omnibus. negat nemini dispensat tamen omnia. Sed cum ille panes frangat et det discipulis si tu manus tuas nō extendas vt accipias tibi escas. deficies in via. nec potens in eū culpam referre q̃ miserē et dixit. ¶ Beda. Qui vero post carnis flagicia post furta. violencias et homicidia ad penitencia redeunt. ad dñm de longinquo venit. Quanto ei quisq̃ plus in prauo ope errauit. tanto ab omnipotente deo longius recessit. Et credentes de gentibus de longe venerūt ad xp̃m. Judei vero de prope. qui legis et prophetarū erant literis edocti ex illo. Supra at in refectione quinq̃ panū turba sup herbam. vinde discumbebant. hic autē sup terram q̃ p sempēam legis desidera carnis cōprimere iubemur. In nouo at testamento ipsam quoq̃ terram ac faculcates temporales relinquere p̃cipimur. ¶ Theop. Septem autē panes fuit spirituales frumentes. nam septenarius numerus spūsancti significatiuus est. qui p̃ficit oia. In septenario enim numero dicit nostra vita p̃fitetur. ¶ Jero. Vt septem panes dona fuit spūsancti fragmenta panū mistica intellectus fuit huius sepe in manu. ¶ Beda. Qui enim dominus panes fregit. operationem significat sacramentorum. Qui gratias egit cōfidit quā eum de salute humani generis congaudeat. Qui panes discipulis dedit vt turbis apponerēt. significat q̃ spiritalis doctrina scie tribuit apostolis et p eos ministerium voluit ecclesie sue vice cibaria distribuit. ¶ Jero. Pisciculi benedicti. libri fuit noui testamēti. quoniam piscis assi poenam dñs resurgens postulat. Vt in pisciculis sanctos accipimus. quos sempēa noui testamēti fidem vitā et passiones gynet. qui turbulentis huius seculi fluctibus erepti refectionē nobis internam exemplo suo p̃buerūt. ¶ Beda. Quod aut turbis saciatis superat. apostolis collitur quia altiora p̃fectiones p̃cepta que turba nequit attingere ad illos p̃tinent q̃ generalem populi dei superlacōm transcendūt. et cū turba saciata eē memorat. q̃ etsi sua reliquē neq̃ne neq̃ explere. quod de vgine dñ. tū audiendo mandata legis dei. ad vitam puenīt eternam. ¶ Jero. Septem aut sporte fuerē. vii ecclesie. Quatuor milia annus est noui testamēti cum quatuor temporibus. Denique etiā quatuor milia fuit vt in ipso numero doceremur euangelicis se pastos esse cibarijs. ¶ Theop. Vel quatuor milia sunt. et quatuor vtutibus p̃fecti. p̃ hoc velut fortiores plura comedentes. paucioza reliquerūt. In isto enim miraculo. vii. sporte remanent. In miraculo at quinq̃ panū. xii. coplini q̃ quinq̃ milia erāt. et quinq̃ sensibus fuerētes. p̃ hoc non potuerūt comedere. sed paucis correcti multe superabundant reliquie fragmentorum.

Et statim ascendens navim cum discipulis suis venit in partes dalmanutha. et exierunt pharisei et ceperunt conquirere cum eo quaerentes a illo signum de celo tentantes eum. et ingemiscens spū ait. quid generatio ista signū quārit amen dico vobis si dabitur generationi isti signū. et dimittens eos ascendit iterum in naui. et abijt trans fretū et obliti sunt panes sumere. et nisi unū panē non habebāt secum in naui. et p̃cipiebat eis di. Videte et cauete a fermento pharisaeorum et fermento herodis. et cogitabāt ad alterutrum dicentes q̃ panes non habent. quo cognito ihesus ait illis. quid cogitatis q̃ panes non habetis. nondum agnoscitis nec intelligitis adhuc cecatū habetis cor vestrum oculos habentes non uidetis. et aures habentes non auditis nec recordamini qn̄ quinq̃ panes fregi in quinq̃ milia et quot cophinos fragmentorum plenos sustulistis. Dicunt ei. xii. Qn̄ et vii panes in q̃tuor milia. quot sportas fragmentorum tulistis. Dicūt ei. septem. Et dicebāt eis. Quomodo non intelligitis

¶ Theoph. Postquam dñs operatus est miraculum panū statim i alium secedit locū. ne p̃ter miraculum ipsum tribuat capere ve facere regē. vnde. Et statim ascendens navim cum discipulis suis. i partes. ¶ Aug. de cō. euā. Immediate autē legit q̃ venerit in partes magedan. Sine dubio mōtē eundē locū esse sub vtroq̃ nomine. Nam plerique dicunt nō habere eos marcū nisi magedan. Sequitur. Et exiens phariseis cepit cōquirere cum eis quaerentes ab eo signum de celo. ¶ Ge. phariseis petiēt signū q̃re de celo. vt mistica hoīs mēsa sicut panes panis pauis habent nunc in exemplo mōysi manna celitus missum et omnia pasti in deserto p̃ dñm omnipotentem vitimo tempore reficiat. sed in euāgelio nobis quaerunt dicentes. Quod signum facis vt videamus et credamus. ab patres nri manducauerunt manna in deserto. sicut scriptum est. Panem de celo dedit eis manducare.

¶ Theop. vt quesierūt signū de celo sed verisimile luna fuisset grandior p̃ter et aere immoti. Credebāt enim q̃ ipse signa facere ñ poterat. sed q̃ i beelzebub solū p̃ at facere signū in terra. ¶ Ge. sic at turbis p̃ credere ihesum gratias agebat. ita nunc obstulerā pharisei p̃ tacōm gentis. et hiant nate crucifixōis affectū.

sic de hoīs salute locutus est ita sp̃ eos dolens. errorem vel in mente spū ait. q̃d generatio ista signū q̃rit. Amen dico vobis dabitur generationi isti signum. et non dabitur. Juxta illud i psalmo. Semel iuratum in sancto meo. si dauid mentiar et non mentiar dauid. ¶ Aug. de con. euā. Non autem mentiens q̃ marcus nō dicit ei rursum eū querentibus signū de celo. idem q̃d matheus de iona. si au dñm rūdisset signum non dabitur ei. intelligendum est enim. Quale p̃ tribus dierum. Premisit at dicē de iona q̃d matheus

Et uenitur be
da. et ad ducunt ei
rogabant eum

¶ Theoph. Ideo autem eos dominus non exaudit quia aliud est tempus signorum celestium sed tempus adventus sedi. cum virtutes celorum commouebuntur et luna non dabit lumen suum. Tempore autem primi adventus non fuerunt talia. sed omnia mansuetudine plena. ¶ Beda. Non etiam dandum erat celeste signum generationi temptantium dum. Ceterum gratiam quae recentium dominum signum de celo ostendit quando cernent eum apostoli ascendit in celum. Sequitur. Et dimittens eos ascendit iterum in naui et abiit trans fretum. ¶ Theoph. Dimittit quidem dominus pharisaeos quasi incorrectos. Nam ubi spes est correctionis ibi morandum est. Ubi vero malum incorrigibile est inde recedendum. Sequitur. Et obliti sunt panes sumere et nisi unum panem non habebant secum in naui. ¶ Beda. Quaerit autem aliquis. Quomodo panes non habebant qui septies septem sportas ascenderunt in naui cum illum. Sed scriptura testatur eos oblitos fuisse eos secum tollere. quod indicatur quod modicam carnis curam haberent in reliquis quibus ipsa refidendi corporis necessitas intentione dominici comitatus mentes excesserat. ¶ Theoph. Dispensatione etiam panes sumere discipuli sunt oblitus ut reprehensi a xpo fierent meliores. et ad virtutes xpi notorum puenirent. Sequitur. Et praecipiebat eis dicens. Cauete a fermento pharisaeorum et fermento Herodis. ¶ Crisos. Matheus dicit a fermento pharisaeorum et sadduceorum. Marcus vero sadduceorum et herodianorum. Lucas vero pharisaeorum solum. Tres igitur pharisaeos quasi principales. Matheus vero et Marcus sibi secundarios diuiserunt. Congrue autem Marcus posuit herodis quasi relictis a Matheo herodianis in supplementum narrationis ipsius. Nam autem dicens paulatim inducit discipulos ad sensum et fidem. ¶ Theoph. Fermentum enim pharisaeorum et herodianorum vocat doctrinam eorum quasi damnosam et corruptiuam et malitia veteri plenam. Herodiani enim doctores erant qui herodem xpm esse dicebant. ¶ Beda. Vel fermentum pharisaeorum est decreta legis diuine traditionibus hominum postponere legem verbis predicare et factis impugnare. dum temptare doctrine eius aut operibus non credere. Fermentum autem herodis est adulterium homicidium temeritas iurandi simulatio religionis et odium in xpm et precursorem eius. ¶ Theoph. Ipsi autem discipuli de fermento panum dixisse dum puerauerunt. Unde sequitur. Et cogitabant ad alterutrum dicentes quia panes non habemus. Hoc autem dicebant quasi non intelligentes xpi veritatem quod poterat panes facere ex nihilo. Unde dominus eos reprehendit. Sequitur enim. Quo cogitatis illi dicentes. Quia panes non habemus. ¶ Beda. Per occasionem autem precepti quod saluator iusserat dicens. Cauete a fermento pharisaeorum et fermento Herodis. Docet eos quid significent quinque panes et septem. De quibus subdit. Nec recordamini quando quinque panes fregi. Si enim fermentum predictum traditiones puerilis significat quare cibi quibus nutritus est populus dei non veram doctrinam significet.

¶ Et uenerunt bethsaida et adducunt ei caecum et rogabant eum ut illum tangeret et apprehensa manu caeci eduxit eum extra vicum. Et expuens in oculos eius impositis manibus suis interrogauit eum si aliquid videret. Et aspiciens ait. Video homines velut arbores ambulantes. Deinde iterum imposuit manus super oculos eius et cepit videre. Et restitutus est ita ut videret clare omnia. Et misit illum in domum suam dicens. Vade in domum tuam. et si in vicum introieris. neminem dixeris.

¶ Glosa. Post refectionem turbarum euangelista de illuminatione caeci subiungit dicens. Et veniunt bethsaida et adducunt ei caecum et rogabant eum ut illum tangeret. ¶ Beda. Scientes quia tactus domini sicut leprosum mundare ita caecum illuminare valeret. Sequitur. Et apprehensa manu caeci eduxit eum extra vicum. ¶ Theoph. Videtur namque bethsaida multa infidelitate fuisse infecta. Unde dominus exprobrat ei. Ve tibi bethsaida quia si in Tyro et Sidone etc. In hac ergo adducitur caecus extra vicum eduxit. Non enim erat vera adducentium fides. Sequitur. Et expuens in oculos eius impositis manibus suis interrogauit eum si aliquid videret. ¶ Crisos. Spuit quidem et manus imponit caeco volens ostendere quod verbum diuinum operationi adiungitur mirabilia perficit. Manus enim operationis est ostensiua. sputum vero sermonis exore prolati. Interrogat autem si aliquid videret quod in alios sanatus non fecit. significans quod imperfectam adducentium fidem ac ipsius caeci oculos eius non esse omnino aptos. Unde sequitur. Et aspiciens ait. Video homines velut arbores ambulantes. quia enim in infidelitate adhuc detinebatur. obscure se videre homines declarabat. ¶ Beda. Foeminam quidem corporum inter umbras aspiciens. sed nulla membrorum lineamenta visu adhuc caligante discernere valens quales condense arbores a longe spectantibus vel in luce nocturna solent apparere ita ut non facile arbores an homo sit possit dinosci. ¶ Theoph. Ideo autem non statim eum perfecte fecit videre sed in parte quia non perfectam fidem habebat. Nam secundum fidem datur medela. ¶ Crisos. Deducit autem eum ab inuido seu suis reddit in fidei apprehensionem et sic fecit eum perfecte videre. Unde sequitur. Deinde iterum imposuit manus super oculos eius et cepit videre. Et postea subiungit. Et restitutus est ita ut videret clare omnia. sensu. s. et intellectu perfecte curatus. Sequitur. Et misit eum in domum suam dicens. Vade in domum tuam et si in vicum introieris ne dixeris. ¶ Theoph. Hoc quidem precepit ei quia infideles erant ut dictum est. ne forte ab eis in anima laederetur et ipsi non credentes graui crimen incurrant. ¶ Beda. Ut exemplum suum euitaret ne dum quod facinus mirandis fauorem vulgi redderet. ¶ Hieros. Bethsaida autem domus vallis interpretatur mundus. qui est vallis lacrimarum. Adducunt autem ad dominum caecum. qui non videt quid fuit quid est et quid erit. Rogant illum ut eum tangeret. Quis enim est qui tangitur nisi qui compungitur. ¶ Beda.

Beda. Tangit eum nos dns cum mentem afflatu sui spis illustrat. atq; ad agnicoem nos ppie infirmitatis studiumq; bone actonis accendit. A ppiebendit manu cecitatis. vt eum ad execucom bone opaconis gloriaret. Iero. Et ducit eum extra vicu id est auritatem maloy. Expuit aut in oculos eius vt videat voluntatem dni p flatum spussancti. Impositis aut manibus interrogat eu si videret. qz p opa domi uidet maiestas eius. Beda. vt expuens in oculos ceci imponit manus suas ut uideat. quia cecitatem humani generis p munificabilia dona p sacramenta assumpte humanitatis ceterisq; Sputu ei qd de capite homis predit gram spussancti designat. Sed que uno vbo totu simul curare poerat. paulatim curat. vt magnitudinem humane cecitatis ondat. que vix quasi p gradus ad lucem redeat. Et gram suam nobis indicat. p quam singula pfectois incrementa adiuuat. Quisq; aut ita longi temporis obscuritate depressus e. ut ie bo. malu discere ne sciat. q. ambulates hoies istar arboy cerne. qz fca multitudine absq; luce discretois videt. Theop. vt uidet homies velut arbores qz oes hoies existiat se ire. Iesus aut manus posuit sup oculos eius vt videt clare omia ia. p opa visibilia invisibilia intelligere q; oculus ñ vidit. q clay anime sue statu post rubiginem peccati moi cordis oculo exemplek. misit eum in domu suam. in cor suu. vt videret in se quod ante ñ vidit. Non enim putat bo desperas de salute omino posse qd illuminatus facile potest ylicere. Ihero. Et postq; sanauit: mittit in domu. Nam domus vni uscuiusq; nrm celu est. q mansiones que sunt in eo. Ihero. Dicit aut ei Si in vicu introieris. neu dixe. i. viamis cecitatem euasem p enarra. ñ vt ute.

Et ingressus est ihesus q discipuli eius in castella cesarie philippi q in uia interrogabat discipulos suos dicens. Quem me dicunt esse homines? Cui respondentes illi dicentes. alij iohannem baptistam alij helyam alij vero unum. de ppetis. tunc dicit illis. vos vero quem me esse dicitis respondens petrus ait Tu es xpc. Et comminatus est eis ne cui dicent de illo. Et cepit docere eos quia oportet filiu hominis multa pati. q reprobari a senioribus q sumis sacerdotibus q scribis. q occidi q post tres dies resurgere. q palam verbu loquebat. Et apprehendens eum petrus cepit increpare eum. domine propitius esto tibi. Nam hoc non erit. Qui autem conuersus videns discipulos suos comminatus est petro dicens. vade retro me satana quia non sapis ea quae dei sunt sed quae hominum.

Theo. Postq; edue it longe a iudeis discipulos suos. tunc de seipso interrogat. vt nos tantes iudaos rideant veritatem. Dni dr. Et ingressus est iesus q discipuli eius in castel. cesarie philippi. Ihero. Philippus iste fuit fr heodis de quo sup dixi. qui in honorem Tiberij cesaris cesaream philippi q nunc Panias dr appellatur. Sequitur. Et in via interrogabat discipulos. Quem me dicunt esse homines. Crisost. Hanc quidem interrogat. qz videbat vt discipuli quinq; cum meliu laudarent quidam turbe. Iste. Dni post hoim sentem dam interrogat discipulorum fidem exploratus ne illorum confessio vulgi vi derent opinione fieri. Sequitur. Tu es christus filius dei viui. Alij vero bap. Alij hel. alij vero q. unum de prophetis. Theo. Multi nimirum putabant q iesus a mortuis resurrexisset. q herodes credebat p resurrectionem sui mirabilia ppetrassit. Postq; vero ab eis scisciuit. et alios suspicom. ipsos interrogat. quid de hoc in corum mente gestat. vt sequitur. tunc dicit illis Vos vero quem me esse dicitis.

Cris. Ex ipso aut interrogacois modo in mente eos reducit sensui ad maius aliqd estimandum de eo ne curbis quemadmodum. Quid vero vere ex discipulorum ore apostolorum interrogatus omnibus affirmat. manifestat cum ita dicit. Respondens petrus ait. tu es xpus. Theo. Confitetur quidem illu esse xpm a ppheis denuntiatum. sed qd ad professionem Petri rudent dns qui alios ipm beatificat ait Marcus euangelista pretransit. ne knoi iterando Petro suo magistro gram pstare videretur Matheus autem hoc plane pertractat. Origenes. Vel quia marcus q lucas scripserunt Petrum ridentem eu ex xpus. non addidentes quod petrus est in matheo filius dei viui. ppterea non scripserunt ad professionem relatam beatitudinem Et commendatis ne cui dicerent de illo. Theoph. Voluit eos interim suam gram occultare. ne multi scandalizarentur de eo q penam merentem maiorem. Cris. Vt ne scandalo crucis opleto puram infigat fidem in mente eorum. pus enim passione pficta arca ascensionis dicit eis. Eunte docete omnes gentes. Theo. Postq; aut dns professionem discipulorum acceptauit ipm dicentem vere filius dei. tunc ipsis reuelat cruces mistenu. vt sequitur. Et cepit eos. q ñ oportet filio hoi. ac sicq; de fuga pstat. Non aut intelligebant discipuli eadem vivatu mysterium resurrectionis oplendere poterant. Sicq; potabant eum meliu q non patrem. Cris. Predicabat ñ hoc ut dns hac occasione ut ondere q oportuerit pti crucis q resurrectionem xpm testibus predicant. Quia Petrus existens fervidus solus de hoc sumere aut dñ disputandi vñ sequitur Et app. eu petrus cepit increpare eum Dne ppicius esto tibi nã hoc non erit. Sic aut amantis affectu q operantis diuine. quasi di hoc fieri potest fieri nec recipiunt aures mee ve dni filius ex credendum sit. Cris. Quid e aut hoc qd Petrus ex reuelacoe pris potuit esse sic velocter cecidit ut stabilis e effectus. Sed cidum non esse mirandum si hoc notauit. qui de passione reuelacois ñ accepit. Qui xpus filius dei viui esset. reuelationem dedit ei. Ostendit autem vero crucis q resurrectionis modum ei fuerat reuelatum. Ipse vero ostendens q equum fuerat eu ad passionem venire Petrum increpauit. vt sequitur. Qui conuersus. vi. discipulis suis. et p petro dicens. vade retro me satana. Theoph. Minus nam q volens ondere q ñ e salutem hominum debebat eius passio fieri q quod solus satanas

xpm pati nolebat vt genus non saluaret humanum
Petrum sathanam nominauit · eo q̃ sapet que sunt
hominum · nolens · xpm pati · et ad ultimas edē · Sathanas
et aduersari iēptat ¶ Crisos · Demoni aūt ipm temp
tanti monet · Vade post me · sed petro dicit · Vade re
tro mea · sequere me · voluntario mec passionis cō
silio non resistas · Sequē · Quoniam non sapis ea
que dei sunt · sed que hominū · ¶ Theoph · Que homi
num sunt dicit Petrum sapere sm q̃ affectiones car
nales quodammodo sapiebat · Volebat enim petrus
q̃ sibi xpus prestare requiem · et non crucifigeretur

¶ Et cōuocata turba cū discipulis suis dixit eis. Siquis vult post me sequi deneget semetipsum · et tollat crucem suam · et sequatur me. Qui enim voluerit animam suam saluam facere perdet eam. Qui autem perdiderit animam suam propter me · et propter euangelium saluam faciet eam. Quid enim proderit homini si lucretur totum mundum · et detrimentum faciat anime sue aut quam dabit homo commutationem pro anima sua. Qui enim me confessus uel erubuerit fuerit et mea verba in generatione ista adulterina · et peccatrice · et filius hominis erubescet eum cum uenerit in gloria patris sui cum angelis suis · et dicebat illis. Amen dico vobis quia sunt quidam de hic stantibus qui non gustabunt mortem donec videant regnum dei venientis in virtute.

¶ Ieda · Postq̃ discipulis misterium sue passionis · et resurrectionis ostendit · hortatur eos vna cum turba ad sequendum sue passionis exemplum · Unde sequitur · Et conuocata turba cum discipulis suis dixit eis · Si quis vult post me sequi deneget semetipsum ¶ Crisos · Quasi dicit ad petrum · Tu quidem increpas me passionem sustinere volentem · Ego autem dico tibi q̃ non solum prohibere me pati nociuum est · sed neq̃ saluari potenti · nisi ipse moriar · Dicit autem si quis vult post me sequi · Quasi diceret ad bona vocans que quis velle debet · si ad mala · et grauia ut cogatis · Qui ei ifert violentiam frequenter impedit · Qui vero audierit in libertate dimittere · magis attrahit ipsum · Aliquis at abnegat semetipsum cum nullam sui corporis curam habet vt siue flagellet siue aliquo simile patiatur sustineat patienter · ¶ Theoph · Nam sic q̃ abnegat alterum fratrem aut prem q̃ quis vulnerret · et moriatur non compatit nec imitat · Sic · et nos debemus spernere corpus nrm vt si vulnerari contingat vt aliquo sit pati non curemus · ¶ Crisos · Non aūt ait q̃ parcat sibi ipsi · sed q̃ aptus est q̃ abnegat semetipsum quasi nihil coeat ad se habeat · si periculis exponat · et circa ea sic disponat ac si alius patetur · Et si est sibi ipsi non parcit qui prefert alios liberis suis ignoscit cū tradentes eos doctoribus illis ubrant non parci · Usq̃q aūt optat seipsum abnegat audit cū subdit · Et tollat crucem suam · Quasi

diceret vsq̃ ad mortem exprobrabilissimam ¶ Theoph · Nam tūc crux exprobrabit videbat q̃ a m ea malefici affigebat ¶ Ihero · Vt aliter · Sic gubinator peritus tempestatem in tranquillitate precauens nautas suos vult esse paratos · ita et dns dicit · Si q̃s vult post me sequi deneg · semet · et alter ex alteo fiat ¶ Ieda · Tunc unusquisq̃ abnegam cū vitam q̃d p vetustatem fuum et ad hoc nitum q̃d p nouitatem vocamur Crux at tollit cū aut p abstinentiam affigit corpus aut p compassionem proximi affligit animum ¶ Theoph · Quia vos p crucem vtutem aliam nos hre oportet · adiecit · Et sequat me · Crisos · hoc aūt dicit q̃a contigit aliquem patientem non sequi xpm cū sit aliqs non patit propter xpm · Sequit enim xpm qui p eum ambulat qui mortem et se conformat principes etiam et patres contentes sub q̃bus aūt xpi aduentum peccabat · Sequitur · Qui vo · am · su · sal · fa · perdet eam · Qui aūt per · am · suam propter me et propter euange · sal · fa · eam · · quasi di · Nec volo uado quasi vobis prens eterni qui filio suo pat · pdit eum · q̃ vo non pat saluat · Oportet q̃ nos esse ad mortem continue parates · Si enim in materialibus plus qui parat est ad mortem melior est alius · nullo posito mortem cū resuscitare valente multo magis in spiritalibus plus cū spes tanta resurrectionis existit q̃ q̃ ponit animam suam in mortem · saluam faciet eam ¶ Remi · Anima aūt hoc loco intelligenda e vita presens · non aūt ipsa substantia anime ¶ Crisos · Quia ergo dixerat Qui volueri · su · sal · fa · per · eam · ne quis propinquitatem hac et salutem illam estimet equalem subiungit Quid · n · pro homini si lu · to · mun · et detri · fa · am · suae aut quam dabit homo commutationem p aia sua Quasi di · ne dicas animam q̃m suam sanauit qui cruce effugit pericula Cum · n · cum aia sua · et vita ista lucratur aliqs orbem terre quid amplius erit ei anima pcute Nunquid alia habet aiam p anima dare Precium enim p domo potest aliqs commutare animam vero pdens · alia anima dare non potest Cute aūt dicit Aut quam commutationem da · homo Deus enim pter nostram salutem dedit commutationem preciosam sanguinem Xsu xpi ¶ Ieda Vel hoc dicit quia plecudonis tempe ponenda e aia pacis aūt tempe frangenda fuit ordinem terrena q̃d significat e dicit Quid enim proderit homini Plerumq̃ aūt verecundie vsu prepedimur · vt rectitudinem quam seruamus mente non exprimere valeamus in voce Et ideo subdit · qui enim me confessus fuerit et mea verba in gene · ista adu · et pecca · et fi · ho · confitebit eum cum ve · in · glo · pa · sui · cum ange · suis ¶ Theo · Non · n · est sufficiens fides que solum in mente consistit · sed oris confessionem dns requirit Sanctificata enim fidem aia debet corpus p professionem sanctificari ¶ Crisos · qui aūt hoc didicit · subyacet se cū desiderio ad hoc q̃ sine profusione xpm confitetur Dicitur autem adulterina generatio que deum vere anime sponsum dereliquit et non est secuta · xpi doctrinam sed demonibus prostrata semina impietatis suscepit · pter q̃d peccatrix dicit · qui ergo inter hos · xpi dominationem negauerit et verba dei in euangelio reuelata dignam impietatis penam suscipiet audiens in secundo aduentu Non noui vos ¶ Theo · Qui ergo profusus fuerit crucifixum esse suum deum et ipse confundet illum · non hic vbi

reputaē xp̄us pauꝑ ⁊ miser. sz in gloria ⁊ cū multitudine angelorꝫ ¶ Greg. i omi. sūt aē nonnulli qui xp̄m iā ꝓfitenē. q: cunctos xp̄ianos esse ꝓspiciūt. Non ergo ad ꝓbacōm fidei vox sufficit quā defendit. a verecūdia ꝓfessio gr̄alitatis. paucos ergo tempe ē aliud ubi oēdaz uob. venur sepe a ꝓximis despici dedignamur murmas vbi tolerare. Si cōtigerit ui gium forte secum ꝓximo erubescimꝰ poꝛes satisfacere. Cor quippe carnale dū huiꝰ vite gr̄am querit humiliatez respuit. ¶ Theop. Quia vo de sua gr̄a dixerat. volens oēdere q: nō mania ꝓmittebat sub die. Et di. illis Amē dico uob q: sūt quidā de h stantibus qui nō gustabunt mortem. donec videant regnū dei veniēs in veute Ait di. quidam ⁊ Petrꝰ Jacobꝰ ⁊ Johes nō gustabūt mortem donec eis ostendam in transfiguracōe cū qua gr̄a veniēs sum in secundo aduēt. Non em̄ erat aliud transfiguracō. ñ secūdi aduentus ꝓnūciacō. in quo ⁊ ipe xp̄us ⁊ sā ti lucebūt ¶ Beda. Dia vo ꝓmissione factū ē ve cō tēplatione semꝑ maneūs gaudy ad breue momētū delibata fortius aduersia tolerarēt. ¶ Cris. Nō aē eorꝫ qui ascensuri erant noia declarauit. ne reliq di scipuli aliquid paēenē hummū. Predicat aē vt doctiores circa hmōi ꝓtemplacōm fiant. ¶ Beda. Vt regnū dei pūs ecclesia vocaē Aliqui aē ex discipulis usq: adeo in corpa uiduri erāt ut eccam ꝓstructam ꝓspicerēt. ⁊ ꝓtera mundi gr̄am erectā. Discipulis ei rudibus de presenti uita aliq̄d ꝓmittendū fuit ut possent robusti in fuco solidari. ¶ Cris. Dilatice aūt vita xp̄us ē. mors vo diabolꝰ Gustaut aē mortem qui pēcis immorant. Adhuc oīs hō hūs dogmata bona aut prauia. mortis aut vite panē degustat. Et q̄dem minꝰ malū est videre mortē malū aē est eā gustare. sz adhuc priꝰ eā sequi Pessimū aē ei suppo m.

Capitulū nonū.

Ter o. Post consumacoz crucis gr̄a ꝓsurrectōis oēdiē ut non timerēt ob ꝓbria crucis qui oculis suis visuri eam gr̄ az resurrectōis fuēe. vñ dr̄ Et pꝰ dies sex assūpsit ihs petrū ⁊ iacobū ⁊ iohānē ⁊ ducit illos in mōtē excelsuz seorsū solos. ⁊ trāsfigurat̄ ē coā ipis. ⁊ vestimēta eiꝰ fēa sūt splendēcia ⁊ candida nimis uelut nix q̄lia fullo sūper terrā nō pot cādida facere. ⁊ apuit illis helyas cū moyse ⁊ erāt loquēntes cū iesu. ⁊ rndēs petrꝰ ait ihesu Rabbi bonū ē nos hic esse Et faciamꝰ hic tria tabernacula tibi vnū moysi vnū helye vnū nō em̄ sciebat q̄d dr̄et Erāt em̄ timore exēriti Et fēa ē nubes obūbrans eos ⁊ uenit uox de nube dicēs hic ē filiꝰ meꝰ karissimus audite illū Et statim circūspicientes neminē amplizꝰ viderunt nisi ihesum tantum secum.

Jobem tamq̄ diletum Jacobū vo tanq̄ ab uocū ⁊ theologia. Je em̄ ei gratus erat ut ita ut hēodus voluit in deis placē ipsi ecclie. ¶ Cris. Nō ai in domo suam gr̄am demonstrare. sz in mōtz excelsū illos assumit quorum aut mentes sublimiores quemens erat ad gr̄a sublimitatz oēdendā. ¶ Theo. Secū autē eos ducit. q: debebat eis mysteria revelare transfiguracionem autem oportet intelligere non figure immutacōem. sed eo qua manente ut pꝰ ea figura apposito facta est. cuiusdam ineffabilis claritatis. ¶ Cris. Ne q: ergo decet aliquam figuram transformacōnem in regno dei esse fuēz aut arcam ipm̄ saluatorem aut arcam eos qui assimilabuntur appositionem claritatis. ¶ Beda. Transfigurat̄ igitur saluator non substanciam ve carnis auferebat sed gr̄am fuēe vel sue uel nostre resurrectionis ostendit. Qui qualis tunc apostolis apparuit. talis ꝓ iudicium cunctis apparebit electis. Sequit Et ve stimen. eius fa. sunt splen. ¶ Greg. xxx. mor. Quia in supne claritatis culmine et vite ultra fulgentes adherebunt. Vestium em̄ nomine ultio ꝓprie sibi adiungit minuat. Sequit. Et apparuit illis Heli. cum moy. ⁊ erant lo. cuz ihu. ¶ Cris. Quisen ⁊ heliam in medū introduxit. Primo dm q: curbe dicebant xp̄m heliam aut vnū ꝓphetarum apostolis se cum eis oēdit. ve dr̄am seruorꝫ ⁊ discipulorum Et etiam q: de transgressione legis maxime ipsum accusabant ⁊ blasphemū eū putabant tanq̄ sibi gr̄am patris attribuentem eos q̄ in acerq̄ fuerūt. in medū ducit Et em̄ moysen legē dedit ⁊ hēas gr̄e dei zelatorꝫ fuit. vñ ei nō assistēte. si no ⁊ gr̄ ei ꝓ gr̄ eēt Et iēz ut scirēt q: non pēcis ⁊ mortis hē. ꝓter hoc ⁊ moysen q̄ mortuꝰ erat. ⁊ heliam q̄ nondū mortem passus fuēat. in medū introduxit Item p hoc significauit q: doctrine legis ⁊ ꝓphetarum doctrina pedagogꝰ fuit. significat eā quādiu nouū ⁊ veterū testamēti. Et quoniam voluntate cū ꝓphetis apostoli ꝓiungenē. ⁊ vna cū eis cō regi cōmuni Sequit Et rndens Petrus ait ihesu Rabbi bonu est nos hic esse. ⁊ faciamꝰ hic tria tabernacula. vnum moy. vnū ⁊ heli. vnum. ¶ Cris. Quia em̄ transfigurata xp̄i humanitas. ducuq: sociorum sanctorꝫ. ad p̄ūdum uisa delectāt ut eos ne discedere ediam obsequio Petrus fistere velit. quanta cum licitas visioni deratus inter angelorꝫ choros ad perpetuo. Sequit. Non enim sciebat quid diceret Etsi enim Petrus ꝓ stupore humane fragilitatis nesciat quid dicat. mistī tamen sibi dat affectum eum. nesciebat em̄ quid diceret quia oblitus ē regnum sanctis a domino non alicubi terrarum sed in celis esse promissum. nec recordatꝰ ē se solū

Coapostolos mortali adhuc carne circumseptos im
mortalis vite statum subire non posse cui etiā men
te excesserat quia in domo patris que in celis est do
mus manufacta necessaria non sit Sz ⁊ usq nūc im
pide notare quisq legi ⁊ ꝓbis ⁊ euāgelio tria tabē
nacula facere cupit·cum hec abinuicē nullatenꝰ va
leant separari ¶ Cnf. ñ etiā intelleyit petrꝰ q ad demō
stracōz ve gle trāsfiguracōz dñs est opatus neq q
moysi aia ñ erat icorpe neq q ꝓter doctrinā homi
nū hoc faciebat·nā prīmi erāt relicturi mkutudmē ī
heremo habitātes Seqē erāt eī tmo·exte Erat aē
hic timor fm q; d cōmuni mōre in statum eleuabātur
melissē qd·n·ī exterioribꝫ videbāt moysen ⁊ helias
erat·ducebāt aūt aia ad quēdā diuinū affectū quasi
ex dina visiōe ab huāo sensu abstracta ¶ Thro. Vel
aliter Petrꝰ timens a mōte descendere qm iam psens
erat q xp̄s crucifigi debebat dixit Bonū ē nos hic
esse ⁊ ñ illic descēdere ī medīū scz iudeoꝝ Si aē hic
venire furentes cōtra te·habemus Moysen q egip
tios debellauit habemꝰ ⁊ Heliā qui ignē eduxit de
celo ⁊ quinquagenos destruxit ¶ Origenes·sup ma
thum Marcus autem expsona sua dicit Non·n·
sciebat qd diceret Vbi considerandū ne forte p exces
sum mentis h loquebāt moeus quodā spiritu alieno
ne forte scz ille spūs qui voluit quantum ad se·xp̄m
scandalizare vt recederet a passione omnib hominī
bus saluari Ipse operās etiam hic seductorie vult
eudlē ·xp̄m subcolore boni vt non condescendat ho
minib nec veniāt ad eos nec suscipiāt morte p eos
¶ Beda Qua vero Petrus materiale cōstituit tabē
naculum nubis accepit vmbraculum·vt discat in r
surrectione non tegmine domoꝝ sed spūsancti glo
ria eos esse p regendos Vnde sequitur Et facta est
nubes obum·eos Qua vo imprudenter m interroga
uerant ꝓterea rūsionem dominī non merētur ·sed
pater respondet p filio Vnde sequē Et venit vox
de nube dicens Hic est filius meꝰ carl·ipm au
¶ Cnf. A nube quidem vox emittē·in qua deꝰ ap
parē consueuit vt crederent q vox illa ferrē a deo
In hoc aūt q dicit hic est filiꝰ meus carl·viam vo
lutatē eē patri ⁊ filio protestatē ⁊ q salua filiacione
quantū ad oia cū eo qui genuit vnū esset ¶ Beda
Quem aūt Moysen cum venerit ī carne audiendū
ab omni aia que saluari veller p̄dixit hūc iam venē
tem incarne deꝰ pater audiendum discipulis ostēdit
Sequē Et statim circūspi·ne am·vi·nisi Jhesū tātū
secum·ubi eēm cepit filiꝰ designari mox sezui discesse
runt ne ad illos p̄na vox emissa putaret ¶ Thro.
Dilice aūt post consūmacionē hui⁹ seculi qd i sex
diebus factum est assūmet nos Jesus si eius sumꝰ
discipuli in mōtem excelsū ·r· in celum ⁊ tunc vide;
bimus eius gloriam singularē ¶ Beda Vestimen
ta aūt dñi recte sancti eius accipuntur qui nouo cā
dore fulgebūt fullo autem intelligendus est cui psal
mista loquitur Amplius lauā me ab iniquitate mea
⁊ delicto meo munda me qui nō potest suis fidelibus
clarētē dare in terra que eis conseruata manet in
celis ¶ Hyem·sup mathū Vel per fullonem sancti
designātur poeatores ⁊ animarꝝ purgatores quorū
in hac vita nullus ita mundē valet vt alicuꝰ peccati
maculis non offuscetur In futa vero resurrectione
sancti ab omni macula peccati purgabūtur Tales
ergo eos faciet dominus quales nec ipsi mēbra sua
castigando nec vllus predicatorū suo vel exemplo
vel doctrina facere potest ¶ Cnf. Vel vestimenta
alba euangelica sunt et apostolica scripta omnium
clarissima quibꝫ similia nullus expositorꝫ facē potest
¶ Orige·sup mathum Vel forsitan fullones sup
terram possumus moraliter existimare sapientes se
culi huiꝰ qui putant ornare etiam turpes intellectꝰ
⁊ dogmata falsa fullonicacōne ingenij sui·sz illorum
ars fullonica ñ pōt facē aliqd simile sermoni qui ostē
dit spiritalium intellectuum splēdorē in diuis scrip
turarum imperitis que a plurimis contempnuntur
¶ Beda Moysen ⁊ Helias quorum vnū mortuū
⁊ alium in celis rapū·legimus futuram omnū sāc
torum gloriam significāt q videlicet ēpo iudicij vel
viui in carne reperiendi vel ab clim gustata morte
resuscitādi ⁊ pariter sunt regnaturi cū illo ¶ Thro.
Vel hoc significat quia in gloria videbimus ⁊ legē
⁊ ꝓphetas cum ipso loquētes ·i· que p eū fuerūt dic
ta per Moysen ⁊ alios ꝓphetas tunc videbimꝰ esse
consona rebus ⁊ tūc audiemꝰ vocem paternam re
uelantem scz·nobis filiū patris ⁊ dicentē qm hic ē fi
lius meꝰ obumbrāte nube ·i· spūsādo q est sapiencie
fons ¶ Beda Et notandū sicut dño in iordane bap
tisato sic ⁊ i mōte clarificato totius sancte trinitatis
misterium declarat q gloriā eiꝰ quam in baptismo
credentes cōfitemur in resurrectione videtes consti
tuabimꝰ Nec frustra spiritussāctus hic in nuda nu
be·illic apparuit ī columba q nunc simplici corde fidem
quam p̄ apīe seruat·eum nunc luce apte visiōis qd credi
derat cōtemplabitē Cum aūt fieret vox sup filium ī
ueniens est ipse solus quia cū manifestauerit scrip̄m
electis erit deꝰ oia in oibus·immo ipse cū suis p om
nia·xp̄s caput cum corpe splendebit·

¶ Et descēdētibꝫ illis de mōte precepit illis ne cuiq̄ que vidissent narrarēt nisi cum filiꝰ hominis a mortuis resurrexerit. Et vbum cōtinuerūt apud se cōquirētes quid esset cū a mortuis resurrexerit Et interrogabāt eum dicentes. Quid ergo dicūt pharisei ⁊ scribe q: helyam oportet venire primum? Qui respondens ait illis. helias cum venit primo. restituet omnia. Et quomō scriptū est in filiū hominis ut multa

¶ Origi·sup Matheum Post misterium ostensū in mōte descē dentibꝫ de monte discipulis precepit ut eiꝰ transfiguracio ñ manifestetur ante gloriā passionis ⁊ resurrectionis ipsius Dñ dicitur Et descen·illis de mōte·pre·il·ne·cu· q vi·nar·nisi cū fi·ho·a mor resu· ¶ Cnf vbi non simpliciter silere habet sz passionē in sinuans causā insinuat propter quā silē debebāt ¶ Thro. Ne sz homines scandalizarentur audientes de xp̄o tam gloriosa qui eum crucifixū erant visuri Nō igitē erat cōgruum talia de cristo

paciat ⁊ dtēnat. Sed dico uobis q: ⁊ helyas iam uenit ⁊ fecerunt illi quecūq; voluerunt sicut scriptū est de eo.

dicere mitteq; patrē post resurrectōm vere credibile videbatur

¶ Cris. Illi vo resurrectōis misteriū ignorantes. verbū quidē retinentes inuicē dispucabant. Unde sequē

Et ver con. apud se con. quid esset cū amor. resu

¶ Hero. Hoc qd gracie mara ē. id significat q: cū absorpta fuerit mors in victoria non erit in memoriam pōza. Sequē. Et interr. eum di Quid ergo dicta ⁊ scri. q: heli. oportet ve. pri. ¶ Cris. Intentio quidem discipulorū sup hac interrogacōe talis mihi esse videt. Nos qdem heliam ecū vidimus. ⁊ primus te vidimus qui heliam. Scribe vo primus heliā venire docent. credimus itaq; eos mendacium protulisse

¶ Beda. Vt ita estimabant discipuli transformationē glie hanc eē quam in monte viderant. ⁊ dicit. Si iam venisti in gla quō pcursor tuus nō apparuit maxie q: heliaz vdam recessisse. ¶ Cris. Quid ad ad hoc xpus rndent. aparet p hoc q subdit. Qui rndens ait. He. cū ve. pri re. om. In quo ondit q he helias venet ante scōm adventū. Scripte enim duos adventus xpi pnunciant. Unū scz qui iam factus ē. ⁊ aliū qui ventus est. Dns autem scōi adventus heliā asserit pcursorem. ¶ Beda. Restituet at omia. vti q illa que malachias ondit dicēs. Ecce ego mittam uobis heliam pheram. ut quartat cor patrū ad filios ⁊ cor filiorū ad patres eorū restituet. ⁊ in hoc q mortu debet ac diu viuendo distulit. ¶ Theop. Dicpome aūt hoc dns ad resistēdū opiōi phariseorū q tēbāt q pmi aduentus pcursor ēat helias q. ad mq uenies ducēs. Vnū subnit. Et quō scriptū est in filio. vt mul. pa. ac cō. Si dicat. Helias Thesbites cū venerit. pacificabit iudeos. ⁊ ad fidē adducet ipsos. ita ut sit scōi aduentus pcursor. Si ergo pmi aduentus helias est pcursor quomodo scriptū ē q filius hois debet pati. Ex hijs ergo duobus vnū erit. aut q nō sit pmi aduentus helias pcursor ⁊ scripte esse vere que dicūt q oportet xpm pati. cū Helias de hoc omia restituere ⁊ nō debeat eē iudeus aliqs incredulus. sed omis credere debēt ad pdicacōm eius quicumq audient eū. ¶ Beda. Vt ita Et quō scriptū est. ⁊ quō de xpi passiōe multifarie plrete multa scripserūt. sic ⁊ helias cū venerit multa passurus ē ⁊ contemnendus ab impis. ¶ Cris. Sicut aūt dns scōi aduentus heliam asseruit pcursorē. sic ⁊ q sequenter asserit iohem esse precursorē pmi aduentus. Unde subdit. Sz dico vob q he iā ve. ¶ Glo. Iohem vocat Heliam nō q: helias erat in plonasmo q: helie ministeriū adimplebat. Sicut enim ille pcursor erit scōi aduentus. sic iste factus est pmi.

¶ Theop. Erat etiā iohes redarguto: zelotes et heremita vt helias. Non enim audiuerūt illū sicut heliam audient. nefario vo ludo eū ociderūt caput illius amputantes. Unde sequē. Et fece. illi que. vo. sicut scriptū ē de eo. ¶ Cris. Vt aliter. Interrogabat discipuli ibm. quō scriptū ē pati filiū hois. Ad hoc aē quasi rndēs dicit. Sic ad similitudinē helie

et iohēs vdie ei mala ieulerunt. sic fm scripturas poterit filius hominis pati.

Et uenies ad discipulos suos uidit turbam magnā circa eos ⁊ scribas dqrentes cū illis. ⁊ ofestim omis populus uidēs iesū stupefactē ⁊ expauīt ⁊ accurrentes salutabāt eū. ⁊ interrogauit eos. qd inter uos dquiritis. ⁊ rndens vnus de turba dixit magister attuli ad te filiū meū habētē spm mutū Quicūq; appbēdit eū allidit illū ⁊ spumat. ⁊ stridet dēntib ⁊ arescit ⁊ dixi discipulis tuis ut eicerēt illū. ⁊ nō potuīt. qui respōdēs eis dixit. O gnacio in credula qdiu apud uos ero qdiu uos paciar. Afferte illū ad me. ⁊ attulerūt eū ⁊ cū uidisset illū statim spc zēba uit eum ⁊ elisus interra uolutabatur spumans. Et interrogauit pēz eius. Dnitum tpis est exquo hoc ei accidit. At ille ait Ab infacia ⁊ freqnter eū in ignez ⁊ in aqs misit ut eū perderet Sz siqd potes adiuua nos misertus nri Iesus aūt ait illi Si potes credere omia possibilia sūt credenti ⁊ continuo exclamās pēr pui cū lacrimis aiebat credo dne adiuua incredulitatē meā ⁊ cū uidisset iesus ocurrentem turbam comminatus est spiritui im mundo dicens. Surde ⁊ mute spē

¶ Theo. Postq; ita suam erubo discipulis in monte ondrat. rnit ad alios discipulos qui cū eo nō ascēdēt in montē. vnde dicit Et ve. ad disc. su. vt ma. circa eos ⁊ scribas con. cum il. Thesaurū nanq; capitanus heli cū pnio ñ exēdēt ipsi accessere ut ipsos ad se attrahēt. ¶ Greg. Nō ē aūt homi rebus sub sole simp prosperis ocedit. i medio magni pcuoūt fulgura mentes. alq dicētes cū iob ve turbe alq indices cum fastu ve scribis ad ecclesiam quirit. sequē. Et ob. om. pvi. sbe. stu. est ⁊ ep.

¶ Beda. Nonduq; in omnibus locis dñm cū mente scribarum turbe. Sed cū mlte vocēs fidei. humilitatis ⁊ reuerentie ocurrebat. hel. uisse narrant. ita venente dño mox omis ēba stupēdis expauit. eumq; salutatis accurrit. Dñs sequē. Et accu. salu. eum.

¶ Theop. Admirabile enim turbe cu vidisset ve cū venientē. sed ge salutarē. Rursus vero dicunt q ipsius eius ex translatione spectabat. sed ut turbam ad salutationē eius attrahēt.

¶ Hieronimus. Deprehensus autem videns. ipsadus est ⁊ expauit non discipuli. quia ñ est timor ni caritas. timor est seruorum. sed perfecte charitas foras mittit timorem. Et interrogauit quē. Et interrogauit eos. Quid inter vos con. Quid scribis. dis interrogat. vt ostendat partes salutem ⁊ mutat cordis nri sermonibus pijs solutam

Ego tibi precipio. Exi ab eo & amplius ne introeas in eum. Et exclamans & multum discerpens eum exijt ab eo. Et factus est sicut mortuus ita vt multi dicerent quia mortuus est. Jhesus autem tenens manum eius eleuauit illum et surrexit. Et cum introisset in domum. discipuli eius interrogabant eum. Quare nos non potuimus eicere eum? Et dixit illis. hoc genus in nullo potest exire. nisi oratione et ieiunio.

Beda. Potest vero si fallor aptr intelligi de hoc quistio fuisse mota quare ipi cum essent discipuli saluatoris. saluare demoniacum q̃ in medio erat positus. non posset. quod ex sequenti poterit comunci cum dicit. Et rudens vnde tur. di. magr. attu fi. me. ad & ha. spir. mu. Crisos. Nunc horiz sempera infirmum in fide ostendit. Ex hoc quod xpus dicit. O generatio incredula. & p hoc quod subdit Si potes credere. Sed & si infidelitas eius occasio extiterit demonem non pellendi. incusat tamen discipulos. vnde subditur. Ve dixi discipu. tu. ut ep. il. & non po. vide aut istius in sipientiam ibm in medio ebaz pcatur discipulos in eusans. vii & domin. coram plebe multo magis hoc ei imputat non solum in psona eius accusationem intendens sed in psona omnium iudeorum. probabile enim est multos presentium scandalizatos ea que non conueniebant de distipulis cogitasse. vnde sequit. Qui respondens eis dixit. O generatio incredula quousque apud vosero. quousque vos patiar. In quo ostendit & mortem se desiderare & graue ei esse cum illis conuersari. Beda. Interantum autem non est hominis irat. sed vitio vt statim intulerit. Afferte illum ad me. & attulerunt eum. & cum vidisset illum. statim spiritus conkebauit eum & elisus interra volutabat spumans. Crisos. Hoc autem dominus permisit propter prem pueri. ut cum vexantem demonem videret ad fidem futuro miraculo trahere. Theo. Per mittit et vexari puerum ut ex hoc iciret demonis impietatem qui occidisset eum nisi fuisset a domino adiutus. Sequit. Et interpa. eius. Quantum tem. est ex quo hoc ei acci. At ille ait. Ab infan. Et fre. eum in ig. & aq. mi. ut eum per. Beda. Erubescat tulian. qui dicere audet omnis hominis abs que peccati contagio nasci in carne tamen innocentes pueros omnia quia fuit adam quando creatus est. Quid enim habuit iste puer ut ab infantia demonio vexaretur acerbissimo si nullo originalis pcti vinculo teneba tur quia pstat illum adhuc pprium non habere potuisse peccatum. Glosa. Exprimat autem in vbis sue petitionis fidei defectum. vnde subdit. Sed siqd po. ad iuua nos & mi. no. Qui enim dicit Siquid potes. manifestat se de eius potentia dubitare quia viderat filium suum a discipulis xpi curatum non esse. Dicit autem miserere nri. ut designaret miseriam filij qui patiebat & pria qui ppatiebat. Sequit. Jesus autem ait illi. Si po. cre. om. po. sunt cre. Hiero. Liberentur arbitrij hoc indicat q̃ dicit. si po. Que autem fide oia que possibilia sunt credenti. nisi que in noie Jesu id est salutis postulant cum lacrimis. Beda. Aptum autem responsum domin. dedit petenti. Ipse enim ait Si quid potes adiuua nos. Et dns. Si potes inquit credere. At ptra lepsus q̃ fidelitez clamabat. Domine si vis potes me mundare. ogruum sue fidei accepit risum. Volo. mundare. Hiero. Quod autem dicit tale est. Tanta est vtutis apud me suphabundantia. ut ni solum hoc possim sed & alios hoc facere opari. quare si crediderit vt oportet. & huc ipse curare potens & alios mulcos. Sic q̃ eum ad fidem reducebat. qui adhuc de infidelitate loquitur. vii sequitur. et cō. cla. pa. pucum la. ariebat. Credo domine adiu. incredulitate mea. Sed si crediderat dicens. Credo quomodo subdit. adiuua incredulitatez meam. Dicam igitur quod multiplex est fides. introducens a sez & pfecta. Nic igitur magis credere. Saluatorez despicabat. ut apparet reliquis p sua vtutez. Beda. Nemo enim repente fit summus sed in bona pusacione. a minimis quisque inchoat ut ad magna pueniat. Alia nam que sunt vtutis exordia. aliud pfectus aliud pfectio. Qua igitur per occultam inspiracionem gre mentem suam gradibus fides crescit. vno eodemque tpe is q̃ nec dum pfecte crediderat. simul & credebat & incredulus erat. Hiero. Per hoc etiam submostratur q̃ credulitas nra infirma est nisi immixta fuerit zoboni adiutorij subsidij dei. fidem ac cum lacrimis optata vota capit. Vnde sequit. Et cum vidisset Jesus pcurrentem omi. est spi. immundo dicens illi. surde & mu. spiritus ego tibi pcipio Exi ab eo & amplius ne intro. in eum. Theopl. Ideo autem cum videret ebaz pcurrentem omnium est spiritum immundum. nolebat enim coram turba curare ut ostentationem fugere decerere. Crisos. Quod autem commiatur & dixit. Ego tibi pcipio. diuine attribuit potestati. Quod vero dicit non solum exi ab eo. sed & amplius noli introire in eum. ostendit q̃a ad reintrandum promptus erat quia ille nondum erat in fide pfectus. sed hoc domini missio ibidebat. sequitur. et excla. & mul. dis. eum exige ab eo & fact. est sic mortua ut mul. di. quia mor. est. Non enim valuit eum in morte diabolus ponere pre aduentum. Beda. Quem autem hostis in pius mortis fide reddidit huic pius saluator pie dextere tactu saluauit. Unde sequit. Jesus autem te. ma. su. ele. il. & su. Ge quo sicut vere se esse dei potentia saluandi docuit ita & veraz se habuisse carnis naturam more tactus humanum declarauit. Negat namque manes manichei veracite cum carnem indutum fuisse. sed ipse eum tot languentes suo tactu erexit mundauit illuminauit heresim illius & animam nata esset damnauit. Sequit. Et cum intro. in domum dis. eius se. inter. eum. Quare nos non po. eicere illum. Crisos. Timebant enim ne forte collatam sibi gratiam amisissent. recepant enim potestatem iam spiritum immundum. Sequit. Et dixit illis. Hoc genus in nullo potest exire. nisi in oratione & ieiunio. Theo. Lunaticorum. vel simpliciter omnium demoniorum genus. Oportet namque ieiunare eum qui curari debet & illum qui curat. Sic enim vera oratio pficitur cum gratia orationi ieiunium qui non grauatur cui orat ex sumptione ciborum. sed sobrius est. Beda. Ostendit autem dominus furtim discipulis misericordia regni reserat deorsum curbis peccata infidelitatis exprobrat. & spiritus malos ab his qui vexantur expellit

Nm carnales adhuc & insipientes exortat. docet. castigat. profectos liberius de eternis istruit. ¶ Theo. Demon auc iste surdus & mutus e. Surdus mgtuz nō vult dei sermones audire. Mutus vo mgtu nō vult alios quod oportet docere. ¶ Crys. Peccata aut spumat stulitia. stridz iracundia. arescit ignauia. Discerpit aut spūs appinquantem ad salutem & si mulier quod ventre suu trahere desiderat discerpit p tortores & dāna ut fecit in iob. ¶ Beda. Sepe et bū guerna ad deū p peccata conamur. maioribz nonnusq antiq hostis pulsamur insidijs. quod facit ut ut oonuz ycutis incutiat. ut expulsionis sue vindictz inuniam. ¶ Greg. x. moza. Delut mortuus ac ondie q a malignm spūs potestate liberat qui qs iam tertiana desi ma subegit. vitam in se carnalis guerlacōis extinguit. & mōo mortuus aparet. quem multu mortuū dicūt qt qui spiritualiter uiuere nesciūt eū q carnalia opa bona ī sequūt. extinctū fūdit arbitrāt. ¶ Iero. proc ac q ab ifancia uexat e. significat gēs plus cui a natiuitate creuit cultus iudaicis idolorz. ut stultis imolarz filios suos demōis. vñ dr q in ignē & a quā eū misit. Aly eīm de gēnbz ignē venabant. aly aquā. ¶ Beda. Vt in hō de nōiaco significat q ori ginal culpe reatu astrici venūt ī mōm xpi fm gra cā saluādi. Ignis aut ad feruorē iracūdie referendus. aqua ad voluptates carnis que dissoluere mētez p delicias solet. Nō aut puero q vim patebat. si de mōi q iferebat gmmat e. qt q pcātem emēdare desidat. vitiū vnq icrepādo. & execrādo delz exē miare sed hoīez amādo refouere. ¶ Iero. Impu tat aut dna spū quod hoī pstat. di. Surde & mute spūs. qt ille nūqz audiet nec loquet quod pcōz pēi tens audit. & loquet. Exiēs aut demon ab homine. nūqz reuertet. si hō cor suū seruauerit claudo humi litatis & caritatis & hostiū obtinuerit inimicitias. et factus e hō saluatus. velut mortuus. sanatus etem dr. Mortuus estis & vita vra abscondita e cū xpo ī deo. ¶ Theop. Sed si ihesus. i. euangelicus sermo teneat manū. i. vtutem actuā. tūc a demone libera bimur. Dicit enā q primo deus nos mundat. deinde req ret a nob q bonum operemur vñ dr q ibo eleuauit il lum. in quo ondit dei auxiliū. & surrexit. in quo mon strat homis studium. ¶ Beda. Dum aut docet do minus apōs quo demon nequissimus debeat expelli. o ñas istituit ad mundam. vt scz nouerint grauiora q q ut immundoz spirituū ut hoim temptamēta ieunys & oracōibz esse supanda. Iram quoq dni cū in vlcō nem sceleruz nostroz fuerit accensa. hoc remedio sin gulari posse placari. Ieunū aut generale est non solum ab escis. sed & a cunctis illecebris abstinēt car nalibz. immo ab omnibz vitioz passionibz. Sic et oratio generalis. non solū in vbis est quibz diuinam clementiā inuocam. verzecā in omnibz que in obse quiū nri ordinis fidei deuocōe gerim. teste apōlo q ait. Sine ēmissione orate. ¶ Iero. Vt stultitia q ad luxuriā carnis pinet ieunio. sanat ira & ignauia orōe depellit. Medicina cuiusq vulneris adhibenda est ei. Non sanat oculū quod calcaneo adhibet. Ieunio passiones corpis & orōe pestes. Et inde pficiscentes pter grediebāt in galylea nec uolebat quisq scire. docebat aut discipulos suos & dicebat illis qm filiz hominis tradet in manus hominū & occidet eū & occisz tertia die resurget. At illi ignorabāt vm & timebāt eū interrogare & uenerūt capharnaū. Qui c domi eent interrogabat eos qd in uia tractabatis & illi tacebāt. siqdē in terse in uia disputabāt cs eet illoz maior. Et sedēs uocauit. xii & ait illis. Si qs volt primz ee erit omniū nouissimz & omniū minister. & accipiens puīm statuit eū in medio eorū. Quē cum cōplexz esset ait illis. Quisqs vnum ex hmōi pueris recepit in nomine meo me recipit. Et qcumqz me susceperit non solū me suscipit sed eum q me misit.

¶ Theop. Dest mi racula nēpe dni f monē de passione. re puratē q inclinata ne passus e. vñ dr. et inde. i. fe. pter in gal. nec vo quē. sed ibi esse. Docebat aut di. su. & doce. illos quo mā fi. ho. era i ma. hominū & occidere non. ¶ Beda. Semp pa spera miscz enstra cum repēt vetera ñ ueneat aptos. sicut med. tabis alis ferunt. ¶ Theo. Dolōz ie dicebat. qs enstre erat. tuc adimpte qs lab care debet. vñ inqit. et occidet. tertia die resurgit. scierem. ex hoc q p angustias lebat. sicut quē sequūt. sicut ig. v. & eum non. ¶ Beda. Nec igo vana discipulos. ita de tanto tant igno q d amore nasc ēlaua ere. q carnales adhuc & mistery crucis ig nari quē dñi vtq cog nouerit mortū cōbi nābāt & q p figur eū loquēē separabā plurimū me horrēs e uēū mortis et ē in eis q de sua tribulatione ac passione agere loqu tur. figuram aliqd sig nificari volebant. Sequitur. et ve capitur. ¶ Iero. Capharnaū dr villa galilaeōs. Et ogitat spīrito ad pōcam sñaz. q dixerat. Et occidet. ter die resurgit. Quid cū do. ac. ¶ Crys. Marc. aut dicit q accesserūt ad ihm discipli dicētes. Quid putas mandi in reg no celoz. nō ei ab ī do narrazōz incipit. sicut di cit. intelligēda situatoris circa discipulos cogitacōes in dica. quibus possz intelligi q eorū ea q secrētū cogitabā aut dicebāt ad eū. omnia erāt ei ma cognita. ad eū dēa fuisset. sedē. Siqdē iter se fluctus aut hor q cogitacō iterauit in discipulos de eis illoz mor Cogitacōm eīm. & mordacōm eorz dñs ex illoz vbis manifestauit fm historiā euangelicā. ¶ Iero. Et de aut ī via tractabāt de principatu. Qd ei ī hoc ratacō loco. Principatu ei sic ignorāt. sic dicūt. q ī du tēt. labiē. & icēcū ē ī q māsione. & ī q ordine sint. ¶ Beda. Inde aut vidēt ortā disputacō discipulz de primatu. qs viderāt petrz. ia. & io. secessū duōz in tē secretuq eis ibi aliqd ēē credētis. sī pars fu

Et quisqs scandalizauerit vnuz ex hys pusillis credentibz in me bonū est ei magis si circūdaret mola asinaria collo eius et in mare mitteretur

Quae claues regni celorū esse pmissas. Videns aūt discipulorum cogitacōes dās curat desiderium glorie humilitate sanat pmatū nō esse querendū. ⁊ prius simplicitatis ꝑmouet imperio. vñ seqt. Et residēs vocauit xii. ⁊ ait illis. Siqs vult pm̄ esse erit omnium nouissimus ⁊ omnium minister. Ieros. Vbi notandū q illi eūtes disputabāt de principatu ipse sedēs docet humilitatem. Principes enim laborant. humiles q̃ escunt. Chrs. Appetebāt q̃dē discipli honorē hrē a dño desiderio desiderium eorū ita fierat ut magnificarent a xpo. Quā to eum quis maior est tanto maioribz honoribz dignus existit. ꝓter hoc non eorū desiderium impediuit sz humilitatem introduxit. Theoph. Non enim vult ut usurpemus nobis pmatus sz p humilitatem altitudinem sequamur. Dox aūt monet eos innocētie puerilis exemplo vñ sequant. Et accipiēs puerum stauit eum in medio eorum. Chrs. Ipso visu eos persuadens humiles esse ⁊ simplices. Ceteri ab inuidia ⁊ vana gloria puulus nondum existit ⁊ a cupiditate pmatū. Non solū autem ait si tales efficiamini mercedē magnā accipietis sz ⁊ si alios tales honorabitis ꝓtē me. vñ sequit. Quem cum suscepe esset ait illis. quisqs vnū exhuiusmōi puerorum in nomine meo me recipit. Beda. In quo vt simplices pauperes xpi ab hys q volunt esse maiores p ꝓ ostendit honore rapiendos. vt i malitia puulos ipsos ei sua det ut simplicitatez sine arrogantia Cantate sū i iudicia denoctez sū iracundia pfuerit. qd aūt suscipiendi puerū significat humiles suo dignos ei suscipere ac diligere. Addit aūt i nomine meo. ut formaz virtutis qm̄ natura duce puer obfuat ipi pro nomine xpi rōnis moustra sequantur. Sed quia se in pueris recipi docebat. ne putaret hoc esse solum qd videbat subiūxit. Et q eū qm me misit. Talem se vnqz ac eum credi volens qualis ⁊ quantus est pater. Theoph. Vide quantū valet humilitas pfis nāq ⁊ filij inhabitacōnē mereri ⁊ eorū spiritus sancti.

Respondit illi iohannes dicens magister vidimus quēdam in nomine tuo eicientem demonia qui nō sequit nos. ⁊ prohibuimus eum. Iesus aūt ait. Nolite prohibere eum. Nemo enim qui faciat virtutem in nomine meo ⁊ possit cito male loqui de me qui enim nō est adversus nos p nobis est. Quisquis enim potū dederit vobis calicem aq frigide in nomine meo quia xpi estis. Amen dico vobis nō perdet mercedem suam.

Aug. Iohannes p opinia deuotione dñm amans excludendum beneficio putauit eum qui non recte vtatur officio. Unde dicit respondit illi iohannes dicens magr. Vidimus quēdam in nomine tuo ep. de. q non sequ. nos. ⁊ prohibuimus eum. Chrs. Multum enim ēdēcium charisma receperūt nec eum xpo erant quasi erat hic qui demones eiciebat. Non enim omnia ad omnia ordinate se habebāt. Nij enim erant pure vite. fidez aūt eam pfecte nō habebāt alij vero e contrario. Theo. Ea q̃dā iere dulcedinem videntes nomen Iesu virtuosum. dicebant ⁊ ipsi hoc nomen ⁊ signa faciebant licet dūma gratia essent indigni. Volebat eum dominus etiam p indignos nomen suum ampliare. Chrs. Non autem zelo seu inuidia motus iohannes prohibebat illum qui demones expellebat. sz volebat q eum q nomen dñi inuocabat sequeretur xpm ⁊ esset cum discipulis vnum. Sed dominus p hos qui miracula faciunt licet sint indigni. alios quoque ad fidem ⁊ ipsosmet p hanc mirabilem graciam inducit ut fiant meliores. vñ sequit. Iesus autem ait. Noli. p. eum. Beda. In quo docet neminem a bono qd exigere habet esse arcendum sz ad hoc potius quod nondum habet esse vocandum. Chrs. Decenter aūt eum non esse prohibendum ostendit sequenter dicens. Nemo est enim qui fa. vir in no. meo ⁊ po. ci. ma. lo. de me. Hoc autem dicit ꝓter eos qui in heresim cecderunt. Qualis erat Simon ⁊ menander ⁊ Cerinthus. qui eum illi in nomine xpi mirabilia faciebant. sz decepti quibus soliz facere videbant. Isti vero ⁊ si non sequuntur non tamen ꝓtera nos aliqd firmiter dicere valebunt eo q honorant i operando virtutes nomen meum. Theoph. Qualiter enim male de me loquat qui ex nomine meo occasionem glorie habet. ⁊ hoc q ipsum inuocat miracula operatur. Sequit. Qui enim non est adversum nos p nos est. Aug. de con. euan. Videndum est ne hoc illi sententiae dñi videat ꝓtrarium vbi ait. qui mecum non est adversum me est an hoc i heresse aliqs dicat qua hic discipulis ait. Qui non est adversus nos pro nobis est. Ibi aūt de seipso locutus est qui mecum non est adversus me est. Quasi vero possit eum illo nō esse qui discipulis eius tanqz membra ei sociatur. Nonquid quō verum erit. qui nos recipit me recipit. Aut potest ea nō esse adversus eum qui fuit adversus discipulos suos. Maz vbi erit illud. Qui nos spernit me spernit. Sed nimirum hoc vult intelligi i eum cum illo nō esse aliquem i quantum est adversus illum ⁊ cum illo est. Exempli grata sicut iste qui i nomine xpi virtutes faciebat ⁊ i societate discipulorum non erat. i quantum operabatur virtutes i illo nomine i tantum cum ipsis erat ⁊ adversus eos erat. Inquantum vero eorum societatem non adherebat mentem cum ipsis non erat ⁊ adversus eos erat. Sed q̃a illi hoc eum facere prohibuerunt in quo cum ipsis erat dixit eis dominus. Nolite prohibere. illud enim prohibere debuerunt. quod extra eorum erat societatem vt illi vnitate ecclesie suaderent non illud in quo cum illis erat nomen scz magistri ⁊ domini eorum in expulsione demonum emendans. Sicut ecclesia Catholica facit non imitans in hereticis sacramenta omnia. sed diuisionem vt aliquam adversam pace vitatez suam. In hoc enim adversus nos sunt. Chrs. Vel aliter hoc dicit de credentibz in eum qui tamen ipsum non sequuntur ꝓter vite laxationem. Illud autem de dominis dicit q adeo omnes student separare ⁊ egregacōem eius dispergere. Sequit. Quisquis enim po. de. vo. ca. aq. fri. in no. meo. quia xpi estis. Amen dico vo

vobis nō p̄·mer·su· ¶ Theo· Quasi d· ¶ Non solū
qunc qui in nomine meo miracula opaē nō pbibo
seo ⁊ qui sās mimū quid dederit vobis ꝓter nomē
meū ⁊ recepit vos ꝓter me· nō ꝓter humanam
gr̄am ⁊ mūdanā nō pdet mercede suam· ¶ Aug·
de con·euan· vnde oñdit q ⁊ ille de quo iobes sug
gesserat non ita separabat a societate discipl̄or̄ ve
ēā tanq̄ hereticꝰ ipeobaret·s; sicut solēt hoies nō
dum audere xp̄i suscipere sacramēta ⁊ ēī nomī fauē
xp̄iano·ita ut xp̄ianos eōā suscipiāt·⁊ ñ ob aliud
eis mli q xp̄iani sūt obsequūē de qualibo dicit q nō
pdant mercedem suam·nō quia iam tuti at q securi
sibi debeant videri ex hac benuolentia quā erga cri
stianos hāt etiam si xp̄i baptismo non ablu·mē· nec
vnitati eius in corpē seo qz ita iā dei misericordia
gubernēt vt ad ea quo q puenant·atq; ita securi
de hoc seculo abscedant· ¶ Crisꝰ· Et nequis paup
tatem alleget·pone illud quo nō pangit· egere·s·
calicem aque frigide ꝓ quo eōā ꝑsequē·mercedem
¶ Non ēī pcūū dan seo dignitas recipientū ⁊ affe
ctus dantium facit opus dignū mercede ¶ Non soluz
aūt recipiendos discipulos vbo oñdit ex mercede q̄z
aliās ꝑsequē·seo ēt q retrahiē a cōmēto· Sequē
Ec quia·scam·vnū ex bis pus·cre·in me·bonū est
ei mag·si or·mo·asi·col·eius ut in ma·me· Quasi
di· Et q vos ꝓ me honorāt mercedē hāt· sic et m
honorantes ⁊ scandalizantes·vtrōq; acipiēt vltio
nē Ex manifestis aūt nob̄ commeneū describit mo
lerabilē faciens mencōm mole ⁊ submersiōis ⁊ nō
ait mola suspendat in collo·seo bonū est ei hoc sustīe
re demonstrans qm̄ ēī gratius aliquod malū expe
dat ¶ Pusillos aūt in se credētes dicit eos q̄ iuocant
nomē ei·nō solū sequētes ut eos q calicē frigidaz
offerūt·⁊ nō opanē alia maiora· Ipsos aūt nemmē
vult scandalizari neq; suplācari· ¶ Hoc ēī ē pbibere
nomē eius inuocare· ¶ Beda· Recte aūt q scādali
zari pōt·pusillus appellat· Qui ēī magnꝰ ē·quod
cūq; passus fuerit nō declinat a fide q aūt pusillꝰ est
aio ⁊ parus·occasiōes quere quo scandalizē ꝓ ea
oport nos maxīe his studere q pui sint in fide·ne oc
casiōe nr̄i offendant ⁊ recedant a fide·ac deadant a
salute· ¶ Greg·sr̄ ezech· ¶ Notād ēī q ī nro bono
ope aliq̄ cauēd ē scādalū ꝓxī aliq̄ aūt ꝓ mibilo ꝑē
nēd Inq̄rū ei sīī pēto possū vitare ꝓxī scandalū
dēm·Si aūt de vitare scandalū potē·vtiq̄ ꝓmittē
scandalū nasci·q̄ vitas iūncē· ¶ Greg·in pasto·
Qui rice aūt i mola asinaria seckans vite arcuit ac
laboz exp̄mē·⁊ p ꝓfūd mans extrema dāpnacō de
signat·q g ad stricatus spēē deduc̄ p vbo cēcos ō
struit p exēplo Ceh ꝓfecto erat ut hūc ad morē
sō exēiore bitu ērena acta pitrm gerēt q̄z sacra offi
ca in culpa cēcis imitabilē dmōstrarēt·qz nīrū si so
lꝰ cadēt· vecūq; hūc tollerabilior iferm pēa cruciaēt

¶ Et si scādalisauit te manꝰ tua abcide illaz Bonū ē tibi debilez in troire in vitā q̄ duas manꝰ hābtem ire in ge

¶ Beda· Qz sup̄ docue rat dōs ne scandalizarem̄ eos qui credūt in eū· ¶ Nunc ꝑsequent admonet qu ātū caue re debeam̄ eos q scan

hēn ā in ignē in extin/ guibilē ubi vmis eorū ñ moriē ⁊ ignis ñ extin guiē. et si pes tuꝰ te scā dalizat āputa illū. Bo nū ē tibi claudū in troi re in uitā eēnā q̄ duos pedes hāntē mitti in ge hēnā in ignē in extin/ guibilē vbi vmis eorꝰ ñ moriē ⁊ ignis ñ extin guiē quod si oculꝰ tuꝰ scādalizat te eice illū. bonū ē tibi luscū in troi re in regnū dei q̄ duos oculos hāntē mitti in gehēnā ignis ubi ver mis eorꝰ nō moritur ⁊ ignis nō extinguitur omis ēī igne salietur ⁊ omis uictima salietur. bonū ē sal. qd si sal in sulsū fuit in quo illud condietis hēte in uobis sal ⁊ pacē hēte inē uos

dalizare nos ⁊ vetus vt exemplo suo ad ri m im pcā ꝓpellere con tanē· Vnde dicit Si scam·⁊ ma·tua ab·illꝰ ¶ Crisꝰ· ¶ Non de mem bris hoc dicit s de p pmquis aīos quos q tū ad necessaria i mem bzoꝝ cadie nos bīnt ¶ Nihil ēī ei nomen ut pmoli sonear· ¶ Beda· Quasi ap nīam appellat necessa rium amicū· cui aut illo quo dicimus op̄ bi m· Qz si ei vel lēt in ea aīe velume·re cludendus ē a vita et aīe·re si cū pter in hac vita pem lūcro lum̄· simul i fūdo ei illo pcam̄· vīsquē ¶ Ho ē de mto in tā· quā tu·ma·ha in gehē·in ignē·mer· ¶ Glosa· Nihil hoc adiuncto alicui am ei pacū· nā mōl·ē abiq; aīo ire in mu q̄z cū eo ire in gehen nā· ¶ Iherom̄· Vt aliē bō ē ubi debilq; ingrēdi vitaz ·⁊ sincerū pīdo pīoparu·q̄z duas n̄ hāt Due man̄ pīcipat̄ sūt bubitas ⁊ sūpbia Ac de sūpbia ꝓnēs bubiez pīoparū· ¶ Crisꝰ Ipse ⁊ st momū ꝓbetaū ex esaia ꝓfta mouet d Vbi i· eo·nō mo·⁊ ig·nō ex· ¶ Nō describit vm hoc hoc s: vmē ꝓscias vocat mordētē aīaz q̄z sic aqua bō Vnꝰ q̄sq; ei sunp̄ꝰ accusator fiet·vmēcis q̄ gēne ī vita mōzh ⁊ sic corꝰ vmis imortat p̄ pri ¶ Be da· Sīē aūt vmis ē dolor iēīꝰ accusās sic igis ē pnu extrīsecꝰ scuiēs· vt ī vme putredinē gehēnē sic ig ne ardorē designat· ¶ Aug·xx·de ci·dei· Vtq; ā bo ꝓ ignē sez ac vmē·q̄ volt ad aīe penas ā ꝓ ꝓ ia ptinē dicit ēē vn dolore aīe sero ac sīrtu cōpa tētis eos q̄ fūt a ī gno dei sp̄ Et ō igni ꝓ dolore vrētē ñ ī ogne poī posse pēcē·sm̄ ē ꝓ sioh· Quis scādalizat ⁊ ē ñ vos Qūdē ē vmis tāt ītelīgēdū·ē sm illū·sic tunca vesimūtū ⁊ vmis ī nū sic meroz excrudat corꝰ vm·q̄ vo pēs ⁊ ōc corpis ī illo suplicō fūcas ēē ñ dubitant ignē vm corꝰ·aīaz vo rodi q̄ ānō vme mēoria affirmant q ⁊ si debilꝰ dī q: vtq; absurd ē ibi dolor; ā corpē i aīe defuēm· Ego ēī facilꝰ ēssio ut ad corꝰ vtq; d cā ptinē q̄z neutꝰ ⁊ ō tacitū ēē ī istis dīc ipse vb aī dolorē q: ōīs ēē sēlīgnē ut corpe delior aīe q̄ cruciē Eligat gꝰ q̄sq; qd placat aut ignē eternū corpi aīe vmē B ꝓprie illd tropice aut vtq; p corpi possē ei aīalia ēē i igibo vmē i vstāē si ēīg pōe·ī dolore sīī morte p m.ach pēcē si (illd·⁊ ab

¶ Beda. Pes amicus dr̃ ꝓpter misterium discursus quasi in nr̃is vsibus accomodatus. Sequitur. Si oculus tuus scandalizat te. Oculus dr̃ amicus vtilis atq; solliciteus ⁊ acutus ad ꝓspiciendum. ¶ Aug. de con. euan. Hic ꝓfecto apparet q illi qui noie xpi se devotiores ꝓbant q; xpianorum numero socieri veliores sunt q; hoi qui cum iam xpiani appellari ⁊ christiani sacramentis imbuti sunt talia suadent. vt quibus ea persuaserint. secum in eadem pena perabant. quos membrorum corpoliam noie tanq; manum vel oculum scandalizantem iubet erui a corpore. hoc est ab ipsa vmeatis societate ne sine hijs potius veniat ad vitam q; cum eis eat in gehennam. hoc ipso aute separat a qbus separari q eis male suadentibus hoc est scandalizantibus non ꝓsentire. ⁊ siquidem omnibus bonis cum quibus eis noticia est de hac puersitate innotescunt. ab omni penitus societate atq; ab ipsa diuinorum sacramentorum participatione separari. Si aut quibusdam ita nota sunt plibus aute ista eorum est ignota puersitas. ita tolerandi sunt vt neq; illis ad iniquitatis imunidem ꝓsentiat. neq; ꝓter illos bonorum societas deseratur. ¶ Beda. Quia vero dns tertio mencom vermis ⁊ ignis fecerat vt hoc valeamus euitare tormentum. subdit. Omnis enim igne salietur. Ferus enim vermis de corruptione solet nasci carnis ⁊ sanguinis. Idcoq; caro recens sale conditur vt exicato humore sanguineo. vermescere nequeat. Et quidem qd sale salietur. vermis putredine arcet. q vero igne saliet. ⁊ ignibus sale aspersis recondit. non solum vermes abigit. sed ipsam quoq; carnem consumit. Caro ergo ⁊ sanguis vermes creat. quia delectatio carnalis. cui ꝓmentum ꝓtinentie non resistit pena luxuriosis generat eternam. cuius fetorem quisq; vitare desiderat. ⁊ corpus sale ꝓtinentie ⁊ mente studiat ꝓmereo sapie. ab erroris ⁊ vitiorum labe castigare. Sal enim dulcedinem sapie ignis spiritsancti gratiam designat. Dicit ergo. Omnis igne salietur. quia omnis electus sapientia debet spiritalia corruptione concupiscentie carnalis expurgari. vel ignis est tribulationis quo patientia fidelium vt pfectum opus habere possint exercere. ¶ Cris. Simile aute est huic quod dicit apls. vnius cuiq; opus quale sit ignis ꝓbabit. Postea a leuitico testimonium introducit dicens. Et omnis victima salietur. ¶ Zeros. victima dni est genus humanum quod hic rone sapientie salietur. dum corruptio sanguinis custodia putredinis ⁊ mr̃ vermium ꝓsumetur. ⁊ illic purgatorio igne examinabitur. ¶ Beda. Possumus ⁊ ita intelligere q aliare dni sint electorum. hostie vero ⁊ sacrificia in hoc altari offerenda. bona sint opa fideliu. In omnibus aute sacrificijs sal debet offerri q nullum est opus bonum quod ñ sal sapientie ab omni corruptione vane laudis cecitatis q pauis sine superfluis cogitationibus expurgat. ¶ Cris. vel hoc dr̃ q: omne munus victime nostre q est fm oracionem ⁊ primi subuentionem salietur igne diuino. de quo dicit. Ignem veni mittere in terram de quo subdit. Bonum est sal. ⁊ ignis dilectionis. qd si sal insulsum fuerit. ⁊ se ipso purum ⁊ ꝓpria qualitate p quam dr̃ bonum. In quo illud ꝓdictis. Sunt enim sales sal habentes qui sed habent gratie plenitudinem ⁊ sunt sales sal non habentes qui enim non sunt pacifici. sal sint insulsum. ¶ Beda. Vel bonum est sal. bonum est verbum dei audire frequenter ⁊ sale sapientie spiritalis cordis arcana ꝓdire. ¶ Theoph. Sicut enim sal carnes ꝓseruat ⁊ vermes eas non sinit generari sic ⁊ sermo doctoris si desiccatus erit carnales homines ꝓstringit. ⁊ in eis inextinguibilem vermem ñ sinit generari. Si vero sit insulsus. ⁊ si veritem desiccatum ⁊ ꝓseruatiuam nō habeat in quo ꝓdiare.

¶ Cris. vt fm mathaeum discipuli xpi sunt sal qui totum orbem ꝓseruant. resistentes putredini que est ab idolatria ⁊ fornicatione peccatorum. Potest etiam intelligi q vnusquisq; nostrum habeat tantum salis quantum capax est dei gratiarum. vii ⁊ Apls ꝓpungit gratiam sali dicens. Sermo vester sit in gra sale ꝓditus. Sal etiam est dns ihus qui fuit sufficiens totam terram ꝓseruare. ⁊ multos in terra fecit sales. Quem si aliq marcescunt. possibile est enim ⁊ bonos in putredinem transmutari. dignum est vt foras mittantur.

¶ Ieros. vt aliter Sal insulsus est qui amat primatum ⁊ increpare non audet. vnde sequitur habete in vobis sal ⁊ pacem habete inter vos. ut scilicet falsedinem correptionis amor proximi tempere ⁊ dilectionem proximi sal insulsus ꝓdiat. ¶ Greg. sup ezech. vel hoc dr̃ ptra qdam qs dum maior scientia erigit a ceterorum societate disiungit ⁊ quo plus sapiunt. eo a concordie virtute resipiscunt. ¶ Greg. in pasto. Qui etiam loqui sapienter nititur. magnopere metuat. ne eius eloquio audientium vnitas ꝓfundat. ne dum sapiens videri desiderat vnitatis ꝓpagem insipienter abscidat. ¶ Theoph. vel qui ꝓstringit. se vinculo dilectionis ad proximum hic salem habet ⁊ ex hoc pacem cum fratre suo.

¶ Aug. de con. euan. Nec marcus dnm locutum fuisse ꝓtextum ꝓmemorat et aliqua posuit que nullus alius euangelistarum posuit. Alia vero quem matheus quo q posuit ⁊ aliqua que matheus ⁊ lucas. Sed illi et alys occasionibus ⁊ in alio rerum ordine. vnde mihi videt etiam hoc loco dnm dixisse que alys locis dixit. q satis ꝓmebant ad hanc ꝓpriam eius sentenciam qua vertit ꝓhiberi veritas in nomine suo fieri etiam ab illo qui cum discipulis eum non sequebatur.

Capitulum decimum

Et inde exurgens venit in fines iudee ultra iordanem. Et conuenit iterum turba ad eum ⁊ sicut consueuerat iterum docebat illos. Et accedentes pharisei interrogabant eum si licet viro vxorem dimittere temptantes eum. At ille respondens ait. Quid vobis precepit moyses

¶ Beda. Nuncq; marcus ea narrauit de dno q in galilea fecit ⁊ docuit. hic incipit enarrare que in iudea fecit ⁊ docuit. sine passus est. Et primo quidem trans iordanem ad orientem. Et hoc est qd dicit. Et inde exurgens venit in fines. vel. ioz. deinde etiam cis iordanem qui venit iericho bethaniam ⁊ ihe rosolimam. Et cum eis iudeorum principia generalitate ad distinctionem aliarum gentium iudea sit dicta specialius tm meridana eius plaga appellabat.

Qui dixerit. Moyses
permisit libellum repudij
scribere et dimittere. quod
videns ihesus ait. Ad
duriciam cordis vestri scrip
sit vobis preceptum istud
ab initio autem creatore mas
culum et feminam fecit eos
deus. Et dixit propter hoc
relinquet homo patrem suum et
matrem suam et adherebit
ad uxorem suam et erunt duo
in carne una. Itaque iam
non sunt duo sed una caro
quos ergo deus coniunxit
homo non separet. et iterum in
domo discipuli eius de
eodem interrogabant eum et
dixit illis. quicumque dimi
serit uxorem suam et aliam
duxerit adulterium omit
tit super eam. Et si ux
or dimiserit virum su
um et alium nupserit me
chatur.

Judea ad distinctionem
Samarie galilee Des
capolis et ceterarum in ea
dem provincia regionum
Theophi. Visitat
autem regionem iudee quam
sepe propter iudeorum emula
tionem relinquerat. quia passio
in ea erat facta. Non
tamen ascendit tunc iherosolo
mam. sed iudee plenia ut
ille non maliciose prohibe
ret iherosolima enim
erat oppidum eis necessa
re ob malitiam iudeorum
vitandam. Et que iterum
ad eum et sic conuen
do illos De. Notan
da et mentium distantia inter
ebis et pharisees. hec quemadmodum docentur
et sui sanentur infirmi
sic matthe. prementorat.
Illi accedunt ut salua
torem tentando de
piant. vnde sequitur. Et ac
phariseis. interrogabant eum si licet viro
ve dimittere eum. Theo.
Accedunt quidem non de
sertores eum. ne ebrei eum
crederent. Sed ignoranti
accedentes credebant
eum in dubitationem indu
cere et eum per interroga
tiones confundere. Proposuerunt autem ei questionem ex
utraque parte papiam hostem. ut si dicat quod licet viro
uxorem dimittere. vel non licet. accusarent ipsum peradi
centes eidem ex dogmatibus moysi. Christus igitur sapi
entia ipsa. respondit eis rationem illorum laqueos fugientes
Chris. Interrogat eum si licet. non statim respondit. non
licet ne tumultuentur. sed primo eos legis iniuriam voluit
redere. ut quod eum dicere oportebat. hoc illi responderent
Unde sequitur. At ille respondens ait Quid vobis preceptum
moyses. Sequitur Qui dixerit Moyses permisit libel
lum repudij scribere et dimittere Proponunt quidem Moy
sen hoc dixisse aut propter interrogationem saluatoris. aut
volentes in eum virorum multitudinem incitare Et enim hoc
iudeis erat indifferens et omnis hoc operabatur tamquam a lege
permissum Aug. de 9. euan. Nihil ad rei veritatem
interest utrum domino separationem prohibentem et sententiam suam
de lege firmantem ipsi ebrei ut matthe narrat meuerint
questionem de libello repudij per eundem moysen sibi permisso
an hoc quod illi de preceptum. Moysi illos interrogantes
responderunt. ut marcus hic dicit. Nam et voluntas eius
ita se habebat ut non eis redderet rationem cur illud moyses
permisit. nisi prius ipsi hoc commemorassent Cum ergo vo
luntas loquentium cum debere verba seruire ab eum
gelista utrique monstrata sit. nihil interest iam licet
diuersus inter ambos fuerit modus narrandi. Potest
etiam hoc intelligi. quod sicut dicit marcus prius eos de
uxore dimittenda interrogantes dominus vicissim
interrogat quid eis preceperit moyses cum eum rideret
Moysen permisisse libellum repudij scribere et dimit
tere Respondit eis de ipsa lege per moysen data. quam
deus instituerat pugnum masculi et feminae. dicens
ea que ponit matthe. quis hoc audiuit illud quod prius
interrogantibus respondere debent. respondere dicens.
Quid ergo mandauit moyses Aug. per illum
Volebat autem dimittere uxorem a viro qui hoc
corpusum morum. ut in discidium animorum propositum
illum sempiterne refractus abstineret propterea quia ve
hibent. apud hebreos scribere libellum hebreis nul
fas erat nisi solis scribis Ac hoc igitur eos operantur
esse paudentes legis interpretes et multos discipulos sui
suasores lex mutare voluit cum quem iusserat libellum
repudij si dimisisset uxorem non enim poterant
scribi libellus nisi ab ipsis quem per hanc occasionem
et necessitatem vehementer quodammodo mentem suam
bono filio regerent. neque interpretem et uxorem pa
cifice agendo dilectionem secundum quod fuerit filium
tum mereo deret odium ut extinguere memoriam quam
posset. tunc vero scriberet libellus. cum fuerit dimittere
dimittere quam sic odisset ut ad litem sup
cantatem. nulla paudentium suasione revocari
per quod subdit. Cuius re. ihesus ait addun. con
ve. scen. est vo. pre. istud Magna enim dimittere
que nec per libelli interpositionem vbi diffuderit
eius iusitis et paudentibus inuebatur. sicut vel fuit
posset ad recipiendam vel reuocandam pugnan
tem Chris. Vel dicit Ad duriciam cordis vestri
quia si anima fuerit purgata desiderpsa non poti
bile esset mulierem nequissimam tolerare. Quemadmodum
autem in alia passionibus propitiis mitta mala contingunt
arca odiosum connubium. Sic igitur ab mendacio eum
moysen erpit quod dabat legem et totum in eum capere
uertit. Et quia graue erat quod datum est in aliquam
legem sermonem reducere. Abrogat ut ita
et masculum et feminam fecit eos dicens Ambro. Non
ait masculum et feminam. quod ex prior repudio cumulet
sed masculum et feminam. ut vnus coniugium
derent. Chris. Si autem voluisset hanc quod tunc
et alteram introducere creasset plurimus mulieres non
solum homini deus mulierem coniunxit. sed et relinquit
parentes precepit et multum adherere. vnde sequitur
Et dicit sicut deus quia ad propter hoc re ho pa fi et ma
tri. et adhe. ad vx. fu. Ex ipso non locutus discipuli
tatem matrimonij demonstrans quia dicit adhaerebit
Beda. Et fitur quia dicit adhaerebit ad uxorem suam
ad uxorem. Ne. et erunt duo in carne una
ex una radice fit in vnum corpus gaudet
ia de Beda. Primum igitur nupturus est et duo
vna carne fiet. Castitas mirabilis fuit vnus esset
spus Chris. Post hoc ebrietate facies arguentia
dicit ne diuidatis. sed conclusit Quod ergo deus
homo non separet Aug. 9. fausti. Ecce ut dicit ihesus
moysi quicumque non ex uxore dimittendam quia non volentibus
legem moysi arbitrantur se facere cum dimittere sit
ipsi xpo attestante cognoscimus deum fecisse et
masculum et feminam quod matthei negando tamen
non iam moysi libris. sed xpi euangelio r. [illegible]

benedicebat illos, de sequiē. et dixit illi. Sinite puu. ve. ad me ⁊ ne pbi. eos ¶ Ori.

¶ Beda. Quos ergo deus ꝑunxit viam facēdo carnē viri ⁊ femine. hoc homo nō potest separe. sz solus deus. Homo separat. qm̄ ꝓter desiderū secunde vxoris primam dimittit. Deus separat quando ex ꝓsensu ꝓter seruituē dei sic habem⁹ vxores quasi nō habentes. ¶ Crys. Si autem duos quos de⁹ conjunxit separari nō debent. multo magis ecclesiā quam deus xpo ꝑunxit. ab eo nō ꝑuenit separe. ¶ Ube. Quo scandalizabanē discipuli tamq̄ ex p̄ncipis nō plene eis fuerit satisfactum. ꝓter hoc eim iterꝝ interrogabāt. d eod vm̄ seqē. Et ite. i do. disc. eius de eod inē. eū ¶ Iero⁹ Secda interrogacio ab aplis iterꝝ dicta est. qua de eadem re de qua pharisei eū interrogauerūt. de ꝑiugij statu ⁊ hoc ꝓprie. Iterata eim vbi sentēcia non fastidium sz esuriem ⁊ sitim prestat. Unde qui me comedūt. adhuc esurient ⁊ qui me bibunt adhuc sitient. Delliflua eim sapientie eloquia gustata diligentiu multi modū sapotē reddunt. Unde dns iterato discipulos instruit. Nam sequē. Et dixit illis. Quicumq̄ dimi. vx. su. ⁊ al. duxerit. ad al. cō. mi. eā. ¶ Crys. Adulterꝝ vocat eū ñ sua simul esse. Non eim est sua quam accepit prima derelicta ⁊ ꝓter hoc cōmittē adulteriū sup eam. ⁊ sup secundam quam introduxit. Idem aūt est ⁊ de muliere. Unde sequitē. Et si vx. di. virum suum ⁊ alij nup. mechatē. Non eim alteri vt ꝓpno viro potest conuungi ñ ꝓprium derelinquat. Et quidem lex ꝑhibuit adulterium manifestum. Sed saluator hoc non manifestum neq; ab omnibus notum nature tñ ꝑtranium. ¶ Beda. In matheo vo scriptum est plem⁹. qui cumq̄ dimiserit vxorem suā nisi ob fornicacōz ꝛc. Una ergo solūmodo carnalis est causa fornicacio. Una spiritalis tenor dei. ut vxor dimittatē. sicut mt. n religionis causa fecisse legunē. Nulla aūt causa est dei lege ꝑ scripta. vt viuente ea que relicta est. alia adducatur. ¶ Crys. Qz autem matheus dicit pharisēos hec verba dixisse. Marcus vo discipulis non est ꝑtranium. ꝑtingit eim hec ⁊ hys ⁊ illis dicta esse.

¶ Et offerebant illi puulos ut tangeret eos. Discipuli autem cōminabātē offerentibus. Quos cū uideret ihesus indigne tulit ⁊ ait illis. Sinite parvulos uenire ad me. ne prohibueritis eos. Talium eim est regnum dei. Amē dico uobis quisq̄ nō recepit regnū dei uelut puuls nō intrabit in illud. Et cōplexans eos. ⁊ imponēs manus sup illos benedicebat eis.

¶ Theoph. Ostensa sugus nequicia pharisēorum xpm̄ temptantū nūc ostenditur multa fides turbarum. que tātū manuū imposicōe putabant xpm̄ bēdicere puulos quos illi offerebant. vñ dr. Et offerebant illi puulos ut tangeret eos. ¶ Crys. Sed discipuli ꝑhibebant offerētes ꝓter xpi dignitatem. Et hoc est quod subditur. Dis. autē. ꝑmina. offe. Saluator aūt eum diēs discipulos sapere moderata ⁊ tumorē ꝑculcare mūdanum accipit pueros ⁊ eis p̄nūciat regnum dei. Vnde

¶ Et cum egressus esset in via pcurrens quidam genuflexo ante eum rogabat dicens. Magister bone. quid faciam vt vitam eternam pcipiam. Ihesus autem dixit ei. Quid me dicis bonum. Nemo bonus nisi vnus deus. Precepta nosti. Ne

¶ Beda. Audierat quidam a dno tim̄ eos qui puulos volūt esse similes dignos esse introitu regni celorum. iō poscit sibi exponi non parabolis. sed apte quibus operum meritis vitā eternam ꝑsequi possit. vñ dr. Et cum egressus esset in via. pcur. qui genu. ante eum. rogabat eum dicens. Ma. bo. qd fa. vt vi. eē. pcipiam. ¶ Theoph. Miror ō hec iuuene qui emis

adulteres ne occidas. Ne furetis ne falsū testimōium dixeris. Ne fraudez feceris honora patrem tuū et matrem at ille ridēs ait. magr hec omnia obseruaui a iuuentute mea Jesus aūt intuitus eū dilexit eum et dixit ei. vnū tibi deest vade quēcūq habes vende et da pauperibus et habebis thesaurum in celo veni sequere me Qui contristatus in verbo abijt merens. Erat enim possessiones hās multas. et circūspiciēs. Jesus ait discipulis suis. quā difficile q̄ pecuniās habent in regnū dei intrare Hēbāt discipuli aūt obstupescebāt in verbis eius. at iesus rursus respōdēs ait illis filioli. q̄ difficile ē confidentes in pecuniis in regnū dei intrare: Facilius ē camelum per foramen acus trāsire q̄ diuitem intrare regnū dei. Qui magis admirabāt dicētes ad semetipsos Et quis potest saluus fieri Et intuētes illos iesus ait. Apud hominēs impossibile ē sed non apud deū. Omnia enim possibilia sunt apud deum.

alys p infirmitatē ad xpm accedentibus hic vite eēne possessionē postulat. cū malignatur passio auaricie ꝓter quam p modū peristat ē. Crisos. Quia vo accessēat ad xpm tamq̄ ad hoīem et ad vnū iudaeorū do doz xpe tamq̄ bō respondit eidē. vnū sequē. Jhesus aūt dixit ei q̄d me dicis bonū. Nemo bonus nisi vnus deus. Hec autem dicens nō excludit hoīes a bonitate sed a comparatione bonitatis diuine. Beda. vnus aūt deus bonus non potest intelligendus ē. sed et filius qui dicit. Ego sū pastor bonus. sed et spūsanctus qui dr. Dabit de celo. dabit spm bonum petentibus se. Ipsa enim vna et indiuisa enim tas pr. filius et spūsanctus solus et vnus deus bonus ē. Non igitur bonus se bonū negat esse deū significat. ñ se magistrum bonum nō esse. sed magistrum absq̄ deo nullū bonū esse testat. Theop. voluit igitē dōs p hec verba mentem Juuenis facere alterum. ut ipm cognosceret tamq̄ deum. Sed et aliud quid innuit in hys verbis. vt q̄ dicis ferre cū alio q̄ nō adulando cū eo conferas Sed respiciat radicem bonitatis et fontem deū et ei pstes honorē. Ide. Notā dū aūt q̄ iustitia legis suo tempe custodita. nō solū bona terre. vmeda suis electoribus vita ofere bat et ēna. vnde vita ēna querēs q̄ dixt p. non. ne adulteres. ne occ. Nec ei ē puerilis innocētia que nob imitāda ꝓpter. si regnū dei volumus intrare. Vnde sequit. Et ille rīdens ait. Magr hec om. obs. a iuuen. mea. Nō ē putandus bō iste vt voto tempeātis vt quidā putauerē. dōm ierogasse. ut de sua vita esset mēt. si simplicē ut vixēat ē ofess. quod patet ex hoc q̄ subdit. Hic aūt intuitus eū. dilexit eū et dixit ei. Si aūt mēdacij aut simulacōis noxa re

ōnerē nequaq̄ intuit. arcana cordis eius bōitate dicerē ibi. Origes sup matb. In hoc enim q̄ dilexit eū ut osculatus ē eū. videt affirmasse p filium eius q̄ dixit se oia ista ipleisse. Intēdēs enim nūc ita vixit hoīem ex bona ꝓscia phitētē. Crisos. Dignū ē iquirē qualitē hūc dilexit q̄ eū ñ erat sanctus. Est aūt ī dicē qm q̄rēū ad pora dignus erat amore q̄ legis suē obseruās a iuuentute. Circa finē vo rem minucōm poris dilectōis pscutus ē. sic nūq̄ phīm suscepit. Esti. n. nō excesserat mensurā humāe ꝓfectoes sequēs. nullo tū crimie existebat reus. tamen possibilitatē hoīs legez obseruās. et in hac obseruacōe xpus eum dilexit. Beda. Dil gr eū dicens q̄ mandata legis quātus mīora custodiū. sicut salomōnis q̄ in lege minus fuerāt. hys q̄ phīcē deserāt ondit. quia nō venit soluere legē. sed adimplere. vnde sequit. Et dixit ei Vnū tibi deest. Vade quēcūq bōes vende et da pauperibus et habebis thesaurum in celo. et ve. seq. me. Quicūq eū phīm ē volunt dēe vēdere q̄ hē. nō ex parte sūt animus fratris et sororis. Theop. Et cū vēdiderint dare pauperibus ñ histrionibus et luxuriosis. Crisos. Dō ait ñ ne vite mēcōm. sed thesaurum. Et habebis in celo. Quia enim de pecuniis erat suo et de abrenuntiatione omnium ondit q̄ reddit plura hys q̄ pcepe rūnq̄ q̄ quo maius ē celū q̄ era. Theop. Sed q̄ nūc sūt pauperes ñ histriones. sed hebrey ait aliquā alii bōnes habitā ꝓpē hoc dicē. Et veni sequē. Ide. Sequē enim dōm q̄ imitatur eius ē. et p vestigia eius gradi. Qui ven ait. Crisos. Et cāmēdiuice sūt eulpāsta d. Erat ei possessiones hās multas. in eis rōcē affiduē q̄ pauca hās et q̄ multa. Adiecdo enim acquirū diuitias maiorē flāmas cupiditatis accēdit. Et circū. Hic ait ꝛc. Theop. Nō hoc cēsē q̄ mane male sūt. sed hās ipas ut custodiāt. Dicit ñ ipas hās. et retinē et custodire. sed in necessitatē et in seruicō hoīs ē. Crisos. Dum ait hoc ñ discipulis pauperibus existētibus et nihil possidēbāt instruēs eos mopiam nō erubescē. et quasi excusando eis rīdens p eo q̄ nihil eos hās posserat. Sequit. Discipuli aūt obstupēbāt in verbis eius. Quis filius ē cum mopes existētes p alios salui dolebāt. Cū. Sed q̄ mētē pecuniās hās et amare ultra diuitias et Dōm et salomō nō ait Qui hē. sed q̄ amat diuitias. fructū ñ capit ex eis. Jō dōs obstupescēbāt discipulis verba pmisse sententie exponēs. vñ sequitur. Verbis rursus ñ ait illis Filioli q̄ diffi ꝛc. vbi notandum ē q̄ nō ait q̄ impossibile ē. sed q̄ difficile ē. Quod ipossibile ē omnio fieri ñ pōt. Crisos. vt dicit difficile ondit ēē ipossibile et nō simplicē sed cū quadam intencōe Et ī ondit exēplo di Facilius ē camelum per foramen acus trāsire q̄ diuitem intrare in regnū dei. Theop. Camelū siquidē oportet intelligē aut ipm aliū aut funē illū grossū q̄ naues magne vūt. Ide. Sicut ergo vt in euāgelio matheus et ioseph. et in vetere testamento q̄ plurimi diuites intrauerunt in regnū dei. nisi forte qui diuitias vel p nihilo habere vel ex toto relinquere dōo inspirante didicerunt. Alioquin re aūt sensu facilius est christum pati p dilectione suis q̄ dilectores seculi ad christum posse conuerti

Camelu enim nomine se intelligi voluit. qz infirmitatis
nre onera sustulit. g acu aut significat pudoz. et dolo
res in passione susceptos. Forzamen ergo acus dicit
Angustias passionis. qua scissa nostre quasi vestis
menta nate quodamodo resarcire dignatus est. Sequi
tur. Qui mag. admira. dicit. ad semetipsos. Et qs
potest saluus fieri cum incomparabiliter maior sit turba
paupum que diuitibus pditis potest saluari. intellexe
runt tm eundem qui diuicias amant etiam si adipisci
nequeant in diuitum numero deputari. Sequitur.
et intuens eos Ihesus ait. Apud homi. impossibile
est. sed non apud deum. Quod no ita intelligendum
est quasi cupidi et superbi in regnum celoz sine intra
tum cum cupiditate et superbia. si possibile est deo ut
a cupiditate et superbia ad caritatem et humilitatem
quercant. Crys. Deo autem hoc opus dei esse
dicit. vt ostenderet qz multa opus est illi gra qui
ad hoc a deo dingit. Unde monstrat qz uno pua
mercedis est diuitibus valentibus xpi phiam sequi.
Theoph. Vt intelligendum est quod dicit apud ho
mines impossibile est. sed non apud deum. qz cum de
um audimus. hoc fit possibile. Cum vo humana sa
pimus. est ipossibile. Sequit. Omnia enim possibilia
sunt apud deum. Cum oia dicit. entia subintelligas
peccatum enim non est ens. Est enim res absq essentia et
hypostasi peccatum. Vt aliter. Peccatum no vtutis si
infirmitatis. et ido peccatum sicut et infirmitas ipossi
bile est apud deum. Sed nunquid deus facere potest
vt id quod factum est. no sit factum. Ad qd dr qd de
us est sima veritas. Facere aut quod factum est vt
no sit factum. falsum. Qualiter ergo veritas faciet
falsum. Deus igit destruit ppriam natam. vt qui
dam dicunt. Nunquid potest deus non esse deus hoc
enim ridiculum est.

Et cepit petrus ei
dicere. Ecce nos dimi
simus omnia et secuti su
mus te. Respondens ihe
sus ait. Amen dico vo
bis nemo est qui reli
querit domum aut fres
aut sorores aut patrem
aut matrem aut filios
aut agros ppter me
et ppter euangelium qui
no accipiat centies tm
nunc in tempore hoc do
mos et fres et sorores
et mres et filios et a
gros cum psecucoibus et
in seculo futuro vitam
eternam. Multi autem
erunt primi nouissimi
et nouissimi primi.

Glosa. qz iuuenis
audito consilio saluato
ris. de rerum dimissione
tristis abscesserat.
Discipli aut xpi pre
missum pfitium iam ad
impleuerant. sollicita
re cepunt de pmio esti
mantes se magnum aliqd
fecisse. cum iuuenis q
pcepta legis impleue
rat hoc sine tristitia nc
audire potuerit. Vn
Petrus p se et alios do
minum interrogat. et
is e qd dr. Et cepit ei
Petrus dicere. ecce
nos dimisimus omnia et
secuti sumus te. Theo.
Petrus et si pauca di
misit. tm hec omnia vo
cat. Nam et pauca ha
bent vinculum passionis.
ita vt beatificet ille q
pauca relinquit.
Beda. Et qz non
sufficit tantum dimittere. iungit quod perfectum est
et secuti sumus te. quasi diceret. fecimus quod iussi
sti qd igit dabis nobis premij. Theo. Petro aut
de discipulis tantum interrogante dns vniuersale re
sponsionem facit. vnde sequit. respondens ihs ait. Amen
dico vobis nemo est qui reliquerit domum aut fres. Hoc autem
dicens. non iniuit vt pres relinquamus no adiuuan
tes eos. neq vt ab vxoribus separemur sed nos instruit
pferre honorem dei secularibus rebus. Crys. Ubi
aut videt. qz in hoc intendebat psecuciones fuetas ec
cuite pnuciare. qz fuem erat vt multi pres ad impi
etatem filios inducerent et vxores viros. no autem
differt dicere ppter nomen meum. aut ppter euangeli
um ut marcus dicit. aut ppter regnum dei vt ait
lucas. et enim nomen xpi vtus euangely est et regni
euangelium enim recipit in nomine ihu xpi et regnum
dei p nomen ipsius cognoscit. et venit. Beda. qui
dam autem ex occasione huius sententie qua dr. acci
piet centies tm nunc in tempore hoc. Judaica mille an
nos fabulam post resurrectionem iustos dogmati
zant. quando omnia que ppter deum dimisimus multi
plicabitur fenore reddenda isup et vita eterna do
nanda nec vident qz si in centum digna sit pmissio
in vxcibus tm centum iuxta alios euangelistas ap
pareat turpitudo pserim cum dns in resurrectione
nubendum no esse testet. et ea que propter se dimis
sa fuerint retribuenda in hoc tempore cum psecuciobus
asseueret quas mille annis suis abesse affirmant.
Crys. Et quidem igit centies tm merces secundum
gmunicacoem et non secum passionem. hoc enim adim
pleuit eis dns non corporaliter. sed alio quodam modo.
Theop. Vxor enim in domo circa vitum ab
dat et vestimenta. vide igit hoc et in aphis. Multe ei
mulieres multum solicite erant de eoz cibo et vestimen
tis et ministrabant eis. Similiter et patres et mres
plurimas apti habuerunt. sed eos qui ipos diligebant. sed et petrus vnam relinquens domum postea
omnium discipulorum domos habebat. et matrem quia
cum psecucionibus hec omnia possidebunt sancti si p
secucionem sint passi et angustiati. ppter quod sequi
tur. Multi autem erunt primi nouissimi et nouissimi primi
Phariei enim primi existentes. facti sunt nouissimi.
Qui vo omnia reliquerunt et xpm sicut sunt. fue
rint nouissimi in seculo isto p angustias et persecuci
ones. sed erunt primi p spem que est in deum. Beda
Potest sane hoc quod ait. accipiet centies tm altius
intelligi. Centenarius quippe numerus de leua trans
latus in dexteram licet eandem in flexu digitorum vi
deat habere figuram. quam habuerat denarius in le
ua. et quantitatis magnitudine sursum crescit. quia
videlicet omnis q ppter regnum dei temporalia spreuerit
et in hac vita psecucionibus plenissima eiusdem regi
gaudium fide certa degustant. atq in expectacione
patrie celestis que significat in dextera centum cleda
tum delectacoe fruunt. vere qua multi veteum studia
no eadem qua inpiunt intencoe pietate plumunt mox sibi
inferre. Multi autem erunt. Cotidie enim videmus mites
illaqeo hitu pstitutos. magis iste meritis excellere
et alios a prima etate spiritali studio feruentes ad ex
tremum otio torpente lacescere. atq merti stultitia

quod spiritu cepe. carne ꝛsumare.

¶ Erāt aūt in via ascē
dētes in iherosolimā
⁊ p̄cedebat illos ihesꝰ
⁊ stupebant ⁊ sequen
tes timebant Et assu
mens iterꝫ duodecim
cepit illis dicere q̄ es
sent ventura Quia ec
ce ascendimus ihero
solimaꝫ ⁊ filius homi
nis tradetur pncipi
bꝫ sacerdotū ⁊ scribis
⁊ seniorib⁊ ⁊ ꝺdēnabt
eū morte: ⁊ tradēt eū
gētib⁊ ⁊ illudēt ei ⁊ ꝺ
spuēt eū ⁊ flagellabt
eū ⁊ mēsciēt eū ⁊ ter
cia die resurget.

¶ Beda Demierāt
discipli sermōis · quo
dñs se passuꝫ multa
a sūmis sacerdotib⁊ et
scribis p̄dixēat · Et iō
iherosolimā tendētes
stupebant · Et hoc est
qd dr · Erant autē in
via ascendētes in ihe-
⁊ p̄. illos ihs · ¶ Bede
Dē oñdat q ad passio
nē p̄cuerit ⁊ q nō ve
fugit mortem p nra
salute · ⁊ stupe · ⁊ seq ·
tme ¶ Bede Ille k ipi
eū eo occiderenē · ꝑ sal
tem ille cuius vita ⁊
magisterio gaudebant
ĩmicoꝫ maiꝫ occūbe
ret · Preuidēs at dñs
ex passiōe sua discipu
oꝫ aios pēbādos · ꝯs
⁊ passiōis penam ⁊ resurrectionis sue gloriam p̄
dicat · Dñ sequē · Et assumēs iterꝫ xii · cepit ill dicē
que eēnt venta · ¶ Theop · Dē sc̄ discipl oꝫ corda
ꝛfirmaret · vt cū hec audirēt · leuꝰ postmod̄ susti
nerēt ⁊ repētīs nō formidarēt · ⁊ eē vt oñderet q
volūtarie patē · Qui em̄ p̄noscit ⁊ pōt fugē ⁊ nō
fugit · manifestū ē q volūtarie seip̄m passiōib⁊ tra
dit · Secūdū aūt assumit discipl̄os · nāq; ꝛuenīēs ēat
passiōis misteriū ꝛpinquoribꝫ sibi reuelare · ¶ Crys ·
Cōmemorat aūt singula q̄ passurus ēat · ne si ali qd
p̄termissū remāneret · cernētes postmod̄ illud · subito
ebarēt · vñ subdit · Quia ecce ascē · ibero · ¶ Colo ·
Ad quē sc̄z pnet pati · Nā dignitas pati nō pōt tra
dē sc̄z a iuda · Dmdi · sa · ⁊ scri · ⁊ sem · ⁊ pōt · eū mor
te iudicātes eū eē reū mortis · Et tra · eū gen · sc̄z pi
lato gentili · Et illudēt ei · milites ei⁹ · Et cōspu · eū
⁊ fla · eū · ⁊ interfic · eū · ¶ Crys · vt aūt cū fuerit cō
tristatus ꝛpē passiōm ⁊ mortē · tūc ⁊ resurrectōm ex
pectēt subdit · Et tercia die resurgꝫ · Cū ei ēstitaū
⁊ ob ꝛpria q̄ cōtigerūt · ñ occultauerit ꝛuenīēs ēat
ut ei ⁊ de reliquis crederent ·

¶ Et accedūt ad eū
iacob⁊ iohēs filij ze
bedei dicētes Magr ·
volūꝫ ut quodcq; pe
erimꝫ · facias nobis ·
At ille dixit eis quid
vultis ut faciā vobis
⁊ dixerūt · da nobis ut
vnꝫ ad dexterā tuā ⁊
aliꝫ ad sinistrā tuā se
deamꝫ in gloria tua ·
Ihesꝰ at dixit eis ne

¶ Crys · Nū dicētes dis
scipli xp̄m frequenē
de suo regno loquētes
putabāt q ꝑ reg⁹ p⁹
ei⁹ mortē ñ eēt · ⁊ iō
nūc p̄nūtiata xp̄i mor
te · accesserūt ad eū ut
honoribꝫ regē stati fie
rēt digni · vñ dr · Et
acce · ad eum ꝛc · erube
scētes em̄ q aliq̄d hūa
nū passi erāt · accesserūt
ad xp̄m sc̄ꝫsti eū a di
scipl̄is assumētes · sal
uator vo ñ igno: ās q̄d

scitis qd petatis Pote
stis bibere calicē quez
ego bibo aut bap̄mo
quo ego baptisor bap
tizari · at illi dixerūt ei
possumꝰ ihesꝰ at ait eis
Calicē quē ego bibo
bibetis ⁊ bap̄o quo e
go baptisor baptisabi
mini Sedere aūt ad dex
t̄ · me · uel ad sinistrā mē
ū dare vobis sz quibꝫ
patum est

perē debebāt · sz ab ij
dendū ros iducēs ad
rogacōz filiorū vīs
At ille dixit eis q̄ ne
tis ut fiat · ¶ Chry
Credebāt at p̄dicti di
scipli q̄d ꝛpē hic ihe
rosolimā alcūdēt · et
regnaret · ⁊ p̄mōdū
pauperē · q̄se pauperē
p̄dixēat · Sed hic rogā
tātes dexterā ⁊ sinistrā
sedē appetebāt · vt ia
Et dix · Nū nōsti · Aug · de cō · euan · ab eis ūp eos ꝛpōsi
p mīrā dōi ōēmadā
expēsit · cū illa cōz voluntatē attulissent · ad dīm ri
magis ipōs q̄z illaz dixisse q̄d dictū ē · Marc · hum
ter itmauit · ¶ Crys · vt ꝛuenient dīo pēr veriq
factum esse · videntes em̄ se p alios hominis p̄ici
petcōem se ꝛsequi estimabant · Et ut facilꝰ pro
onē obtinerēt · mrem allusserūt · ut cū hac sumi p̄
p̄cariē · ¶ Aug · de con · euan · Denq ⁊ dñs eam
fm marcū ⁊ fm matheū ipōs poꝰ q̄ mam rīde
Nam sequē Ihesus aūt dixit eis · Nescitis quid p
tatis · ¶ The · Cr · d · Nō ē ꝑ qd credētes q semp
ter i iherusalē regnaēus seo oīa hec q sz ad ng⁹
meū ptinēt · sup̄ intellectū fuit · Eccm sedē a dextris
meis tā magnū qd est · ut excellat omnes angelos
¶ Beda · vel nescitis quid peccāt cū sedem glo
dno quam nōdum merebanē ꝛpetere · ¶ Crys · vel
dicit nescitis q̄d petatis · ac si dicēt · vos de honore
quimi · ego vo de agonibꝫ ⁊ sudoribꝫ disputo · Sed
em̄ est hec p̄nuiorꝫ tempꝰ · sz occasionis p̄bꝫ ⁊ pa
lorꝫ · vnde subdit · Potestis bibere · quē ego bibo · ac bap
tis · quo ego bap · baptisari · p mōd mēroguēs ad
trahit eos ut ex cōmunione q̄ē ad ipm audeant
erēt · ¶ Theo · Calicē at ⁊ baptismū crucē nōiat
Calicē q̄dē tanq̄z potū dulcē ab ipo suscipere
tismuz vo tanq̄z emūdacōm nrōꝫ hominē p̄cīa
Qui nō ītelligētes q̄d dixerat rīdeūt · vñ sequit
At illi dixerūt ei possumꝰ · credebāt em̄ q de calice
bili ⁊ baptismo quo iudi baptizari solebant laua
tes sz se antequ cōmederent loquerē · ¶ Crys · vt
spondēt at tam ꝛpte expectātes · i eo qd p̄mis
exaudit Sequē Ihs at ait eis Calicem quidem
bi · ac · a · martino digm entis ⁊ passuri sū ꝛpi
¶ Beda Quemē at quō calicem martyrij iacob⁊
iohēs biberunt at quō baptismo demi fuerunt
tisati eū scripta narrat iacobus em̄ aplm ab herode
capite truncatum Iohēs autē ꝛpter martyrium i ferētis ab
vitam Sed si legamus ecclesiasticas historias
bus fertur q ipe ꝛpter martyrium i ferētis ab
dolium missus sit statimq relegatus in Pathmos i
sulā sic videbimus martyrium animo non defuisse
bibisse Iohannem calicem confessionis quia vna
puer in camino ignis biberunt licet gladio non
derit sanguinem Sequē Sedere at ad dex · me · uel
nist · nō est me · dare vob · sed quibus paratum est

¶ Cris · Vbi dic
cui sedere a dextris
bys quibꝫ paratum
ad p̄mū ergo dic
filiis sedere · Ne
Quomodo ergo d
fuisset nō est m
fuisset · ad suspicio
interōm ꝛpescen
nam excelsus ⁊ cat
si vnum solū pere
esse · Quis em̄ au
pis · thronos eēnt
ignorantes · inter c
dum dicendum est
transeunte · sicq qd
meo · q̄ē acsi dicere
bis a patre meo · Q
Nonnunqm ingq ꝛp
q vos primū oadme
sitam martyrio vo
sidere multo vobis
gnum ꝛpatus qui p
dñs sua rīsione eos
ꝛp p primatū mo
tuere · ¶ Beda
supbia hoc em̄ adbu
esse · et humile

¶ Et audiētes
cepunt indignari
iacobo ⁊ iohāne
Si aūt vocās eos
lis Satis q̄z hij q
dīnē principari
bus dominarē
principes eōz pt
habent ipōz · Non
est aūt in vobis ·
eumq voluerit m
sicut · erit vester ·
ster Et quicumq
luerit in vobis p
esse · erit omnū ser
Nam ⁊ filius hom
non venit vt mini
retur sed vt minis
ret · ⁊ daret anim
suam redempcion
pro multis.
cum gentilium est · vni
tij qui videnē pri · gen
tum · Gentilium princ
ad p̄ma patū se inger
tum in vobis · ¶ Bed

¶ Cris. Ubi duo quærunt. vnū est si patrum ē ali cui sedere a dextris eius. Alterū aūt si omniū domi hys quibus patrum est potestatem tribuēdi non habet ad primū ergo dicam quasi nullus a dexteris neq; a sinistris sedet. Innuit ei est oī creatē thronus ille Quomodo ergo dixit sedere ad dextrā meā vt ad sinistram nō est meum dare vobis quasi quibusdam sessuris. ad suspicōm quidem mērogandū rūdit eorū intencōm descendens. Neq; ēm nouerant illū thronum excelsū. et cathedram que ē. a dextris patris. sz vnum solū petebant. s. post primatu. et alīs prē esse. Quia ēm audiuerāt dictum de apōlis q; super xii. thronos ēnt sessuri. quid esset quod dictum est ignorantes. inter ceteros pederūt pmatū. Ad secū dum dicendum est q; tale donū potestatem filij non transcendit. sed qd in matheo dr patrum est a patre meo. id ē acsi diceret. et a me. Dñi. et marcus ñ dixit hoc a patre meo. Quod ergo hic xpus dicit. tale est Noliteminī ingz pter me. non tñ hoc sufficit ad ih q; vos primū ordinem obtineatis Si ēm aliquis alī sicum martino venent. omnē aliam vtutez pos sidens multo vobis maiora possidebit. Hys emm ptar pmatus qui p opa possūt fieri primi. sic igitē dñs sua rūsione eos instruxit vt non vane et in ami ter p primatibo molestenē. simul aūt et eos noluit q instare. ¶ Beda Vel non ē meum vobis dare. i. sapiēs hoc ēm adhuc erant. alīs patrum est et vos alij estote. i. humiles et vobis patrum est.

¶ Et audiētes decē cepunt indignari de iacobo et iohāne Jhesus aūt vocās eos ait illis Scitis qz hij qui videnē primcipari gentibus dominanē eis et primcipes eorū potestatem habent ipōrū. Non ita est aūt in vobis. sed q cumqz voluerit maior fieri. erit vester minister Et quicumqz voluerit in vobis pmus esse. erit omniū seruus. Nam et filius hominis non venit vt ministraretur sed vt ministraret. et daret animam suam redempcionem pro multis.

¶ Theop. Quia reliqui apli videē iacobus et iohannē honorez petere. patienē ferre non possūt. vñ dr Et audecem cepe indignari de iacobo et iohe. Patiētes ēm hūana inuidia mouebanē. Hz tūc primo indignati sūt cum viderūt ipos a dño nō susceptos. Non autez pus indignabāē quia videbant ipos alīs p honorari. Tunc ignē sic ipsecte se habebant apli Sed postea in p matū sibi cedebant ad inuicem. xpus aūt eos sanat pmo quidem ad eorū ꝓsolacōem eos iuxta se adducendo. Et hoc significatur cum dr. Jhesus aūt vocās eos. Deinde demōstrā do q; vsurpare honorem et desiderare pmatum gentilium est. vnde sequē Ait illis. Scitis qa hij qui videnē pri. gen. do. eis prin. eorū po. ha. ipsorum. Gentilium principes tyrannice et dominabiliter ad pmatū se ingerunt. Sequē. Non ita est autem in vobis. ¶ Beda. In quo docet eum maiorez esse qui minor fuerit. et illum dñm fieri. qui omniū seruus fit. Frustra igitē aut illi immoderata quesierant aut isti dolent sup maiorum desiderio. cū ad humilitatem vtutum nō potencia. sed humilitate veniatur. Deniqz ponit exemplum vt si dicta pu pderene. erubescerent ad opa. et dicit. Nam et filij hominis non venit vt ministraretur ei. sz ut min. et da. ami. sua redē p multis. ¶ Theoph. Quod maius est qz ministrare. Cum ēm aliquis p eo ciu ministrat morte. quid isto potest esse maius et mirabilī. sz ēm ista ministracio. et humilitatis descensus gra. eius erat et oīm. aū ēm qz homo fieret solum ab angelis nor erat Cum aūt factus est homo et crucifixus est. non tantū ipe gloriam habet. sz et alios in ptcipacione sue glorie suscepit. et dñatus est p fidez orbi terre. ¶ Beda Non autem dixit animam suam redempcōem dare p omnibo. sz p multis. i. p hys q credere voluerunt

¶ Et venīt iericho Et proficiscente eo de Jericho et discipulis eius. et plurima multitudine filius Timei Bartimeus cecz sedebat iuxta viaz mendicans. Qui cum audisset q; Jhesus nazarenus esē. cepit clamare ac dicere. Fili dauid ihesu miserere mei. et commabanē ei multi vt taceret At ille multomagis clamabat dicēs Fili dauid miserere mei Et stans ihesz pcepit illū vocari Et vocāt cecū dicētes ei Animē quior esto surge vocat te q; pjecto vestimēto suo exiliēs venit ad eum Et respondens Jhesus dixit illi qd tibi vis facia Cecus aūt dixit ei. Rabboni vt videā Jhesus aūt dixit ei Vade fides tua te saluum fecit Et cōfestim vidit et seqbaē eum in via.

¶ Jeromi. Dassiō i donū appinquanti ciuitatis nomē rūdet. Dr ei et venīt Jericho. Jericho luna siue anathema interpreē Defectus autē carnis xpi pparacō est Jerusalem celestis. Hequiē Et pficiscente eo de Jericho et disci. ei. et pluri. multi. filij ebi. Bartimeus cecus sedebat iuxta viam mēdicans ¶ Beda Matheus duos iuxta viam sedētes et ad dñm clamātes ceos dicit esse illuminatos. Lucas aūt cū appropiquaret. Jericho pari ordie illuminatum ab eo cecum esse ptibet vbi nemo sanū sapiens putet euangelistas sibimet pterria scribere. sz aliū plam scribere que alter omisit. Intelligendū ē ergo vnū eorū fuisse potissimum. quod ex hoc apparet. et q; nomē eius et nomē patris eius. Marcus ꝓmemorat ut ¶ Aug. de pcen. cuā. Nunc ē ergo de ipz solum voluit ꝓmemorare Marcus. cui illuminacio tam clarazz famam huic miraculo ꝓparauit qz erat nota calamitas Lucas vero quamuis omnino eodem mō factū. tñ in alio ceco intelligendus sit par cōmemorare miraculum et eiusdem miraculi

modum pacem. Sequitur. Qui cum audisset q ihesus
nazare. est cepit clama. ⁊ dicere. Fili David ihesu mise
rere mei. ¶ Chris. Filiu dauid vocat cecus dnm p
ceteros turbe laude audiens ac ppheta expectaci
one opleta certificat. Sequitur. Et comiabant ei multi
ta. ¶ Ori. Sr matth. tangit si dicat. q prius credio
ant increpabant ei clamanti fili dauid vt taceret ⁊
no appellaret eum cocemptili noie sz dicit Fili Da
misere mei. Ille aut no destitit Unde sequitur Ille ad
magis clama. fili da. mise. mei. Cui clamorem dni ex
audiuit. Dn sequitur. Et stans ihe p. il. vo. Vide aut
q misericor ecce de quo lucas loquit Nam nec ihe
eum vocauit vt matheus dicit. nec iussit eum vocari vt
hic or. sz iussit eum ad se adduci quasi non petentem p
se venire. Iste aut cecus ad impium dni vocatur. Dn
sequitur. Et vocant eum dicentes. Animeq. esto surge vo
cat te Ille aut abiectis vestimentis. venit ad eum. Sequitur
Qui pcc. ve. suo exi. ve. ad eum. Forte vestimentum ceci
⁊ mendicantis velamentum intelligit cecitatis ⁊ mendici
tatis quo fuerat circudatus. qd abiectis venit ad ihesu
sum quem. a. ppinquantem dnis interrogat. Dn sequitur. Et
respo. ihesus ait illi. Quid tu vis fac. ¶ Beda. Illum
qd q lumen reddere poterat. qd vellet cecus ignorabat.
Ad hoc gratiam rogat vt petat ad hoc rogat ut cor ad
orem eccaret. ¶ Chris. Vt quent ne sz aliqs esti
maret q aliud volentem accipe aliud daret. Etenim co
sueudo erat eius voluntatem curandoq vnusquisq facere
manifesta ⁊ euc medela iouere vt alios ducere in ce
lum. ⁊ ut onderet eum qui curatus erat gratie dono digne
potum. Sequitur. Cecus aut dixit ei Rabbi ut videam.
¶ Beda. Parumpendit enim extra lucem cecus aliqd
querere qz ⁊si habere cecus quodlibet potest. sine luce
no potest videre qd habz. ¶ Hero. Considerans
aut ihesus pmpcam voluntatem. opletione desiderij i
muneratur. ¶ Orige. Sup matheum. Dignus aut est
dicere. Rabboni. vt sicut in alys dr dne. qua fili. da
uid. Dn propter illud q dicit fili dauid no ostinet ei sa
nitatem. sed propter hoc q dicit Rabboni. Dn sequitur.
Ihesus aut dixit ei. Vade fides tua. saluum te fecit.
Et ostinuit vidit ⁊ sequebatur eum in via. ¶ Theophi.
Oratio ei erat ata ceci. in eo q sanus effectus ihesum
no reliquit. sed secutus est eum. ¶ Beda. Iustice aut
Iericho que interpretatur dr luna. defectum nostre mu
tabilitatis designat. appinquans dns Iericho. lu
me ceco reddidit. qz venturus in carne ⁊ passionis ap
propinquans. multos ad fidem adduxit. Non enim
prius incarnationis sue temporibus. sed paucis antq pa
tret annis misterium verbi mdo exhibuit. ¶ Hero.
Certas etiam. et pte facta iudeis illustrat in fi
ne quando eis mittet heliam pphetam. ¶ Beda. Qd
aut appinquans hiericho vnum illuminauit ac pficiscens
de Iericho duos. Hoc significauit q ante passionem fu
ri vni tm. populo iudeorum pdicauit. Post resurrectio
nem vero atq ascensionem suam p apostolos ⁊ iudeis et
gentibus diuinitatis ⁊ humanitatis sue arcana pate
fecit. Quod vero marcus vnum illuminatum scribit
ad gentium salutem respicit. vt eorum quos instituebat
ad fidem saluationis figura pgrueret. Matheus vero
qui credentibus ex hebraeis suum scribebat euangelium
quod in gentium quoq notitiam erat pcentum. rece

dues dicit illuminatos ut ad verum sol ipm fide
cam ptinere doceret. Proficiscentibus aut dnis cum
scipulis eius ⁊ plurima multitudine de iericho cecus
sedebat iuxta viam mendicans. Quia ascendens ad
los dno ⁊ multus fidelium sequentibus imo ciuitas ad
ticio mdi electis vna cum illo ianuam regni celestis in
gredientibus mox gentium pplus cepit fuit illumi
cionis lucem habere. Qui mendicat iuxta viam sedens
qz nec ad vitam ingredientes. ad hoc pertinet quod
dicit. ¶ Hero. Populus eius iudeorum q scripturas
uac. nec opletur iuxta mensuram mendicantis. Clamat
ait fili dauid miserere mei. qz p merita patriarcha
rum iudaicus pplus illuminat. Comminatur ait ei multi ut
ceat qz pcca ⁊ demonia opescunt clamoribus pauperis
ille magis clamabat qz in grauescentibus bellorum ali
pide adiuuari hoc ei ibm nazareni cum clamoribus
de fuit. ¶ Beda. pplus etiam gentium agnita hora
mis xpi pticeps ei fieri qrebat Cum prius diabolus
mkti pmo iudei deinde et gentiles. ne illuminentur
mdo xpm inuocarent. Nec tm ipsi gentium fuerunt
q ad vitam erant predestinati. valebant salutem pcure
Clamante aut cecum transiens audiuit qz pplus illumi
nata misericordiam. q p diuinitatis potentiam mundi ti
enebras exclusit. Quod ei pter nos nat ⁊ pas
ei. q transit. Ihs qz hoc adiuuat ei. Stat in
dei ei immutabile cuncta disponere. Clamantem aut
dns vocat. cum pplo gentium pdicantibus verbum dei
mittit. Qui vocatus cecus aiequiuit ei ⁊ surgens
atq ad dnm venire properauit. cum pdicantibus ihesum
spem eos salutis hre ac de corpore vigor reparat
ad veritatem studia se acongere iubent. Proiecto in
stimento exilit. qui abiectis mundi retinaculis ap
dito mentis gressu ad largitorem eternae lucis gaudet
¶ Hero. Venit etiam iudaicus populus etiam
nudus veteri homine ut limus. Cheno sup mitte
qua segmentum deponens pphetas. apostolos in
tis gliderans. ad supna se extendit. Quam contem
ens autem est ordo salutis. Audiamus pres p pro
phetas Deinde clamamus p fidem Postea vocamur
p apostolos Surgimus p penitentiam. ornamur p
baptismum. Interrogamur p voluntatem. Cecus
autem interrogatus hoc requirit. ut videat vide
tatem domini. ¶ Beda. Quaerimur ergo ⁊ nos ut
non diuitias. non terrena bona. non honores a Ds
sed lucem queramus. quam videre cum solis angelis
lis possumus. ad quam via fides est Unde ⁊ ait
spondet. Fides tua te saluum fecit. vidit autem ⁊ sequ
tur. qui bonum quod intelligit operatur. ihesum sequ
sequitur. qui imitatur. qui prosperam in hoc mundo
luit ob pbria irrisiones toleranter. ⁊ quia terrenis
prosalium delectatione a gaudio interno cessamus
cum qua amaritudine illic redire oportet. ¶ Ori.
epl. Dicit autem q secutus est dominum in via
licet in hac vita qua post hanc excludunt omnes q
hic cum non sequuntur ad operanda mandata eius
¶ Hero. vel via ista est q dixit. Ego sum via veritas
⁊ vita. Hec est via angusta que ducit ad arbitrium
rosolime ⁊ Bethanie ad montem oliueti. qui est
mons luminis ⁊ consolationis.

Capitulū vndecimū.

Cum appiquaret iherosolime & Bethanie ad mōtem oliueti mittit duos ex discipulis suis & ait illis. Ite in castellum quod est cōtra vos & statim introeūtes illic inuenietis pullū ligatum. sup quem nemo adhuc hominū sedit soluite & adducite illū Et si quis uobis dixerit. Quid facitis? dicite. quia domino necessarius est. & continuo illū dimittet huc. Et abeuntes inuenerunt pullum ligatū ante ianuam foris in biuio & soluunt eum. Et quidam de illic stantibus dicebant illis. Quid facitis? soluentes pullū. Qui dixerūt sicut pceperat illis Ihesus & dimiserūt eis. Et adduxerunt pullum ad ihesum & imponūt illi vestimēta sua & sedit super eum. Multi aūt vestimēta sua straueruntin via. Alij autē frondes cedebāt de arboribus & sternebant in via Et q̄ pibāt & q̄ sequēbāt clamabāt dicentes Osanna benedictus q̄ venit in nomine dni. benedictū quod venit regnū patris nri dauit Osanna in excelsis.

¶ Crys. Postq̄ dns sue veritis sufficientē expientiam dederat et crux instabat in ianuis omnia cū maiori angie clamitate que aduersarios inflāmabā erat. Et ō q̄uis multoties ps ascēderit Iherosolimā. nūq̄ en cū tanta excellentia sicut mō ¶ Theoph. vt si velit valeāt gratiam eius agnoscere & p ppheias de eo completas scirent. q̄ est verus deus. Si vero noluerit. manus fiet eis pudidū q̄ tot clarius miraculis non crediderūt. Nunc igitē aduentus clamitatē euāgelista describens dicit Et cū appiq. Iero. et bet. ad mon. oli. mit. du. ex dis. ¶ Bethania. villula ē siue ciuitas in latere mō. oliuet. vbi Lazarus est suscitatus a mortuis. Quo aūt discipulos miserit & ad quid ostēdit subdens. Et ait illis. Ite in castellū quod ē ōtra vos. ¶ Theop. Considera vero quāta dns discipulis pdixerit. s. q̄ inuenirent pullū. Vnde sequitur. Et statim introeuntes illic inue. pullum ligatum sup quem nemo adhuc hom sedit. solui. & adducite illū. Et q̄ impedirent ab acapiendo. Vnde sequitur. Et si q̄s vobis dixerit q̄d fa. dicite q̄ dno necessariu est. Et q̄ hoc dicto permitterent accipe. Dns sequitur & continuo illum dimittet huc & sicut dns predixerat. ita impletur Vnde sequitur. Et abeuntes inue. pullū ligatū ante ianuā foris in biuio. & soluunt eū ¶ Aug. de cōsen. euā. Narrat asinā dixit & pullū cetera aūt de asina tacet. Vbi ergo verū q̄ factum potest intelligi nulla repugnātia est. nec si alius vnum. alius aliud cōmemoraret. quanto minus moueri oportet si alius vnū. alius verūq̄ cōmemoraret. Sequitur. Et quidam de illic stantibus dicebant illis. Quid facitis soluentes pullū. qui dixerūt eis sicut pceperat illis Ihesus & dimiserūt eis. ¶ Theop. Non aūt hoc pmiserunt. nisi diuina vtus eis incumberet cogens illos presertim quia rurales existentes & colonis pmiserunt pullum auferre. Sequitur. Et adduxerunt pullum ad Ihesum & imposuerūt illi vestimenta sua & sedit super eum ¶ Chrys. Non quidem q̄ ex necessitate a monte oliueti vsq̄ Iherusalem sup pullū ire dnm oportebat. cum uideam & omnem Galileam pedes pambulauerat. sed signū erat quod fiebat. Sequitur Multi aūt vestimenta sua straueruntin via. ¶ Iero. Sub pedibus pulli asine. Alij aūt frō. cede. de. ar. & ster. in via. Magis autem ad ornatū & ad sacramentū pertinet q̄z ad necessitatem. Sequitur. Et qui prei. & qui seque. clama. dicen. Osanna benedictus qui venit i nomine dni. Multitudo eim corrupta non fuit. donec cognouit quod ogruū erat. pter quod honorauit Ihesum vnus quisq̄ fm pria vtutez. Dn laudātes ipsi ymnū leuticū & dauticū assimilere dicētes Osanna quod fm quosdam idez est q̄ saluū me fac fm vero quosdam. idem. q̄ hymnū. Estimo aūt primū ē verius. Nam in centesimo decimoseptimo psalmo habē. O domine saluum me fac. quod in hebreico scriptū ē Osanna. ¶ Beda. ē aūt Osanna vbū hebreum ex duobus. corrupto & integro. Hallua nāq̄ siue saluifica apud eos dr osy. At vero anna interiectio est deprcantis. quo apud latinos interiectio est dolentis. heu. ¶ Iero. Osanna igitē. i. saluifica dicūt vt homines saluentē ab eo benedicto vincente & vemente in nomine dni. i. patris sui quemā filius de patre suscepit nomē & pr de filio. ¶ Crisost. Sic ergo dant deo gratiam dicentes. Benedictus qui venit in nomine dni. Benedicūt etiam regnū xpi dicentes. Benedictum quod venit regnū pris nri Dauid. ¶ Theoph. Regnum aūt Dauid regnum xpi dicebant. Et q̄ de semine. Dauid xpus descenderat. simulq̄ quia Dauid interptat manufortis. Quis en fuit manufortis nisi dns cui manus tot & talia miracula opata est. ¶ Chrys. Vnde & multoties ppbete Dauid xpm nūcupant pter originem xpi ex Dauid fm carnem. ¶ Beda. Regimus aūt in euangelio tobis. quia ne facerent eum regem in mōtem fugit. Huc aūt vbi passurus Iherosolimā venit. non refugit eos qui se regem nūcupant vt apte doceret. quia nō temporalis & terrenī. sz eterni in celis rex esset imperij. atq̄ ad regnum p contēptum mortis puenire. Notandū aūt quanta sit consonantia turbe. Cum voce gabrielis qui ait. Dabit illi dns deus sedem Dauid pris sui. vt sez gētē cui Dauid quondam temporalis regni gubnacula p bnit. hāc ipe verbis & factis ad regnū celeste vocaret ¶ Chrys. Et vlterius dant gratiam deo cum subdē. Osanna i excelsis. i. hymnus & gloria sit vniuersorum deo qui est in excelsis. ¶ Iero. Vt Osanna. i. saluifica in excelsis & ymno. i. vt iusti edificentē in ruinam angelorum & terrenī & subterranei eam saluentē Obiice aūt appiquat dns iherosolime que ē visio

petris. Ita qta mātet fixa immobilisq; felicitas q̄
fm apostolū mr̄ est omnium credentiū. ¶ Beda.
Bethania autem domus obedientie dicē. quia mul
tos ante passionem suam docendo domum sibi obedi
entie effecit. ⁊ in monte oliueti posita esse dicitur.
qz ecclesiam vnctōe spiritalium carismatum ⁊ scien
tie pietatis q; luce refouet. Misit autem discipulos
in castellum quod contra eos erat. hoc est doctores
qui in docta totius orbis loca quasi contra positi
castelli menia euangelizando penetrare destinauit
¶ Iero. Omni vocāt ⁊ bini mittūt discipli xpi qm̄
tamen ā ḡsistit cū vno vt dr̄ ve solitū ꝛc. duo edu
cit hebreos de egipto duo deportāt boerū de era sā
da. vt sp ppositū uingāt op⁹ ⁊ sciam. ⁊ duo māda
ta ō duabꝫ tabul pferāt ⁊ duobꝫ fōtibꝫ abluāt ⁊ ab
luāt ⁊ duobꝫ vectibꝫ arcā dīi poterāt ⁊ int̄ duos che
rubin deū cognoscāt spū ⁊ mēte psallēres ¶ Theo.
Ipsō ait erat necessariū pullū. s; eū ōsiuit ōnēdens q;
debebat se ad gentilē ppl̄m trāsferre. ¶ Ide. Pullū
eni asine lasciuus ⁊ liber ppl̄m nationū significat su
p quē nēo adhuc hoīm sedit. qz nemo rōnabiliū do
ctoꝝ frenū correpcōis quo l̄ linguā cohibere a malo
ut in arcaꝫ vite viam ire cogeret. vtilia suadendo p
tulēt. ¶ Iero⁹. Inuenerē aē pullū ligatuz ad ia
nuam foris. qz ppl̄us gentil ligat⁹ ēat vinculis pec
catoꝝ suoꝝ ante ianuā fidei ⁊ extra ecclā. ¶ Am.
sup lucaz. Vt iouxie eū ligatum ad ianuaz qz extra
xpm quecūq; est foris ē in via. Qui aē in xpo ē fo
ris nō ē in transitu siue in biuio. addidit vbi nulli⁹
certa possessio. nō pcepe nō alimēta. nō stabulum.
misera seruit⁹ cui vagum ius ē. Plures em̄ dīos
hē q̄ vnū nō habz. alieni alligant vt possideant iste
solutū ut teneat. Debemēcora ei dona nouit eē quā
vincula. ¶ Beda. Vt rectē in biuio stabat. qz ñ viā
certus vite fideq; tenebat. s; plures dubioq; secta
rū calles sequebat̄ errone⁹. ¶ Iero⁹. vt in biuio ⁊
in libertate arbitrij dubitans mē vitaz ⁊ mortem.

¶ Theop. vt in biuio ⁊ in vita hac solut⁹ ē ante
a discipulis p baptismū ⁊ fidē. ¶ Iero. Iudā aūt
dicebāt ḋo laqueus. acsi diceret q̄s pōt dimittē pēcā.
¶ Theop ut phibentes fuit demōes q̄bꝫ fuerē apli
fortiores. ¶ Ide. ut magri errorū q̄ uemētibꝫ ad sa
lutē doctoribꝫ gentiū obsistebāt. Ac postq; fidei do
mice pēas aparuit credentibꝫ adūsariorū querel lib
ere credendū ppl̄s ad dīm quē corde portaret. adduce
bat̄. Vestimēta aūt apl̄orū que illi imponūt. ut doc
trina vtrum ut discretio scripturarū ut ecclasticorū do
gmatū varietates intelligi possūt quibꝫ illi corda ho
minū ante nuda ⁊ frigida q̄ xpo sessore digna fiāt
habitare. ¶ Iero⁹ ut ipōnunt vestimēta sua ⁊ stolaz
primam immortalitatis p baptismi sacramēta afferūt
Sedit aūt ihesus sup eū ⁊ i eis regnare cepit ue
nō regnet pccm̄ in la scuia carne. sed iustitia ⁊ pax
⁊ gaudium i spūsancto. Multi aūt strauerūt vesti
menta sua in via sub pedibus pulli asine. Qui sine
pedes. nisi extremi qui portant quos ad iudicandum
constituit Apostolus qui ⁊ ipsi ⁊ si non sunt dorsū
in quo sedet dominus. tamen cum militibus a Johan
ne instruuntur. ¶ Beda. uel multi vestimenta sua
in via sternunt. quia sancti Martires proprie se cas
tis amictu exuentes simplicitatibus dei famulis suis
suo sanguine parant. Multi etiam uestimenta sua
via sternunt. quia corpora sua per abstinentiam ma
cerant. ut dei iter ad montem parent. uel exemplaria
na sequentibus prebeant. Frondes autem vel ra
mos de arboribus cedunt qui in doctrina veritatis
semina patrum de eorum eloquio rapiunt. Et ho
in via dei ad auditoris animum verentibus humili
dicatione submittunt. ¶ Theophilus. Sternunt
⁊ nos viam tuae nostre cedentes ramos de arboribus
sanctos imitantes. ¶ Nam arbores sancti sunt. de
quibus isti ramos cedit. qui virtutem imitatur sa
¶ Hieronimus. Iusti enim ut palma florebunt ut
gusti radicibus lati in floribus ⁊ fructibus quorū
bonus odor christi sunt. ⁊ sternunt tuam mandata
rum dei bona fama. qui precedunt Prophetas ⁊
qui sequebantur. Apostoli. ¶ Beda. Et quicū
nes electi siue quia in iudea esse poterant. siue qui
nunc in Ecclesia existunt in mediatorem dei et hō
num crediderunt ⁊ credunt. Qui precedunt ⁊ qui
sequuntur. Osanna clamabant. ¶ Theophilus.
Sed ⁊ qui precedunt ⁊ qui sequuntur nostrorum ad
tuum ad laudem sunt dei. Iudam enim in pri
mitiua uita bonum fecerunt imitum sequens uita tua
est ut prior. neq; in laudem dei fruitur.

¶ Et introiuit iheso
solimā in templum. ⁊
circūspectis omnibus
cū iā vespera eēt hora
exit in bethaniā cum
duodecim Et alia die
cū exiret a bethania e
suryt Cumq; vidisset
alōge ficū hētē folia
venit siq̄d forte inue
niret in ea Et cū ve
nisset ad eā nihil inue
nit pter folia nō em̄
erat tps ficorū Et re
spōdēs dixit ei. Iam
ñ amplius in te ut nunc
quisq; ex te fructum
māducet ⁊ audiebāt
discipuli eius

¶ Ide. Ampliam
te tempe passionis ap
pinquare volunt dīi
loco passionis. ve p ei
tmaret. qz sua sponte
mortem subiret. vīdit
Et intro. ihesus in
templū. Qz autem in
gressus eiusdem pri
mo tēplū adhuc fuit
hebris religiosus q̄ le
quamur pincipatus.
ut cū forte quendam
locum in quo ipse ora
tionis iniram⁹ Pri
mo ad hanc diuersi
hoc quoq; intelligendū
est q̄ tanto dīs fuit
pauperans ⁊ ita nulli
fit adulat⁹ ut in vita
magna nihil habuerit
nihilq; inuenire mālu
sq; i āgulo quale apo
latū sorores q̄ ne
taret eos. q̄ ne vīdi
bethania ē oppidū
Et circumspectis om
nibus sicutis cum bethe
cō suscipere cum iam vespera esset hora exit in
bethaniam cū duodecim Ipsō hoc semel fuit sed quin
nes quinq; dies ex quo Hierosolimā ascenderat vsq; ad
temp⁹ passionis hoc ipm semp agē solebat vt p dies
in templo doceret. nocte vo exiens morabat i mōte
oliueti. Sequitē. Et alia die ē exiret a bethania.

¶ Cnf. Qualiter aũ mane esuriebat vt mathe⁹ di
cit. nũ quia dispensatur hoc carmi sue pcessit. Sed
tur Cumq; vidisset a longe ficum ha folia venit si
quid forte inuenireet in ea. Manifestum est aũt q̃ ho
fin suspicõem discipulorũ dñ. qui estimabant ꝓter
hoc xp̃m ad ficulneam accessisse. Et ꝓter hoc ficul
neam ipam maledictam esse q̃ in ea fructũ nõ inue
nit. Nam sequit. Et cum venisset ad eam nihil inue
nit ꝑter folia. Non em̃ erat tempꝰ ficorũ Et respõ
dens dixit ei. Jam non amplius in eternũ quisq; ex
te fructum mãducet Maledicit ergo ficulneam ꝓ
discipulos vt ꝓficiant. Quia em̃ vbiq; beneficia tri
buebat. nullũq; punebat. Optabat aũt eius punitio
ne ventis demonstracõem ꝑbere vt discerent q̃ pos
sent etiam in deos ꝓsequentes sicare noluit hoc demõ
stare in hominibus. Vnde in planta sue punitione ventis
ꝑbuit signum. Vnde ostendit q̃ principaliter ꝓ
ter hoc ad ficulneam venit. nõ ꝓter esurie. Quis
ei tũ iscius utputet ẽ q̃ matutino tpe tali stimulaẽ
esurie. Aut quid est quod impediret eum comedere
antequ domũ exiret. Neq; potest dici q̃ visio fruc
tus excitauit in esurien appetitum. Non em̃ erat fi
cor tempꝰ. Sed si esuriebat cur de alio comedere ñ
querebat. sed de ficu fructus ante tempꝰ emere
non valente quamq; etiam pena erat dignũ. ficũ fru
dum non habere ante tempꝰ Ideoq; ex hys sufficẽ
ter silogisari potest. q̃ ꝓpriam volebat demonstrare
ventem. vt non fatigarent animis in eius passione
¶ Theop. Volens ostendere discipulis q̃ si vellet
hos qui crucifixuri erant ipm. in momento posset
exterminare. Mistice aũt dñs introiuit in templũ
sed rursus exiuit ostẽdens q̃ ipm relinqueret deser
tum. et i rapinam. ¶ Beda. Circũspicit aũt omia
circa. et in gtradicentibus veritati non inueniens.
vbi capuit reclinet. secedit ad fideles. et in eis qui obe
dunt. mansionem facit. Bethania namq; domꝰ obe
dientie dñi. ¶ Jero. Mane aũt ad iudeos venit.
atq; nos in vespera mũdi visitat. ¶ Beda. Sicut
aũt parabolas loquit. ita et operatur. ideo esuriens in fi
cu fructum querit. cuꝰ nondũ tempus esse nouit.
et ficũ eam ꝓpetua sterilitate damnat. vt ostenderet
plebem iudeorũ ꝓter folia. id est verba iusticie que ha
bebat sine fructu. id est bono ope nõ posse saluari sed sci
di. et in ignem mitti. Esuriens ergo id est salutem hũa
ni generis desiderans vidit ficum. id est iudeum hñtem
folia. id est eloquia legis. et ꝓpheta. et quesiuit in ea fru
ctum boni opis. docendo. corripiendo. miracula facẽ
do. et non inuenit. et ideo damnauit. Tu quoq; si non
vis damnari a xpo in iudicio. arbor sterilis esse cuie
to. sed potius pauperi xpo fructum pietatis quo indi
gere offer. ¶ Cnf. Est aũt et aliter dicere. q̃ domꝰ
ante tempus fructum quesiuit in ficu. et non inueni
ens maledixit quia omnes qui mandata legis adim
plere iusti suo tempore fructificare dicunt. sicut ẽ illud
mandatum non mechabere. Qui autem non solum
non mechatur. sed pmanet virgo. quod est magis ve
tutibus excedit. Dominus autem a ꝑfectis non solũ
exigit vt ceteri obseruent. sed supra mandata fru
dificent.

¶ Et uenũt iherosolimas. Et cum introisset in templũ cepit eiicere uẽdentes et ementes in tẽplo. et mẽsas nũmularioꝝ et cathedras uẽdentiũ columbas euertit. et nõ sinebat ut q̃squis trãsferret uas ꝑ templũ. Et docebat eos dicens. Nõne scriptũ est q̃ domus mea domus oratõis uocabit omnibus gentibus? vos aũt fecistis eã speluncam latronũ. Quo audito primi pes sacerdotũ et scribe qrebãt quo eũ ꝑderẽt. Timebãt em̃ eũ qm̃ uniuersa turba admirabãt sup doctrina eius.

¶ Beda. Quia male dicendo ficum infructuosam ꝑ figurã dñs fecit. hoc idem mox aperiens ostendit eiiciendo iniquos de templo. Ficus em̃ nõ peccauit. si ante tempus fructũ non habuit. si sacerdotes. vñ dñ. Et venũt Jherosolimas et cum introisset in templũ cepit eiicere. et emere in tẽplo. Et quidam credendum est q̃ ea tm̃ vendi vel emi repit in templo. q̃ ad ministerium templi necessaria essent. Si ergo ea que alibi libẽter gerere poterant dñs i domo sua tempalia negotia geri non patitur. Quãto magis ea que nunq; fieri licet plus celestis ire merentur. si in edibus deo sacratis agunt. Sequit. Et mẽsas nũmularioꝝ.

¶ Theoph. Nũmularios vocat cãpsores. nũmos. Numus em̃ genus eris minuti est. Sequit Et cathedras columbarũ euertit. ¶ Beda. Quia spũs sanctus in columba sup dñm apparuit. recte ꝑ columbas spũs sancti charismata designant. Columba igit vẽdit. quãdo manus imposicio ꝑ quam spũs sanctus accipit ad ꝑdum ꝑbetur. Cathedras aũt vẽdentiũ columbas euertit. quia qui spiritalem grãm venũdant vt ante homines vt ante dei oculos sacerdotio priuantur.

¶ Theoph. Sed et siquis baptismatis grãm et puritatem tradidit demonis ꝑ peccatũ suum columbã vẽdidit. et ꝓter hoc foras de templo eicit. Sequit. Et nõ sinebat vt quisquis transferret uas ꝑ templum.

¶ Beda. de vasis illis dicit q̃ ue mercãdi grã iferebant. Ceterũ abstinet vt vasa deo dedicata dñs eiceret de templo vt introferre ꝑhiberet i templum. vbi futuri examinis ꝑtendit exemplum. Quia de ecclesia repellit reꝑbos. et ne vltra admiscerentur bandã. Et ecclesiam intrent. eterno eos verbere compescit. Et peccata que eedibus fidelium merant. diuinitus immissa compundio tollit. et ne vltra repetant. diuina in eis gracia adiuuat. Sequit Et docebat eos dicens Nonne scriptum est. q̃ domus mea domus oratõis vocabit cunctis gentibus. ¶ Jero. Iuxta isaiam. vos aũt fecistis eam speluncam latronũ iuxta Ieremiam. ¶ Beda. Omnibus inquit gentibus. non vni genti iudee. nec in vno iherosolime vrbis loco. si in toto orbe terrarũ. et nequaq; thaureꝝ et hircoꝝ et arietum. si oratorium. ¶ Theop. Spelunca aũt latronũ templum nominat ꝓter lucrum. Denus nã q̃ latronũ ad lucrum se ꝓgregat. Quia ergo illa animalia que ad sacrificium oblata erant causa lucri

pendebant latrones ipos dixit. Nõ hoc eim in templo erat. Vt ut nõ dantes corpaliter pfequerẽt. Et dantes spiritaliter necarẽt. Templũ eciã ⁊ domus dei mens ẽ ⁊ ꝓscia fidelium que si in lesiõe pximi p uersas cogitacões pfert quasi in spelunca latrões resident. Ergo mens fidelium spelunca latrõis fie. qũ relicta simplicitate sanctitatis illã conaẽ agẽ quo valeat pximis nocere. ¶ Aug. de cõ. euã. Nobis aũt longe diuerso ordine hoc narrat. Vnũ manifestum ẽ nõ semel. si iterũ hoc eẽ a dño factũ. sed illud ꝓmũ ꝯ memorarũ a nobis hoc vltimũ a ceteris ambo. ¶ Ubi. Quod eciã ẽ in maiorẽ redargucõẽ iudeorũ. qz cũ dñs hoc maiõs fecerit. ipi mime se correxerunt.

¶ Aug. de con. euan. In hoc eciã marc⁹ ñ eundem ordinẽ tenet cũ matheo. Sz qz mathe⁹ ita conecte relictis illis abpe foras extra ciuitatem in betha niã. Dñs mane reuertentez in ciuitatem arbori male dixisse ꝯmemorat. Probabili⁹ credit ipe poꝰ tenuisse ordinẽ ꝯpis de vendẽtibꝰ ⁊ emẽtibꝰ ⁊ eiectis de templo. Pretermisit ergo Marcus qd ꝓma die factũ ẽ. cũ intrauit in templo ⁊ recordatũ mẽ posita ut cũ dixisset qz nõ inuenit aliqd in ficulnea ꝑter folia. qd secõdo die factũ est sicut ambo testãt. ¶ Glo. Quẽ aũt effectũ correctio dñi in mistris templi habuerit audit euãgelista cũ subdit. Quo audito pimo apis Pa. ⁊ scribe querebãt quõ eũ perderẽt. Sed m illud Amos. Odio habuerũt corripientez in porta. ⁊ loquentez pfecte abhominati sunt. Ab hoc aũt tam iniquo ꝓposito ad tempꝰ solo timore retrahebant. vñ subdit. Timebant eim eũ qm vniuersa ẽba admirabãt sup doctrina eius. Erat eim docens eos sicut potestatem habens ⁊ nõ sicut scribe eorũ ⁊ pharisei ut alibi legit.

¶ Et cum uespera esset facta egrediebat de ciuitate. Et cum mane transirent uiderũt ficũ aridam factam aridicibus. ⁊ recordatus petrus dixit ei. Raby ecce ficus cui maledixisti aruit. ⁊ respondens ait illis habetis fidem dei Amẽ dico uobis quia quicũq dixerit huic mõti tollere ⁊ mittere in mare ⁊ nõ hesitauerit in corde suo sz crediderit qz quicũq dixerit fiat siet ei. ꝓpterea dico uobis. Omnia quecũq orãtes petitis credite qz accipietis ⁊ uenietꝰ uobis ⁊ cũ stabitis ad orandũ dimitti si quid habetis adũsꝯ aliquez ut ⁊ pater vester qui in celis ẽ dimittat uobis peccata vestra. ꝓ si uos non dimiseritis nec pater vester qui in celis ẽ dimittet uobis peccata vestra.

¶ Hero⁹. Relinquẽs dñs post se tenebras in iudeorũ cordibus ut sol egrediebat de ciuitate ad alia que ẽ benuola ⁊ obedientes. Et hõ significat. cũ dr. Et cũ uespera esset facta egrediebat de ciuitate Sz oriebat sol ⁊ oriẽ sol. Nux eim ablata a scribis luq i apis. vñ iem i ciuitatez reuertit. propter qd subdit. Et cũ mane trãsirẽt sez in aqua eũtes. videre ficuz aridam factã a radicibꝰ. ¶ Theop. Qd miraculũ magꝰ videt in hoc qz tam humidaz ⁊ vindẽ arborẽ siccauerit. Quamuis aũt matheꝰ dicat ficulneã cõtinuo arefactaz. ⁊ qz videtes discipli ãmirati sũt. ñ admirẽ ꝯ si nũc a marco audis ficũ in crastinũ arefactã vel se discipulos illã fecisse intelligẽs ẽ hoc qd dr a matheo sq qd ñ statim videre si in crastinum.

¶ Aug. de con. euan. Intelligẽ aũt nõ tũc arusse qd viderũt sed pnuo quando maledicta ẽ. nec qz ei arescere sed pmꝰ arefactam dicũt. ita si ei petrus vbo cũ aruisse indicet

¶ Hero⁹. Sicus aũt arida a radice ꝯpinga est a chaõn ⁊ a ceteris a qz bo oãs languo ab ipsi vsq ad zachariam requirẽ. ¶ Theo. Arefactã aũt arefacta ẽ ficus. ut oãderẽt gens impia non ab tempus vt ex pte cõpiẽda euarnez in cuiusq ⁊ p pentenciã liberanda sicut sepe factũ ẽ. sed certa damnacõe ferienda. Et arefacta ẽ a radice. vt oãdat non solum hõ ano extrinsecꝰ. sed diuinitatis fauore funditus destruenda. Nam ⁊ vitam perdit in celis. ⁊ patriam in terris. ¶ Hieronimus. Petrus autem agnouerit arbor ficus ⁊ abscisam radicem cui succedit oliua fructifera pulchra vocata a cio Vnde sequit. Et recordatus Petrus dixit ei. Rabi ecce ficus cui maledixisti aruit. ¶ Cristostomus. Quod autem petrus ⁊ alij discipuli mirabiliter erat pfecte fidei. Non enim magnum erat hoc dicere. Qua ergo non manifeste nouerant eius virtutem eorum ignorancia fecit eos admiratores petri. Et ideo subditur. Et respondens iesus ait illis. Habetis fidem dei. Amen dico vobis quia cumq dixerit huic monti. Quasi dicere non solum lignum siccare potentis sed ⁊ montem iussu accepto transmutare. ¶ Theophilus. Citatis autem diuinam misericordiam. qualiter nobis a ꝯpiscipiãtibus. ad eum per fidem. miraculorum virtutem donat. quam ipse possidet per naturam. mantum ue etiam montes transmutare possumus. ¶ Dicit. Solent autem gentiles qui contra ecclesiam male dicta scripsere impacperare ro. sine qui res habuerunt plenam fidem dei. qui in quam nemo ferre potuerunt. Quibus respondendum dicit omnia sempta esse que in ecclesia sunt gesta. et de factis ipsius clausis scripturis ostendit. Fides autem potest. si necessitas id fieri poposcisset. quemodo factum legimus precibus Gregorij Nazanzenus Quinus precibus mons tantum sparsus quit structoribus ecclesie quanto in eius habuerit

¶ Crisostimus. Vel aliter. Sicut fecum non pter se siccauit sed in signum iherusalem ad arefactionem peruenture. ⁊ ad demonstrandum virtutem fuie. Sic intelligendum est ⁊ de promissione que circa montem. quamuis huiusmodi transmutatio sit impossibilis secundum dei virtutem. ¶ Jeronimus. Christi igitur qui est mons crescens de lapide abscisus sine manibus. tollitur ⁊ mittitur in mare quando apostoli dicunt Digne transferamur ad gentes. ita quas qz vos i dignos iudicastis audietis verbum dei

¶ Beda. Vel quia mollitis nomine diabolus significat per superbiam mons ad preceptum eorum qui fortes sunt in fide tollit de terra et in mare proicit cum predicantibus verbum dei doctoribus sanctis immundorum spirituum a eorum corde repellit. qui ad vitam sunt preordinati Et in turbulentis animis infidelium mentibus vesaniam suae ejrannidis exercere permittit. In quo tanto arcius desevit quanto amplius se dolet a lesione paradisi fuisse depulsum Sequitur. Propterea dico vobis omnia quecumque orantes petitis credite quia accipietis et fiet vobis.

¶ Theophi. Qui enim ex affectu credit manifestum est quod in deum erigit cor suum et illi quiescit. et certificat cor eius calefactum quasi suam petitionem iam obtentum quod quidem intelligibile est ei qui passus est hoc. Et mihi quidem videtur illos hoc pati quia mensuram et modum attendunt. propter hoc dominus dicit quod omnia accipietis quecumque cum fide petieritis. Qui enim credit se totum disponit a deo. cum lacrimis mercedem et quasi domini pedes in oratione tenere se cogitans quae iuste postulat prosequitur. Dis autem et alter quae petis atque dimittere siquid peccaverit frater tuus Et hoc est quod subdit. Et dum statis ad orandum dimittite si habetis aliquem. vt et pater vester qui in celis est dimittat vobis peccata vestra. ¶ Ibero. Septem versus orationis dominice Marcus suo more in una oratione comprehendit. Is autem cui dimissa sunt omnia peccata quid amplius rogabit. nisi vt perseveret in eo quod obtinuit. ¶ Beda. Notanda est autem distinctio depcandum quae precatam habet fidem. quae per dilectionem operatur. ille orando vt etiam iubendo potest transferre montes spirituales. quo fecit Paulus de Elyma mago. Qui vero etiam fastigium precedens nondum percedere queunt. Postulent sibi peccata dimitti et impetrabunt. si tamen in se peccantibus alias primo ipsi dimittant. Sin autem hoc facere prohibentur. non solum orando vetantes facere. sed nec suorum possunt veniam prosequi peccatorum. Et hoc est quod subditur. Quod si vos non dimiseritis. nec pater vester qui in celis est

¶ Et venerunt rursus Ierosolimam Et cum ambularet in templo accedunt ad eum summi sacerdotes et scribe et seniores. Et dicunt illi. In qua potestate hec facis aut quis dedit tibi potestatem vt ista facias. Iesus autem respondens ait illis Interrogabo vos et ego vnum verbum et respondete mihi et dicam vobis in qua potestate hec faciam baptismus Iohannis. de celo erat. an ex hominibus Respondete mihi At illi cogitabant secum dicentes Si dixerimus de celo. dicet. Quare ergo non credidistis ei Si dixerimus ex hominibus. timebant populum omnis enim habebant Iohannem quia vere Propheta esset Et timentes dicunt. Iesu. nescimus Et respondens ait illis nec ego dico vobis in qua potestate hec faciam

¶ Theop. Quia dominus de templo ejecerat eos qui templum quasi tabernam rerum venalium faciebant iratus fuerant. et ideo accedit vt interrogent et tentent. Dicit. Et venerunt rursus Ierosolimam et cum ambularet in templo ac. ad eum summi sacerdotes et scribe et dicunt illi. In qua potestate hec facis. aut quis dedit tibi potestatem vt ista facias. Quasi diceret. Quis es tu qui talia facis. Numquid doctorem te constituis et te ordinas principem sacerdotum ¶ Beda. Et quidem quando dicunt. In qua potestate hec facis de dei data potestate. et subintelligi volunt diabolum eum quod faciat. Addentes quoque Quis dedit tibi hanc potestatem. manifestissime dei filium negant. quem putant non suis sed alienis virtutibus signa facere. ¶ Theo. Hoc autem dicebant credentes ipsum in iudicationem reducere. vt si diceret. In potestate mea ipsum teneret. Si autem dicet. In potestate alterius. ab eo discedere putarent. quia ipsum deum esse credebant. Dominus vero illos interrogat de Iohanne. non frustra neque sophisticis sed quia de eo ibes phibuerat testimonium. Unde sequitur Ille autem respondens ait illis. Inter vos et ego ¶ Beda Poterat quidem dominus apte responsione temptatorum calumnias prefugere. Sed prudenter interrogat. vt suo vel silentio vel sententia condemnet. Quod apparet ex eo quod subdit Et illi cogitabant secum dicentes. Si dixerimus de celo. dicet. Quare ergo non credidistis ei. quasi quem pretemini de celo habuisse propheta. mihi testimonium phibuit Et ab illo audistis In qua ista facio potestate. Sequitur. Si dixerimus ex hominibus. Viderunt ergo quod libet horum respondisset. in laqueum se casurum timentes lapidationem si magis timentes virtutem professionem Dominus sequitur. Et respondentes dicunt Iesu Nescimus ¶ Beda De lucerna mundi obscurare. vel dum Dauid lucernam Christo meo. inimicos eius induam confusione Sequitur. Respondens Iesus ait illis Nec ego dico vobis in qua potestate hec faciam. q. d. Non vobis dico quod scio. quia non vultis fateri quod scitis. Notandum autem quod duas ob causas maxime sciencia veritatis est occultanda querentibus. sed cum Ita qui querit aut minus capax est ad intelligendum quod querit. aut contempnit veritatis aut aliquo alio indignus est. cui debeat aperiri quod querit.

¶ Capitulum duodecimum

Et cepit illis in parabolis loqui Vineam plantauit homo et circumdedit ei sepem et fodit lacum. et edificauit turrem. et locauit eam agricolis et peregre profectus est. Et misit ad agricolas in tempore seruum. vt ab agricolis accipiet de fructu vinee qui apprehensum

¶ Glosa. Postquam dominus prudentem interrogacionem temptatorum eis eluserat persequendo eorum malicia parabolice demonstrat. vnde dicit. Et cepit illis in parabolis loqui Vineam plantauit homo.

¶ Ibero. Homo deus pro dicit humano affectu Vinea domus israhel est Sepis est custodia angelorum Hac est lex. turris templum. Agricole sacerdotes. ¶ Beda Vel sepis murus est vrbis. Hac siue torcular

eū cecidēt ⁊ dimisēt
eū vacuū. Et itezū mi
sit ad illos aliū seruū
⁊ illū incapite wlneza
uerūt ⁊ cōtūelys affe
cezt. et rūsū aliū misit
et illū occidezt Et plu
res alios quosdz cedē
tes alios uo occidētes
Adue ergo unū hās fi
liū kariss̄m ⁊ illū misit
ad eos nouissimū di-
ēs fozte uebūt filiū me
um. Colom aū dixezt
adinuicē. Hic est hezes
Venite occidamus eū ⁊
nra erit hezeditas. Et
appēhēntes eū occide
rūt ⁊ eicezt extra uine
am. Quid ergo faciet
dās uinee? Venet ⁊ p
det colonos ⁊ dabit ui
neā alys. Nec scriptā
hāc legistis lapidē qz
reprbauezt edificātes
hic factus ē in caput ā
guli a dno factum est
istud ⁊ ē mizabile in o
culis nris ⁊ qrebāt eū
tenere ⁊ timuezūt tur
bam Cognouezūt enī
quoniam ad eos pabo
lam hanc dixezit. Et
relicto eo abierūt.

alcaze auē illa tozcula
ria quoz tres psalmi
p̄notāt̄ uiro. ¶ Theo.
Vt sepis ē lex prohi
bens eos alienigenis
omisceri. Sequē. Et
pegre pfectus est.
¶ Beda. Non loci
mutacōe se abire vide
tur a vinea ut vinito
ribz liberz opandi ar
bitriū derelinquat. se
qē. Et misit ad agri-
m tempo. ser. vt ab a
gricol ac de fructu vi
nee. seruū missi ꝓbe
te fructus vinee obe
diēcia ē. De ꝓphetis a
lij cesi. alij volnerati a
lij occisi sūt. Vñ seqē.
Qui app. eū ce. ⁊ di.
eū va. ¶ Beda. Sez
uus q̄ pmo missus ē ip
se legifer moyses iuxt
ligē. seo cesii eū dimi
sezt vacuū. irritaue
rūt enī Moysen in ea
stris Seqē. Et iterz
misit ad il. aliū ser. et
il. m capi. wl. ⁊ vtu. af
fe. Seruos alios. dauid
Regem ⁊ ceteos psal
mistas significat. Sz
hūc affectū vtumelyo
m capite vulnerauezt
q̄ psalmistaz carmina
pupendentes. ipm da
uid abiecerūt. dicētes
Que nos ps cū dauid
Sequē. Et rur. aliū
mi. ⁊ il. occi. ⁊ plures
alios quos cecidezt. ali
os vo occidezt. Terci
uz cū suis socis suis

Prophetaz chorum intellige. Sed quem ꝓhetaz
nō fuit pscuti. Nās sane tribz seruoz gradibz oīm
sub lege cōdoz figurā posse ꝓphendi. dās alibi p
nūciat. di. qm̄ necesse ē ipleri oīa q̄ scripta sūt i le
ge ⁊ ꝓhetis ⁊ psalis de me. ¶ Theo. Vt aliē p p
mū seruū intellige ꝓhetas q̄ circa tpa helie fuerūt
qm̄ michea vberaut sedechias. Pseudo ꝓhēta. Se
cūd vo fuū quē in capite vulnerauezt ⁊ affecezt
iuria. intelige ꝓhetas. q̄ fuezt circa tpa osee ⁊ esa
ie. Tercū vo fuū intelige ꝓhas q̄ fuezt circa tpa
damel ⁊ ezechiel. seqē. Adhuc g̃ vnū ꝗ. ¶ Jero.
Filū carissimū ⁊ nouissimū. vnigenitū. Qd ait dicat. ve
rebūt fi. me. p ironiā hoc dr. Beda. Vt aliē q̄ ait.
q̄ ve fi. me. ñ de ignorancia dr. sz ambigē dr. dū. ut
lisa volūtas hoī refuet. ¶ Theo. vt aliē. Nō igno
rās qd fuēm ēat. b dixit. sz ondēs qd erat. ꝗcēs ea

gratiū eos opari se. Colom aū di. adm. Hic h. ⁊
ec. eū ⁊ nra erit he. ¶ Ne. Mam fili dās ghe
iudeoz pricipes nō p ignorāciā sed p invidiā cru
cifixisse filiū dei. Intelle ezeft cū hic ē. iu dicit ē
Dabo tibi gētes hēditatez tuā. Hāc occiso co mal
colom pnipe mobet anē. cū cruci gēs nū iudai
dem que p eum est extinguere. sed magis q̄ ex
lege est iustitiam pferre. ac gentes imbuere ita
banē inserere. Sequē. Et a pte cum. eo dicunt
⁊ eiecerunt extra vineam. ¶ Theoph. Eiecerunt
tra iherusalē quippe crucifixus est dominus. Ro
mani. Vel eiecerunt eum extra vineam ⁊ extra
plebem dicentes. Samaritanus es ⁊ dimonium ha
bes. vel qua quantum in se erat. sua eum fabri
excludentes gentibus fu scripturū dicunt. Seqē.
Quid ergo faciet dominus vinee. Venet ⁊ pde
colonos ⁊ dabit vineā alys. Aug. de con. evange
listarum. Et quidem matheus illos respondisse ip
iungit. atq dixisse. Malos male pdet. quod nunc
hic non ab ipsis responsum esse commemorat. sed de
minum post interrogacōm suam ipm sibi quasi
do respondisse. Sed facile potest intelligi et illoz
vocem ita subiungendam. vt nō interponere. illi ita
runt aut illi dixerunt. sed cū intelligere aut do re
sponsionem istam dno pocz attribuam. q̄ cū ve
dixerūt eadem de illi hoc ipse respondit qui venu
est. ¶ Theop. Dās ergo vinee est pr̄ hij invip
tu. ⁊ ipse filius incremptus qui pdet colonos. tra
dens ipsos romanis ⁊ populum dabit alys colens
. aplis p legas actus aplōz ⁊ inuenies ita mil
a ⁊ quinq milia repente credentū ⁊ fructificanti
dro. ¶ Jero. vt dat vinea alys. ab oriente et
cidēte ⁊ austro ⁊ ab aqlōe venētibz ⁊ recumbentib
cū abraā isaac ⁊ iacob in regno dei. ¶ Beda. De
autem ita diuinitus fuisse ꝓcuratum ꝓhetis
tim affirmauit exemplo subiuncto. Nec scripturā
hanc legistis lapidem quem reprobauerunt edi
cantes. hic factus est in caput anguli. Quasi di.
Quō implebit hec ꝓhetia. nisi qui ipse a vobis re
ꝓbatus ⁊ odiosus traditus ē gentibus. fidelium ve
quasi lapis angularis duos ꝓtes condat in semet
ipm. atq ex vtroq populo vnam sibi fabri eccle
tem. vnum templum edificet. Eosdem enim senio
ge magistros quos supra colonos dixerat. nūc edi
ficantes appellat. qui qui subiecam sibi plebem ad fi
dem vite fructus quasi vineaz vitis banē exhibent
si quoq hanc deo in habitatore dignam quasi domū
construere atq ozare sapiebant. ¶ Theoph. Ha
pis ergo quē reprbauerūt dedicatus hic factus est
put anguli. ⁊ in capite ecclesie. Angulus namq ec
clesia ē quasi iungens iudeos ⁊ gentes. Ne ad
angulus scz ecca a dno factus ē. ⁊ ē mirabile in oculis
nris. scz fidelium. Nā ab infidelibz miraculis decrit
eur. Mirabile quidē ē ecclesia quasi miraculū fidē
dno cooperante. Aplis ⁊ sermones ꝓhrn ante sapie
bz signis ⁊ hoc est qd dicē. A domino factus ē. ⁊
est mirabile in oculis nostris. ¶ Jero. vt alter
hic lapis reprbus quem gestat angulus pangens
in cena agnum cū pane. fmiēs veteris. nouum ante
ans testamētū. pstās mira i oculis nris ⁊ ꝓpter

¶ Beda. Principes aūt sacerdotum ostendebant vera esse que dñs dixerat quod pater ex hoc quod subiuratur. & querebant eum tenere. Ipse enim est heres. cuius iniusticiam dicebat esse vindicandā a patre. Moraliter aūt cui q̃ fidelium cum misterio baptismi commititur quasi vinea quam excolat locat. Sed missus seruus ptumelijs affectus vt cessat. cum sermo auditus vt ptemittat. vel quod peius est etiam blasphemat. Occisum insup heredem q̃ eum in se esset occidit. qui filium dei peculiaui. pdiro malo culture vinea datur alteri cuz dono grē quod superbus spernit. humilis quisq̃ ditabit. Sed et hoc q̃ principes sacerdotū manum mittere querentes in illum timore turbe retinent. cotidie geritē i ecclesia cū quibus solo nomine sup eam quam nō diligit ecclesia sicere fidei & pacis vnitatem ppter cohabitantium fratrum bonorum multitudinem aut erubescit aut timet impugnare.

Et mittūt ad eum quosdam ex pharisis & herodianis vt eum capent in verbo. Qui venientes dicūt ei. Magister. scimus quia verax es. & non curas quēq̃. Nec enim vides faciem hominū. sed in veritate viam dei doces. Licet tributū dari Cesari. an nō dabimus. Qui sciens versutiam illorum ait illis. qd me temptatis. Afferte mihi denariū ut videam. At illi attulerūt. Et ait illis. Cuius est ymago hec & inscriptio. Dicūt illi cesaris. Respōdēs aūt ihesus dixit illis. Reddite ergo q̃ sunt Cesaris Cesari & q̃ sunt dei deo. Et mirabant sup eo.

¶ Beda. Querentes dñm ꝓprendere simul sacerdotes. timuerunt turbam. atq̃ ideo quod p se nō potuerūt heresis potestatibus efficere tēptabant. vt vt ipsi a morte eius viderent. Et ideo dr. Et mit. ad eum quosdam ex pharisis. & herodianis. vt eum capiant in vbo. ¶ Theop. Diximus alibi de herodianis q̃ heresis quedam nouia erat dicentium xpm esse herodē ppter hoc q̃ desecrāt successiones regni iudeorum. Alij vero dicunt herodianos milites fuisse herodis. quos pharisei p vestibo inducebāt de hys que dicebant eum a xpo. vt eum capiant & adducerēt. Vide autē eorum malitiā. qualiter cum adulacōe xpm decipere volebāt. Nam sequē. qui ve. di. ei. Magister sci. quia ve. es.

¶ Ihe. Nellitis enim vs eū interrogabātes dicūdabāt cum sicut apostolus ne putantes in ore. aculeū intergo. ¶ Beda. Nīda aūt & fraudulenta interrogacio illuc ꝓuocat rīdens tam. vt magis deum q̃q̃ cesarem timeat. & dicat non debere tributa solui. vt statim audiētes Herodiani sedinomis ꝓra Romanos autorem habeant. Et iō subdit. Et non curas quēq̃. Nec enim vides faciem hominū. ¶ Theoph. Ita vt cesarem non honores. sed ꝓra veritatem. ideo subdit. Sed in veri. viam dei doces. Licet tributū dari Ce. an non dabimus. Dorum enim artificium eorum erat vnoq̃q̃ pdiptum habēs. Vel si diceret. q̃ licet censum Cesari dari. puocent contra eum plebem quasi in seruitutē reducentem ipm populum. Si vero diceret q̃ non licet dari. sic accusarent eum tanq̃ excitaret populū ꝓtra Cesarem. Sed sapie fons fugit dolos eorum. vnde sequit. Qui sciens ver. eorum. ait illis. Quid me temp. affer. mihi denarium vt vi. at illi attu. ¶ Beda. Denarius ē genus nummi quod p x. nummis imputabat. & habebat Imaginem Cesaris. Vnde sequit. Et ait illis. Cius est ymago hec & inscriptio. Dicūt ei cesaris. Qui putant interrogacōem Saluatoris ignorancia esse. non dispensacōm ex hoc discant q̃ potuit scire cius ymago esset. sed interrogat vt ad sermonem eorum ꝓpetenter rīndeat. Vnde sequit. Respōdens autē ihus. dixit illis. Reddite igit que sunt ce. Cesari. & que sunt dei deo. ¶ Theop. Quasi dicit. Date quod imaginem habet ymaginato. d. denarium. potestis enim & censum cesari dare. & deo ꝓpria offerre. ¶ Beda. Id est decimas & primitias & oblacōes & victimas. quomodo & ipse reddidit que dei sunt. patris faciens voluntatem. ¶ Ieron. Vel aliter. Illumū hīntes cesaris ymaginē reddite conditū cesari vos ipsos libenter deo reddite. Signatū est enim sup nos lumen vultus tui dñe. non cesaris. ¶ Theop. quasi Cesar etiam est vniuscuiusq̃ nostri corporis mercabilis necessitas. Iubet ergo dñs dari corpi alimenta ꝓpria. & vestitum. & que sunt dei deo. Sequit. Et mirabant sup eo. Qui credere debuerāt ad tantam sapiam mirati sunt. q̃ calliditas eorum nō inuenisset locū

Et veniunt ad eum Saducei qui crediderūt resurrectionem non esse & interrogabant eum dicentes. Magister Moyses nobis scripsit vt si cuius frater mortuus fuerit & dimiserit vxorem. & nō reliquerit filios. accipiat frater eius uxorē ipius & resuscitet semē fratri suo. Vii. ergo fratres erant & ꝑmus accepit uxorem & mortuus est non relicto semine. Et secundus accepit eam & mortuus est nec iste reliquit semē. Et tertius similiter. Et acceperūt eam similiter Vii & nō reliquerunt semen. Nouissima omniū mortua est & mulier. In resurrectione ergo cum

¶ Glosa. Postq̃ dominus sapienter pharisaeorum callidam temptacionē euitauit. ostēdit quo eam saduceos tēptantes ꝓfudit. vii dr. Et ve. ad eū. Sadu. q̃ cre. resur. non esse.

¶ Theoph. Heresis quedam iudeorum erat q̃ dicebant saducei. & hy resurrectōem negabāt & dicebāt q̃ nō sit angelus neq̃ spūs. Hy ergo accedētes ad ihesum. dolose narracōm quandam inquisierūt. ꝑ quam oōderēt resurrectōem non esse nec facta nec fiendā. Et iō subdit. Et inter. eum di. Magister. In qua quidē narracōe septem ponūt qui mulierē accepant. vt magis rētrahant a resurrectione. ¶ Beda. Recte enim istiusmodi fingunt fabulā que deliramēta arguat eos qui resurrectionē asserunt. corpora

resurrexerint cuiꝰ de
hoꝝ erit uxor. Vii. eam
habuerunt eam uxorem. Et re
dens iesꝰ ait illis. Nonne ideo erratis nō scien
tes scripturas neq; virtu
tem dei. Cum enim a mor
tuis resurrexerint neq;
nubent nq; nubentur sq; sunt
sicut angeli dei in celis. de
mortuis autem quod resurgant
non legistis in libro mo
ysi super rubum quomodo di
xerit illi deus inquiens.
Ego sum deꝰ abrahae et
deꝰ ysaac et deꝰ iacob
Non est deus mortuorum sq;
uiuorum. vos ergo mul
tum errastis.

Potest autem fieri ut ve
in gente eorum aliquando
accidente. Hero. mi
stice autem mulier steri
lis non relinquens semen
ex septem fratribus. nouissi
me moriens quod aliud si
gnificat quam iudaicam sy
nagogam relictam a spū
septiformi quod vii. pfi
archas impleuit. quod non
quere ei semen abrahe
quod est ihūs xpus. Nuq; autem
puer natus est nobis
tm gentibus datus est. que
mulier mortua erat
xpo. nec cuiquam priaus
ebe de vii. in resurrectio
ne iungere. Septenario namq; numero omnium
fideles pfectorum significat.
vt vna uice per esa. dicat
appbebitur. vii. mulieres
viri vnum. vii. ecce
quos dūs amat arguit et castigat. cum vna fide adorat
vni quesere. Et respondens ihūs ait illis. Nonne idoneo
Theo. Quod non intelligitis quem resurrectionis scripturarum annuntiat
credimus ei quem restauratione corporum talium sit futura qua
lia nunc sunt. non autem sic erit sic igitur ignorantes
scripturam non solum sed etiam virtutem ignoratis
dmi. Vos enim existimatis quod difficile dicentes qualiter
poterunt membra dissoluta iungi et animas adunari. hoc
enim respectu dīne potentie quod nihil est. Sequitur. Cum enim
mortuis resurrexerit. Quasi quedam erit vite restaura
tio et angelica cum videlicet non corrumpemur. sq; eodem modo
manebimus. et post hoc nupcie auferentur. Nam nupcie
quidem nunc sunt post corruptionem. vt per successionem gnis
existamus et non deficiamus. Nunc vero sicut angeli erimus
quia sunt sine successione nupciali et nunquam desinunt.
Beda. Considerandum est quam latina existimatio hic gre
co Jeomatri non rideat. Nubere enim nupcie dicunt muli
ere et viri vxores ducere. sq; non simpliciter deum intelli
gamus vt nubere de viris et nubi de vxoribus scriptum
sit. Hero. Sic igitur erant non intelligentes scri. quia
in resurrectione homines erunt sicut angeli dei. id est non ibi morientur ne
mo ibi nascetur. nec infans erit ibi nec senex. Theo. Et
aliter eos decipiunt non intelligentes scripturas. Si enim has in
telleximus. intelligentes quomodo per scripturas resurrectionem mor
tuorum possit probari. Dūs subdit. De mortuis autem quod re
sur. non le. in li. mop. su. ru. ꝛc. Dico autem sup rubum In
quo est similitudo vita. in quo ignis ardebat. sq; non eius
spinas consumebat. sic vos inflamat eloquium meum. nec
spinas vestras sub maledicto germinatas absumit. Theo.
Dicit autem ego sum deus abra. deus isa. et deus iacob. quod dicit de
us viuentium Dūs subdit. Non est deus mortuorum sq; viuorum. Non ei
dixit Ego fui. sq; ego sum. tamquam illi pūtes existant.
Sed forte aliquis dicet quod hoc dixit solum deum de anima
abrahe. non de corpore. Ad quod dicimus quod abrahae uterque
quod imperatat scilicet corpus et animam vt et corpus ipse sit de
us et corpus viuat apud deum. et in dei ordinatione.

Beda. Dic quia cum peccauit anima grauiter pro mortuo
neque enim poterat fieri vt eorum esset deus. qui omnino
subsisterent. Consequenter introduceretur et corpus resur
rectione. quod cum anima bona et mala quasi gesserunt. Hero.
Cum autem dicit Deus abra. deus isaac et deus iacob
ter deum nominando. trinitatem minimate. Cum autem di
cit Non est deus mortuorum. vnum deum iterans vni subiecti
tatis significantes. Diuinum autem. qui nec vendicare potuerunt
quam elegerant. Mortem autem fuit quod vendicauerunt
poterunt. Vos ergo multum erratis. Theo. Quia
videlicet et scripturis quod dicebant et veritatem dei deceptis

Et accessit vnus de
scribis audiens illos
disputantes. et uidens quo
bene illis rndit interroga
uit eum quod esset primus
omnium mandatum. Jesus
autem respondit ei. quia primum
omnium mandatum est. audi
israel. Dūs deus tuus
deus unus est. Et diliges
dominum deum tuum ex to
to corde tuo. et ex tota
anima tua. et ex tota
mente tua. et ex tota vi
tute tua. Hoc est primum
mandatum. Secundum autem si
mile est huic. Diliges
proximum tuum tanquam teipsum
maius horum aliud man
datum non est. et ait illi scri
ba. Bene magister in veritate
dixisti. quia unus est deus et
non est alius preter eum et ut dili
gere ex toto corde ex
totoo intellectu et ex to
ta anima et ex tota for
titudine. et diligere pro
ximum tanquam seipsum maius est
omnibus holocaustomatibus et sacrificiis iesus autem
uidens quia sapienter rndisset
dixit illi non longe es a
regno dei et nemo iam aude
bat eum interrogare.

Hero. Possunt de
mum plurimae plures
seos et seductores emp
tantes hostendere qui
sanctorum scribe quem
ti. non dū. Et accessit vnus
de scribis qui audiuerant
vi. quem bene respondere
mor. eum quod esset pri
mum omnium mandatum
tum. Hieronimus.
Quae est hec questio pha
bleumatis qui existimat
ostio pitus i lege esset quia
diuersum in exodo et le
uitico et deuteronomio
ordinem mandatum. vi
non vnum sq; duo mandata quorum quod
to vberrimo sup pcha
sponse eleuans nostra
aliter infanna Et non ab
die. Primum enim non
datum est Audi israel
dūs deus tuus vnus est
Primum enim mandatum
mandatum; dicit hoc est
quia ante omia debemus in
corde singuli quasi vna
cum precatione fundere
eum locare et cognosce
ac per confessionem bonum et
mirabile cum exultatione
bone operationis qui in
dilectione dei et proximi
fiatur. Vnde subdit
Et diligere dominum ex to
to corde et ex tota mente
tua et ex tota anima tua
et ex tota virtute tua
Hoc est primum mandatum
Theo. Incidunt
ter omnis aie vires enumerauit Est enim vnus aie ut
malis. quam expedit in dicendo ex tota aia tua ut quod
punit ira et desiderium que oia aeribus vult dominio
amori Est et alia vis quod dicit naturalis ad quam pertinet ra
tio et augmentatiua et ista est etiam dandis domi
nio ta Propter quod dicit ex toto corde Est et alia vis
rōnalis quam mentem vocat et ista est quam dicit

¶ Glosa. qd aut subdit. & ex tota fortitudine. ad vires corporis referri potest. Sequitur. Secdm autem simile est huic. Diliges proximum tuum sicut te ipm. ¶ Theoph. qd hoc dicit esse simile q hec duo mandata alternatim sunt sibi consona & res pce suerti tur. Nam qui diligit deum. & faciunt suam primi pulchra & tadem eius est homo. Vnde qui diligit deum diligere debet omnes homines. Qui vero diligit proximum. qui multo diens dat causam scandali. multo magis eum debet diligere qui semp pstat beneficia & ideo quer coherentiam hoc mandatum subdit. Omnis hoc aliud mandatum non est. Sequitur & ait illi scribe. Bene magister in veritate dixisti. ¶ Beda. Ostendit ex hoc quod dicit. Omnis e omnibus holocaustomatibus & sacrificiis. graviorem sepe inter scribas & pharisaeos questionem esse versata. qd esset mandatum primum sive maximum omne legis quibdam videlicet hostias & sacrificia laudantibus & alys vero hoc & dilectionis opa preferentibus. eo q plurimum pertinent ante legem ex hoc enim que p dilectionem omnia opa placerent deo. In hac ista scriba ille se fuisse declarat. Sequitur. Iesus aut vi q sapienter respondit dixit illi. Non longe es a regno dei. ¶ Theo. In quo non dicit esse predicam ostendit. Non enim dixit intra regnum celorum es. sed non longe es a regno dei. ¶ Beda. Iste aut non fuit longe a regno dei qs sine illius qui nomi testamenti euangelice predicationis gratia fuisse extinxit pbatus est. [illegible] mouet q matheus dicit temptantes fuisse a quo dno interrogatus est. Hic enim posuit vel q temptans accessit. dni enim responsione correctus sic. Aut certe ipam temptationem non acceptam malam tanq decipere volentis ministri. sed cautam potius tanq expiri amplius volentis ignoscit. ¶ Iohe. Vel non est longe qui venit calide. Hodiq hoc namq est ignorantia a regno dei q sola. Vnde supra Sadducei. errantes neque nescientes scripturas neq virtutem dei. Sequitur. Et ne iam au. eum inter. Ait enim in sermone pharisaeis sunt. vera non interrogant. q apostolus spiritum romanis. tradit potestatem. Et quo intelligimus. venenum iudicie posse q spe sapiri. q dabitur sequens.

Et respondens Iesus dicebat docens in templo. Quo dicunt scribe xpm filium esse David. Ipse enim dicebat in spiritu sancto. Dixit dominus dno meo. sede a dextris meis. Donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. Ipse ergo David dicit eum dnm. & unde est filius eius. Et multa eis libenter audiebat

¶ Theop. Quia cum suo ad passionem venturus erat. opinionem falsam corrigit indeq qui xpm filium David esse dicebant. non dnm eius. Vnde dicit. Et respondens Iesus dicebat in templo. ¶ Iohe. Ipse est palam eis de se loquitur. vt in excusabiles sint. Sequitur enim. Quo dicunt scribe xpm filium David esse. ¶ Theop. ostendit vero xpc se esse dnm per verba David. Nam sequitur. Ipse enim dicebat in spiritu sancto. dixit dns dnmo meo. sede a dextris meis. Quasi dicere. Non potestis mihi dicere q David absq gratia spiritus sancti hoc dixerit. sed in spiritu sancto vocauit eum dominum. Et q sit dominus ostendit per hoc q subdit. Donec ponam inimicos tuos. Ipsi enim erant inimici eius quos deus pater posuit scabellum xpi. Qui aut a patre subiciuntur ei. inimici non infirmitatem filii. sed virtutem patris qua in alterum alter ogatur significat. Nam & filius subiciet inimicos patri quia patrem clarificat sup terram.

¶ Glosa. Sic ergo dominus ex pdictis soluit dubiabilem questionem. nam ex hys verbis David spiritus habetur q xpus sit dominus David. ex dicto autem scribarum habet q sit filius eius. Et hoc est q subdit. Ipse ergo David dicit eum dnm. & unde est filius eius. ¶ Beda. Interrogatio iesu nos xpum esse vsq hodie gerat iudeos. Et hi enim q non tenent xpm esse venturum hominem simplicem & sanctum virum asserunt de genere David. Interrogemus ergo eos dicit dno. si simplex homo est. & cum filius David. quomodo vocat eum David dnm suum in spiritu sancto. Non aut reprehendunt q David filium dicunt. sed q dei filium eum esse non credunt. Sequitur. Et multa eis libenter audiebant. ¶ Glosa. Quia scilicet videbant eum sapienter respondentem & interrogantem

¶ Et dicebat eis in doctrina sua. Cauete a scribis q volunt in stolis ambulare & salutari in foro. & in primis cathedris sedere in synagogis & primos discubitus in cenis. q deuorant domos viduarum. sub obtentu plixe oratione hi accipiunt plicius iudicium

¶ Theop. Confutatis Scribis & pharisaeis vt ignis eos arida exemplo incendit. Vnde dicit. Et dicebat eis in doctrina sua. Cauete a scribis qui volunt in stolis ambulare. ¶ Beda. Ambulare in stolis talaribus vestimentis indutos ad publicum procedere significat. In quo mor ceteris diuites illi qui epulabat quotidie splendide peccasse describit. ¶ Theoph. In stolis aut venerabilibus ambulare ex hoc volentes pre honorari & similiter alia appetebant que ceder ad gloriam. Nam sequitur. Et salutari in foro & in primis cathedris sedere in synagogis & primos discubitus in cenis. volunt. ¶ Beda. Notandum autem q non salutari in foro. non primos sedere vel discubere vetat eos quibus hoc officio ordine petit. Hi eos qui hec sine habitu sine non habitu interdum amant a fidelibus quasi in gbus docet esse cauendos. animum videlicet non gradum redarguens. licet culpa non careat. si idem in foro libro interesset qui in cathedra Moysi synagoge magistri cupiunt appellari. Nos qui sine rone a vane gloriae cupidine attendere iubemur ne sciens vel simulatione fraudamur estimantes bona esse que faciunt. vel emulatione inflammemur. frustra gaudentes in bonis que laudari simulant.

¶ Theop. Spectabiles etiam apostolos docet vt nulli cum scribis habeant conversationem sed ipm christum unicum ordinemq ipso a magistros in hijs que se

drcā vitam agēnda. alios eis suppōnē ¶ Beda.
Non solum aūt laudes ab hominib. vmeciaz pecuias
quērē. Vnde seqt Qui deuo. do. vi. ac Sut ēm qui
se iustos simulantes a pcōz suoz pscia ēbant qua
si prōm p eis in iudicio fuēi pecuias accipe non du
bitant ⁊ cū porrecta manō paupi pces iuuare sole
at illi ob hoc maxime in pūbo pnoctāt ut paupi nū
mum tollant ¶ Theop. Accedebant aūt scribe ad
has mulieres que sine predōe viri manebant quasi
ea fierēt predones ⁊ simulacōe ozōis ⁊ habitu re
uerencie ⁊ hypocrisi viduas decipiebant Et sic eē
deuozabant diuitum domos Secuē ¶ Cū accipiunt
prolicius iudicium scz qz ceteri iudeozum peccatū

¶ Et sedens ihesus
ōtra gazophylatium
aspiciebat quō ēba ia
ctarz es in gazophy
latiū ⁊ multi diuites
iactabāt multa Cum
venissz aūt vna vidu
a paup misit duo mi
nuta quod ē qdrās ⁊
vocās discipulos su
os ait illis Amē dico
vobis qm vidua hec
paup plz omib. misit
qmisert in gazophy
latiū Omēs ēm ex eo
quod abūdabat illis
misert Hec vo de pe
nuria sua omia q ha
buit misit totū victū
suum

¶ Beda. Dōs q a ppe
titores pmatus ⁊ va
ne gte cauēdos eē mo
nuerat ecā dona ferē
tes in domū dni cereo
examie discernie Vn
dr Et sedēs ihs ptra
gazo. aspi. quō tur. ia
cta. es in gazo Sermo
ne greco phylace. ser
uare dr. ⁊ gaza psica
lingua diuicie vocāt
vn gazophylatiū loc
appellan solet quo di
uicie funt quo noie
⁊ arca in qua donaria
ppli ogregabant ad v
sus templi necessarios
⁊ portic in quibo sua
bant appellabant. hēs
exemplū de portico
in euāgelio hec inquit
iba locut ē i gazophi
lacō docēs in tēplo ha
bes ⁊ de arca in libro
Regum Et attulit ioiada pontifex gazophylacium
vnū. ac ¶ The. erat aūt laudabile pfuetudo apud iu
deos ut scz hōies ⁊ volētes aliqd i gazophylacio po
nēnt qd eēt p sacerdotibus ⁊ pauplb ⁊ viduis ue
exinde nutriri. Vn subdit Et mul. di. iac. multa
Multus aūt hoc facientib. accessit ⁊ vidua. ondēs af
fectu i oblacōe pecuie sed pria vtutis Vn subdit
Cū ve. aūt vna vi. ac ¶ Beda Quadrantē vocāt
calculatores quartā partem cuiuslibet rei vidlicet a lo
ci. aut ppia aut pecuie Forsitan g hoc loco quartā
ptē sicli. i. qnq obolos significat. Seqt Et cō. disci
pu. ait illi Amē di. vo. ac Deus ēm nō sit standa of
ferencū. sz pscjam pensat Nec ppēdit qtū in eius
sacrificio sz ex qto proferat Vn subdit Omēs enim
ex eo qd abū. ait mi. hec vo ac ¶ Iero. Qistice
aūt diuites sūt. q proferūt de thesauro cordis sui noua
⁊ vetera. q sūt in certa ⁊ occulta sapie dīne uerus
qz test amētu. Paupcula aūt q ē ut ego ⁊ mei sites q
mitto quod possū ⁊ desidero quod nō possū uob ex
planare. Nam nō qztū uos audistis. sed ex qzto cō
sider ac deus. Vn qsqz aūt quadrantē pōt offerre q

ē uolūtas prosūpta. q dr quadrās. qz cū tribo ofdis
s. cogitatu vbo ⁊ facto Quod dr Totū victū suum
misit hoc significat qz tota uoluntas corpis in iudicio
pfistit. Vn dr Totus labor hoīs in ore suo est.
¶ Theop. Vt aliter vidua ista ais hominē. trāsgres
sores sathanam cui fuerat adiūcta que mittit in tem
pli erario duo minuta. carnē scz ⁊ mentē Carnem
quidē p abstinēciā mittem vo p humilitatem. ut ne
audire valeat qz totum victū suū posuit ⁊ sicz hoc
nihil de suo mdo relinquēs. ¶ Ide. Allegorice aūt
diuites q in gazophylaciū munera mittebant iudei
de iustitia legis elatos designāt. Vidua paup ecclē
sie simplicitatez designat Paup quidē qz spīū sapie
e vt concupiscencias tpaliū abiecit. Vidua vo qz ve
ritas p ea mortē ptulit. Hec in gazophylaciū duo
minuta mittit qz dilectōm dei ⁊ proximi seu fidei ⁊ o
racōis munera defert. q sideratu pie frugalitatis
minuta. sed merito pie intencōis accepta cūdis fi
delibus indecet op hi pstant exaltandis fidelibus
deus mittit in munera dei q de iustitia sua pfecit.
Omnē aūt victū suum in dei munera mittit ecclēsia
a qua omne quod viuit non sui meriti sz dni ma
nens esse intelligit.

¶ Capitulum Tredecimum

¶ Et cum ēgrede rētur de tem
plo ait illi unus ex discipulis
is Magr aspice qles
lapides ⁊ quales stru
cture Et respondens
ihesus ait illi vides
has omēs magnas ē
dificacōes Nō relinqt
lapis sup lapidem q
non destruatur

¶ Beda. Quia fidelis
ecclesia xpi nondum
nisi fuit ghdie penus
erat iniuria. apostolo
minus post laudium
in pauce vidua deuo
onē ecclesie. egredīs
tēplo. ruinā q eius fu
ēam acq edificia eius
admirāda nōdum p
plandā eē pdicāt
dr Et cū egredēs di
ait illi vnus ex discipu
Magr aspi. qualia
⁊ qua. sunt ¶ Theo
Quia ēm multa ciui
destrudōm iherusalem dīs locus fuerat. discipuli
eius mirabāt q tā magna ⁊ pulchra edificia dstrui
debebant. Et propter hoc ondunt ei templi decorem
nō solū ait hec destruēda fore sz ⁊ q in eis lapis sa
p lapidē ñ relinqret. vn sequt. Et rīdēs ait illi. ac
Sed dicerent aliqui q multa reliqua manserūt. Di
xpm mendacē mitant ondere Sed nequaq est hoc
⁊ si ēm aliqua reliqua remansissent. ēm vsq ad vlti
mū iudicōm nō relinquet lapis sup lapidem. sicut
narrat. q beliis hadrianus ciuitatem ⁊ templum
fundamento euēt. ita q verbū dīi qd si dr sit im
pletum ¶ Beda. diuinus aūt pouratū est vt pauci
ta p orbem fidei euangelice gra templum spīs con
cremonijs tollere. ne quis forte putaret in fide in
deret illa pmansē que a deo fuit instituta. paulatim
sinceritate fidei q est in xpo ihesu ad carnalē iudai
cismū. ¶ Iero in hoc eē emi ad discipuli dīs da
dem nouissi tpis. i. destrucōis templi cū plebis iu
dai. a ō qua lapis sr lapidis nō relinquet ut ruinosis

Prophetas sup eos in quo iudei retorquebant ea
ve in Esdram ⁊ zorobabel ⁊ Machabeos. ¶ Beda
Sacerdotes etiam dño de templo omnia legis edifica
ut apostolo mandante ita destructa est vt nihil a
nobis implere possit ⁊ capite sublato vniuersa mé
bra membra compagnant.

¶ Et cum sederet in
monte oliuarum contra
templū interrogabant
eū separatim Petrus et
iacobus ⁊ iohannes ⁊
andreas. Dic nobis
quando hec fient ⁊ quod si
gnum erit quando omnia iste
a mapiet diffiniri. et
ihesus cepit di
cere illis Videte ne
quis vos seducat. Multi
enim venient in nomine
meo dicentes quia ego su
⁊ multos seducent Cū
autem audieritis bella et
opiniones bellorum ne
timueritis Oportet enim
hec fieri. sed nondum fi
nis Exurget enim gens
contra gentem ⁊ regnum
contra regnum Et erunt
terremotus per loca
⁊ fames initium do
lorum hec.

¶ Beda. Quia laus
dantibus quibusdam e:
dificationes templi. dñus
palam responderat.
hec esse omnia destru
enda. discipuli secreto
tempus ⁊ signa poscit de
destructionis interrogat
Vnde dicit. Et cū sedet
in monte oli. contra. tē.
inter eum. Sedet dñus
in monte oliuarum contra
templum cū de ruina
⁊ excidio templi disputat. vt etiam ipso corpo
ris situ verbis que loquitur. significat. ¶ Aug. ad sic. Interro
gantibus autem eum discipulis
ea respondit dñus que
iam ex illo tempore fuer
unt secuta. siue de ex
cidio iherusalem. vnde
orta est ipsius interro
gationis occasio. siue
de aduentu suo p eccle
siam in qua vsque ad fi
nem venire non cessat. in
suis enim veniens agnoscitur dum eius quotidie
membra nascuntur. siue de ipso fine in quo apparebit
omnis iudicaturus ⁊ mortuos. ¶ Theoph. Sed
quoniam interrogata respondens. mentem eorum
confirmat vt non seducantur Vnde sequitur. Et
respondens ihesus cepit dicere illis. Videte ne
quis vos seducat. Hoc autem dicit quia mapiet
ante iudeam passionibus insurrexerunt quidam q
se christos esse dicebant. Vnde sequitur Multi enim
venient in nomine meo dicentes quia ego sum. ¶ Beda. Multi
enim nomine iherosolimorum excidio extitere qui se
esse christos dixerunt. temporisque libertatis iam appe
tere. Multi in ecclesia ipsius etiam temporibus apo
stolorum Hercharebe prodiere. Multi etiam in nomi
ne xpi venere antichristi. quorum primus est Simon ma
gus. cui sicut in actibus apostolorum legimus. auscultabat
omnis Samaria eum. dicentes hic est virtus
dei que vocatur magna. Vnde ⁊ hic subdit. Et mul
tos. Attingit autem dominice passionis in populo in
tempus qui latronem seditiosum elegerunt. ⁊ xpm saluare

nolentes abiecerunt. nec hostium. nec seditionis diuinū
cessauerunt. Vnde sequitur. Cum autem audieritis bella ⁊ opi
nionem bellorum. Sicut ipse aduertitur. Apostolis ne terreantur
ne iherusalem iudeam quoque deserant. admonet quia vi
delicet non statim finis. quia potius in quadragesimū differendum sit annū. Et hoc est quod subdit.
Oportet enim hec fieri. sed nondum finis. ⁊ desolatio p
uincie vltimumque vrbis ac templi exodium. Sequitur
Exurget autem gens contra gentem ⁊ regnum contra regnum. ¶ Theoph. Id est Romani contra iudeos.
quod iosephus narrat ante destructionem iherusalem
factum. Cum enim gens iudeorum tributum non reddere
Romam venerunt turbati. Sed quia tunc temporis Ro
mani misericordes erant cepissent quidem eorum spolia
non fuisset tamen destructio iherusalem. Sed quia deus p
era iudeos pliarent. ostendit p id quod subdit. Et erunt
terremotus p loca ⁊ fames. ¶ Beda Constat autem
hoc tempore iudaice seditionis ad literam stigisse. po
test vero regnum sup regnum ⁊ pestilentia eorum
sermo serpit vt cancer ⁊ fames audiendi ver
bum dei. ⁊ commotio vniuerse terre ⁊ a vera fide sep
aratio in hereticis magis intelligi. qui pro se inuicem
dimicantes. ecclesie victoriam faciunt.

¶ Videte autem vosmet
ipos. Tradent enim
vos in concilijs ⁊ in sy
nagogis uapulabitis
⁊ ante reges ⁊ principes
stabitis propter me. in
testimonium illis Et in
omnes gentes primum oportet
predicare euangelium.
Et cum duxerint vos
tradentes. nolite preo
gitare quid loquami
ni sed quod datum fuerit
vobis in illa hora. id
loquamini Non enim es
tis vos loquentes sed
spiritus sanctus Tradet
autem frater fratrem in mortem
⁊ pater filium. ⁊ insur
gent filij in parentes ⁊
morte afficient eos. ⁊
eritis odio omnibus ho
minibus propter nomen
meum Qui autem fusti
nuerit in finem hic sal
uus erit

¶ Beda. Quo merito iherosolimis ac pro
inde iudeorum vniuerse irroganda tot fuerunt
aduersa. dñus manifestat cum dicit. Videte autem
vosmetipos. Tradent enim vos in concilia. ⁊ sy
nagogis. Et quippe iu
daice genti maxima
causa erat exodij. q
post occasionem Salua
toris. nominis quoque
ac fidei eius pcones im
pia crudelitate vexa
bant. ¶ Theop. Con
uenienter autem proposuit
narrationem de his que
circa ipsos erant ve
in propria tribulationibus
aliqualem consolationem ha
berent ex communibus
tribulationibus ⁊ passio
nibus. Sequitur enim Et
ante re. ⁊ p. sta. propter
me. in testimonium illis
Reges autem ⁊ principes
dicit sicut agrippa ne
ronem ⁊ herodem. Non
autem dicit. Ante re. ⁊ p.
sta. propter me. non modi
cam eis consolationem dedit
q: scz propter eum erant passuri. Quod autem dicit. In
testimonium illis sic intelligitur ac in iudicium eorum
vt scz essent inexcusabiles. q: scz Apostolis laborā
tibus illi non potuerunt veritati contingi. Deinde ne
crederent q: propter tribulationes ⁊ pericula predicato

imp edifice subdit. Et omis gen. pmum opoztet p
dicare euan. Aug. de con. euan. Matheus addit
Et tuc venet plumacio Sz hoc q marcus aie pmu
signat vtq; a anq; veniat plumacio. Beda. hoc
ita fuisse pletum ecclesiastice testame hystorie in
quibus referre q apli omis multo ante excidium iudee
puincie ad pdicandum euangeliu toto orbe fuerut
dispersi. excepto iacobo zebedei et iacobo fre dni. q
in iudea p vbo dni prius sanguine fuerat. Quom
am ergo noverat dns corda discipulorum de excidio ac
pdicone iue gentis esse pristanda. hoc eos solaco al
leuat. vt nossent sibi etia iudeis abiectis socios non
deesse gaudij regnique celestis. immo multoplures qui
de iudea prirent ex omnibus toto orbe hoibus esse colli
gendos. Glosa. Poterat etia alia solicitudo i di
scipulorum cordibus oriri. qz enim audierant q ante re
ges et presides essent ducendi. ne dubitarent q ex
defectu ppie sciencie ac facundie ad rndendum insuf
ficientes essent. dns eos pslat. cum subdit. Et cum
duxerint vos tradentes. noli pcogitare quid loquamini sed quod datum fuerit vobis in illa hora id loquamini. Beda. Cum enim ppe
xpm ducimur ad iudices. voluntatem tm nostram
pro xpo debemus offerre Cetexq ipe xpus quantum
in nobis habitat loquie. et spusanctus in rndendo gra
dabitur. Unde sequit. Non enim estis vos qui loquimini sed spusanctus. Theop. Predicie aut eis qd erat gravius
q sz a ppinquis plecucom patienie. vii sequit. Tra
det aut fr fratrem in mortem. et pr filius. et consurgent filii in parentes et morte affi. eos. Beda. Hoc in plecuconibus fieri
crebro vidimus. nec vllus e inter eos fidus effectus
quoq; diversa fides est. Theop. Hoc aut dicit. ut
audito hoc pparent se ut plecucoes et mala patien
cius sustinere. Deinde pslacom movet dicens. Et eritis odio omnibus hoibus ppter nomen meum. Qo enim
habeant odio ppter xpm. ca est sufficiens patiencie plecucones sustinendi. Non enim martirem facit pena sz
causa. Sz in hoc etia q sequit. Qui aut sustinuerit in
finem hic saluus erit. et non modica pslacio esse videt inter plecucones.

Cum aut videritis ab hominacoez desolacomis statez ubi non dz q legit intelligat. tuc q in iudea sut fugiat in montes. et q sup tectu non descendat in domuz nec introeat ut tollat qd de domo sua. Et q in agro suo erit non revtat retro tollere vestimentuz suu. Ve aut pregnatibus et nutrientibus in illis diebus. Orate ergo ut ye me non fiat. Erut enim dies illi tribulacomis tales qles non sunt abini

Glosa. Premissis hys que inter excidium ciuitatis erant futura nuc dns pdicit ea que circa ipam ciuitatis destructom contigerut. Cu aut vide. abbo. de so. stantem vbi non debz qui legit intelligat.
Aug. de co. euang. Matheus dicit stantez in loco sancto. In hac aut mutacone vbi marcus exposuit eandem sentenciam. Jo qui ppe vbi non debet sz in loco sancto vbi non debz. Denq; aut ad intelligenciam pnocamur misticum monstrare esse qd dictum est. Non aut simplicia

do creatre quam odidit deus usq; nuc nz fiet Et nisi breviasset dns dies non fuisset salua omnis caro. Sz ppter electos quos elegit breviavit dies.

aut de ambitione accipi aut de ymaginem Cesaris quam pilatus posuit in templo. aut de habitacione in castris signum quod in ipso sancto sanctorum loco intro tempestate abominacio quoq; in vastatione semptez dns vi
cupat. et idcirco addidit desolacois q in desolato loco atq; deserto idolum positum sit. Theop. Ab
hominacom desolacois dicit ingressu hostium in ciuitatem p violenciam. Aug. ad esia. Lucas vero vt ostendit tuc factam fuisse abominacem desolacois aut expugnacom iherusalem. hoc eodem loco dns vbi ciuitatem. Cu videritis circudari ab exercitu iherusalem tunc scitote q ap ppinquare desolacio eius. Hoc est qui in iudea fuit fu. in mo. Ide. Hoc autem ldem facta esse constat cu a ppinquante Romano bello et ex inimicis iudaice gentis oraculo adventus romanus qui erat in puincia xpiani lergius discesserunt. et ecclesiastica narrat hystoria. et cum iudaici lacerates manebant ad tempus in crucem pessimis fibrentis Agrippe Regis iudeorum. Cum in adito aplos mi
ro est. Qui cum ea que sibi ob tempare videbat p
te iudeorum semp impio Romanorum fidelitas agebat
Theop. Bene autem dixit qui in iudea sut qui
apostoli in iudea adhuc non erant sed ante pbum fu
gati sunt a iherusalem. Glosa. Vel magis ipsi fuerunt spu ducti diuino sequit. Et qui sup tecto non descendat in domum. nec intro ut tollat quid de domo sua. Debile enim erit etiam nudo corpe tanta tribulacione saluari. Sequit. Vel autem preg. et autem illis diebus. Beda. Quantum sz veri et maxime filiorum sarcina pgrauate fuge necessitatem non permittit ipsi
diente Theop. Ubi autem videt q filios etiam
in bijs ostendat. Nam fame et pestilencia afficiuntur manus filijs miscerunt. Glosa. Dehinc autem fuerat mencoz de duplici impedimento fugere qui solet posset esse vel ex cupiditate rei aspectabilis. vel ex deportacione natorum. tangit tertium impedimentum quod sz est ex pte temporis dicens Orate ergo ut hiemem non fiant. Theop. Ne sz ex difficultate temporis impediant qui fugere cupiunt. Causam autem tante necessitatis ad effugiendum commemorat et assignat cum dicit Erunt enim dies illi tribulacones tales quales non fuerunt ab initio creaturarum quam condit deus usq; nunc. neq; fient. Aug. ad esia. Josephum qui iudaicam scripsit hystoriam talia multa dicit illi populo tuc excidisse vt vix accedat dicere
ant. Unde non immerito dictum est. talem tribulacionem nec fuisse a creatre mundi. nec futuram. Sed si tempore antichristi talis aut maior futura intelligendum est de illo populo dictum. qui tanto plius fuca non erit. Si enim antixpm illi primum pui receptum sunt. facturus est tunc dm pagnatis tribulacionem pocius qz passurus. Beda. Hoc autem solum est in tantis malis refugium. vt deus qui dat virtutem paciendi. daturus potentiam fugiendi. unde sequit. Et nisi breviasset dns dies

Ihe. Si ē in breui spado bellū romanorū fuisset non fu. Gl. omnis caro. i. nullus euasisset iudeus. sed propter electos quos elegit diē fecit breuiores aut in posterū credētes breuiabit dies. i. ciuo bellum est terminatū. Nam pscibat deus q multi p desolacōem ciuitatis crederent iudeis huius gratia eos genus ceteros destrui non permisit. Aug. ad ciuit. Iudam aūt quemadmodū intellexisse mihi videt mala ipsa significata nomine diei. sicut dicti sunt dies mali in alys scripture diuine locis. Nec eē dies ipsi mali sunt. sed ea que sunt in eis. Ipsa ergo dicit sunt breuiari. vt deo donante toleranciam mens sentiret. ac sic q magna essent breuia fierēt. Beda. Vel aliter hec que dicit ab illo loco erūt dies tribulacōis. tempibus antixpi propter egrauant. quando non solū tormenta crebriora et acerbiora q̃ prius euenerāt ingerenda sunt fidelibus. sed qd̃ gratius est signis quoq; operando eos qui tormenta ingerunt comitabit. Nec aut tribulacio quanto ceteris que precesserūt pressuris pondere grauior. tanto e temporis breuitate moderatior fuerit. Nam tribus annis et dimidio. quantū de prophetia Danielis et Apocalipsi Johānis conijci potest ecclesia p orbem ipugnanda esse credit. Iuxta vero sensus spirituales cū viderim abominacōn desolacōnis stare vbi non debet. hoc est hereses et flagitia regnare inter eos qui celestibus misterijs videbant esse pscrati. tūc quicūq; in iudea hoc est in confessione vere fidei pristinū cū malus virtutum culmen debemus ascendere. quam ipsi plures ampla viuendi itinera sequi videmus.

Ibero. Fuga eōm in montes est vt non descēdat ad ima qui ascendit ad alta. Beda. Tunc qui super tectum est. hoc est qui excedens animo carnalia facta cōtq; in aura libera spiritaliter viuit. ne descendat ad mūnos actus pristine conuersacōnis neq; ea q̃ reliquerit mundi carnis ve desideria repetat. Domus namq; nra vel mdus hic. vt ipa in qua degimus nostra intelligenda est caro. Ibero. Dicit enim eum vt hieme non fiat fuga vestra vt sabbato. ne fiant fructus vri cpis cum fine temporis hieme eōm fuit fructus sabbato vero tempus. Beda. Si aūt de consummacōne mundi intelligat hoc pcipiendū refugiescat fides nostra et in xpō caritas. ne q̃ vt odio in ope dei torpeamus virtutū sabbato.

Theoph. Oportet etiam nos a peccato fugere cū feruore et non frigore et quiete. Ibero. Tribulatio aūt erit ingens et dies breues propter electos ne malitia huius temporis mutet intellectum cordis.

Et tunc siquis vobis dixerit. ecce hic ē xpus. ecce illic. ne credideritis Exurgēt enim pseudo xpi et pseudo prophete et dabūt signa et portenta et pdigia ad seducendos si fieri

Theoph. Postq̃ ea que ad iherusalem pertinebant dominus cōplenit. nūc de aduentu loquitur Antixpi dicens Et tūc siquis vobis dixerit. ecce hic est xpus aut illic. ne credatis. Hoc aūt q̃ dicit. tūc non sic intelligas. i. statim cum cōplera fuerint supra dicta circa iherusalem. sic et Matheus. Post christi generacōm dicit. In diebus illis venietis. nūquid immediate post xpi natiuitatem. non sed indeterminate vel indistincte. Sic et in hoc loco. tūc accipi potest. nō scilicet quando iherusalem desolabit. sed circa tempus aduentus antixpi Sequitur. Exurgēt enim pseudo xpi. pseudo prophete et dabūt signa et portenta ad seducendos si fieri potest etiam electos. Oculus xpi nomen suscipiēta vt etiam fideles seducantur. Aug. xx. de ciuitate dei. Seducet eōm tunc sathanas et p antixpm in omni virtute sua mirabiliter quidem sed mendaciter operabitur. Solet autem ambigi vtrū propterea dicta sint ab apostolo signa et pdigia mendacij qm̃ mortales sensus p phantasmata deceptus est vt quod nō fiat fieri videat. an q̃ illa ipa etiam si erunt vera pdigia ad mendacia pertinebunt credētes non ea potuisse nisi diuinitus fieri virtutem diaboli nesciētes. maxime qm̃ tantam quantam nūq; habuit accepisse potestatem Sed propter quodlibet horum dictum sit. seducet eōs signis atq; pdigijs q̃ seduci mēbūt. Greg. ii. ere. Cur aūt sub dubitacōne dr̃ si fieri potest. cum quod fuerit sit a dño pscitū. Vnum vero ex duobus est. q̃ si electi sunt. fieri non potest. si aūt fieri potest electi non sunt. Ista ergo dominici sermonis dubitacō in electis exprimit trepidacōm mentis quos et electos nominat. q̃ cernit q̃ in fide et bono ope pristent. q̃ qui electi sunt. ad pristendum. p signa pdicentur antixpi temptabunt ad cedendum. Beda. Quidam aūt hoc ad captiuitatis iudaice tempus referunt. vbi multi xpos se esse dicentes. deceptos post se catteruas populi trahebāt. Sed in illa ciuitatis obsidione nullus erat fidelis ad quem diuina exhortacō ne falsos magistros sequerētur fieri deberet. Vnde melius de hereticis accipiendū est qui pter ecclesiam veniētes xpos se esse mentiuntur. quorum primus Simon magus fuit. extremus aūt ille maior ceteris est antixpus. Sequitur. Vos ergo vi. ec. p. vo. omnia. Aug. ad plebem. in po. Non ei solum bona que sanctis et fidelibus suis est redditurus. verū etiam mala quibus erat hic mundus abūdantius aut poterit. vt bona post seculi finem secuta certiores expectarem̄. quādo mala similiter pnūtiata ante seculi finem pcedentia sentiremus. Theoph. Post antixpi aūt aduentum alterabitur et mutabitur machina mūdialis et securitatis fideribus pter abūdantiam claritatis xpi. Vnde sequitur. Sed in diebus illis post tribulacōm illam sol cōte. et

potest etiam electos. Vos ergo videte Ecce pdixi vobis omnia Sed in diebus illis post tribulacōm illā sol cōtenebrabit. et luna nō dabit splendorē suum et stelle celi erunt decidentes. et virtutes que sunt in celo. mouebūtur Et tūc videbunt filiū hominis venientem in nubibus cum virtute magna et gloria Et tūc mittet angelos suos et congregabit electos suos a quattuor ventis a summo terre usq; ad summū celi.

lu·non da·splen·⁊ stel·ce·erūt de· ¶ Beda·Et ide
ra eēt in die iudicij videbunt obscura·nō dimmuti
one sue lucis accidente·s; supuenīte clamante vi lu
mīs·hoc est sūmi iudicis q̄ nullus prohibeat intelligi
vacuter solem tūc ⁊ lunam cuī fidentes cedis ad tem
pus suo lumīe priuari quō de sole factum gstat tempe
do mice passiōis·Ceterū pacto die iudicij·cuī fuerit
celū nouū ⁊ terra noua tūc fiet qd̄ esa·dicit·erit lux
luna sicī lux solis·⁊ lux solis septemplicabit·Sequit
Et vir·q̄ sūt in ce·moue· ¶ Theoph·i· virtutes an
gelice stupebūt tanta magnalia videntes fieri·⁊ eorū
iudicantes eruos· Ide·Quid mirū homines ad hō iudicia
ui pēbari·cum aspectu ⁊ ipse angelice tremūt pōta
tes·Quid facūt ibi tabule qn̄ tremūt colūne·quid
vīgā desu patīt cū cedit paradisi gcutīt· ¶ Hero· Pa
lie sol obtēbrabit ad gelidi corda·ut hieme ⁊ luna n̄
splēdebit serena atēpestate dissīlionū·⁊ stelle erit de
dētes i lumīe qn̄ pene dcent semī obtenebrate·cum se si
mi lates·⁊ ceu·q̄ se i ce·mo·ad ira vīdicte qn̄ mittē
t a filio hoīs ve mīte·De c' aduētu subdit·Et tūc
vi·fi·ho·ēc q̄ sed p' sīē pluma i vell' gedōis descē
dit cū humilitate· ¶ Aug·ad eric· Qua eēt dictū
ē aplis ab angel·Sic veniet quō vidistis eū euntē
in celū·mentes credend' ē nō solū in eōd corpe·ve
rū etiā in nube vēēns qn̄ sic veniet·sīc abijt·⁊ nube
suscepit eum abeuntē· ¶ Theop· Videbūt aī dōm
tanq̄ filiū hoīs sed in corpe·qd̄ eēt videt corpus est
Aug·primo de tri· Visio q̄ppe filij hominis exhibet ⁊
mat·Nam visio forme dei n̄ mīs mdis corde qz ipsi
deū videbīt·Et qz filiū dei fm id q̄ in forma dei equa
lis ē pri·mīq̄ videre n̄ pōt·Oportet aūt ut iudicem
viuoū ⁊ mortuoū corā quo iudicabūt ⁊ iusti vide
ant ⁊ mīq̄· Jō oportebat vt filij hoīs accipet iudicari
am potestatem De ciu' execucōe mox subdit·Et tunc
mit·an·su· ¶ Theop·Dicit q̄ xp̄c ibi mittit ange
los sīc ⁊ pr̄ Dei ergo filij q̄ dicūt q̄ pri n̄ ē equalis·
Egredietī nam q̄ ālgli gregare fideles electos vt in
aera rapti obuiēt ibi xp̄o·vii sequēt·Et gre·elec
tos·ēc ¶ Hero·vt tritici vētilati de area ventis ter
re· ¶ Ide·A quatuor aū vētis a q̄tuor mdis ptib'
dicit oriētis occidētis aq̄lōis ⁊ austrij Et ne q̄sq̄ puta
ret a quatuor solūmō plagis terre ⁊ nō poti' a cū
dis ei' fimbo simul ⁊ mediterraneis regionibus elect
os eē gregādos apte subiūxit A summo ēre vsq̄ ad
sūmū celi·i·ab excelsis ēre fimbo pauetū vsq̄ ad vl
timos ēmios eius·vbi lōge aspectāntes arcul' celi ē
ve fimbo mīdere videt·A Nullus ergo i die illa rema
nebit electus q̄ nō venīt ad iudicū dōi m area oc
currat·Venīte ad iudicium ⁊ reprobi· vt pacto iu
dicio dissipenī ⁊ pcant a facie dei

¶ A sicu aūt discite
parabolam Cum iam ra
mus eius tener fue
rit·et nata fuerīt fo
lia ꝺgnoscitis qz in p
ximo sit estas Sic et
vos cū videritis hec
fieri scitote qz in pxi

¶ Beda·Sub exem
plo arboris docuit do
min' ꝺsumacōis exē
plū dicēs·A sicu aūt
discite parabolam·Cum
iam re·eius te·fu·ēc
¶ Theo·q̄ sīc cū ficui
nascūt folia stati ē est
as·sic ⁊ p' ālgustias ā
tixpi stati nullo sequē

mo sit in hostijs Amē
dico vobis qn̄ nō trā
sibit generacō hec do
nec omnia ista fiāt Ce
lum ⁊ terra trāsibūt
verba autem mea nō
transient

te medio Xpi enim ad
uentus·qui estas eēt
iustis ex his·ut pacta
te cibo vero hiems·ex
estate· ¶ Aug·ad ci·
Vt aliter·Cia que
tribo euangelistis·oēa
fuerit de dōi aduētu·et
diligentiō' inter se col
lata atq̄ discussa·fo
rtasse inueniūt ad hoc pīnere q̄ ce die vnte ioā
pe suo qd̄ est ecēa exceptis hys locis vbi ille dixit
vlemus ita pmittit ut pīnquare dicat·Et q̄ in
vlemo sermōis fm matthe·ipse aduerte' in dīē ex
pmit·vbi dī·Cum venerit filij' hominis in maiestate
sua·Quid eēt ē·Cum videntes hec fieri·n̄ q̄ que
supra dixit Ut quibus est eōā ro q̄ ait·tūc videbit
filium hominis venientē in nubibus· ¶ Non tamen
erit finis·sed tūc erit in pximo·An dicendum ē q̄
omnia que sup̄ cōmemorata sūt esse intelligenda·si
liqua eorū hec videbitur excepto quod dictū est·Et
tūc videbūt filiū hoīs venientem·Ipse quippe fini
ent·nō tūc pximus erit·Sed matthe' aperte omni
bus exceptis esse accipiendū dicens Cum vide·it
omnia scitote q̄ prope ē in ianuis· Intelligit ergo
quod sup̄ dictum est sic·Et mittet angelos suos in
quatuor mdi ptibus·i· de toto orbe terrarum congre
bit electos suos·que tota hora nouissima fiet ven
ens in suis membris tanq̄ in nubibus· ¶ Beda
Potest autem hec fructificatio fici mistice intelligi
sup statu sinagoge que venente ad se cōo q̄ fructū
um iustitie non habebat in eis qui tūc vetere ex
eterna sterilitate damnata ē·Sed qn̄ dicit apho·
q̄ cum plenitudo gentium intrauerit·omnis israhel
saluus erit·Quid ē hoc·nisi q̄ tūc fieret arbor fici
fructum quem negauerat·reddit Quod vbiūq̄
fuerit·estatem ve pacis esse in pximo nō ambigat
¶ Hero· Vel folia fici nata·verba sūt p̄ficentia
prima dies est iudicij in qua vnaquaq̄ arbor mani
festabit que ius habuit·aridum ad cōburendū an
viride ad plantandū·cum ligno vite Sequit Amen
dico vobis qn̄ non transi·gene·hec de nec hec omnia
fiant ¶ Beda Hoīe generacōis aī omne genus ho
minis significat gen' aut specialiter iudeorum· ¶ Theoph·
Vt aliter Non tran·gene·hec sed xp̄ianorum domus
omnia fiant que arca iherusalem ⁊ antixp̄i abuen
tum dicta fuit Non eēt dicit gnacōm apostolorum
ior pars apostolorum non pueniet vsq̄ ad iherusalem con
fūmacōem Dicit autem hoc de generacōe xp̄ianorum
volens discipulos consolari ne crederent·q̄ in
illis temporib' fides deficeret Pri' enim elementa
immobilia deficiente quam verba christi· Potest
dici· Celum ⁊ terra transibunt·verba autem me
a non transient· ¶ Beda·Celum quod transire
ethereum siue sidereum sed aereum intelligere de
mus Quocumq̄ enim puenire potest aqua diluuij
eo maxime beati Petri sententiam ignis iudicij pu
niet· Transient autem celum ⁊ terra pr cum
nunc habent ymaginem·Attamen pr eternam
ne fine subsistent·

De die aut illa et hora nemo scit neq; angeli in celo. neq; filius nisi pater. Videte. vigilate et orate Nescitis enim quando tempus sit Sicut homo qui peregre profectus reliqt domum suam. et dedit seruis suis potestatem cuiusq; opis. et iamitori precepit vt vigilet. Vigilate ergo nescitis enim qn dns domus veniat. sero an media nocte an gallicantu an mane. Ne cum venerit repente inueniat vos dormientes. Quod aut vobis dico omnibus dico vigilate

Theoph. Volens dns discipulos impedire ab interrogacõe illius diei et hore. dixit. De die aut illa et hora nemo scit neq; angeli in celo neq; filius nisi pr. Si enim dixisset ꝗa scio. cui nolo vobis reuelare. ipos nõ modicum penitaret. Nunc vero sapientius egit. et ipos excludit ab hmodi interrogacõe. ne ei molesti fierẽt i hoc q; dixit neq; ãgeli scit ut neq; e. Hylar. Ignoracõ at diei atq; hore obidẽ vigeito do vt deus ex deo natus nõ sit in ea nate pfedione qua deus est. Sed primum sensu cõmuis iudicij sentiendũ ẽ an credibile eẽ possit vt aliquid ex omnibus nesciat qui omnibus ad id quod fit. atq; erunt. aut est. Quo enim extra euis nate scientiaz p quã n in qua id quod efficiendum sit. cõtinet. Nunc autem ille diem ignorat. que aduentus sui dies est bũa ne nature q; agere diffinunt quantum in se est pre scire et sequẽ gerendi cognitio volũtatem agendi Quomodo ergo dns glorie aduentus sui ignorata die nature esse impfede credit que et necessitate habet aduenendi et scientiam aduentus sui non adepta sit. Jam vero quãta impietatis gemnat occasio si dio pri deputabit indignitatis affect. si et ademe ne beatudinis cognicõm. cui mortis indurerit pre sentiam. Quod si in eo omnes sciente thesauri sed dien hunc non ignorat. sed memmisse nos cõuenit oculos in eo scientie thesauros esse. Ignoracõ igit euis est fm q; thesaur sciencie in eo latent. In omnibus enim que deus ignorare se loquit. ignoracõne nõ detinetur. sed aut tempus est nõ loquendi aut dispẽsato non agendi. Si aut tunc cognouisse deus dicẽ q; abraham eum amauerit. cum hoc non celauit. /hubo necesse est et vt pater ob id diem scire dicat. qua non celauerit filio. Si itaq; diem filius ne scit. sacramentum est vt taceat et contrario pr solus eidẽ scire qua non tacet. Absit aut corpalũ mutacionũ nouitatem in pfe et i filio existimari Denique infirmitatem ignorare dicat. continuo subiecit. Dicens. vigilate et orate. nesci. enim quãdo tempus sit. Hero. Vigilia enim opus est mentis ante mortem corpis. Theoph. Docet autẽ vigilare et orare. duo hec. Oulti namq; vigilum. sed nocte ducẽtes in paucitatem Ad hoc aut psequenter similitudinem mouet dicens. Sicut homo qui pere. pfec. re. do su. et se. ser. su. po. cu. opis et iamitori pce. vt vigilet.

Hedã. Hõ qui pegre pfectus reliquit domũ suam xpus est qui ad prem post resurrectionem victor ascendens ecclesiam corpaliter reliquit. qz tamẽ nũqz diuine plenae pñdio destituit. Gregor. in homel. Carnis etenim loc. ꝗpie terra est que velut ad peginandum ducta est cum p redemptorẽ nostr. est in celis collocata. Dedit autez seruis suis potestatem cuiusq; opis quia fidelibus suis cõcessa sancti spiritus gratia facultatem tribuit bonis opibus seruiendi Jamitori quoq; pcepit vt vigilaret. quia ordini pastor cõmisse sibi ecclesie curam iubet impendere. Non solum aut rectores ecclesie sed omnes vigilare pcipimur. ianuas cordium custodientes ne antiq; hostis mala suggestio subiniret ne nos dns dormientes inueniat. Unde ex hac similitudine pcludens. subdit. Vigi. ergo nescitis enim quando dns dom. veniat sero an media nocte an gallicantu. an mane. ne cũ venerit inue. vos dor. Hero. Nam qui dormit. ñ corpa vera sed phantasmata itendit et vacuus vigilat de hijs que viderat. Sic nimiz sunt quos mũdi amor rapit in vita. deserũt post vitam. quod somniabant p certo. Theoph. Vide aut qz non dixit. Nescio quando tempus erit sed nesciis. Propter hoc enim hoc occultauit qz nobis expediebat. Nam si nũc ignorantes finem non curam. quid faceremus si finem sciremus. malitias namq; nostras differẽmus vsq; ad vltimum. Attendamus etiam dictiones. Sero namq; finis existit. cum quis moritur senecute. Media nocte cum quis moritur in medio iuuentutis. Gallicantu vero cum racio complet in nobis Cuz enim incipit puer fm racõem viuere tũc gallus in eo vocferat. excitãs a somno sensualitatis. Mane aut pueritis est etas Oportet enim omnes istos finem prescire nam et puero cauendum. ne in baptismatis pertranseat. Hero. Hoc aut fine concludit sermonem vt comune omnium pcepti ne iustissimi p primos audiãt Unde subdit. Quod autem vobis dico omnibus dico vigilate. Aug. ad sicũ. Non solum enim illis dixit quibus tunc audientibus loquebat. sed etiam qui fuerunt post illos ante nos et ad nosipsos. et qui erunt post nos vsq; ad nouissimũ euis aduentũ Nũquid autez omis inuentur. est dies ille in hac vita aut quisq; dicitur. est q; ad defunctos etiam pertinet quod ait. Vigilate ne cum venerit repente. inueniat vos dormientes. Cur itaq; omibus dixit quod ad eos solos pertinet qui tũc erunt. nisi qz ad omis pertinz quomodo dixi Tũc enim vnicuiq; veniet dies ille cuz venerit euis dies. ut talis hinc exeat. qualis est inuenitus illo die ac p hoc vigilare debet omnis xpianus ne imperatum eum inueniat domini aduentus. Imperatũ aut inueniet dies ille quem imperatum inueniet sue vite huius vltimus dies.

Capitulũ decimũquartũ

Fiat autẽ pasca et azima post biduũ Et querebãt sũmi sacerdo

Hero. Hũc aspiamus libũ nostrum de sanguine et limina domorũ et funem coccineum circũdemus domui oracõis nostre et cocũ in manu nostra

tes ⁊ scribe quomodo eum dolo tenerent ⁊ occiderent Dicebant autem Non in die festo ne forte tumultus fieret populi.

vt are ligem⁹ vaccaz ruffam in valle ocelsq enarrare possim⁹ De xpi em occisione narrat⁹ euāgelista pre mittit · erat aūt pasch a ⁊ azima post biduū ·

¶ Beda. Pascha quidem hebraice dr̄ phase nō a passiōe ut plerq arbitrant · sz a transitu nomīat · eoq exterminator videns sanguinē foribus istitarz · p. transiens n⁹ percussit eos Vt ipe dna pbēs auxiliū ppto suo desup ābulans ut ¶ Jero⁹ · Vt pascha trāsit⁹ iēpcat · phase vo immolatio · De immolatōe agni ⁊ transitu ppli per mare · vt p egipcuz · Prefigurat aūt passio xpi et redemptō ppli de inferno · qn nos post biduū visitat · in plenissima luna erat xpi pfecta · vt nec eū aliq pte tenebrosa carnes agni immaculati qui tollit pecata mūdi in vna domo que ē ecclesia katholica calidi ati caritate ⁊ armati virtute comedam⁹ · ¶ Beda ·

Hoc aūt mixta veteris mistrumēta scripsam inē pascha ⁊ azima distat · q pascha ipe sol⁹ dies appellatur · in quo agn⁹ occidebat ad vesp · m · hoc ē xiiii · luna mēsis pmi xv · aūt luna qn egressū ē de egipto · succedebat festiuitas azimorū q septē diebus · vsq ad xxi · die eusdē mensis ad vesp · m ē statuta solēnitas Dex euāgelista idrnē ⁊ die azimorū p pascha ⁊ p diebus azimorū pasce ponē solēne · vn ⁊ mar⁹ b dic Erat aūt pascha ⁊ azima p⁹ biduū · qz ⁊ pasce dies i azimis paib⁹ ē celebrari pcepe⁹ · Et nos q · pascha ppetuū facētes semp ex hoc mdo erāsire pcipimur ·

¶ Jero⁹ · A principio aūt egressa ē mlta ī Babilōe q tēplū pace ⁊ vasa ⁊ se purificare sm legē ad esū agni debuerāt Dū sequē · Et que · sumi sacer · ⁊ seni · qm eū do · te · ⁊ oca · Occiso aūt capite · totū corp⁹ inerue efficaē · vn miseri facūt q caput moriaē · Vitanē aūt die festū q euenit alp · Ne ei ē festiuitas hijs q vitā ⁊ misericordiā pdiderē · vn seqē · Dice · aūt Ne in die festo ne forte eu · fie · ipo · ¶ Beda · Ne q dez metuētes sedicōm ut simplex sermo demōstrat · sz cauētes ne auxilio ppli de suis manibus tollerē ·

¶ Theop · Ipe tn xpus temp⁹ sibi ystitū at passio · voluit em pascha crucifigi · quia ipe verum erat pascha ·

¶ Et cuz esset Betha nie in domo Symōis leprosi ⁊ recūberet venit mulier hns alabastrū vnguenti nardi spicati pciosi ⁊ fracto alabastro effudit sup caput eius Erāt aūt quidā indigne ferentes intra semetipos dicētes Vt qd pdicio ista vnguētu facta ē. Poterat em vnguētū

¶ Beda · passur⁹ dominus p toto mūdo ⁊ vniuersas nacōes suo sanguine redēpēturus morat in bethania ⁊ ī domo obediēcie · vnde dr̄ Et cū ess̄ be · in do · Simo · lep · ⁊ re · ve · n ul · ¶ Jero⁹ Humul⁹ ei ceruoz · semp ad lectū suū redit · ⁊ filius pri obediēs vsq ad mortē a nob obediētiam petit ¶ Beda · dic aūt Symōis leprosi n q illo tēpe lepr⁹ pmanēt sz q ab

istud venūdari plusq tricentis denariis et dari paupibus ⁊ fremebāt in eam. Jesus aūt dixit sinite eā Quid illi molesti estis. bonū opus opata est in me semp em paupes habetis vobiscū ⁊ cū volueritis potestis illis benefacere me aūt non sēp hābitis quod habuit hec fecit pcuerit vngere corpz meū in sepulcrām Amen dico vobis Vbicūq pdicatū fuerit euāgeliū istud in vniuso mūdo et quod fecit hec narrabit in mēoriam eius

tra legis⁹ p⁹ra · [illegible] tore mundus est nō [illegible] pstmo gnumēt · ut [illegible] tua cura mea aparat ·

¶ Theop · Quatuor autem quatuor euāgelistē vnguentū mulieris rōmemorant · nō est vna sed due · vna [illegible] dem que describē a [illegible] hānc que sum est [illegible] · que sicz [illegible] es pasche venit post [illegible] ihesu · alia vo quas [illegible] laquas tribus euangelistis describē · Nobis autem si videtur · [illegible] nuc duas erras esse [illegible] hanc em vna describitur · altera vo a luca [illegible] duobus vo [illegible] Que em a luca describē mereretur ne di in medio pēcatōis eius ad dim venisse · De vo que a matheo ⁊ marco describē dr̄ in [illegible] sionis venisse nō ofitur · nec se ē pcatrix ¶ Aug · de con · euan · Ego autem nihil aliud intelligo [illegible] bitere nisi q ñ alia quidē fuisse mulierē q pcatrix eūc accessit ad pedes ihesu sz eandem mulierē [illegible] fecisse semel sz qd lucas narrauit · cū pno [illegible] cū humilitate ⁊ lacrimis meruit pcē remissōē Nam et hoc iohannes omēorat cū de lazaro [illegible] scitando cepisset loqui · antequ veniret in bethania dicēs · Maria aūt erat que vnxit dm̄ vngento ⁊ extersit pedes eius capillis suis cui⁹ fr̄ lazar⁹ infirmabat · Quod autem in bethania rursus fecisse [illegible] qd ad luce narratōm nō ponit · sed potius [illegible] reliquis tribus · Nō ergo matheus ⁊ marcus caput [illegible] mini vnguētū illo pfusum dicūt · Nec ea autem pedes · accipiam⁹ nō solum caput sz eiusq pedes [illegible] fudisse mlierē · nisi forte qm marcus fracto alabastro pfusū caput omēorat tam [illegible] calumniosis [illegible] vase fracto neget aliqd remanē potuisse vnde [illegible] des dm̄ pfunderet Sed religiosi⁹ [illegible] aliqs [illegible] ita fractum esse vt totum effundere vt [illegible] ac pfusos pedes antequ illud fractus esset · vt sine [illegible] remanēt vn eōā caput pfudrē · ¶ De · Et aūt alabastrū genus marmoris cādidi · vasis [illegible] ribus mūdi · quod ad vasa vnguētaria [illegible] lēt eo q optime fuare ea in corrupta dicēt [illegible] vo ē frutex aromatic⁹ grādis ut aūt ⁊ crassa [illegible] ce · sz bzeui ac nigra fragilisq · q minis ac pīguis [illegible] redolz ut capzell⁹ · aspēo sapore · solio pus dōlcq [illegible] cacumina ī arista se spargūt · Jo geia dcr pīgnīs [illegible] ry nardi spicas ac folia celebrat · ⁊ b ē q [illegible] vnguētu nardi spicati pciosi q vidlicet vnguētū [illegible] qd attulit Maria dno n solū de radice [illegible] di vmēt q pciosi⁹ erat spicatū q q ⁊ filiorū [illegible] ōe odoris ac virtus illius erat accumulata grātia

¶ Theoph. Velsicut in greco dr. Nardipistici
de hoc lo. q; unguentum nardi erat absq; dolo cū
fideiudum. ¶ Aug. de con. eum. Potest aūt vide
ri geranum q; Matheus & Marcus postea qq; dixe
rūt pascha p; biduum. deinde cōmemorauerūt q;
erat ihesus in Bethania vbi de illo pciosio unguēto
unctū. Iohes autem ante sex dies pasche dicit ihesum
venisse in Bethaniam. de eodem unguento narratu
rus. Sed qui ita mouent non intelligunt Matheū
& marcum illud quod in Bethania de unguento fa
ctum erat. non post illam pdicacōm de biduo. sed ad
huc cum sex dies essent ante pascha. recapitulando
posuisse. ¶ Ihero. Vistice aūt Simon leprosi
mūdum infidelem pmo & postea fidelem significat.
Mulier autem cum alabastro ecclesiasticam fidem
que dicit Nardi meā dedit odorē suū. pistica nar
dus de. i. mistica & pciosa. Domus impleta odore
etiam & vera est. Fractum alabastrum. carnale desi
derium est quod frangit ad caput ex quo omne cor
pus compaginatum est. recūbente ipso. i. humiliāte
se vt eum tangeret. fides peccatricis. que de pedibus
ascendit ad caput. & ad pedes a capite descendit. p
fidem id est ad xpm & ad membra eius. Sequitur
Erant aūt quidam indigne ferentes intra semetip
sos dicentes. vt quid perditio ista. Per Sinecdochen
dr vnus p multos & multi p vno. Perditus enim
Judas de salute pdicationis fuerat. & in vite alicu
fraudifera mortis laqueū nascit. Sub pretextu autem
mentis misericordiam fidei loquit. Ecce nostra fides.
trecēta enim denarios. i. decem sensibus interioribus
scz rationibus per corpus & aiam & spm explicatis
¶ Beda. Quod autem dicit. Et fremuerunt in
eam nequaq; debemus de diligentibus xpm Apostolis
dictis credere. sed deinde ponus sub numero plura
b. ¶ Theoph. Vel puenienter videt innui q; disci
puli plures mulierem arguerūt. eo q; sepe xpm au
diebant de elemosina docentem. Judas vero non ea
dem mentione indignatus est. sed pter amorem pec
cunie & carpe lucrum. Unde & Johes ipm solū com
minorat tanq; fraudulenta mentione mulierem ar
guentem. Dicit autem Et fre. in eā. i. molesti erāt
exclamantes & murmur inferentes. Arguit autem
dominus discipulos eo q; desiderium impedimentum
mulieris. vnde sequit. Ihesus autem dixit. Sinite eam
quod illi molesti estis. Postq; enim munus obtulerat
illa. ab pbitū quereebāt. ¶ Aug. sr ma. Doluerūt
enim de pretione unguenti quod poterat venundari
multo pio & dari pauperibus. tamen non debebat fieri
hoc qua non puenies erat vt sup caput christi fu
deret sancta & decenti infusione. vnde sequit. Bonū
opus egit in me. vsq; adeo autem efficax est laus
huius opis boni vt exhortet nos omnes odoriferis
& pciosis opibus implere domini caput. vt de nobis
dicat. quia bonum opus fecimus sup caput xpi. qa
semp quidem habemus qdū in hac vita sum pau
pes nobiscum. & opus habentes cura eorum qui pfece
rūt in verbo & diuites facti sunt in sapientia dei. nō
autem possunt sufficere vt semp dicto & noctibus ha
beant secum filium dei. i. verbum & sapiam dei.
Sequit enim. Semp enim pauperes habebitis vobiscum
& cum voluerītis potestis illis benefacere. Me autē
non semp habebitis. ¶ Beda. Nihil quidem videt
in hoc loco de pscentia corpali locutus. q; nequaq; eū
eis ita facētus sit p; resurrectionem quomodo tūc
in omni conuictu & familiaritate. ¶ Ihero. Dicit
etiam Bonum opus opata est in me. q; qui credit
in deum reputat ei ad iusticiam. Aliud est enim cre
dere ei. & aliud credere in eum. i. totum eicere te i
illum. Sequit. Quod habuit. i. quod potuit hoc fe
cit. pueniens vngere corpus meum in sepulcrum.
¶ Beda. Quasi d. q; Vos putatis pretiosū esse un
guenti officium sepulcro est. ¶ Theoph. Preuenit
ei quasi a deo ducta vngēs corp; meū signū sepulcri
fuit. In quo pditorem pfundit acsi ei dicēs. Qua
pscientia mulierem confundis que in sepulcrum cor
pus meum vngit. teipm vero non pfundis qui me in
mortem tradis. Prophetizat autem dns psequēter
duas pphetias scz q; euangelium eius pdicabit in
vniuerso mūdo & q; opus mulieris laudabit. Vnde
sequit. Amē dico vobis. Vbi cumq; pdicatū fue
¶ Beda. Notandū autem q; sicut maria gloriam
adepta est in toto orbe de obsequio quod domino ex
hibuit. ita e conuerso ille qui obsequio eius detrahit
non tantum longe latēq; infamatus est. sed dominus
bonum laude digna remūerans futuras impy con
tumelias tacendo pteriit.

¶ Et Judas scariothes vnus de duodecim. abiit ad summos Sacerdotes vt pderet eum illis. Qui audiētes gauisi sunt. & pmiserunt ei pecuniam se daturos. & querebat quomodo illum opportune traderet.

¶ Beda. Infelix iudas Damnū quod ex effusione unguenti fecisse credebat vlt magistri pio ppensare. Unde dr. Et Ju. scariotes vnus de duo. abiit ad summos. Sa. vt proderet eum illis. ¶ Gnf. in ser. de pas. Quid mihi eius patriam dicis. utinam ipm quoq; nescire licuisset. Sed alter erat discipul; qui iudas iacobi zelotes vocabat. & ne appellatione cognominis fiat pfusio personarū. pterea hunc ab illo separauit. Non aūt dixit iudas pditor. vt doceat detractōnes nescire & accusationes declinare. Quod aūt dicit vnus de xii. auget detestabilitatem pditoris. Nam & alii discipuli erant qui fuerāt numero lxx. & illi nō intimi sz nō tanta pfidentia sociati sunt. Isti autem xii. fuerunt cōprobati. hec erat caterua legalis de qua pditor maligus exiuit. ¶ Ihero. vnus tamen erat de xii. numero non vnus merito. vnus corpe. nō vnus animo. Abiit autem ad Principes posq; exiit & i
tratus. in eū sacerdotes. vnumquodq; animal ad simi
le sibi iungit. ¶ Beda. Quod aūt dixit. Abiit oī
dit eum non a principio inuitatum. non vlla neces
sitate stricti. sed sponte pria scelerata mentis i
isse filium. ¶ Theoph. Dicit autem vt pderet eū
illis. i. vt annūtiaret illis quando solus existeret.
Timebant autem in eum irruere quando docebat
pter turbam. ¶ Ihero. Promittit ac se tradere

et magister eius diabolus ante dicebat Tibi dabo
potestatem hanc universam Sequitur. Cui audientes
gaudii fit et permit ei pecuniam. Promittunt quoque pe
cuniam et amittunt vitam quam ipse recepit cum vita amit
tit. Cris. in ser. de pas. O demencia vino cupidi
tatem potiores. Cunta enim mala cupiditas perea
nit. Nam cupiditas captas animas retinet et omnibus
modis alligatas astringit et rem oblivione imponit
et alienatorum mentes confundit. Ab hac undas capiunt
cupiditatis insania. conversationis mensae. discipulatus
admonitionis suasionis. oblitus est. Nam sequitur. Et qui
rebat quomodo eum opportune traderet. Hiero. Sed
opportunitas doli nunquam inveniet ut non vindicet. Ab aut
illic. Beda. Quia hodie scelus inde quo dominum ac
magistrum deumque suum pecunia vendiderit. velut imma
ne et nefarium exhorrent. nec tamen cavent. nam cum per mu
neribus caritatis et veritatis iura spernunt deum qui
est caritas et veritas produnt.

Et primo die azimo
rum quando pascha immola
bat dicunt ei discipuli.
Quo vis eamus et pa
remus tibi ut manduces
pascha et mittit duos
ex discipulis suis et di
cit eis Ite in civitatem
et occurret vobis homo
lagenam aquae bajulans. se
quimini eum. et quocumque
introierit dicite domino
domus quia magister dicit Ubi
est refectio mea. ubi pa
scha cum discipulis me
is manducem. Et ipse vo
bis demonstrabit cena
culum grande stratum. illic
parate nobis. Et abie
runt discipuli eius et ve
nerunt in civitatem et in
venerunt sicut dixerat il
lis et paverunt pascha.

Cris. in ser. de pas.
quando undas de erudicione
nec tractabat alia disci
puli sunt de preparatione
pascae solliciti. unde dicit
Et primo die azimorum
cum pascha immolabat. ei di
cunt Quo vis eamus et par
amus tibi ut manducemus pascha.
Beda. Primum diem
azimorum vocant diem primi
mensis appellatae quando
fermento abiecto immo
lare agnum occidere
solebant ad vesperam
quod exponens apostolus ait
Pascha nostrum immola
tus est Christus. quinque die se
quenti. xv. luna sit
crucifixus. attamen no
die qua agnum immolabat
tur et corpus sanguinis
quod fuit tradens mysteria
celebranda et a iudeis
tenetur ac ligatur ipsum in
molationis. hoc est pas
sionis suae sacramenta ex
ordinem. Hieron. Azima
vero quae cum amaritudine
et laetuca agrestibus
manducantur redempcio
nostra est. amaritudo vero passio domini. Theop. Ex his
autem quae dicunt discipuli Quo vis eamus. manifeste vi
detur quod Christus hospitium aliquod non habebat. neque disciplu
li propriam domum. Si enim habuissent duxissent eum ad
illam. Hieron. Dicunt ei Quo vis eamus. ut cum vo
lueris dei dingamus gressus nostros Dominus autem monstrat cum
quo manducat pascha et more suo mittit duos quos su
pra exposuimus. Unde sequitur. Et mit. duos ex disci. ne
Theop. Mittit quidem de discipulis duos petrum scilicet
et iohem ut lucas dicit ad ignotum hominem. innuens ex
hoc quod posset non pati. Nam quemquam ignotum monstrat ut

ipsos redipet. quod non oportet in alios Dat enim eis sig
num ut domum sequantur cum subdit. Et occurrit vobis
homo lagenam aquae baiulans. Aug. de consensu. Quare lagenam
dicit quam lucas amphoram. Ille vasis genus istre mysterio
significant. utique vitatem sunt custodiunt. Hier. Inde
cum ait pronde dimittatis et quod cum discipulis loquitur et ab
bi fuerint sit notum. unde sequitur. Et abi. di. et re. mis.
Cris. in ser. de pas. Non illo quod nunc est. mutatum
videtur. Illud autem quod nunc est non solum institutum. sed ipse
fecit est pascha Sed et cur illum manducantes qui sub
et sub lege ut eos qui sub lege erant redimeret et ipse legis
requiem daret. et ut non dicat quod non ea evacuavit.
quia ea implere ut molesta et ardua non voluit ipse pri
us eam implevit et sic fecit ea recessere. Hiero.
Dilectice autem dimittas ecce est quae muro idem urgen
tem occurrere. plus primum est an phoca aqua in
lutevere. Beda. Ut aqua lavacrum gratiae legis frugi
litatem designat eorum per quos caeteris erat gratia mun
strata. Theop. Hagenam aquae portat quoque
zatus est. quia autem baptisma baulat. venit ad recipiendum
fum rorum vultus. et sic in domo recipit. unde subdit
Sequimini eum. Hiero. Cui sed duce in domum ubi est
refectio xpi domus domus petrus apostolus est cui do
minus domum suam credidit ut sit una fides sub uno
pastore. Cenaculum grande ecclesia magna est. Inquit
narrat nomen domus strata ventate veritatis et figura
Beda. Et cenaculum magnum spiritalem legis in
que de angustiis litterae egredientes in sublimi loco
in alto minus solario capit saluatorem. Consulunt autem
ue aque baiuli siue domini domus sit propinquus vo
cabula ut omnibus vere pascha celebrare volentibus
hoc est xpi sacramentis imbui. eumque sine mente be
spido suscipere querentibus. facultas dandi significat.
Theoph. Vel dominus domus intellectus est qui
ostendit cenaculum grande. et altitudinem intelli
gendam. Quod si alcium sit. tamen nihil habet tu
ne gloriae et tumoris. sed sternitur et planum fit hu
biae. Ubi autem. et in tali mente pascha xpo pa
a Petro scilicet et iohanne id est ab actione et contem
platione.

Vespere autem facto ve
nit cum duodecim et discum
bentibus eis et manducanti
bus ait iesus Amen dico
vobis quia unus ex vo
bis me tradet qui man
ducat mecum. At illi ce
perunt contristari et dicere
ei sigillatim. numquid ego
et ait illis. unus ex xii.
qui intingit mecum manum
in catino. et filius quidem
hominis vadit sicut scri
ptum est de eo. veb autem ho
mini illi per quem filius ho
minis tradetur. bonum erat
illi si non esset natus homo ille

Beda. Dominus
de sua passione prom
rare coepit de quinque
die dies locis permixtis
ut cum mollescere
cognitionis suae pen
det ei fidei fuit vel
Vespere. vel fac. vel com
xii. et discum. eis et
Cris. in ser. de pas.
vobis pax quia apostolus
bus pulsi ducabat pri
dem corde eum facere
et peie. silicet pecu
ne celari arbitrati
dacet ad principes
Theo. si quis dili
bonus cibat ac lex pa
pre quia stans enim
ret pascha consum

Probabile autem est · prius eos adimplesse pascha legale · deinde discubuisse incipiente eo primum era: dere pascha ¶ Hieronim⁹ · Vespera autem diei ve ro sperant indicat mundi · Circa vndecimam namq; hos ram venisse nouissimi · qui primi denarium eternae vitae accipiunt · Omnes igitur discipuli tangunt a dño · vt hac harmonia cithare omnes nerui bene suspensi cõ iuncta voce respondent · Nam sequitur Et illi ceperunt pensitare · et dicere ei singillatim · Numquid ego · vnus eorum rem suam · et pecunie amore madefactus · dixerit · Numquid ego sum rabbi · sicut in Matheo legitur · ¶ Theoph · Ceperunt autem alij discipuli pensitare inter eorum verbum · Nam si extra hanc existe rent passionem · Magis enim credebant illi qui omnium rerum causa qui sibi · Sequitur Qui ait illis · vnus ex vobis qui intingit mecum manum in catino · ¶ Beda · Iudas · s · quasi ceteris pensitatus · et retrahentibus manum cum magistro manum mittit in catinum · Et quia prius dixerat · Vnus ex vobis me tradet · pseuerat patenter in malo manifestius arguit · et eum nomen pri mum designat · ¶ Hiero⁹ · Dicit autem · vnus de duodecim quasi ab eis separatus · Separat enim se ab eis pus omnem quam capit · Quis quis de ouili egredi tur · lupi more sibi parere · Iudas autem nec primo nec secundo correptus a primione retrahit pedem · Vnde pena pirate · vt quem pudor non vicerat · corrigat deuinata supplicia · Et hoc est quod subdit · Et si · qui dem filius hominis vadit · sicut scriptum est de eo · ¶ Theoph · Quod hoc vadit · ostendit quod mors christi fuit voluntaria non necessaria · ¶ Hiero⁹ · Sed quia multa bonum ut iudas faciunt · sed omnino illis non prodit recte sub dicit · · Vae autem homini illi per quem filius hominis tradetur · ¶ Beda · Sed et hodie quoque et in sempiternum vae illi homini qui ad mensam domini malignus accedit · Christus ille in exemplum iudae filium hominis tradit · non quidem iudas peccatoribus · si tamen peccatoribus mem bris suis · Sequitur · Bonum erat ei si non esset natus homo ille · ¶ Hiero · Sed iuxta latens vero mater rem melius eum est non esse quam ad tormenta esse · ¶ Theoph · Quantum enim ex fine · melius fuisset ei non esse · id non prodiuit existere · Nam deus fecit ipsum ad optima · sed postquam ad tantam deuenit malitiam melius fuisset ei si natus non fuisset ·

Et manducantibus illis accepit iesus panem et benedicens fregit · et dedit eis · et ait sumite · Hoc est corpus meum · Et accepto calice · gratias agens dedit eis · Et biberunt ex illo omnes · Et ait illis · Hic est sanguis meus noui testamenti · Qui pro multis effundetur · Amen dico vobis

¶ Beda · Si enim pascha veteris solliemnis transit ad nouum vesperam carne agni ac sanguine sui corporis sanguinisque sacramentum substituerit · vnde ¶ Et mandantibus illis acce · ibus panem vt sed ipsum se esse monstraret · cui iuraui dominus · Tu es sacerdos in eternum secundum ordinem melchisedech · Sequitur Et bene · fre · ¶ Ob · Id est gratias agens fregit · quod et nos facimus orationes sup ab

quia non bibam de hoc genimine vitis usque in illum diem cum illud bibam nouum in regno dei

dentes · ¶ Beda · Frangit etiam ipse panem quem discipulis porrigit · ut ostendat corporis sui fractionem · non absque sua sponte vel procuratione fuisse quem etiam benedixit · quia naturam humanam quam passurus assumpsit · ipse vna cum patre et spiritu sancto gratia diuine virtutis impleuit · Benedixit enim panem ac fregit quia hominem assumptum ita morti subdere dignatus est · vt et diuine immortalitatis inesse potentiam demonstraret · Deoque velocius eum a morte resuscitandum esse doceret · Sequitur · Et deinde ait · et ait · sumite hoc est corpus meum · ¶ Theoph · Hoc · s · quod nunc do · et quod nunc sumitis · Non autem panis figura tum corporis xpi est sed in primum christi corpus transmutatur · Nam dñs ait Panis quem ego dabo caro mea est · Sed tunc caro xpi non videtur propter nostram infirmitatem · panis enim et vinum de nostra consuetudine est · Si vero carnem et sanguinem cernerem⁹ · sumere non sustineremus · Propter hoc dñs nostre infirmitati condescendens · species panis et vini conseruat · sed panem et vinum in veritatem conuertit · carnis et sanguinis ·

¶ Chris · in ser · de pas · Et nunc et ille pisto est xpus quem illam ornauit mensam · ipse istam quoque consecrat · Non enim homo est quem proposita corpus xpi fiat et sanguinem sed ille qui pro nobis crucifixus est xpus · Sacerdotis ore verba proferunt et dei virtute consecrant et gratia · hoc verbo quod dicit Hoc est corpus meum proposita consecrant · Et sicut illa vox que dicit · Crescite et multiplicamini et implete terram semel quidem dicta est · sed omni tempore sentit effectum ad generationem operante natura · ita et vox ista semel quidem dicta est sed per omnes mensas ecclesie usque in hodiernum diem et vsque ad eius aduentum perstat sacrificio firmitatem ¶ Hiero⁹ · Similiter autem in pane transfigurat dominus corpus suum quod est ecclesia pnis que accipit in fide · benedicit in numero frangit in passionibus dat in exemplis sumit in doctrinis format in sanguinem suum in calice vino et aqua commixtum vt alios purgemur a culpis · alios redimamur a penis · Sanguine namque agni seruat domus a percussione angeli et aqua maris rubri extinguit inimicos que fuit mistica ecclesie xpi vii sequitur · Et accepto · ca · gratias agens de · i · eis · Gratia ei et non merito saluati sum⁹ a deo · ¶ Greg · in moralium · Cum apprehendisset eum passionem accepto pane gratias egisse prohibet · gratias itaque egit qui flagella aliene iniquitatis suscepit · Et qui nil percussione dignum exhibuit · humiliter in passione benedicit · vt hinc ostendat quid vnusquisque in flagello culpe facere debeat · si ipse equanimiter flagella culpe portat aliene · vt hinc etiam ostendat quod in correctione faciat subditus in flagello positus pro gratias egit equalis · ¶ Beda · Quia et nos in xpo et in nobis xpm manere oportet · vinum domici cilias aqua miscet · Attestante enim iohanne aque populi sunt · et neque aquam solam neque solum vinum cui quam licet · offerre · ne caput a mitratis secernendum esse significet · Et vt christum sine nostre

redempcionis amore pati potuisse. vel nos sine illius passione saluari ac pati posse offerri cōtingat. Sequitur. Et bibe. ex illo omnes. ¶ Iero. Ebrietas sed lice. sacietas salutaris. quae quāto copiosior sumit. tanto sobrietatem mentis donare dignatur. ¶ Theo. Quidam autem dicunt illum misterium non fuisse principem sed qui exuente anima dōs misteria largiretur. Aly et dicunt qui illi tradidit de illo misterio. ¶ Cris. i f. de pas. Christus enim sanguinem ei quem vendidit offerebat. ut haberet remissionem peccorum si tm impius existere noluisset. ¶ Iero. Nibile ergo iudas. si non saturatus. nec sitim extinguit ignis eterni. qui in igne sumit misteria xpi cum sacrificium non emundat. sed eos cogitacōnis insipiens producit ad culpas. quae se cenosis crudelitatis feroribus miscuerit. ¶ Cris. i ser. de pas. Nullus ergo sit iudas in domini mensa. hoc sacrificium cibo spiritalis est. Nam sicut corpus cibo cum ventrem iuenerit aduersis humoribus occupari amplius laditur. ita est et iste spiritalis cibo. si aliquem repit malignitate pollutum magis eum podit non sua natura. sed accipientis vitio. Pura igitur sit mens in oibus. pura cogitacō quia et sacrificium pura est. Sequitur. Et ait illis. Hic est sanguis meus. nouum testamentum. ¶ Beda. Hoc ad distinctionem respicit veteris testamenti. quod hircorum et vitulorum est sanguine dedicatum domus inter aspergendum legislatore. hic est sanguis testamenti quod mandauit ad nos deus. Sequitur. Qui pro multis effundetur. ¶ Iero. Non enim omnes emundat. Sequitur. Amen dico vobis quia iam non bibam de genimine vitis usque in diem illum. ¶ Theop. Quasi dicat. Non bibam de vino usque ad resurrectionem. regnum enim resurrectionem vocat. quasi tunc regnauerit mortem. Post resurrectionem vero bibit cum discipulis et comedit qui ostendens quidem ipse esset qui passus est. Nouum autem bibit illud. id est nouo quodammodo et alieno. Non enim corpus habebat passibile inmigena cibo. sed immortale et incorruptibile. Intelligendum est autem et hic. Vitis est ipse dominus genimen vitis misteria et intellectus occultum quem ipse generat. qui docet hominem sciencia. In regno autem dei id est in futuro seculo bibet cum suis discipulis misteria et sapienciam noua quedam nos docens et reuelans que nunc occultat. ¶ Beda. Vt aliquid vitem siue vineam domini appellatam esse synagogam. Esaias testatur dicens. Vinea domini sabaoth domus israhel est. Iesus ergo dominus ad passionem ait. Iam non bibam de genimine vitis. Nisi apte dicat non vetera carnalium synagoge cerimonias delectabor in quibus et ista pascha lis agni sacra. locum tenuere principium. Adeunt enim tempus mee resurrectionis. adeunt dies illa cum in regno dei patris. id est gloria uite immortalis sublimatus. de salute eiusdem patris fonte gratie spiritalis regnum vobiscum gaudio profundar. ¶ Iero. Considerandum est autem quid hic dominus mutat eum sacrificium. sed non mutat tempus. vt nos nunquam cenam domini ante quartam decimam lunam faciamus. quia facit in xiiii. resurrectionem in xi. luna cenam domini faciet quod minquam in veteri testamento nec in nouo inuentum est.

¶ Et hymno dicto exierunt in montem oliuarum

¶ Theop. Sicut gratias egerit antequam biberet. ita et gratias agunt

Et ait illis iesus. Omnes scandalizabimini in me in nocte ista. quia scriptum est percutiam pastorem et dispergentur oues gregis sed postquam resurrexero precedam uos in galileam. Petrus autem ait ei. etsi omnes scandalizati fuerint sed non ego. Et ait illi iesus. Amen dico tibi in nocte hac priusquam gallus bis uocem dederit. ter me es negatus. At ille amplius loquebatur. et si oportuerit me simul commori tecum non te negabo. Similiter autem omnes dicebant.

et postquam biberint. vel et hymno dicto exierunt in montem oliuarum. ut sic adiscant et ante cibum et post cibum gratias recordationes.

¶ Iero. hymnum id est laudem dicunt vt in psalmis. Edent pauperes et laudabunt dominum. quia requirunt eum. et manducauerunt omnes pinguedines terre.

¶ Theo. Sicut et nos audiuit quod ignorabile et ait ibi. quia nos mali quidem tradendo erat diuina laudare dignum. et bene. et nos cum in angustiis iudicium quod malum salutem non perdimus. quia dono gratias agere quia in nostra tribulatione opera multum saluat. ¶ Beda. Denique eum bene nunc ille malignum quem dominus fm Iohannem pri gratias agens deinde bat. In quo et pro seipso et pro discipulis et pro eis qui per verbum ipsorum credici erant. deinde sublimem oculis precabat. ¶ Theophilus. Erant autem in montem vt ad eum solitarium existimantes ipsum caperent absque tumultu. Si enim ante sene cum in ciuitate manebat. forte fuisset multitudo populi conturbata et tunc manifeste ostendisset inimici capiantes videre ipsum iuste morientem quam populum conuertentem. ¶ Beda. Pulchre etiam dominus discipulos sacramentis inbuit. In montem educit oliuarum. vt typice designet nos per accepcionem sacramentorum ad altiora virtutum bona et charismata sancti spiritus quibus in certe parigamur. ascendere debere. ¶ Hieronimus. In monte etiam oliueti Iesus vnctus vnde ad celos ascendit. Et nos sciamus quia inde ascendimus ad celos vnde vigilamus et oramus et ligamur et repugnamus in terra. ¶ Beda. Predicit autem dominus discipulis quid passuri sunt. vt cum passi fuerint non desperent salutem. sed agentes penitentiam liberentur. Unde sequitur. Et ait illis iesus. Omnes scandalizabimini in me in nocte ista. ¶ Hieronimus. Omnes quidem cadunt. sed non omnes iacent. Quicquid dormit non adiicit vt resurgat. Carnale est cadere. sed diabolicum est iacere. ¶ Theophilus. Permisit autem eos dominus cadere vt non in ipsis confidant et ne videretur hoc quod patiebatur ex quodam argumento apparere predicit dicit testimonium zacharie prophete. Unde sequitur. Percutiam pastorem et dispergentur oues gregis. ¶ Beda. Hoc alps verbis in zacharia prophete scriptum est. et ex persona prophete ad dominum dicit. Percutiere pastorem et disper. oues. quia in pastorem stulae passionis pri rnds pecuda pastore pabi simoni filio a pre mittit et pecuda id incarnatum et patiens

¶ Theoph. Dixit aūt pater · percutam pastorē · qa
ipse gentis dimisit · Oues discipulos dixit quasi mo
centes ⁊ quasi absq; malitia · Vlamo solacōm idu
cit dicens · Ego postq; resurrexero · pcedam vos in
galileam · ¶ Iero⁹ · In quo va pmittit resurrec
tio · ne spes nō extinguat · Petrus aūt ait ei · Et si
omnes scam · fu · sed non ego · Ecce anus sine penna
in altum volare nitē · sed corpus aggrauat animū
ve amore humane mortis · amor dñi supeē · ¶ Pet
da · Et petrus ēgo · de ardore fidei pmittebat · ⁊ sal
uator quasi deus fuēa nouerat · Vnde sequit Et ait
illi ihs · Amen dico tibi in nocte hac pmisq; gallus
bis vocabit · me es negaēus · ¶ Aug · de cō · euā ·
Cū omnes euangeliste dicāt pdixisse dñm q; eū
petrus esset negaēus antequ gallus cantaret · mar
cus hoc solum narrauit expssius · Vnde nōnullis vi
det nō congruere ceteris qz pap attendūt · Tota ei
pnegacio trina est · que si tota post pmum gal
licinium maget · falsum dixisse viderentur · eres alij
euangeliste q sicz antequ gallus cantaret ter eū esse
negaēus · Rursus si tota trinam negacōm ante per
gallicinium cantare gallus incipet · supfluo dixisset ·
Marcus et gloria dñi · Pruisq; gallus bis vocem
dedisset me negaēus es · Sed quia ante pmū gal
licinium cepta est illa trina negatio · attendērūt illi
tres non quando eam ꝓplēēus esset petrus · si quā
ta fuēa esset · ⁊ trina · ⁊ quando cepta · ⁊ ante galli
cinium · quamq; in animo eius ⁊ ante pmū gallicinium
tota concepta est · Marcus aūt de ipa vocū in ter
ullo · planus elocut⁹ est · ¶ Theoph · Quod sic in
telligit · Petrus semel negauit · deinde gallus canta
uit · illegitur vo eo duabo alys negacōmbo · tūc gal
lus secūdo vocem emisit · ¶ Iero⁹ · Gallus lucis
nuntius · quis est mis spūsanctus · cui voce in ꝓbena
⁊ mapha nos de trina negacōe excitamur ad amarē
simus post lapsum flet⁹ · qui male cogitauimus
de deo ⁊ maledocuisum⁹ ad pximos · ⁊ male fecim⁹
ad meriptos · ¶ Beda · Fidēs aūt apli Petri et
ardens affectus ad dñm ꝓsequenter ostendit · Sequit
Et ille amplius loquebat · Etsi oporet me cōmori te
nō negabo · ¶ Theoph · Feruorem etiam intrepidū
alij discipuli ostenderūt · Nam sequit Similiter
autem omnes dicebant · sed eū resistebant veritas
quam xpus pouerat ·

¶ Et uenit in pre
dium cui nomē geth
semani · Et ait disci
pulis suis · Sedete hic
donec oret · Et assumit
petrū ⁊ iacobū ⁊ iohā
nem secum ⁊ cepit pa
uere · ⁊ tedere · Et ait
illis · Tristis est anima
mea usq; ad mortem ·
Sustinete hic ⁊ vigila
te · Et cum processisset

¶ Glosa · Postq; scā
dalum discipulorū pre
dixerat · nūc euangeli
sta narrat de Oratōe
ipsius · In qua p discipulis credit orasse · et
pmo describens locum
orationis dicit · ⁊ veni
unt in pre · cui nomen
Geth · semani · ¶ Beda · Odō
strat usq; hodie loc⁹
geth semani in quo do
mi⁹ orauit ad radices
montis oliueti · Interp
tat aūt Geth semani
vallis pinguium siue pi

paululum procidit sup
terram · ⁊ orabat ut si fieri
possit transiret ab eo
hora ⁊ dixit Abba pa
ter omnia possibilia
tibi sit transfer calicem
hunc a me sed nō quod
ego volo sed quod tu
Et venit ⁊ inuenit
eos dormientes Et ait
Petro Symon dormis
Nō potuistis vna ho
ra vigilare mecum Vi
gilate ⁊ orate vt non
intretis intemptacōem
Spūs quidem promp
tus est caro aūt infir
ma Et iterum abiens
orauit eundem sermonem
di · Et reuersus denu
o inuenit eos dormien
tes Erant enim oculi e
orum aggrauati Et ig
norabāt quid responderēt ei Et venit ter
cio ⁊ ait illis · dormite
iam ⁊ requiescite · sufficit
venit hora ecce trade
tur filius hominis in
manus peccatorum · surgi
te eamus ecce qui me
tradet ppe est

guedinum Cum autem
dñs in monte orat nos
docet sublimia tantum
orando inquiri debere ·
At cum in valle pingue
dinis orat · insinuat
nobis humilitatem · sēp
in oratoribus ⁊ in terre
pinguedine dilectōis
esse seruandam · Ipse
etiam p vallem humili
tatis ⁊ pinguedinem
caritatis p nobis mor
tem subiit · ¶ Iero⁹
In valle etiam pingue
dinum tauri pingues
obsederunt eū Sequi
tur Et ait discipulis
suis Sedete hic donec
oret · Sep mē in ora
tione qui sepamē i pas
sione · quia ille orat illi
dormiunt pinguedine
cordis oppssi ¶ Theo.
Singulariter etiam erat
solitudo illi sēp ora
re · formam nobis tra
dens vt silentiū ⁊ soli
tudinē in orationibus
requiram⁹ Sequitur
Et assumpsit ⁊ iohēm
secum ¶ Alios tres eim
assumit qui gloriei ei⁹
in monte Thabor ispe
ctores extiterant · Vt
qui gloriosa viderant
viderent ⁊ ēstia ⁊ ad
discerēt q vnus erat
hō · m hō q tristat · vñ
sequit Et cepit pauere ⁊
tedere · Quia eū totum assumpserat hominem assū
psit ⁊ naēales pprietates hominis · pauere ⁊ tedere
⁊ tristari naēaliter · Nam homines naēaliter inuiti
tendunt ad mortem · vnde sequit Et ait illis Tristis
est anima mea vsq; ad mortem · ¶ Beda · Quasi de
us in corpe fragilitatem carnis exponit ut eos q
sacramentū incarnationis obiurgant excluderet im
pietas · Nam qui corpus suscepit · omnia debuit su
scipere que corporis sunt · vt esuriret sitiret agere ⁊
tristarē · Dum enim p hos cōmutari nescit affe
ctus · ¶ Theoph · Iudā aūt hoc sic intellexerūt quas
si d · Tristor non q mori debeo Sed q israhelite p
piqui mei me crucifixum sunt · ac p hoc a regno dei
debent excludi · ¶ Iero⁹ · In hoc etiam pauere et
tristari docemur ante iudicium mortis quod nō pos
sumus p nos dicere sed p illum · venit princeps mun
di huius ⁊ in me non habet quicq; Sequit Sustine
hic ⁊ vigilate ¶ Beda · Non a somno dormitionis
phibet cuius tempus nouerat imminere discrimi
ne sed a somno infidelitatis ⁊ torpe mentis · Paululum

aūt procedens ruit i faciē suam ⁊ humiliatur mētis
hicu carīs oōdie. Vñ sequit. Et cū pces. pau. pa-
sup terrā. ꝛc ¶ Aug. de cō. euan. ¶ iō dixit si facē
possit si fieri possit. heri eīm pt qd ille voluerit. Sic
ieaq dictū est. Si fieri pt ach dicerēt. Si vellit. Ac
ne quis putaret eū pris minuisse pcatorē. manifesta-
uit quo intellectu accipienō sit qd dictū ē. ¶ Mā sequit
Abba pr oīa tibi pos. In quo satis cōdit ñ ex ipos-
sibilitate sed ex volūtate pris dictū ē si fieri pōt.
Qd aūt marcus nō solū pr. sed abba pr eus dixisse
ꝓmōstrat hoc ē Abba hebraice qd latine pr. Et fo-
tasse dñs ꝓter aliqd sacramētū vtq; dixit. volēs
oōdere se illam eritis psonā iam sui corpis. ⁊ ecce
suscepisse cū factus ē āgularis lapis vemēs ad de-
ut panem ex hebreis ad quos panes q ait abba pam
ex gēcis ad qs panes q ait pr. ¶ Beda. Orat aūt
transire calicē. ut oōdat ve q hō erat. Vñ subdit.
Transf. cali. hūc a me. ¶ Reminiscēs aūt ⁊ ꝓter qd
missus ē. pficit dispensacōm ad quā missus ē. ⁊ cla-
mat Sed nō qd ego volo si quod tu. Quasi d. Si
moriē moris me nō moriēs sin carnē. trāseat calix.
Petr q: nō aliter hoc fiet. nō qd ego volo si qd tu.
Qui adhuc perstamē fuēra morte. sed habeāt redū
cor. vivent mortes quā possūt. Sed si nō pōt dicant
io qd ꝓter nos dñs dixit ¶ Hero. Ex quo ēt vsq;
in finē nō cessat nos docere pri obedire ⁊ volun-
tates eorū volūtati nre ꝓponē. Sequit. Et venit ⁊ in-
uenit eos dor. Sic eīm dormiūt mētes sic ⁊ corpe. Do-
oracōm aūt dñs venēs ⁊ videns discipulos dormien-
tes. Petrū solū increpat. vñ sequit. Et ait Petro
simon dormis. nō po. vna hora vigi. me. q. d. Qui
vna hora ñ potuisti mēc vigilare. quō mortes sper-
mis tu q rēdes mori mēc. Sequit Vigilate ⁊ orate vt
ñ intre. in temp. scz ne tēdi me ¶ Beda. Nō ait Ora-
te ne tempteni qz ipossibile ē humanam aiam ñ temp-
tari sed ne intretis in tempracōm. hoc ē ne vos tēp-
tacō super ¶ Hero. In temptacōm aūt intrare dicit
q orare negligite. Sequit Spūs qdem pm. ē ca. aūt in-
firma. ¶ Cbe. q. d. spūs qdē vt pmptus ē ad me ñ
negamus ⁊ ꝓtea hoc pmittimus si caro vra in tantū
infirma ē. q nisi dñs p oracōm veritatem carni dederit
in tempeacōm intrabimus. ¶ Beda. Timeramus hic
reprimit q aequid crediderit putamus se posse.
sed qztū ex mētis ardore profidimus. eīm ex fragilita-
te carnis timeamus. Facit ēt hic locus aduersus eos q
dicūt vnā in dño operacōm ⁊ vnā voluntatem fuisse
Duas eīm volūtates ostendit humanā scz q ꝓpt infirmita-
tē carnis recusat passionē. Et dīnā q pmptissima ē
Sequit Et iterū abiit ora. eundē ser. d. ¶ Cbe. Dei
p scdam iam oracōm q vnus hō esset affirmaret. Se-
quit. Et reuer. denuo inuenit eos dor. Cū nō velamēt
redarguit. Erant eīm oculi eorū grauati somno
Et ignorabāt qd rēderēt ei. Per hoc infirmitatem
humanā addiscas ne si grauati somno pmittās ea q
nō nō possibilia sint. Iterū tertio abiit ad ord rōne
pdicta. vñ sequit Et venit tertio ⁊ ait illis Dor. iam
⁊ req. ¶ Nō ebat ꝗ illos cū eis p vdarguēs peis se
cerit. sz iroice dicit illis dor. iā ⁊ re. qz iā sciebat q p
dicit a ꝓpinquabat. Et q iroice dicente aparet p hō
q subdit. Suff. venit hora ecce tra. ꝛc ¶ Hoc dicebat

derides somnū eorū. q. d. nūc tps ēt dormiēdi qd
inimicus appiquat. Deinde subiungit Surgite eamus ecce qui
me tradet ppe ē. Nō ut fugerēt si dixisset ut in-
micis obuiarēt ¶ Aug. de cō. euā. vt alibi ipse
cū dixisset dor. iā ⁊ req. adiungit Surgite. ⁊ infer-
infert. venit hora ecce tra. si hoc vtq; intelligendū est
post illud dor. ⁊ req. fuisse dōm aliquantū. ut hoc
fieret quod pmiserat. ⁊ tunc inuenisse venit hora
Et vero interpone sufficit scz q requiruntur.
¶ Hero. Trina autem discipulorum dormitio tres
mortuos quos dñs suscitauit significat Puellam
domo Secundus ad sepulchrū Tertius de sepulcro
Trina autem domini vigilia docet nos eundo ⁊ de
preteritis ⁊ de futuris ⁊ de presentibus venam ⁊ ora-
gare.

¶ Et adhuc eo loquente uenit iudas scarioth
vnus de xii. ⁊ cū eo turba
multa cum gladijs ⁊
lignis missi a summis sa
cerdotibus ⁊ scribis ⁊
senioribus. dederat aūt
traditor eis signum di
cens. Quēcūq; osculatus fuero ipse ē tenete
eū ⁊ ducite caute. ⁊ cū
uenissent statim accedēs
ad eū ait. Rabbi. Et o
sculatus ē eū. At illi ma
nus in iecerunt in eū ⁊
tenuerunt eū. vnus autem
de circūstātibus educēs
gladiū percussit seruum
summi sacerdotis ⁊ ābu
tauit auriculā illi. et
rīdens iesus ait illis.
Tamq̄ ad latronē exi
stis cum gladijs ⁊ lig
nis ꝓpbēdere me. Cō
tidie erā apud uos in
tēplo docēs ⁊ ñ me te
nuistis. Sz ut implerē
tur scripture. Tūc disci
puli relinquentes eū omnes
fugierūt. adolescēs aūt
quidam sequebat illū amic
tus sindone super nudo. ⁊
tenuerunt eū. At ille re
licta sindone nudus
profugit ab eis

¶ Beda. Possūt ista
dñs ordinauerat. Et apo
stolos ⁊ tamen ipsum sequen
te permanere ipetrauit
ut comprehendum se ser
uus de pontifice sua
git ad persecutores. ⁊
quorum aduentu mi
gelista dicit. ⁊ adhuc
loquente venit ubi
sca. vnus de eis ¶ Cbe.
Hoc nō frustra poterat
sz ad maiorem pbrem
ꝓdiguorum q
cum de ipso chro
scipulorum existimo
gera dominum pra
biē versus est. Sequit.
Et cū eo turba multa
gla. ⁊ ligis missi a sum
mis sac. ⁊ scr. ⁊ sen.
¶ Hero. Proditor mi
ritus sectatq; disper
d atrocitate dei ¶ Be
da. adhuc cōtra ad
iudas d secuta dis
pli cū eū ñ pallidus
dit persecutores sz pfi
nū osculi vñ sequit Da
rat aūt traditor eis si
gnū d. Quēcūq; oscu
latus fuero ipse ē tenete
¶ Cbe. Vt de
scribulare quō cre
bat i osculo xpi deceptus
ut q. alicui ostendere
aūt alicui osculo
cius gra cū hmicis ac
cessisti. Sz dis
sñ ꝓditor ē. sed
ē vestita. ac. ad
¶ Iero. Pax nobis
gnū osculi ē venere
li. sic chai obtulit
eū sul dolū ⁊ ꝓdi

¶ Beda. Iudas autem scelerata cōfidentia magistrum vocat et osculum infert ei quem tradit. Dominus autem osculum traditoris non quo simulare nos docet. Sed ne poenitentiam fugere videat. simul et illud psalmi cōplens. Cum hijs qui oderūt pacem eram pacificus. Sequitur. Et illi manus iecerunt in eum et tenuerunt eum. ¶ Hiero. Hic adest Ioseph vidit vidit a fratribus et ferrum pertransiuit animam eius. Sequitur. Vnus autem de circumstantibus educto gladio percussit seruum summi sacerdotis et abscidit auriculam eius. ¶ Beda. Petrus hoc fecit vt iohannes declarat eodem mentis ardore quo cetera faciebat. Sciebat enim quia phinees puniendo sacrilegos meruerit vt sacerdotij pennis acceperit. ¶ Theophilus. Tacet autem nomen eius. Marcus vt non videretur sinum laudare magistri quasi zelantem pro christo. Iunior autem petrus ex hoc quia inobedientes erant et sicut dabi spiritus scripturas. Nam si habuissent aures audientes scripturas. non crucifixissent dominum gloriae. Amputauit autem auriculam serui summi sacerdotis. Nam summi sacerdotes primo peccabant scripturas quasi serui non audientes facti. ¶ Sequitur. Et respondens ihesus ait illis. Tanquam ad latronem existis cum gladijs et fustibus querere eum qui vtero se vestis erant manibus et in nocte quasi latrantem per diem inuestigare qui quotidie in templo docebat. ¶ Theophilus. Illud autem diuinitatem eius ostendit. Quando enim in templo docebat. non valuerunt ipsi capere quia non dum tempus adueniebat passionis. Quando autem ipse voluit. tunc erant illi seipsum vt adimplerent scripture. quia tamen agnus ad occisionem ductus est. non clamans neque vocem ferens. sed voluntarie patiens. Sequitur. Tunc discipuli eius relicto eum omnes fugerunt. ¶ Beda. In hoc impletur sermo quem dominus dixerat quia omnes discipuli scandalizarentur in illo in ipsa nocte. Sequitur. Adolescens autem quidam sequebatur illum amictus sindone super nudo. sub auditu corpore. quia non aliud indumentum quam solam habebat sindonem. Sequitur. Et tenuerunt eum. At ille relicta sindone. profugit ab eis quoniam desertabatur et facta non a domino. Cui amorem et absens corpore fixum seruauit in mente. ¶ Hiero. Sicut etiam ioseph relicto pallio nudus de manibus impudice feminae aufugit. qui vult effugere manus iniquorum. relinquens mentes que mundi sunt. fugiat post illum. ¶ Theo. Probabile autem videtur quia hic adolescens erat de illa domo in qua pascha comederant. Quidam vero dicunt hunc adolescentem fuisse iacobum fratrem domini qui dicebatur iustus qui ab apostolis post xpi ascensionem cathedram ierosolimorum accepit. ¶ Greg. xiiii. mo. Vel hoc de iohanne dicit. qui esset post vt verba redempturis audiret. ad crucem redire. prius tamen territus fugit. ¶ Ne. Nam et illum eo tempore fuisse adolescentem longa post hoc in carne vita eius indicio est. Potuit enim vt ad horam tenentium manibus elapsus. more resumpto indumento redierit. et sub dubia luce noctis se turbis ducentium illum quasi vnus de ipsis immiscuerit donec ad atrium pontificis cui erat notus peruenirent. vt ipse in suo euangelio commemorat. Sicut autem petrus qui culpam negationis prius fecit. iterum abluit. recuperationem ostendit. eorum qui in martirio labunt. ita ceteri discipuli qui articulum passionis fugiendo peccauerunt. cautelam fugiendi docent eos qui se minus idoneos ad tolerandam suspicionem sentiunt.

¶ Et adduxerunt ihesum ad summum sacerdotem et conuenerunt in eum omnes sacerdotes et scribe et seniores. Petrus autem alongе secutus est eum vsque intro in atrium summi sacerdotis et sedebat cum ministris et calefaciebat se ad ignem. Summi vero sacerdotes et omne concilium querebant aduersus ihesum testimonium vt eum morti traderent nec inueniebant. Multi enim falsum testimonium dicebant aduersus eum et conuenientia testimonia non erant. Et quidam surgentes falsum testimonium ferebant aduersus eum dicentes quoniam nos audiuimus eum dicentem. Ego dissoluam templum hoc manufactum. Et per triduum aliud non manufactum edificabo. Et non erat conueniens testimonium illorum.

¶ Glosa. Mariam autem euangelista supra quo domum a ministris sacerdotum fuerat captam nunc narrare incipit quo in domo principis sacerdotum mortis adiudicatus fuit. Vnde dicit. Et adduxerunt ihesum ad summum sacerdotem. ¶ Beda. Summum sacerdotem significat caipham qui sicut iohannes scribit erat pontifex anni illius. de quo testatur Iosephus quia pontificatum sibi emerat a principe romano. sequitur. Et conuenerunt omnes sacerdotes et scribe et seniores. ¶ Hiero. Tunc facta est congregatio taurorum in vaccis populorum. Sequitur. Petrus autem a longe secutus est eum vsque intro. In atrium summi sacerdotis. Timor enim retrahit. sed caritas trahit. ¶ Beda. Petrus autem a longe sequebatur qui iam erat proximus negatus. Neque enim negare posset. si xpo proximus adhesisset. Sequitur. Et sedebat cum ministris et calefaciebat se ad ignem. ¶ Hiero. In atrio cum ministris calefacit se ad ignem. Atrium sacerdotum est secularis circuitus. ministri demonia sunt cum quibus qui manet flere peccata non potest. Ignis desiderium carnale. ¶ Beda. Est enim ignis carnalis. de quo dicit. Ignem venit mittere in terram. qui super credentes descendens. varijs linguis eos laudare dominum docuit. Est et ignis cupiditatis de quo dicit. Omnes adulteramantes velut clibanus corda eorum. Sic ignis in atrio Caiphae instinctu maligni spiritus accensus. Ad negandum ad blasphemandum dominum. phideas linguas armabat. Quod enim meus in domo maligna spiritus gerebat hoc ignis in atrio inter frigora noctis accensus figurabat. Quoniam enim abundat iniquitas. refrigescit caritas multorum hoc frigore corpus ad horam Petrus quasi primus primis ministrorum Caiphae calefieri cupiebat. quia temporalis commodi

solacium pfidoꝝ societatis querebat. Sequitur summi
sacer. ⁊ omne con-que aduer-ihm testi-vt eum
mor-trade. ¶ Theop. Siege papiente qꝝ vnꝰ exist
eret sumus sacerdos cuc multi erant substituti ⁊ de
stituti annis singulis p pmacpē romanor. Sumos
ergo sacerdotes dicē illos q̃ determinatū eis tempꝰ
cōplentes iam compleuerant a sacerdocio destituti
erant. Figurā aūt iudicij qd m pīudicū agebant
opanē. testimonia querentes ut videanē ihm iuste
damnare ⁊ pdere. ¶ Jeroꝝ. Sed mētita ē iniqtas
sibi ut regina aduersus ioseph ⁊ sacerdotes aduer
sus susanna sed ignis sine materia deficit. vū sequē.
nec inueniebant. Multi em̄ fal. testi. d. aduersꝰ eum
⁊ cōue. testi. nō erant. Qd em̄ variaē meretū habe
tur Sequē. Et quidā sur. fal. testi. ferebāt. Moris
est hereticoꝝ vmbrā de veritate erabē. Non ille di
xit. qd illi dicūt. sed simile verbū de templo corpis
sui qd post biduum resuscitauit. ¶ Theop. Nō ei
dns dixerat. ego dissoluam illud sed soluite. Neq
manufactū dixit sed simpliciē templū. ¶ Jheromꝰ.
Dixit ecā suscitabo viuū aīal significans ⁊ spirās
templū. Falsus testis ē qui in eo sensu dicta intelligit
quo nō dicunē

¶ Et exurgens sum
mꝰ sacerdos in medium
interrogauit ihm di-
cens. Nō rndes. Quid
q̃m ad ea que tibi obi
ciūē ab hijs. Ille aūt
tacebat ⁊ nihil rndit.
Rursus sumus sacer-
dos interrogauit eum
⁊ dixit ei. Tu es xpus
filius dei benedicti. Je
sus aūt dixit ei. Ego
sū. Et videbitis filium
hominis a dextris vir-
tutis dei se. ⁊ ve. cū
nubibus celi. Sumus aūt
sacerdos scindēs vesti
mēta sua. ait. Quid
adhuc desideramꝰ test
es. Iudiciis blasphe
miā. qd vobis videē.
Qui omes condemna
uerūt eum reū esse mor-
tis. Et cepūt qdam
cōspuere eum ⁊ vela
re faciē eius ⁊ colaph
is eum cedere ⁊ dicere
ei. Et ministri alapis
eum cedebant.

¶ Beda. Quāto ihs
tacebat ad ī dignos ri
hōe sua falsos testes ⁊
sacerdotes ipios tāto
magis. Nonnūq̃ furo
re fugatus. eū ad rn
denū vocat. vt ex q̃
libet occasiōe sermōis
locū inueniat accusādi
vñ dr. Et exur-sit sa.
In medium-mē ip. di.
Nō rndens quicq̃ ad
ea q̃ tibi obici. ab hys
Irat. quōē princeps
⁊ ipacies nō mutemēs
calumie locum exurgis
8 solio. ut ilamā mēta
motu corpis dmōstra
ret. ¶ Jeroꝝ. Si ipse
deus ⁊ saluator nr qui
mō saluē petit. Et
bīano generi. sua pie
tate subuenit. Sicut
ouis ad occisionē sine
voce ducit. Et obmu
tuit ⁊ siluit a bonis. vñ
sequē. Ille autē tace
bat ⁊ nihil rndit. tad
emitas xpi apologiam
.i. excusacōem ade ab
soluit. ¶ Theo. Tace
bat aut sciens qꝝ ñ ae
tenderent vbis eius.
Unde fin Lucā respō
dit. Si dixēo vob. nō
creditis mihi. vñ sequē
Rursus. sacer. iter. ⁊
dix. ei tu es xpc filius dei bīdicti. Interrogat quidem
hoc sum̄ sacerdos ut nō addiscēs credere. sed vt
ex hoc aliquā occasionē capiat. Quere aūt tu es
xpc filius dei bīdicti. Multi nāq̃ erant xpi. ⁊ vñi
sic reges ⁊ sumi sacerdotes. si nullꝰ eorum diceret
hꝰ dei bīdicti. q. semp collaudat. ¶ Jeroꝝ. Sic ei
expectabāt de longe. in ppe nō videē. Sic ei ac ca
ligātibus oculis Jacob sub maibo nō agnoscit. Si le
ge de eo fuēa caīt se. Ihs aūt di. ihs Ego sū. si
excusabiles sunt. ¶ Theop. Sciebat nāq̃ qm nō
crederēt. cū rndit ne postea dicerēt. si audissem̄ ali
qd ab eo credidissem̄ ei. Hoc aūt ē in eorum pīudicū
qꝝ audierūt ⁊ nō crediderūt. ¶ Aug. de cō euan. mi
thei aūt nō dicē rndisse ihm ego sū. si tu dixisti. Se
mare. em̄ valere ondit qd ei dicē ihs. tu dixisti. qui
cum si dicēt ego sū. Sequē. Et vi. fi. hō. ā. ¶ Theo.
Nisi diceret videbitis me tamq̃ filium hōis a dex
tris pris sedentem. Virtutem namq̃ hic pmo hoc
Non autem sine corpore veniet. sed quales apparu
it crucifigentibus in iudicio eis aparebit. ¶ Beda.
Si ergo tibi in xpo o iudee o pagane ⁊ heretice
temptus infirmitas ⁊ crux contumelia est. vide q̃
per hoc filius hominis ad dextram dei pris sedens
⁊ in sua cum nubibus celi est maiestate futurus.
¶ Jheronimus. Et quidam sacerdos interroge
filium dei Ihesus autem respondit filium hominis
vt hic intelligamus dei filium idem esse ⁊ filium ho
minis. ⁊ ne quaternitatem faciamus in trinitate
homo in deo ⁊ deus in homine sit. Dixit autē ad dex
tris virtutis sedentem. .i. in vita regnantem sempi
terna ⁊ virtute diuina. Et veni. in nubibus cēli. In
nube ascendit. cum nube venet. id est in corporis
solo quod sumpsit a virgine ascendit. ⁊ cum multi
formi ecclesia que corpus ipsius ⁊ plenitudo eius
ad iudicium venturus est. ¶ Theophilus Pap.
Caiphas autem ad exaggerandam audientiam
inuidiam scidit vestimenta sua ⁊ nesciens quid hoc
significaret insania sacerdotali se honore priuat
obliuis preceptis illius quod legē de pontifice sacer
dotum de capite suo Cidaris non deponet ⁊ vesti
menta sua non dirumpet. Nam sequē. Scindens
sacerdos vestimenta sua ait. Quid adhuc
desiderandus testes audistis blasphemiam quam vos
videē. ¶ Theophilus. Adimplet quidem sacerdos
consuetudinem iudaicam. Cum enim aliquid inau
dierabile ⁊ triste illis occurrebat vestimenta scindē
bant. vt ergo monstraret qꝝ christus magnum ⁊ in
tolerabilem blasphemiam dixerit vestimenta scidit.
¶ Beda. Alioqui autem mysterio factum est ut in
passione domini pontifex iudeorum sua ipse vestimen
ta discideret. hoc est ephod cum eunctis domini
nec ab ipsis qui eū crucifixere miluꝰ scindi pos
sunt. Figurabatur enim quia sacerdotum iudeorum
pro sceleribus ipsorum pontificum esset scindendus
Soliditas vero ecclesie que vestis sui redemptoris
solet appellari. nunquam valet dirumpi. ¶ Theop.
filius. Ex eo autem sacerdotum iudeorum scindebat
erat qꝝ condemnauerunt christum esse reū mortis.
Unde Sequitur. Qui omnes condemnauerunt
eum reum esse mortis. Jeronimus.

¶ Hero⁹. Condemnāt quidē eum esse reum mortis: et reatu suo reatum nostū soluerēt. Sequitur Et aperuerunt quidam ꝓspuere eum: vt sc; spuatamini bus suscepto: faciem anime nostre lauaret: ⁊ velamine faciei sue velamen cordium nostroꝝ auferret: ⁊ colaphis quibus in caput percussus est: caput humani generis quod est adam sanare: ⁊ alapis qui bus expalmatus est: maxima laus eius nostris manibus ⁊ labijs q; plauderet: vt dicit Omnes gentes plaudite manibus. ¶ Beda Quod vero dicunt ei. Prophetā: quis qui te percussit: quasi in contumeliam facunt eius qui se a ꝓphetam habere voluit. ¶ Aug. de con. euan. Nec autem intelligit passū do minus vsq; ad mane in domo principis sacerdotum quo prius adductus est.

¶ Et cum esset petrus in atrio sursum venit vna ex ancillis summi sacerdotis ⁊ cū vidisset petrū se calefacientē ad ignē Inspiciēs eū ait ⁊ tu cū iesu nazareno eras Et ille negauit dicens Neq; scio neq; nouiq̄d dicas. Et exiuit foras ad atriū ⁊ statim gallus cantauit. rursus autē cū vidisset cū ancilla Cepit dicere circumstantibus: quia hic ex illis est Et ille iterū negauit Et post pusillū rursus qui astabant Dicebāt Petro vere ex illis es. nam ⁊ galileus es Ille aut cepit anathematizare ⁊ iurare quia nescio hominē istū quem dicitis Et statim iterū Gallus cantauit: et recordatus est petrus Verbi quod dixerat ei iesus priusq̄ gallus cantet bis ter me negabis Et cepit flere

Aug. de con. euange. De petri temptatione Quia inter pontifis domini peumelias facta est: non eodem ordine omnes euāgeliste narrant. Nam lucas explicat prius temptationem Petri cū de mūbas domini peumelias Johes aut iaspit petri temptacōem dicere: ⁊ interposuit quedam de cōtumelijs domini: ⁊ adiunxit q; inde missus est ad Caiphā pōtificē: ⁊ inde recapitulat Et explicet quis ceperat temptationem petri. Matheus autē ⁊ Marcus ꝑmo ꝓmere ꝓsāt xpi peumelias Deinde Petri temptacōem de qua dicitur. Et cum esset Petrus in atrio sursum: vna ex ancillis sacerdotis. ¶ Beda Quid autē sibi vult q̄ ꝑius eum ꝓdit ancilla cum viri vtq; eū magis potuerūt recognoscere: vt ⁊ iste sexus peccasse in necem videretur domini ⁊ iste sexus redimere tur pāni passionē. sequitur Et ille negauit dicens. Neq; scio neq; nouiq̄d dicas. ¶ Hero. Petrus sine spū vocis molle cessit Cū spiritu nec principibus nec regibus cedit. ¶ Theoph. Hoc autem eum pati dispensatue ꝑmisit dūs: ne sc; extolleret se: simulq; ut peccantibus misericors ostendat tamq̄ ex seipso in

structus humane infirmitatis eventum Sequitur. Et ex fo. ante atri. ⁊ statim gal. cantauit. ¶ Beda. De hoc gallicantu ceteri euangeliste tacēt. Iō tū factum negant sicut ⁊ multa alia aly silentio pretereunt que alij narrant. Sequitur Rursus autē cum vi. eum an. cepit dicere circum. quia hic ex illis est. ¶ Aug. de con. euan. Nec ancilla nō eadem sed alia est sicut dicit Matheus. Sane hoc quoq; intelligit quia in secunda negacōne a duobus ꝓpellat⁹ est ab ancilla sc; quam cōmemorant Matheus ⁊ marcus ⁊ ab alio quem cōmemorat lucas. Sequitur Et ille iterū nega. Iam Petrus redierat vt quemadmod dicit iohes ad focum stans iterū negaret. vnde ancilla dicebat q̄ supra dictum est. nō illi sc; petro. sed hijs qui illo exeunte ibi remanserunt. Sic ergo vt ille audiret. Unde rediens ⁊ rursus ad ignem stās. resistebat negando verbis eorū. Aliquando ergo intelligit collatis de hac re omnibus euangelistarū testimonijs nō ante tantum secūdo petrū negasse. Sed minus in atrio ad ignem. Matheū aut ⁊ marcum qui ꝓmemorauerūt exisse cum foras. regressū eius breuitatis causa tacuisse. ¶ Beda In hac aut negacōe petri discim⁹ non solum abnegari xpm ab eo q̄ dicit eū non esse xpm. sed ab illo etiam qui cum sit. Negat se esse xpianum. Dūs enim nō ait Petro Discipulum meum te negabis. sed me negabis. Negauit ergo xpm cū se negauit eius discipulū. Sequitur. Et post pusillum rursus qui astabant d. Re. vere ex ill. es. Nam ⁊ galile. es. Non q̄ alia lingua galilei quam iherosolimite loquerentur. qui vtq; fuerunt hebrei. sed q̄ vnaqueq; puinna ⁊ regio suas habet ꝓprietates ac vernaculum loquendi sonū vitare nō pōt. ¶ Theop. Igit petr⁹ timore ꝓtent⁹ ⁊ dominī sermonis oblitus dicentis. Qui me ꝓfessus fuerit coram hominibus ꝓfitebor ⁊ ego eū coram patre meo dūm abnegauit. Unde sequitur. Ille autē cepit ana. ⁊ iura. qa ne. ho. istum quem di. ¶ Beda. Quam noxia sē pratorum. ꝓfilia inter infideles homines negauit se nosse quem inter discipulos fuerat ꝓfessus. Solet aut scripta sacra mentum causarum ꝑ statū designare ꝑ pōt. Unde Petrus qui media nocte negauit ad gallicantum penituit. Unde subdit. Et statim iterū gallus. Et recor. est Pe. verbi quod dixit ei iesus. Priusq̄ gallus can. bis ter me negabis. Et cepit flere. ¶ Theop. Lachrime enim Petri xpo ꝑ pentētiam adduxerūt. Confundantur ita q̄ nouatiani q̄ dicunt q̄ qui post susceptōm baptismatis peccauerit non suscipiēt vt sibi delictum remittat. Ecce enim Petrus qui ⁊ xpi corpus sumpsit ⁊ sanguinē. ꝑ pententiam est susceptus. Quem sanctorum defectus ꝓpter scripta sunt vt ⁊ nos si ꝑ incautelam deciderim⁹. recursum haberem⁹ ꝑ eorum exemplum ⁊ sperem⁹ pri pīam subleuari. ¶ Hero⁹ Ostice aut pma ancilla turbatio est secūda ꝓfessio. Tertius vir actus ē Hec tertia negatio quam abluit ꝑ fletus verbi xpi recordatio. Tunc nobis gallus cantat. quando predicator quisq; ꝑ pententiam corda nostra ad cōpūctionem excitat. Tunc incipimus flere quando ingemiscimus intus ꝑ scintillam scientie ⁊ foris exim⁹ extra quod fuimus.

Capitulum decimum quintum

Et confestim mane consilium facientes summi sacerdotes cum senioribus et scribis et universo concilio vinctes Jesum duxerunt et tradiderunt pilato. Et interrogavit eum pilatus. Tu es rex iudeorum. At ille respondens ait illi. Tu dicis. Et accusabant eum summi sacerdotes in multis. Pilatus autem rursus interrogabat eum dicens. Non respondes quicquam. Vides in quantis te accusant. Jesus autem amplius nihil respondit ita ut mirarentur pilatus.

Beda. Habebant iudei hunc morem ut quem ad iudicandum mittebant ligatum iudice tradent. Non post damnationem christi evangelista. Et praesertim mane consilium facientes summi sacerdotes cum senioribus et scribis et universo consilio vinctum duxerunt et tradiderunt pilato. Attamen notandum quod non tunc primum ligaverunt eum. sed mox post phasi nocte in horto ut iohannes declarat ligaverunt.

Theop. tradiderunt itaque christum romanis sed et ipsi a deo traditi fuerunt in manibus romanorum. ut adimplerent semper dicentes. Secundum opus manuum eorum retribue illis. Et inter eum Pilatus tunc rex iudeorum.

De pilato nihil aliud crimis interrogante nisi vere rex iudeorum sit. arguunt impietatis iudei quod nec falso quidem invenire potuerunt quod obicerent saluatori. Sequitur. At ille respondens ait illi tu dicis. Sic respondet ut et verum dicere et suo eius calumnie non pateret. Theophilus. Dubia enim responsione emisit. Nam tu dicis per se sic intelligi. tu dicis hoc sed ego non dico. Et nota quod Pilatus quia iustus erat summam aliquam in parte rudente. Sacerdotibus autem et primatibus rudere noluerunt indignos quos suo iudicaverunt. Sequitur. Et accusabant eum summi sacerdotes in multis. Aug. de consensu. Lucas et ipsa crimina quae falso obicerent aperuit. Sic enim narrat. Coperunt accusare eum dicentes. Hunc invenimus subvertentem gentem nostram et prohibentem tributa dari cesari et dicentem se christum regem esse. Sequitur. Pilatus autem rursus interrogabat eum dicens. Non respondes quicquam. vide quantis te accusant. Theophilus. Ecce crimen facinoris quod cum petuisset diuturnus libertatis sibi commendando et quasi culpa eius miseratus et nihil in eum iudicium fuisset vindicat. Sequitur. Et cum ascendisset rursus in iudicium.

Aug. de consensu. Nulla quaestio est quin multis taceat ipse pro se ut aliquis eis dominetur. quod marcus dicit. Nihil enim interesset si alius aliud tacuisset. quod alius commemorat. Sequitur. Pilatus ergo rursus ait eis. Vultis dimittam vobis regem iudeorum. Sunt enim qui per invidiam tradidissent eum summi sacerdotes. Quem petisset quae verba Pilatus dixerit. Verum quae a Matthaeo an quae a marco referuntur. Aliud enim videtur esse. Quem vultis dimittam vobis Barrabam. an ihesum qui dicitur christus ut matheus refert. Aut vultis vobis dimittam regem iudeorum. ut hic dicitur. Sed quia christum reges dicebant. et qui dixit illum an illum manifestum est eum dixisse an vellet dimittere sibi regem iudeorum id est christum. Nihil autem interest sed quia hic tacuit Marcus de Barrabba hoc solum volens dicere quod ad dominum pertinebat. eum dequidem in eorum responsione tamen et ipse illum quem sibi dimitti voluerunt. Nam sequitur. Pontifices autem concitaverant turbam ut magis barrabam dimitteret eis. Beda. Deceptus iudeis ut hodie sua petitio quam tanto labore impetraverunt. quia enim data sibi optione pro christo latronem pro saluatore interfectorem elegerunt. merito salutem perdiderunt et vitam et latronibus se ac sociis suis intentum subiecerunt. et patrem regnum filium quod plus christo amaverunt perdiderunt libertatem corpus et animam nunquam recuperaverunt.

Per diem autem festum dimittere solebat illis unum ex vinctis quem petissent. Erat autem

Beda. Mulcas lib. iudei saluatorem pilatus occasiones dedit. primo latronem iuste iudicans. Per diem autem festum dimittere solebat

qui dicebatur barrabas qui cum seditiosis vinctus erat qui in seditione fecerat homicidium. et cum ascendisset coepit rogare sicut semper faciebat illis. Pilatus ergo respondit eis et dixit vultis dimittam vobis regem iudeorum. Sciebat enim quod per invidiam tradidissent eum summi sacerdotes pontifices autem concitaverant turbam ut magis barrabam dimitteret eis. Pilatus autem rursus ait illis. quid ergo vultis faciam regi iudeorum. At illi clamaverunt cruci figge eum. Pilatus autem dicebat eis. quid enim mali fecit. At illi magis clamabant Crucifige eum. Pilatus autem volens satisfacere populo dimisit illis barrabam et tradidit iesum flagellis cesum ut crucifigeretur

illis unum ex vinctis quem petissent. Quod quidem Pilatus erat facere ut gratiam populi captaret. et propter diem festum quem de mea gentis iudeorum pilatus in hierosolimis solebat. et ut maior iudeorum invidia tradentes apparet. discutitur sequenter eorum culpa iudeorum quod christum pilatus sed iudei christo praeter omnem. Unde sequitur Erat autem quod dicit barrabam qui cum seditiosis vinctus. Inquit omnibus et ex gravissima culpae notabat quod homicidium fecerat. Et cum faciendi quod cum petuisset diuturnus libertatis sibi commendando et quasi culpa eius miseratus et nihil in eum iudicium fuisset vindicat. Sequitur. Et cum ascendisset rursus in iudicium.

Aug. de consensu. Nulla quaestio est quin multis taceat ipse pro se ut aliquis eis dominetur. quod marcus dicit. Nihil enim interesset si alius aliud tacuisset. quod alius commemorat. Sequitur. Pilatus ergo respondit eis et dixit vultis dimittam vobis regem iudeorum. Sunt enim qui per invidiam tradidissent eum summi sacerdotes. Quem petisset quae verba Pilatus dixerit. Verum quae a Matthaeo an quae a marco referuntur. Aliud enim videtur esse. Quem vultis dimittam vobis Barrabam. an ihesum qui dicitur christus ut matheus refert. Aut vultis vobis dimittam regem iudeorum. ut hic dicitur. Sed quia christum reges dicebant. et qui dixit illum an illum manifestum est eum dixisse an vellet dimittere sibi regem iudeorum id est christum. Nihil autem interest sed quia hic tacuit Marcus de Barrabba hoc solum volens dicere quod ad dominum pertinebat. eum dequidem in eorum responsione tamen et ipse illum quem sibi dimitti voluerunt. Nam sequitur. Pontifices autem concitaverant turbam ut magis barrabam dimitteret eis. Beda. Deceptus iudeis ut hodie sua petitio quam tanto labore impetraverunt. quia enim data sibi optione pro ihesu latronem pro saluatore interfectorem elegerunt. merito salutem perdiderunt et vitam et latronibus se ac sociis suis intentum subiecerunt. et patrem regnum filium quod plus christo amaverunt perdiderunt libertatem corpus et animam nunquam recuperaverunt.

Deinde aliam occasionem dat Pylatus liberādi sal
uatorem cum sequitur. Pylatus aūt iterū respōdens
ait illis. Quid ergo volis faciam regi iudeorum.
¶ Aug. de con. euan. Jam satis apparet quid mar:
cus velit ostendere dicendo Regem iudeorum quod
Matheus dicendo xpm Non enim dicebant xpi reg
es nisi iudeorum. In hoc enim loco sm mathe. dr Quid
igitur faciā de ihu q dr xpc Sequitur Ac illi clamabant
crucifige eum ¶ Theop. Vide ad iudeorum prauitatem
et Pylati omēsuratcōtēm quanto ipse dignior sit quam
natione quam eo quod populo non resistebat Illi namque cla
mabant Crucifige. hic temptat humiliter ab illo p
iudicio eruere ihesum Et ideo rursus interrogat.
Unde sequitur. Pylatus aūt dicebat eis Quid enim
malifecit. Occasionem nanque ex hoc sumere vole
bat vt xpm soluere innocētē. ¶ Ne. Judei vo ihsume
sue confusionem interrogacōm pfidis non rūdent.
Unde sequitur Ac illi magis clamabāt. Crucifige eum
vt impleret illud Jeremie. Facta est mihi heredi:
tas mea sicut leo in silua. dederūt sup me vocem su
am. Sequitur. Pilatus aūt volens satisfacere popu:
lo. Dimisit illis Barrabam et tradidit ihm flagellis
cesum vt crucifigeret. ¶ Theoph. Volebat quidē
satisfacere populo. et eorum facere voluntatē et non
quod erat placitum iustitie et dei. ¶ Hiero. Nic
duo hirci assunt. vnus apompeus. et emissarius cū
peccato populi in desertum inferm ut solue dimie
tur. Alter p peccatis absolutorum vt agnus occidi
tur Pars dni semp maclat. Pars diabeli qui est
magister eorum quod sonat Barrabas. effrenata m
tartarum potestate. ¶ Beda. Ihesus aūt flagellatus
non ab alio quam ab ipo pilato intelligendus est.
Scribit namque iosephus Apprehendit pilatus ihesum
et flagellauit. quod quidem ideo factum credendus est
vt saltem penis ab opprobrijs eius iudei mortē ei
ultra fieri desisterent.

¶ Milites autem duxerunt eum intro in a:
trium pretorij et con:
uocant totam cohortē
et induunt eum purpu
ra et imponunt ei ple
centes spineam coro:
nam Et ceperūt salu
tare eū dicētes Ave
rex Judeorū et percu:
iebant caput suum ha:
rundine et cōspuebāt
eum Et ponentes ge
nua adorabant eum
Et postquam illuserunt
ei. exuerunt eum pur
pura et induerunt eū
vestimentis suis

¶ Theop. Militaris
Vana gloria semp in
ordinatus gaudens. et
opprobrijs sibi propria o
stendebat Unde dicit.
Milites aūt duxerūt
eum intro in atrium pre
torij et cōuocant totam
cohortem. et totum or
dinem militum. Et indu
unt eum purpura sicut
regem ¶ Beda. Qui
enim rex iudeorum fuerat
appellatus. Et hoc ei
Scribe et sacerdotes
crimen obiecerant. quod
sibi in populo israhe
litico vsurparet imperi
um. illudentes hoc fa
cūt. vt nudatum pristi
nis vestibus induāt pur
pura. qua reges vete
res vtebantur. ¶ Aug.
de con. euan. Intelligi
tur aūt quod matheus ait. Chlamidem coccineam circū
dederūt ei. hic marcus dixisse indutum purpura. pro
regia enim purpura chlamis illa coccinea. ab illudentibus
adhibita erat. et est rubia quedam purpura cocco
similima. Potest in fieri vt purpuram etiam marcus
commemorauerit quam chlamis habebat. quamuis esset
coccinea. ¶ Beda Pro diademate autē ponunt ei
coronam spineam. Unde sequitur. Et imponūt ei ple
centes spineam coronam Pro sceptro aūt regali
dant calamum vt Mathe. scribit. et adorant quasi re
gem. Unde sequitur. Et ceperunt salutare eum Ave
rex iudeorum. Et quemadmodum eum quasi cum deum semp
falso dixisset. adorabant illudentes. patet ex hoc quod
subdit. Et percutiebant caput eius harundine et cō
spuebant eum. Et ponentes genua adorabant eum
Quasi falso se dixisset deum. ¶ Hiero. Opprobria
autem eius nostra absulere ob gratiam. vincula et
ea nos liberos fecerunt. Corona spinea capitis eius
diadema regni adepti sumus. vulneribus eius sumus sa
nati. ¶ Aug. de con. euan. Apparet autem matheum
et marcum recapitulando ista posuisse. non quo tūc
factum sit cum eum. Pilatus iam crucifigendum tra
didisset. Johannes enim apud pilatum dicit hec gesta.
Hoc autem quod sequitur. Et postquam illuserunt ei. ex
uerunt eum purpura. et induerunt eum vestimen
tis suis. In fine factum intelligitur eum iam adducētē
ad crucifigendum. ¶ Hiero. Mistice autem vesti
mentis suis nudat ihesus. et iudeis. purpura induit
et gentili ecclesia que de scopulis collecta est. Jerom
ea exutus in fine scandalizante iudaica rursus indu
itur plebe. Cum enim meruerunt plenitudo gentium.
tunc omnis israhel salus erit. ¶ Beda. vel in pur
pura. qua indutus est dns. ipa eius caro quam pas
sionibus obiecit. minuat. In corona vero quam poita
bat spinea. nostrorum suscepto peccatorum. ¶ Theop.
Induamur et nos purpuram stolam regalem. qua
vt reges ambulare debemus. calcantes sup serpen
tes et scorpiones et superantes peccatum. xpiani
namque dicuntur. et vndi sicut et tūc reges vndi dice
bant Summamque et coronam spineam. et festinemus
coronam vita arta. et abstinencys et puritate.
¶ Beda. Capite autem xpi percutiūt. qui eum verū
deum esse negant. Et quia per harundinem scriptura
solet significare quasi harundine caput xpi feriūt. qui di
uinitatis illius peradicentes errorem suum confirmare au
toritate sacre scripture conant. Spuūt in faciem eius
qui eius gratiam pfiteri verbis execrandis respuūt
Sunt et hodie qui cum certa fide vt deum verum ado
rant Sed puerilis actibus verba eius quasi fabulosa de
spiciunt ac pmissa verbi illius temporalibus illece
bris postponūt Sicut autem Caiphas nescius dixe
rit. Oportet vnum hominem mori pro populo. sic milites
omnia nescientes fecerunt.

¶ Et educunt eum.
vt crucifigerent illū
Et angariauerūt quē
piam pretereuntem.

¶ Glos. Post cōdem
nacōm xpi et grumeli
ac condemnatio illatas
ad crucifixionem eius
narrandam euangeli
sta accedit dicens. et
educūt eum vt ei quasi

Simonē cyrenēū uēm entem de uilla pīem alexādri ⁊ rufi ut tolleret crucē eiꝰ. Et pduc̄t eū in golgatha loc̄ quod ē mēptatū calua rie locꝰ. ⁊ dabāt ei bibere mrratū vinū. ⁊ ñ accepit. ⁊ crucifigētes eū diuiserūt uestimenta sua mittētes sortem sē eis qd quisq tolleret. Erat aūt hora tercia ⁊ crucifixerūt eū. ⁊ erat titulꝰ cause eiꝰ inscriptus. Rex iudeorū. Et cū eo crucifigūt duos latrones vnū a dexētis ⁊ vnū a sinistris eiꝰ. ⁊ impleta ē scriptā que dicit. Et c̄ miqs de putatus est.

crucifigerent illum. ¶ Hero. Hic eduāt abel i agū a ffre ut pimaē. Hic adest isaac cum ligno. ⁊ abrahā eū ancte vepz ibi berē te. Hic ecīā ioseph. cū fasce somiaco ⁊ tuica talari sangume lita. Hic adest mopses cuz vga ⁊ serpēte suspēso in ligno. Hic ē boerꝰ in ligno portatꝰ. Hic adest helisceus cū ligno ad querēdā securim q̄ in ymo demersa ē ⁊ natauit ad lignū id ē genus hūanū qd a ligno vetito i ifernū decidie p lignū crucis xpi. et p baptisū aq̄ ad paradisū natauit. Hic ad est ionas de ligno sortis in mare. ventrēq̄ cetī triduo missꝰ. Hec quē. Et angan. quēpiā pter simonē cirene de villa. pa. allexā. ⁊ rufi. vt tol. cru. eiꝰ ¶ Theop. Iohes autem ait q̄ ipemet baiulabat sibi crucem. verūq̄ enim fuit Nam ipe q̄dem pmo baiulauit sibi crucem. donec pterijt quidā quē angariauerūt. ⁊ cūe ille portabat Dixit aūt quoq̄ filioq̄ erat pr̄. ad maiorē fidē ⁊ affirmacōm. Nam hō ille adhuc viuebat. q̄ potat oīa que arca crucē facta fuit enarrare. ¶ Thero. Cuz aūt aly p merita patrū suoq̄. ymēorent. Aliq̄ p merita filioq̄ suoq̄. B simon q̄ crucē in angaria portat. meritis filioq̄ suoq̄ q̄ erant discipli ymēorat. De hoc nos in pnū vita admonemur pentes adiuuari p natoq̄ suoq̄ sapientiā vl̄ merita. ut pp̄ts iudaicꝰ pp̄ē priarchaq̄ ⁊ pp̄haq̄ ⁊ aplorq̄ merita semp eō memorat. Simon aūt iste q̄ portat crucē in angaria ipe est qui laborat p laude hūana. Cogunt em̄ homines hūc laborare. quē cogit timor ⁊ dilectio dei.

¶ Ne. vl̄ q̄ simon iste nō iherosolimita sz cirenē esse phibet. Cirene em̄ libie ciuitas ē. recte p eū populi gentiū designāt. q̄ quondā pegrini ⁊ hospites testamētorū. nūc obediēdo hēdes fuit dei. cohēdes aūt xpi. Vñ apte simō obediēs. cirene. heres mēptat. De villa aūt venisse referē. Villa ei grece pagꝰ vñ dr. vl̄ paganos appellāt eos q̄s a ciuitate dei alienos videmꝰ. De pago igit egredies Simō crucē portat pꝰ ibm cū pplus nationū. pagaīs ritibo derelictis vestigia dñice passiōis obediēt amplectit. Seqt̄ Et pdu. euz in gol. locū qd ē inter. cal. locꝰ Extra vrbem ⁊ foris pozta loca fuit. in quibo truncāt capita damnatorū ⁊ Caluarie. i. decollatorū suspere nomē. Propēca aūt ibi crucifixus ē dñs. ut vbi pꝰ erat arca damnatorū. ibi erigerēt vexilla martyrū ¶ Hero. Tradūt aūt iudei q̄ in hoc montis loco i

molatꝰ ē aries p isaac. ⁊ ibi decaluat xpc. i. a circuncisione sua carnali videlicz iudea separat. Seqt̄ Et dedit ei bibere mirr. vinū. ¶ Aug. de con. euā. Hoc intelligi dū ē mathēm dixisse cuz felle mixtum. fel quippe pro amaritudine posuit ⁊ mirrhatū vinū amarissimū est. Quanq̄ fieri possit ut ⁊ fel ⁊ mirrha vinum amarissimū redderēt. ¶ Theo. Vel incertum quadā existēte alij alia offerebāt. qdā acetū ⁊ fel. quidā vinū mirrhatū. ¶ Thero. vt mirrha vinū ē acetū p l̄ succꝰ letal pomi abstēgit ¶ Ne. Amara vitis amaq̄ vinū fert q̄ p̄mat dñm. ut impleat qd scriptū ē Dederūt in cibū meū fel ⁊ in sitim mea potauerūt me aceto. ¶ Aug. de cō. euā. qd ait diē Et ñ accepit. intelligit ñ accepit ut bibēt gustare sed ut mathēm testis ē ⁊ sic iō mathēm ait noluit bibere cū dixit ñ accepit tacuit aūt q̄ gustauit ¶ Hero. Nō accepit ē id p q̄ patiē. vñ de eo dr. q̄ in potestate exoluebāt. seqt̄ Et cru. eū diuī. ar. l̄ hoc fuit salus lignū ꝓmū lignꝰ scientie boi ⁊ mali fuit. Sed lignū boni em̄ nob ⁊ vitē lignū est Extensio manuum ꝓme ad lignuz. mortem apprehēdit Extensio ad sitē vitam que pierat inuenit. ligno hoc vehitur pure vndosii ad terrā viuēdū Cruce em̄ sua xpc. crucifixū nrm absoluit ⁊ morte sua mortem nrm vitauit Cū forma spentis spētem necat q̄ serpētis ligna fado alp absorbenē serpētis. Ipa aūt spēs crucis q̄d est nisi forma q̄drata mōdi Oriēs de vrce fugat Arctos dexterā tenet Auster leua ꝓsiit Occidens sub plantis firmat. Vñ apl̄us vt sciamus quis sit latitudo ⁊ latitudo. longitudo ⁊ pfundū Aure q̄ volant ad etherā. formā crucis sumūt. homo aūt p quas forma crucis vehit. Manus manus aperta crucis simulata sufflata. Tau tra sigꝰ salutis ⁊ crucis describit ¶ Aug. vl̄ i trāsuerso ligno crucis figunt manꝰ gaudiū spei figurat p manꝰ dispersa latitudinē hilarit aūt ex ipsis intelligꝰ q̄ tribulationē ānguistias. p altitudinē cui caput adiungit expectatio recōbucōis de sublimi iustitia dei. p longitudinē qua totū corpꝰ extendit tolerancā. vñ legimus hoc p pfundū qd ēre est ihsus ipm sacramētum scriptum Quādiu gꝰ h agūt corpa nra ut destruat corpus peci tps nob ē crucis. ¶ Ne. q̄ aūt ponēdo sibi ipsi vestimēta eiꝰ ⁊ h illudētes fecerūt q̄ regis vestimēta diuidētes ceteri vilia erāt ⁊ nō vade pōsita. Hoc autez iohes etiam plenius exponit q̄ sic milites ceca i q̄tuor ptes iuxta suū numerꝰ diuisūt de tuica q̄ insutil erat desup ptexta p totū sicut mos fuit. ¶ Thero. vestimēta autez dñi eiꝰ mīdūtūr q̄ hꝰ tegit corpꝰ eiꝰ a. ecca q̄ diuidunt mēsi milites gēcuz ut sint quatuor cedies cum vna fide ⁊ pacis ⁊ viduati ꝓpositi ⁊ separati Sortēm sit eunctis diuisam. q̄ est pax ⁊ vnitas Seqt̄ Erat aūt hora tertia ⁊ cru. eum. h ve ⁊ pp̄ter mare. tulit Sta vt. hora tenebre suffuderunt terrā ut ñ quisq̄ potuisset videre caput ¶ Aug. de cō. euan. Si autem hora vi. pilato sedente p ebuniū tradit. et ibi crucifigendꝰ iudeis ut iohes refert quō hora sexta crucifixus est. sic vba marci ñ intelligentes quotum parte rūt Primꝰ g° qua hora crucifixi potuerūt videri deinde videbimꝰ cur hora tercia crucifixum dicere

Marcus hora erat quasi sexta cum crucifixus est. Non enim iam plena sexta erat sed quasi sexta. Et quia quinta et aliquid etiam de sexta esse cepit. Et quia quinta et inchoata sexta gerebantur hec que narrata sunt in crucifixione domini nostri. donec cos plena sexta illo pendente fierent hec que dicunt ter nebre. Queramus autem iam cur dixerit marcus. Erat autem hora tertia et cru cum. Iam certe dixerat Et cernaligentes eam. dim. vestimentum eius sic etiam ceteri testantur quod eo crucifixo vestimenta diuisa sunt. Si enim rei gestae tempus voluit commemorare Marcus sufficeret dicere. Erat autem hora tertia. ut quid adiunxit. Et crucifixerunt eum. nisi quia voluit aliquid recapitulando significare quod quesitum inuenire cum scripta ipsa illius temporis legerent quibus vnus se ecclesie notum erat qua hora Dominus ligno suspensus est. Unde posset huiusmodi vel erroris tollit vel me datum refutam. Sed quia sciebat a multitudine suspensum dominum non a iudeis sicut iohes aptissime dicit occul tandere voluit eos magis crucifixisse quam clamauerunt ut crucifigerent. quia illos qui ministerium principi suo fm suum officium peruerunt. Intelligit ergo fuisse hora tertia cum clamauerunt iudei ut dominus crucifigeret et verissime demonstrat tunc eos crucifixisse quando clamauerunt. In conatibus autem pilati ad emittendum dominum et in tumultu iudeorum peracientium sumpsum tempus duarum horarum intelligimus. et circa horam fuisse sextam qua nondum terminata gesta sunt que ab eo tempore quo pilatus dominum tradidit usque ad tenebras factas narrantur. Facile autem videbit qui si ne impedimento diligenter voluerit attendere quia oportuno loco marcus hoc de tertia hora posuerit. Ubi sed factum ministrorum militum commemoratum est. Ergo ne quisquam cogitatione tanti criminis auersus a iudeis in milibus illos quereretur. Erat inquit hora iii. et crucifixerunt eum. ut illi cum potius crucifixisse inuenianturque quos hora iii. ut crucifigerent clamare potuisse diligenter inquisitis inuenient. cum aduerterint hoc quod a milite factum est hora vi factum esse. Aug de cons. ev. et no. ista. Iudeorum ergo summam de crucifixione xpi in hora tertia volt intelligi. Omnis enim qui moriuntur ex eo iam mortuus operatur quo summam exercet. Manifestatur ergo marcus qui non iudeis sententia latronis crucifixus est. Difficile est enim innocentem puniri eum qui sententia iudicis puniri. Aug. de cons. eum. Quamquam non desinit qui pasceue quasi iudaeorum omnio ac dicens. Erat autem pasceue hora quasi sexta. hora tertia diei certam velint intelligi. Dicunt enim Die quidem illo quem dies sabbati sequebatur pasceum fuisse pasche iudeorum qui ab eodem sabbato iam mortua anima. Sed enim vetus pascha quod iam in passione domini celebrat non iudeorum sed xpianorum cepisse pparam et pasceum habere ab ea hora nocturna ix. in qua dominus a iudeis occidendus pparabat. Parasceue quippe interpretatur pparatio. Ab illa ergo hora nocturna usque ad eius crucifixionem occurrit hora pasceum sexta fm iohem et hora diei iii. fm marcum. quis fidelis non huic faueat solutioni questionis. Simodo possit aliquis articulus cogitari unde ab hora ix. noctis cepisse pasceum pasche nostri. et ppatiores mortis xpi congruenter intelligamus. Si enim dicamus eam cepisse quando a iudeis apprehensus est dominus. adhuc noctis pars prime erant. Sed quando ad domum perductus est socerum Cayphe. ubi et auditus est a principibus adhuc gallus non cantauerat. Si autem quando pilato traditus est. iam mane fuisse apertissime scriptum est. Restat ergo ut intelligamus tunc cepisse ppationem mortis dominum quando omnes principes sacerdotum dixerunt. Reus est mortis. Non absurde conpare aliquid eo tempore ix. hora noctis eum potuisse ut recapitulando intelligere de petri negatione postea dictum esse quod ante factum erat. Sequitur Et erat tertia. eius miseri. rex iude. Theo. Scripserunt autem hanc titulum sed cum ppter quam crucifixus est. quasi vituperantes eius opinionem misereri non valerent. sed magis ei imperarent tanquam tiranno.

Ibero. Scripserunt autem hec tribus linguis hebraice malebus iudeorum. Grece basilios exomoloseon. Latine Rex professor. Hec tres lingue ad principatum in cruce titulo oscerate sunt. ut omnis lingua commemoraret phidiam iudeorum. Beda Titulum autem hic posuit supra crucem illud ostendit. quia nec occidendo efficere potuerunt ut cum regem non haberent. qui eis fm sua opa redditus est. Sequitur Et cum eo crucifixi latro unum a dex. et unum a sin. eius.

Theop. Ut sed homines prauam opinionem contra eum poperent. quia et ipse latro et malefacius esset. Hoc autem dispensatione factum est ad implendum scripturam. unde sequitur Et impleta est scrip. que dicit et cum iniquis deputatus est. Ibero. Cum magna ventas deputata unum reliquit sinistrum. alterum assumit dexterum. Sicut in die iudicii facet. et sibi crimine tam dissimiles sortiuntur vias. Alter antecedit petrum in paradisum alter iudam in infernum. Confessio breuis vitam acquisiuit longam. et blasphemia finita pena plenitudinem. Beda Distinct autem latrones qui cum domino crucifixi sunt significant eos qui sub fide et confessione xpi vel agonem martirii vel quelibet arcioris discipline militiam subeunt. sed qui hec pena gla gerunt dexteri latrones fide designant. Qui vero humane laudis metum sinistri latrones mente imitantur et actus. Theop. vel alii. Iudaeorum erant duo latrones duorum populorum sed iudaicus et gentilis. Iniquo namque iniquus. Gentilis quidem tanquam legem naturalem praegrediens. Iudaicus vero scripta legem quam ei tradiderat dominus. Sed gentilis poenitens Judaicus usque in finem blasphemus. in quorum medio crucifigitur dominus. Ipse enim est lapis angularis nos conuungens.

Et pretereuntes blasphemabant eum mouentes capita sua et dicentes. Vah qui destruit templum dei et in tribus diebus reedificat. Saluum fac

Hieronimus. Pullo iumento ligato ad vitem et eius pallio in sanguine vue mundo lacerant hedi vineam blasphemantes xpm et mouentes capita sua. vii dr. Et pre. blas. eum mouentes capita sua. vah qui dest. tem.

Theo. Transeuntes

te metipm descēdens de cruce simliter ⁊ sū mi sacerdotes illudentes ad alterutr cum scribis dicebāt Alios saluos fecit seipm nō pōt saluū facere xpūs rex ysrabel descēdat nūc de cruce vt videamus ⁊ credam ⁊ q̄ cū eo crucifixi erant vituperabantur ei. ei xpī blasphēabāt ex phrātes ei tamq̄ seducori. Diabol aū moue bat illos ad dicend q̄ de cruce descendere qz eīm nouēat q̄ salus fiebat p crucem. rursus īgerebat se ad tēptandum xpm. vt si a cruce descēderet. certe fieret q̄ nō est ve filius dei. ⁊ sic salus q̄ p crucem est destruēt Sed ipse dei verb ex istens filius nō descendit. Si eīm descendere debuisset nō illuc a primo ascendisset. sed quia videbat q̄ p hunc modū salutem fieri oportebat sustinuit crucifigi ⁊ multa alia pati ⁊ ꝑficere opus suū. Sequē. Similiē ⁊ sūmi sacer. illu. ad alte. cum scri. di. Alios sal. fecit seipm ñ potest sal. fa. Hoc dicebāt eius miracla abolētes quasi ab eo fm aparētiā ꝓpetrata fuissēt Operās nāq̄ miracla mltos saluabat. Ide. Sic etiā nolē tes ostendē q̄ alios saluos fecerit. itaq̄ vos vra cōtes ostendē q̄ alios saluos fecerit. seip. sal. poterat. Sequē. xpūs rex israel de. nūc de cruce vt vide. cre. Iero. Et viderūt postea resurgentem de sepulcro. quem de crucis descendere nō credebant posse patibulo. Vbi est o iudei infidelitas vra vosipsos ostulo vosipsos iudicium petro. Quāto nirabilius ē mortuū posse resurgere q̄z adhuc viuū de cruce velle descendere Parua petistis dum maiora puenerint. Sed infidelitas vestra non potuit sanari signis multo fortioribus q̄z petistis. hic omnes declinauerunt simul inutiles facti sunt Vnde sequē Et qui cum eo crucifixi erant. vituperabantur ei.

Augustinus de con. euan. Quomodo hoc vm est quandoquidem vnus eorū vituperatus est fm luce et confitentem alter ⁊ cōpescuit eum. ⁊ in deum credidit nisi mirabilia matheum ⁊ marcū breuiter pstringentes hunc locum. pluralem numerum p singulari posuisse. Theophil. Vel duo a principio vituperabant ei deinde vnus cognoscens ipsum esse innocentem increpat alterū blasphemantem.

Et facta hora sexta tenebre facte sūt p totā terram vsq̄ in horā nonā Et hora nona exclamauit ihesus voce magna d. heloy heloy lamasabathani Quod ē interpratur deus meus. deus meus vt q̄d dereliquisti me Et q̄dam de circūstantibus audientes dicebāt Ecce helia vocat curre at vnus ad implēs spōgia a ceto circūponēs calāo potū dabat illi d. sinte videāmus si ueniat helias ad deponēdū eū Ihesus aūt emissa voce magna expirauit

Beda. Clarissimū lumen mundo retraxit radios suos. ne aut pendentem videt domnum. aut impy blasphemātes sua luce fruēt. Vnde dr Et facta hora vi. re. facte sūt p totam ter. vsq̄ in horā no. Aug. de cō. euā ge. Addidit aūt lucas Vnde facte sūt tenebre. ⁊ solem obscuratum. Theo. Si aūt tpe eclipsis fuisset. posset quis dicere. q̄ naturalis fuisset hec passio. sed tūc xi ni. erat luna cū naturalis eclipsis fieri ñ posset. Sequē Et hora nona exclamauit voce magna d. heloy heloy.

Iero. Nona hora iuenit euangelista dominū clima diadema q̄ pōit

Ide. Isaia ⁊ abū pcātē scriptū ē q̄ adhuc erit voce oīm dei ābulātis in paradiso ad auram p̄ meridiē ⁊ qua hora p̄mo adā pccando mortē huic mundo inuexit eadē hora secūs adam mortē mortuo destruxit. Et notandū q̄ recedēte a cētro mdi solem crucifixus ē dōs. Oriente aūt sole resurrectōis suē mysteria celebrauit. qz mortuus ē ꝓ pcā nra. vt vita reuiuiscerent ꝓter iustificacōm nrām Ipse mitens vlcus humilitatem quem mosias derelicti. cū fomes sinus sicens scandalum crucis videas. Sic eīm esuriens sitiens ⁊ fatigari nō erant ꝓria dolentis sed corporis passiones Ira ⁊ qd dr. Vt qd dereliquisti me: corporis vocis erat ꝓprium qz solet fm naturam corporis nullus velle a sibi quicquam vita fraudari. Dixit eīm ipse liberator dicebat hoc. sed ꝓprie oīnebat corporis fragilitatem ut bō. ergo loq̄ē in eos arcūstrens motus q̄ in pcul positus. a dōo deseri nos putamus. Ubi Vt hoc loquē bō crucifixus deo p me nos tū bomines sumus dereliqui. ipse nunq̄z a pte deitatis fuit. Audi eīm q̄d dicat. Non sū solus sed q̄ pīr mecum est. Ait ec b p iudeis dicent q. ⁊ ipse fm carnē iudaeus exūs. ac si dicēt. ut q̄d hebraicū ꝓpter derelicti. ut iudeum crucifigerēt filiū. Sic ei aliqū gloriam bel. Deus iduit me. ⁊ mea naturam sc humanā sic ⁊ b̄ liq̄sti me oportet intelligē humanam vt iudaicū ꝓpm Sequē. Et q̄dam de circūstantibus arbitror milites fuisse rōanos. si intelligens linguam hebraicā ꝓprietatem sed ex eo q̄ dixit heloy putaret ab eo heliam vocari Sm ac iudeos q̄ si dixisset intelligē voluerit. b̄ faciūt ut eū ihesum liberet q̄ helie auxiliū deprecē. Sequē. Cur au vel ob ait Quā ob causam dōo acetū sit potus datū ipse p̄ dnm oīndit d. q̄ ibi ut ostimatē sempēa dicit. Illi aūt spongiam plenam aceto obtulerē eis. Iero. Inuenit aūt b iudeos sibi trudunt spōgia infirmam andam igniū aperam ipsum aceto ⁊ felle licta ⁊ dolo. Aug. de cō. euan. Ne bibat vo non ipm qui obtulit spongiam cū aceto sed certos oīnes se Mathe narrauit. vnde intelligimus ⁊ illum ⁊ cetera hoc dixisse Iero. Infirmata autem carnis Vox inualuit diuina que dicat. Aperite mihi portas iustitie Vnde sequē. Ihesus aūt emissa voce magna expi. Cū ipsa voce huc sū voce nos mouimur q̄ ēra sui. Ille vo ē exaltata voce expirauit q̄ de descēdit. Theo. Et q̄ morte dōnē ⁊ sopit b̄ mi. pēatue expirat. q̄t ab hac voce fuit lucas dicit. pr iāt i manus tuas pmēdo spm meū. eū spm extūc p b̄ nos voluit ōclarare q̄ sicut ait i mi bi ascendūt Nam patris ab inferis omnium animas nebant donec venit qui poterant baptisma remittere

¶ Et velum templi scissum est in duo a sumo usq; deorsum. videns aut Centurio q; ex aduerso stabat qa sic clamans expirasset. Vere homo hic filius dei erat Erat autem ibi et mulieres de longe aspicientes inter quas Erat maria magdalena et maria iacobi minoris et ioseph mater et salome et cum esset in galilea sequebantur eum et ministrabant ei Et alie multe que simul ascenderant cum eo iherosolimam.

¶ Glosa. Postq; narrauit euangelista passionem et mortem xpi nunc prosequit de hijs q; post mortem dni gesta sunt Unde dr Et velum templi scissum est in duo a sumo usq; deorsum.

¶ Ibero. Delum templi scindit id est celum aperit. ¶ Theop. Scissum est etiam velum in nuente deo q; spuissam dei gratia a templo recedit et scindit ve sancta sanctorum ab omnibus videnda essent. et q; templi lugebit in luctus cum calamitates deplorabunt et vestimenta scindent Hoc est et templum animatum scz corpus xpi ostendit in cuius passione vestimentum eius laceratum est scz caro et aliud est significat. Caro namque velum est nostri templi scilicet mentis nostre. Virtus aut carnis scissa est in christi passione a sumo usq; deorsum scz ab adam usq; ad vltimos homines. Nam et adam effectus est sanus per passionem xpi et eius caro non manet sub maledictione sed omnes in corruptione bonitas sumus sequit. Videns at centurio. Centurio dicitur centum militum princeps. Videns aut q; ita pcatus et diabolicus expirasset. miratus est et professus est ¶ Glosa. Manifesta aut ea miraculi centurionis exponit q; videns dim sic expirasse et spm emisisse dixit. Vere homo hic filius dei erat. Nullus. n. habet potestatem mittendi spm nisi qui animam condidit est. ¶ Aug. in de trin. Et hoc maxime miratus est q; post illam vocem in qua figuram peccati nostri edidit gemitu tradidit spm. demonstrauit eum spiritus mediatorem q; nulla pena peccati usq; ad mortem carnis eius accessisset quia non eum deseruit iustus sed quia voluit quippe dei vbo ad vnitatem persone suum duxit. ¶ Ibero. Nouissimi aut nunc primi efficiuntur. Gentilis christus. Judea cecata negat ne fiat eius error prior priore. ¶ Theoph. Et sic ordo conuertit dum iudei occidunt et gentilis christus et discipuli fugiunt et mulieres expectant. Sequit eum. Erat autem et mu. de lon. aspi. inter quas erat ma. magd. et ma. iaco. mi. et ioseph mater et salome. Salome dicta est mater filiorum zebedei. ¶ Orige. Opinatus antea sum hoc videns aput mathe. et marcum hic tres puppas mulieres nominatas et duas quidem vero euangelista exponit. Maria magd et maria iacobi. Tertia aut a mathe. dr mater filiorum zebedei Marco aut tertia illa Salome appellatur. ¶ Ide. Jacobum aut minorem dicit iacobum alphei qui et frater dni dicebat eo q; esset filius marie matertere dni. Cui meminit iohannes dicens. Stabant iuxta crucem ihesu mater eius et soror matris eius maria cleophe et maria magd. Mariam aut cleophe videt eam dicere a pre suae a cognatione. vocabat autem minor iacobi ad distinctionem maioris iacobi. videlicet filij zebedei qui inter primos apostolos vocat. ea a dno. Consuetudinis aut mulieribus fuit nec inducebat in culpam more gentis antiquo. vt mulieres de sua substantia victum atq; vestitum preceptoribus ministrarent. vnde sequit Et cum esset in Ga. se. cum mi. ei Ministrabant dno quidem de substantia sua vt metentes carnalia cum ille metebant spiritalia et vt typum ostenderet magistrorum q; victu atq; vestitu ex discipulis debeant esse pcti. Ideo videamus quales comites habuerint. Sequit eum Et alie mulieres que simul ascenderant cum eo iherosolimam. ¶ Jerom. Sicut non excludit muliebris sexus a salute p mariam virginem. ita non repellit a misterij crucis scia et resurrectionis p viduam magd. mariam et ceteras matres

¶ Et cum iam sero esset factum q; erat parasceue quod est ante sabbatum venit ioseph ab Arimathia nobilis decurio. q; et ipse erat expectans regnum dei et audacter intrauit ad pilatum et petiit corpus ihesu. Pilatus aut mirabat si iam obisset. Et accersito centurione interrogauit eum si iam mortuus esset. Et cum cognouisset a centurione donauit corpus ioseph. Ioseph aut mercatus sindonem et deponens eum. Inuoluit in sindone et posuit eum in monumento quod erat excisum de petra Et aduoluit lapidem ad hostium monumenti Maria at magdalene Maria ioseph aspiciebant vbi ponerentur.

¶ Glosa. Post passionem et mortem xpi. Euangelista sepulturam eius enarrat dicit Et cum iam sero esset fac. quia erat paras. quod est ante sab. ve. Jo. ab ani. ¶ Beda. Parasceue grece latine pparatio dicit quo nomine iudei qui inter grecos morabant sexta sabbati appellabant eo q; in illo eaque requiei sabbati necessaria essent pparare solerent. Qui ergo sexta die homo factus est Septima aut die condito ab omni opere suo requiescit. recte saluator sexta die crucifixus humane restaurationis impleuit arcanum Sabbato autem in sepulcro quiescens. resurrectionis que octaua die venturum erat. expectabat adventum. Sic et nos. in hac quidem seculi etate mundo necesse est crucifigi. In sepulcro vero. et cum mortuis quis debitum solute corpora ad requiem in tumulis. animas autem secreta in pace cum dno post bona opa oportet quiescere. de nec octaua etate etiam corpora ipsa resurrectione glorificata cum animabus incorruptionem accipiant. Calem aut esse decebat qui corpus domini sepeliret. qui etiam per iustitiam

meritorū tali ministerio dignus esset. et p nobilitatem
potentie secularis. facultatem posset obtinere ministrandi. Et iō dr̄ qd erat nobilis decurio expectans
regnū dei. Decurio vocat qd sit de ordine curie et officiū curie administraret. qui etiā curiat a procurando
munera aulica solet appellari. Arimathia at ipsa est
Ramathaim civitas helchane et samuel. ¶ Ihero.
Que mortem ptat deponēs. de qua fuit ioseph qui venit
ad deponendū corpus xpi de cruce. Sequit. Et au-
mento. ad pi. et pe. cor. ibu. ¶ Theop. Audet ausu
laudabile. Non enim excogitant a divitiis decidam
et expellar a iudeis si corpus petā eius qui ē blasphe
mus dominat. Sequit. Pilatus at mirabat si iā obiisset.
Putabat enim qd diu vivet in cruce sicut et latrones
in patibulo vivebāt diu. Sequit. Et acce. cen. inter.
eū si mortuus iā esset. s. an hora qua ceteri mori sueverāt
Sequit et cū cog. a cen. qd mortuus esset dona. cor. io.
¶ Ho. Nō autē quilibet ignotus aut mediocris ad pe
fidem accedit et crucifixi corpus poterat ipetrare. Se
qit Joseph au. mer. sin. ire ¶ The. Preciosi corpus
paose sepeliēs cū ei esset discipulus dni. sciebat quōter
corpus dni honorari deberet. ¶ Ho. Possūt at fm
intelligētiam spiritalē hi sentire qd corpus dni non au
ro. nō gemis et serico sed lineamine puro obvoluendū
sit. hinc eccie mos obtinuit. vt sacrificiū altaris nō
in serico neqz in pāno tincto. sed in lino terreno cele
bret sic corpus est dni in sindone mda sepulcri. iuxta
qd in gestis pōtificalibus a bēo silvestro legimus esse
statutū. quamqz et hoc significet qd ille in sindone mda
involuit dm qd pura eū mente suscepit Sequit. Et po-
eū in mo. qd erat exci. ire. Dr̄ qd monumētū dni do
mus rotūda fuit de subiacente rupe excisa tante alti
tudinis ut hō rectus exīs vix extenta mānu culmē pos
set attingere et hēt ierosolimis ab oriente. cui lapis magnus
involutus atqz ipositus ē Jnerus pte aqlonari ipm se
pulcri. et locus dni id corpis de eadem petra fēs ē.
septē bīs pedes longitudīis trū palmorū mēsura a
pavimēto altus eminens. Qui sed locus ñ desup. sed a
latē meridiāo p totū patet vū corpus mfrebat Colos
autē monumēti et loculi albo et rubeo dr̄ ē pmixtus.
¶ Ihero. Sepulta at xpi resurgimus descēsione eius
ad inferos nos ascēdimus ad celos. hi iuxtā niel in ore
leonis mortui. ¶ The. Imitemur at et nos ioseph
recipiētes xpi corpus p vnitatē et ponā illd in mo
numēto excisso de petra. et in aia mēoramte et nō obli
viscēte deū Illa ei aia ē ex petra excisa. et ex xpo qd
ē petra qd stinet firmitatem. Involuē et debemus ipm
in sindone. et i corpe puro suscipe. Sindon namqz
ē corpus qd ē aie idumētū Decet enim ñ solū pura aia
corpus xpi suscipere sed i corpe puro Involuē at oportet
sed ñ aperte. nā secretū clausū ē et occultū Sequit ma-
au. mag. ire ¶ Ho. In luca legimus qd stabāt noti eius
a longe et mlieres qd secute erāt eū Nis g. notis ibu
pus depositū eius corpus ad sua remeātibus sole mlieres
qd arcus amabāt. sunt sōlecute quō ponēt respicere
curabāt ut ei ex ogno munus possēt duocōis offe
re. Die at pascenes sce mlieres aie hūles id facīūt
ē amore saluatoris feruētes passiōis eius vestigiis i
hi secto qd ppanda ē reqes fuēa diligēt obsequūt et
si forte valeāt imitari pia curiositate qd ordie sit eius
passio spleē a ppendūt. ¶ Ihero. Nec ē ignū
ad ipsis iudaicū i fine credētē qd nobilitat fdr ut ci
rabe sit filius depoit desperacōm expectat regnū dei
Interat ad xpianos ut baptizet qd significat nomen
pilati. et malleatoris qd dōat fideas gi nos se regen
eas i vēga ferzea. Et petit sicheū qd donat primi
tiis in fine viaticū et corde mdo et pcis motus in
luit i vnū mie fidei stabilitū exemplo spe pcis con
tatis geludit. Si ims enim pcepti ē cantes aspectu
longe electis qd fuit stelle mane qñ si fuit pondū si
dalijs bunē etiam electi.

Capitulum decimūsextum

¶ Ihero. Dies sabba
ti ēstia sūt xrcitus
dies qd pmatū i diebus
tenet luce pma in la
cescēte et tōs in cō
trūpho resurgēte vi
dicatur. Et cum tran
isset sabbatum maria
magdalene. et maria
iacobi. et salome em
runt aromata ut ve
nientes ungerent ihu
¶ Glosa. Religiose
enim mulieres sepul
to domino cum lacte
operam id est vigilo
sol occasū vnguēta
auerit. ut locus dū
qd sanguinis pcio
potest explere. mor
et ādo sabbatum et
adēte sole et regnū
cēcis rōpe sepulcrum
emē aromata. sūme
qd dēbū ve nientes
mane vngrēt corpus
alin neqz velut sibi
ta peccātōrum nodos
articulo mortuorum
adire valuerunt vna
seqt. Et val. ma. ma
sabba. ve. ādeo. cum
iam sole. ¶ Dicunt
Mulieres hoc loco fi
mine deuotōis dilexe
runt que non ve vel
ta fidem Sed ut mor
tuo vnguenta dōnē
ad sepulcrum et vel
pulto parant mor
tue obsequia non vere
surgenti preparantes
unguentum gaudia mi
phorum. ¶ Theophi
lus. Non enim magni
tudinem atqz dignita
tē dūitatis xpi spiri

Et cū transisset sabbatum maria magdalene et maria iacobi et sa
lome emerūt aromata ut venientes unge
rēt iesū. Et valde ma
ne vna sabbatorū venī
ūt ad monumētū orto
iam sole. et dicebāt ad
invicem qs revoluet
nobis lapidem ab ostio
monumēti et respicientes
viderūt revolutū lapi
dē. Erat qppe magnus
valde. Et introeūtes
in monumētū viderunt
iuvenē sedētem in dex
tris cooptū stola candi
da et obstupuīnt qd dixit
illis. Nolite expaue
scere. Jesū qritis naza
renū crucifixū surrexit
nō est hic Ecce locus
vbi posuerūt eum Sed
ite dicite discipulis ei
us et petro. qd pcedet
vos in galileā Ibi eū
videbitis sicut dixit vo
bis Et ille exeūtes fu
gerunt de monumēto
Invaserat enim eas tre
mor et pavor et nemini
qcqm dixerunt Time
bant enim

Venerẽt aũt iuxta cõsuetudinẽ iudeorũ vngẽ corp⁹ iesu·vt scz manẽt odoriferũ ⁊ ne humiditate scatu ret·Nam aromata virtutẽ habẽt desiccatiuam·hu miditatẽ corporis absorbẽtia·Vñ incorruptũ corp⁹ cõ fauit·¶ Oze·in ho·Nos aũt in eũ q̃ est mortu⁹ credentes si odore virtutũ refẽti cum opinione bonorũ operũ dñm querim⁹ ad monumẽtũ illi⁹ cũ aromatibus veni⁹·sequẽ·Et val·ma·ona·sab·ve·ad mo·oriẽte iam sole·¶ Aug·de cõ·euã·Quod Lucas dicit valde di luculo ⁊ Johes mane cũ adhuc tenebre eẽnt hoc in telligẽ Marc⁹ orte valde mane oriente iam sole·id ẽ cũ celũ ab oriẽtis ptẽ albescẽte q̃d fit vtq; solis ori entis vicinitate·Cuius eñ ẽ ille fulgor q̃ noie auroe appellat sol; ido nõ repugnat ei q̃ ait·Qũ adhuc de nebre eẽnt·Die q̃ppe surgente aliq̃ reliquie tenebra rũ cito min⁹ fiũt quãto magis oriẽte lux·Nec aci piẽdũ ẽ q̃d ait·Valde mane oriente iam sole tãq; sol ipse iã videretur surgẽs·s; de pxio ad uetẽte ĩ has pars sole·rotu suo iã celũ illuiãte ĩcipiẽte·¶ Jero·Val de g⁹ mane dicit q̃d ali⁹ euangelista dicit diluculo· Diluculũ nõ ẽ mẽ tenebras nocis ⁊ dici claritatẽ Jaqua sal⁹ biani genẽtis puerũ felici vicitate i ecẽia declaũdam more solis q̃ pria luce q̃surgẽs·roseq; pmittit aurora; vel gẽrã pclari splẽdoris ppansocu bus possit inueni q̃ntẽp⁹ dñice rsurrectõis illuxit vel tẽ laudes xpi tota canẽte fm exẽplũ feiam ecẽia qui gn⁹ biamũ exẽplo sue rsurrectõis aiauit·qñ vitã pstitit·alumẽ credulitatis ifudit·¶ Beda·Sic aũ q̃ valde mane mulieres venerũt ad monumẽtũ mirẽ hu tuiã magn⁹ seruor cantatis ondit ita iuxta m ystẽdũ mistũ nobis dare exẽplum vt illuiata facie discussisq; vicioq; tenebris odorẽ bonorũ opũ dño ⁊ otanorũ suauitatis studeam⁹ offerre·¶ Theop· Dicit aũt vna sab·i·pma diei ebdomade·Sabbata nãq; dies ebdomade nũcupãt·vna vo dicitur pma ¶ Beda·Vt pma sabbatorũ pma dies est a die sab batorũ i·rectõm que in sabbatis custodiebãt·Seqẽ Et di·adm·Quo re·no·la·ab ho·mo·¶ Seuerin⁹ Obscuratũ erat vtq; pedẽ oculi clausi ⁊ ido patefci sepulcri gtam pus nõ videbatur·Seqẽ eñ ⁊ res·vi re·la·¶ Beda·Quõ lapis p angẽm reuolut⁹ sit Matheus sufficiẽ ẽ exponere·Nec reuolutio lapidis mistice reseratões sacramẽtorũ xpi que velamine tẽ legalis tenebãt aperiebãt insinuat lex ei lapide septa ẽ·Seqẽ·Erat q̃ppe magn⁹ valde ¶ Seuerin⁹·Et p⁹ iã magn⁹ mentio q̃ foris q̃ creatoris mdi corp⁹ ⁊ claudẽ ⁊ opire sufficiat·¶ Oze· Mulieres autẽ angelos videẽ que cũ aromatibus venerẽ·q; ille mites signos duos aspicẽte·que tamẽ virtutibus ad sancta desidera veniunt Dñ sequitur·Et intro in mo·vi·tu·se·m dex·cooper·stola cã·⁊ obstu·¶ Theop·Si matheus dicit ãgelũ sedere sup lapidẽ·Marc⁹ vo q̃ mulieres introeũtes monumẽtũ viderũt sedentem iuuenẽ nõ mireris·nã quẽ viderũt pus sedentẽ sup lapide·ipm etiã me⁹ in monumẽto p⁹modũ viderũt ¶ Aug·de con·euã· Aut intelligã⁹ matheus tacuisse de illo ãgelo quẽ intrãtes viderũt·masculũ vo de illo quẽ foris sup lapidẽ sedentẽ viderũt·vt duos vide rint·⁊ a duobus figillatim audierint que dixerũt ang eli de iesu·aut cẽte intrãtes in monumẽtũ maliqua septa macerie debem⁹ accipere q̃ omnimõdũ locũ tunc fuisse credibile ẽ in aliquo spatio aũ petrã·qua excisa locus fact⁹ fuerat sepulcre·vt ipm viderint in eodẽ spatio sedentẽ a dexteris quẽ dicit matheus sedẽtẽ sup lapidem·¶ Theo· Quidã aũt dicũt q̃ alie fuerũt mlieres que dicũt a matheo alie que a marco·s; ma ria magdalene seqbãt omis feriudam festinacõis ha bens ⁊ ardẽtis affectũ·¶ Seuerin⁹·Introierũt g⁹ mulieres sepulcrũ vt cõsepulte xpo·xpo surgẽte de sepulcro· Vident iuuenẽ vt cẽnerent nre resur rectõis eratq; q̃ nescit resurgẽdo senectutem ⁊ vbi nasci moriq; nescit ibi etas nec admittit decrimẽta nec moigee incremẽtũ·Vñ iuuenẽ nõ senẽ nõ infãtem s; iocundã etatis viderũt·¶ Beda·Viderũt aũt iuue nem sedentẽ in dexteris·i·ad mendanã ptẽ loci illius vbi positũ erat·Corp⁹ eñ q̃d supinũ iacens·caput habebat ad occasum·dextrã necesse erat habere ad austrũ ¶ Oze·In ho·Quid aũt p sinistram·nisi vi ta psens quid vo p dextrã nisi vita pretua designa tur·Qua igitẽ redemptor nr iam psentis vite corrup tionẽ transierat·recte angel⁹ q̃ nunciaẽ plenitudinẽ ei⁹ vitam venerat in dextera sedebat·¶ Seuerin⁹·Vi dent etiã iuuenẽ sedentẽ a dextris q̃ rsurrectõ recipit nil sinistrum·Vident etiam cooptum stola candida· Stola ista nõ ẽ ex mortali vestẽ·s; ex virtute vitali splẽdens celesti luce·nõ coloẽ cẽreno dicẽte ꝓphta· Amict⁹ lumine sicẽ vestimẽto·Et de iustis·Tunc iusti fulgebũt sicut sol·¶ Oze·in ho·Vel Stola cãdida cooptus apparuit q̃ restitutatis nre gaudia nũcia tur·Candor etenim vestis·splendorẽ nre denũciat solẽ mentis·¶ Jero⁹·Destruit etiam candida va letitia est hoste depulso regnoq; adepto rege pacis quesito in uento ⁊ nũq; dimisso·Hoc igitẽ mnuens·Formam re surrectõis tamentibus mortem cõdit·Quod aũt obstu puerũt·i·q̃d oculus nõ vidit nec auris audiuit nec i cor hois ascendit que ꝓparauit deus diligẽtibus se·seq̃ tur·Qui dixit illis no·expauescẽ·¶ Ore·in ho· Ac si dicat·Pauete illi qui nõ amant aduẽtũ sup nos ciuũ·Pertimescãt qui carnalibus desideriis pssi ad eos soaciatis ptingẽ se posse desperãt·nos autem cur ptimescitis·qui vros cõciues videtis·¶ Jero⁹ Non eñ est timor in caritate·Quid expauescerẽt que inuenerũt quez quesierũt·¶ Ore·in ho·Sed tam q̃d angelus subiũgat audiam⁹·Jesum queritis nazarenum·Jesus latino eloquio salutaris·i·Salua tor interpretatur·Ac vo tunc multi Jesus dici poterãt nec eñ substantialiter sed nũcupative·ido ⁊ loc⁹ sub iugiẽ·vt de quo iesu dictũ sit manifestiẽ·Nazarenũ Et causam ptinus subdit crucifixũ·¶ Theo·Non eñ erubescit crucem·In hac nãq; salus hoim est·⁊ beatorũ principiũ·¶ Jero⁹·Mad ix aũ amara crudis euanuit·Ipse vite cum fructibus erupit·i·qui iacuit in morte surrexit in gtia·Dñ addidit·Surrexit ñ est hic·¶ Ore·in ho·Non est hic dicẽ p pseniam carnis qui tn nusq; deerat p presentiam maiestatis ¶ Theo·Et·q·d·vultus cẽtificant de ei⁹ rsurrectõe subdit·Ecce locus ubi posuerũt eũ·Proter hoc eñ ⁊ reuoluerat lapidem ut locũ cõderet·¶ Jero⁹·Oste dit aũ immortalitas mortalibus ad grãm actionem debita ut intelligam⁹ quid sueriim⁹ ⁊ sciamus quo

vos in galileā. Mulierib⁹ d̄r ut nūciēt apīis. qz p
mulierē mors anūciata ē p mulierē vita resurgēs
Dicit aūt spēialē Et petro q̄ se indignū indicauit
discipulatu cū ter negauit mgr̄m. Sz peccata p̄ēita
nō nocēt. qm̄ nō placēt. ¶ Greg. in omel. Si autē
huic angēlo nō noiatim exp̄meret q̄ mgr̄m negauit ne
venire ad discipulos ñ auderet. Vocat ergo ex no
mine ne desperaret ex negacōe ¶ Aug. de cō. euan.
Qd aūt dicit pce. vos in gal. ibi eū vi. s. dixit vo
bis. videt hoc sonare q̄ ibi nō erat demōstratus se
discipulis post resurrectōm nisi in galilea. Quam de
mōstracōm nisi ipse mare⁹ cōmēdauit Qd ei dix
it mane prima sabbati aparuit marie magdalene p⁹
hoc duob⁹ cūtibo in villā factū ē in iherusalē ipso die
resurrectōis Deinde venit ad vlticā manifestacōem
quā facta scim⁹ in mōte oliueti nō longe a iherusalē
Iluminq̄z ignē ōmēdat mare⁹ ipleti qd ab angēlo p
nūciati esse cestat. Matheus vero nullū alīū locuz om
nino ōmēdat vbi discipli postq̄z surrexit viderīt
dīm nisi in galilea fm angēli pdicacōz Sed cū non
sit expressum qm̄ id fuerit cert. vtq̄ primū anteqūz alibi
ab eis visus ēt. id q̄ ipm q̄ discipulos. Matheus dicit
esse in galileā i mōtez nō exp̄mit die nec narrādi or
dinē. ñ aduersat q̄d ē matheus narracōib⁹ certoz. sz dat
eis intelligēdis atq̄ accipiēdis loc. Vetuit q̄ dīs ñ
ibi primū se ōmōstratus erat. sz i galilea vbi postea
visus est se videndō mandauit q̄ius fidēlē facit mē
tum ad querend in quo misterio dictum intelligat.
¶ Greg. i oīm. galilea nātq̄ trāsmigracō fīa ī ēpēat
Ja q̄ppe rdēptor nr̄ a passiōe ad rsurrectōi a morte
ad vitā trāsmigrauit. et nos rsurrectōis ei⁹ gratiā p⁹
lem videbim⁹ si mō a vitijs ad virtutū celsitudinez transmi
grām⁹. Qui g⁹ i sepulcro nūciat i trāsmigracōe
oīndit. q̄ ijs q̄ i mortificacōe carnis agnoscit. in trāsmi
gracōe mentis videt. ¶ Iero⁹. Mirewis g⁹ sen
tentia in sillab. sed ignis in q̄ntate p̄missio. Ibi est
gaudij nri fons et salutis ecīe origo ppetua. Ibi cō
gregant̄ dispersiōes et sanant̄ ptriti corde. Ibi mās
eū videbim⁹. sed ñ sic vidistis. ¶ Aug. de cō. euā.
Significat etiam q̄ gra xpi de ppto israhel erat trāsmi
grata ad gentes a quib⁹ apli nullo mō pdicantes
suscipient̄ nō eis viam dīs in eoz cordib⁹ p̄uenīet
p̄passet. Et b ē Dre. vos in gal. ibi eū vi. s. ibi
mēbra eius inuenies Seqt̄. Ne ille exeūtes fugerē
de monumēto. Inuaserat eos tremor et pauor
¶ Theop. s. stupor ppē visionez angeli et admira
cōm resurrectōis. ¶ Seuerian⁹. Angēli q̄dez sedē
in monumēto. de monumēto fugiūt mlieres. q̄ ille de
celesti sēa ghdit. ebāt iste de ydicōe terrena. Sepul
cra q̄ mori nō pēt timere nescit. Mulieres aūt et de p
senti facto tremūt. et sepulcra ut mortales et adhuc
mortalitē expauescūt. ¶ Iero. Hoc et dīr de fuga
vita. In qua fugiet dolor et gemitus. Immitē ei mli
eres ante resurrectōm. oiaq̄ fugiūt. p⁹ resurrectōez
fugiētes mortez et paurē. Seqt̄ Et ne q̄q̄z dix. ti
me. eīm. ¶ Theo. Aut ppē mirac. aut timore vi sōis
detente tacebant hoz qd audierāt. ¶ Aug. de con.
euan. Quem aūt pē quēadmod̄ ī dicat mare⁹ cū di
cat matheus Et exeūtes cito de monumēto cū timore et
gaudio magno currētes nūciare discipulis ei⁹. mlis

mulligam⁹ ipsoz angēloz nemī ausū fuisse aliq̄d
dicē. s. rīndere ad ea q̄ ab illis audierant. Aut cum
custodibus quos iacētes videt. Nam illō gaudiū q̄
matheus ōmēorat. nō repugnat timori de quo mar⁹
dicit. Det um⁹ cīm vtq̄ i illaz aīo facīū intelligē
ē si matheus de timore nō dicēt Cum vo et ipse dicat
Exieūt cito de monumēto ē timore et gaudio mag
nō nihil ex hac re ēstiōis remanē gmerat ¶ Ch.
Signanē ē dīr q̄ nemī q̄q̄z dicere. qz mulierib⁹
audire nō loqui datum est Discere non docere.

Surgens autem mane prima sabbati. aparuit primo marie magdalene de qua eiecerat septem demonia Illa vadens nunciauit his qui cum eo fuerant lugentibus et flentibus Et illi audientes quia viueret et visus esset ab ea nō crediderūt Post hec autem duobus ex eis ambulantibus ostensus est In alia effigie euntibus in villam Et illi exeūtes nunciauerunt ceteris Nec illis crediderunt.

¶ Aug. de cō. euā. Q
p⁹ resurrectōis q̄dam
dū apīis et dīs p̄ēdi
ē. Dicit ei mar. surgēs
aūt mane prima sab. p.
pri. ma. ma. de qua
septem demonia. ¶ Ch.
hec apuncō q̄d ē vis
facta sit. iches plēius
docz. Surrexit ē ī
mane d monumēto i qu
fero ia ēto ēat sepulc
ut adipleret illd psal
mīsto ad vesp̄ fletu
bit flet⁹. et ad mane
nū letitia. Tho. ta
lē q̄ dicē. surgēs ī
ibi pūcta. Dei dicit
mane. pri. sab. ap. ipso
mane magdalene.
¶ Greg. nō ab
Vt ei semper mulie
rode ñ solum de Cum
exīt. sed ei potuit
lit. sic et redemptor noster ante lucem resurgens
solum liber de inferno exīt. sed ipsa eternam
claustra destruxit. De maria autem hic narrat
septem demonia eicta fuisse testatur et cum septem
demonia nisi vniuersa vitia significant. Quia enim
septem diebus omne tempus comprehendit. et
de septenario numero vniuersitas figuratur
Septem ergo demonia maria habuit que vniuer
sis vitijs plena fuit ¶ Theophilus Aut septem de
monia septem virtutibus spiritus contrarius hos
ve spiritus abstq̄ timore. abstq̄ sapientia abstq̄ mi
lectu et quecumq̄ alia domis spiritualiū expelle
tur. ¶ Iherommus. Et autem de qua eiecerat sep
tem demonia primo ostenditur quia meretrix et
publicam p̄cedens synagogam in regnum dei ante
precessit apostolos. ¶ Beda. In principio rerum
mulier inductrix culpe viro fuit Nunc que primo
primo gustauit resurrectionem prius videt. Sic
perpetua reatus apud viros obprobrium sustinet
et que viro culpam transfuderat. transfudit et
gratiam. Illa sequitur. Illa vadens nunciauit his
qui cum eo fuerant lugentibus et flentibus.
¶ Ierommus Flent et lugent qui nondum vidi
Sed non post multum consolabuntur. Beati
qui lugent nunc quoniam ipsi consolabuntur.

¶ Ora. Maxe aūt hec mulier que leticiā dñice re
surrectōis ꝓma nūciauit a septē demoniis curata eē
memorauē ne quisq; digne petrōs de admissorū uenia
desperares. ⁊ ut ubi abūdauit peccatū supabundasse
⁊ grā mōstrareē. ¶ Secundo. Maria ac marta sz
iam nō femina sz ecēa gestans ut sup sic femina tacet
hic in ecēa ⁊ nūciat ⁊ loquē. Sequē. Et illi cum au-
diuissent quia uiuit et uisa est ab ea non credi-
derunt. ¶ Ore. i ho. q; resurrectōis
diuam discipuli tarde crediderē nō tam illorū infirmi
tas q; nra ut ita dicā tarditas fuit. Ipa namq; resur
rectō illa dubitantibus p multa argumēta mōstrata eē
que dū non legētes agnoscim⁹. qd aliud q; de eorū
dubitatōe solidamur. Sequē. Post hec aūt duobus ex
eis ambulantibus et ad ecclesiam euntibus. ¶ Aug. de cō. euā
De istis duobus quorū unus erat cleophas Lucas tōc
tacuit. Sed marcus hic breuē pstringit. Castellū
quippe illud de quo Lucas loquē nō absurde accipi
mus eius uillam potuisse appellari. Et in codicibus
quibē graecis magis agrū in ueim⁹ q; uillam. Agri
aūt uocē non castella cū. ueteres uiz municipia ⁊ colo
nie solēt uocari extra ciuitates; q; quasi caput ⁊ ma
tri ē centrū. Quod aūt ait marcus eis in alia effi
gie dñm apuisse. hoc Lucas dicit q; eorū oculi te
nebantur ne agnoscerēt eū. Oculis eēn eorū accederat
aliquid q; ita manē p missum est. usq; ad fractōnē
panis. ¶ Secundus. Nemo aūt putet xpm sua re
surrectōne sui uult⁹ effigiē ꝓmutasse. sed mutatur
effigies dū efficit ex mortale immortalis. ut hoc sic
acciperē uult⁹ gratiā non uitus substantiā potuisse.
Duobus aūt uiis ē quia duobus ꝓpis ꝓgenitis ⁊ iu
dis resurrectōis fides predicanda mōstrat. Sequē
Et illi euntes nuntiauerunt reliquis nec illis crediderē.
Quod marcus dicit annūciauerūt centro nec illis crediderē. cū Lucas dicat
q; uix inde lohanne ve resurrexisse dñm ⁊ Simonem
apuisse quod intelligēdū est nisi aliqs ibi fuisse q;
nolēt credē. ¶ Theoph. Nō eēn de xi. apis hoc di
cit sz de quibusdā aliis q; ceteros notat. ¶ Ieroni⁹.
Ostendit aūt intelligē. q; fides hic laborat agēs acti
uam uitam; illic contemplatiua secura uisione regnat.
Nec p speculū seuemur ymaginē illic facie ad faciem
uidebim⁹ ueritatē. Dñi ambulantibus ⁊ laborantibus
dñus est in alia effigie ⁊ nūciantibus nō est creditū
dum sic Moises uidere. qd nō sufficiebat eis q; dicit
Qui me uidit uidit pm. Obliuio eēn carnis sue postu
lat uita illa qd speramus in futura.

¶ Osa. Completur
euangelica narratōes
marci. nouissimam a
pantōes qua xpc post
resurrectōes discipulis
apuit memorat. di
cens. Nouissime aūt re
cumbentibus illis xi. apuit.
¶ Ore. in ho. Notan
dū aūt quod lucas in acti
bus referat dicēs. Conuer
sans pcipit eis ab ire
rosolimis ne discederēt
⁊ post pauca. uidētibus
illis eleuat⁹ ē. Tum edit

Nouissime autem recubentibus illis xi apuit illis iesus. et exprobrauit incredulitatē illorū ⁊ duriciā cordis qa his qui uiderant eum resurrexisse. non crediderunt. Et dixit eis euntes in mundum uniuersum. pdicate euangelium om

nī creature. qui crediderit. ⁊ baptizatus fuerit. saluus erit. Qui uero nō crediderit. cōdemnabitur. Signa aūt eos q; crediderint hec sequētur. In nomine meo Demonia eicient linguis loquētur nouis Serpētes tollent. Et si mortiferum quid biberint nō eis nocebit Super egros manus imponent. ⁊ bene habebunt.

eēn ⁊ ascendit ut uideli cet p affectū comestionis uitam pascēt carnis. Dñi ⁊ hic dicit q; re cumbentibus illis nouissime apuit. ¶ Ieron⁹. apa uit aūt xi. sic congregatis ut omnis testes sint ⁊ enarrarent omnibus qd p mitē uidere ⁊ audierē. Sequē. Et exprobrauit incredulitatem eorū. eor. eorū qa his q; uiderant eum resurrexisse non crediderant.
¶ Aug. de con. euan. Quomodo aūt nouissime hoc factum est. Nouissimum quippe illo est q; dominū i era apli uidere q; factum est. xl. die post resurrectōem eius. Nunquid nam tunc exprobratus erat q; non credidissent eis qui eum uiderant resurrexisse qui iam ⁊ ipsi post resurrectōem tangens eum uiderant. Restat igitē ut intelligam⁹ hic marcum breuē memorare uoluisse ⁊ iam dixisse nouissime q; ipso die hoc nouissimū fuit iam incipiente nocturno tempore p⁹ eaq; discipuli de castello redierē in ierusalem ⁊ inuenerē sicut dicit Lucas. xi. ⁊ qui cum illis erant colloquētes de resurrectōe dñi Sz erant ibi uerq; non credentes. Illis g⁹ sicut marcus dicit discumbentibus ⁊ adhuc inde sicut Lucas dicit loquentibus. stetit in medio illorū dñs ⁊ ait illis Pax uobis sicut Lucas ⁊ Iohes dicūt. Verbis ita q; dñi que tunc eum locutum esse discipulis Lucas Iohesq; dixerē inēpomē ⁊ illa exprobratio de q; marc⁹ hic dicit Sz hic rursus mouet quō discumbentibus xi. dicit apuisse Marc⁹ si illud temp⁹ ē dicit dñus iam noctis initio cum apte Iohannes dicat nō cum eis fuisse Thomas quē credim⁹ exisse inde aliq; dñs ad eos intrare postea q; illi duo redeūtes de Castello cum ipsis xi. collocuti sūt sicut apud Lucam inuenit. Sed lucas in sua narratione dat locum quo possit intelligi dum hec loquerē prius inde exisse Thomas ⁊ p⁹ ea domū intrasse marc⁹ aūt qui dicit nouissime discumbentibus illis xi. apuisse etiam Thomam illic fuisse cogit fatem nisi forte q; uis uno absente. xi. tamen uoluit appellare. qa eadem eēc Apstica sodetas hoc numero nūcupabat antq; Matthias in locum inde surrogaretur. Aut si hoc durū ē accipe illud accipiamus post multas demōstratōes eius eū nouissime recūbentibus xi. apuisse. i ipso. xl. die. Et qm iam erat ab eis ascensur⁹ i celū. hoc eis illo die magis exprobrauisse uoluisse qa his q; audierāt eū resurexisse non credidiserant. aliq; ipi eū uiderē cū uerq; p⁹ ascēsiōem suā pdicantibus euangeliū etiam gētibus q; nō uiderunt fuerant credituri p⁹ illam quippe exprobratōes aut idem Marc⁹ ⁊ dixit eis. Euntes in mōm uniuersū. Et ita Qui ve nō ere-condem. Hoc g⁹ pdicati nōne ipi pmitus fuerāt obiurgandi q; antequ dñm uidissent. Nō crediderē eis quibus pius apuisset. ¶ Ore. in hone. Idarco etiam tunc dñs discipulos increpauit

eum corpaliter reliquit. vt verba que recedens di
ceret. in corde audientiu arcius impressa remanerēt.
¶ Hiero. Exprobrat autem incredulitatem ut sue
cedat crudelitas. Exprobrat duriciaz cordis lapidei
ut succedat cor carneu cantate plenu. ¶ Greg. in
omil. Increpata igit cor duricia. quid admonendo
dicat audiamus. Sequē eim. Euntes in mu. vni. pdi
cam omni crea. Omnis creature nomine signat hō.
Omnis eim creature aliquid habet homo. Habet nam
q̃ gmune esse cum lapidib. viuere cum arborib.
sentire cum animalib. intelligere cū angelis. ¶ Oi
eim creature pdicat euangelium cum soli homi pdica
tur. quia ille videlicet docet. pter quem in terra
cuncta creata fuit. et a quo omnia p quamdam simili
tudinē aliena nō fuit. Potest etiaz omnis creature no
mine omnis natio gentiu designari. Ante eim dictum
fuerat. In viam gentiu ne abieritis. nūc aūt dicit
Predicate omni creature. ut sciz prius a iudea apstoli
repulsa pdicatio cunc nobis in aduitoriū fieret. cū
hanc illa ad damnacōis sue testimoniuz supbe repu
lisset. ¶ Theoph. Vel omni creature. i. credenti et ñ
credenti. Sequitur. Qui cre. et bap. fu. sal. erit. Nō
eim sufficit credere. nam qui credit et nōdum ē bap
tisatus. sed catechumin. nondū ē pfecte salutez ade
pti. ¶ Greg. in omil. Forcasse autez vnusquisq
apud semetipm dicat. Ego iam credidi. saluus ero
Dez dicit si fidem opibus teneat. Vera etiam fides
est que in hoc quod verbis dicit. opibus non ptra
dicit. Sequitur. Qui vero non cre. condem. ¶ Beda.
Quid adhuc hic dicemus de puulis qui p etatez ad
huc credere non valent. nam de maioribus nulla que
stio est. In eccia eim saluantur p alios puuli credūt
sicut ex alys ea que illis i baptismo peccata remit
tunt ptraxerunt. Sequitur. Signa autem eos qui
cre. hec sequē. in no. meo demo. eicient. lin. lo. no. ser.
tollent. ¶ Theop. a. dispergent itellectuales sicut
illud. Calcabitis sup serpentes et scorpiones intelle
ctu aliter intelligit. Potest aūt intelligi de sensibilib
serpentib. sicut etiam paulus a vipera nullū habu
it nocumentum. Sequitur. Si mor. quid bi. nō eis
no. Quia talia facta in historijs legim. Multos
namq; venena bibita xpi munita signaculo ledere
nō valebant. Sequitur. Sup egros ma. impo. et bñ
habebunt. ¶ Greg. in omil. Nunquid aūt q̃ ista si
gna non facimus minime credim. Sed hec necessa
ria in exordio ecce fuerunt. Vt eim fides crescere
credendum miraculis fuit nutriendum. Quia et nos
cum arbusta plantam. Tandiu eis aquam fudim.
quousq ea in terra qualuisse videam. Et si semel
radicem fixerint a rigando cessamus. De hys sig
nis atq virtutibus que adhuc subtilius psiderare de
amus sancta quippe eccia quotidie spiritaliter facit
quod tunc p apstos corpaliter faciebat. Nam sacer
dotes eius cū p ex oratōi gratiā manum credenti
bus imponunt habitare malignos spiritus in eorū
mentibus peradicunt. quid aliud faciunt. Nisi de
monia eiciunt. Et fideles quiq qui iam secularia vi
ta derelinquūt. Sancta aūt mistera insonant ling
uis loquunt nouis qui cum bonis suis exhortacōni
bus malitiam de alienis cordib auferunt. serpētes

tollunt et dum pestiferas suasiones auferūt. sed si
ad opacōm prauam minime ptrahunt. nonne hoc
est quod bibunt sed non eis nocebit. qui quotidie p
ximos suos in bono ope pfirmant. spiritualiter dirū
emplo sue opacōnis illoz vicam roborant. suppo
ros manus imponūt ut bene habeant. Que nimi
miracula tanto maiora quanto spiritalia. Et quia
p hec non corpa sed anime suscitant.

¶ Et dominus quidē ihesus postq̃ locutus est eis assumptus est in celum. Et sedet a de xtris dei. Illi autem profecti predicauerūt vbiq. domino cooperante et sermonem confirmante sequentibus signis.

¶ Hiero. Vide hos qui de celo aliter ad liberandam infirmitatis nostre miseriam q̃ se eā sug celo ali
die. Vnde et Ezechiel dicit. Ecce homo. id est eis assum i mortali. ¶ Aug. de cō. euang. In quo locus videt esse dicere nouissimū sibi locum interra pnullum habet. ille sermones eius non omni modo ad id coartari videat. Non mi
nus Postq̃ hec locutus est eis. vide admiratio i nouis
tas cogeret nō illam fuisse nouissimā locutōn ih
ad omnia que cū eis omnibus alias dicebat locut. ē. qui
se ptinere quod dictum ē. Postq̃ locut. est eis assu
ptus est in celum. Sed quia ea que supra dicun
magis suadent nouissimū die; fuisse. Ideo posi pa
missam locucōem quam marcus pmemorauit ad
dis etiam illis vbis que pmemoratē in actibus ap
stolorū credentū est assumptum est dominū in celū.
¶ Greg. in omil. In veteri testamēto cognouim
q̃ helias sic raptus in celum. Sed aliud ē celum
aliud celum aereū. Celum quippe aereū intelli
ximū. in celum itaq aereum helias sublevat. id est
secreta quadam regione terre reputat dicunt vi
in magna iam carnis et spūs quiete viuere quod
usq ad finem mundi redeat. Et modo debitum si
uat. Mirandum quoq est q̃ helias in curru legit
scendisse vt videlicet apte demonstret. quia homo
purus adiutorio indigebat alieno. Ascendere ei
roster non curru. nō angelis subleuatus legit. q
qui fecerat omnia. sup omnia sua virtute ferebatur.
Considerandum vero nobis est q̃ marcus subdit.
Et sedet a dextris dei cum stephanus dicat. Ve
celos apertos et filium hominis stantem a dextris dei.
sedere iudicantis est. stare vero pugnantis vel ad
uantis. Stephanus ergo in labore certamine po
tus stantem vidit quem adiutorē habuit. Sed hic
post assumpcōm Marcus sedere describit. in pri
assumpcōne sue gloriam videt in fine videbit.
Aug. de simbolo Confessionem igit istam nō accipi
quasi sit in humanis membris positus tanq̃ pter
sedeat in sinistra ut filius sedeat a dextris sed ipsum
de veram intelligimus potestatem quam accepit
le homo a deo vt veniat iudicaturus cū pmeruerit
rat iudicandus. Sedere enim habitare nō ipsi q
modo dicimus de quocumq homine. Ita panis
dit p etate annos. Sic ergo eccia habitare credit

in dextera dei patris. Beatus enim est ⁊ habitat
in beatitudine que dextera patris vocat. Ibi enim
omnis dextera est. quia nulla est ibi misera. Sedē-
Illi autem profecti predi. vbique domino cooper. ⁊
sermonem confirmante sequentibus signis. ¶ Beda.
Mira qd Marcus euangelista Euangelium suum
quanto inchoauit tardius tanto in longinquiora tē
pora scribendo porrexit. Ab initio enim euangeli
ce predicationis quod a Iohanne factum est cepit.
Et ad illud vsq tempus narrando peruenit quo apo
stoli id est euangelij verbum per totū orbem semina
uerūt. ¶ Gregorius In ho. Quid autem i hijs cō
siderandum est. Nisi qd p̄ceptum obedientia. obedie
tiam vero signa secuta sunt. Praeceperat enim do
minus Euntes i mundum vniuersum p̄dicate euan
gelium creature et i adibit Eritis michi testes vsq
ad extremum terre. ¶ Augustinus. Quo autem
pacto ab Apostolis est p̄dicatio ista completa quādo
vsq adhuc sunt gentes i quibus modo cepit ⁊ i q:
bus nondū cepit impleri. Non utq hoc sic a domi
no mandatum est apostolis tāquam ipsi soli q̄bus tūc
loquebat cōmun⁹ fuerint impletum. Sed sicut eis solis
videt dixisse. Ecce ego vobiscū sum vsq ad consu
mationem seculi. quod cū eum vniuerse ecclesie pro
misisse que alijs morientibus alijs nascentibus hiis vsq i
seculi consummationem futura est quis nō i telligatur.
¶ Theoph. Sciendū est aūt ⁊ hic qd sermo p opera
confirmatur. sicut i apostolis tunc operationes cō
firmabant sermonem sequentibus signis. Fiat aūt
e Christi ut nostri sermones quos de virtute dicim⁹
p opera confirmentur ⁊ actus. ut tandem simus p
fidē ut cooperante in omnibus verbis ⁊ operibus. quia
ut decet sermonum ⁊ operum gloria.

¶ Euangelia secundum. Romane ecclesie
ordinem In marcum de tempore et sanctis
incipiunt.

	¶ Feria tercia post dñicam in ra. pal.
xiiij.	¶ Erat pasca azimorum.
	¶ Dominica in sancto pasca.
xv.	¶ Maria magdalene.
	¶ In ascensione domini.
xvi.	¶ Recumbentibus. xi.
	¶ Dominica sexta post pentecosten.
xvij.	¶ Cum turba multa.
	¶ Dominica. xi.
xvij.	¶ Exiens Iesus de finibus.
	¶ In decollatione sancti Io. baptiste.
xvi.	¶ Misit herodes.
	¶ In vigilia sancti iacobi apostoli.
xx.	¶ Accesserūt ad iesū Ia. ⁊ Iohānes fi.
	¶ In sanctorū Cyriaci largi ⁊
	¶ Smaragdi.
xxi.	¶ Euntes in mundum vniuersū.
	¶ In natali cōfessorū.
xxij.	¶ Videte vigilate orate.
	¶ Feria. iiii. quatuor tēporū septemb:
xix.	¶ Respondens vnus de turba.
	¶ Sabbato primo quadragesime
xx.	¶ Cum sero esset factum.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg